

Eugène IONESCO

TOPLU
OYUNLARI

4

GERGEDANLAR
•
BAVULLU ADAM
•
ŞU KAHPE DÜNYA

Mitos
BOYUT

TIYATRO / OYUN DİZİSİ 103

Cet ouvrage, publié dans le cadre
du programme d'aide à la publication,
bénéficie du soutien
du Ministère des Affaires Etrangères,
de l'Ambassade de la France en
Turquie et de l'Institut Français d'Istanbul.

* * *

Çeviriye ve yanına katkı programı
çerçevesinde yayınlanan bu yapıt,
Fransa Dışişleri Bakanlığı'nın,
Türkiye'deki Fransa Büyükelçiliği'nin ve
İstanbul Fransız Kültür Merkezi'nin
desteğiyle gerçekleştirilmiştir.

*Bu kitaptaki oyunların
Fikir ve Sanat Eserleri Yasasından
ve yasalardan kaynaklanan tüm hakları
eser sahibine aittir.*

*Yayımlanan oyunların sahnelenmesi, oynanması
veya herhangi bir amaçla oyunlardan yararlanması
ancak eser sahibinin iznine bağlı olduğundan,
bu eserle ilgileyecek kişi, kurum ve kuruluşların
çevirmentlerine doğrudan (veya yayıncumuz aracılığı ile)
başvurmaları zorunludur.*

© Copyright:

Gergedanlar (*Le Rhinocéros*) Gallimard, 1959

Bavullu Adam (*L'Homme aux valises*) Gallimard, 1975

Şu Kahpe Dünya (*Ce Formidable bordel*) Gallimard, 1975

Türkiye Yayın Hakları:

© Copyright: TEM Yapım Yayıncılık Ltd, 1999

MitosBOYUT Tiyatro Yayınları

Tiyatro/Oyun Dizisi 103

Toplu Oyunları 4/ Eugène Ionesco

1. Basım: Mayıs /2000

Baskı ve cilt: Yeni Güven Matb. - Topkapı/İst. Tel. 212. 567 69-20

ISBN 975.508.073.6

MitosBOYUT Yayınları

TEM Yapım Yayıncılık Ltd. Şti.

Ağa Çırağı Sok. 7/2 Gümüşsuyu-80090/İstanbul

Tel. (212) 249 87 37-38 ; Faks. (212) 249 02 18

E.mail: tem@atlas.net

EUGÈNE IONESCO

TOPLU OYUNLARI 4

GERGEDANLAR

(Rhinocéros)

Türkçesi: Hasan Anamur

BAVULLU ADAM

(L'homme aux valises)

Türkçesi: Lâle Arslan

ŞU KAHPE DÜNYA

(Ce formidable bordel)

Türkçesi: Hülya Yılmaz

İÇİNDEKİLER

- Gergedanlar ...*, 5
Bavullu Adam ..., 125
Şu Kalpe Dünya ..., 209

Eugène IONESCO

GERGEDANLAR

[Rhinocéros]

Türkçesi

Hasan Anamur

Jeân-Louis Barrault'ya
Geneviève Serreau'ya
ve Doktor T. Fraenkel'e.

Kişiler

(Sahneye giriş sırasıyla)

EV KADINI

BAKKAL KADIN

JEAN

BERENGER

MASALARA BAKAN KIZ

BAKKAL

YAŞLI BAY

MANTIKÇI

PATRON

DAISY

BAY PAPILLON

DUDARD

BOTARD

BAYAN BOEUF

BİR İTFAİYECİ

BAY JEAN

BAY JEAN'IN KARISI

Gergedanlar ilk kez 22 Ocak 1960'ta Paris'te Odéon-Théâtre de France'ta Jean-Louis Barrault'nun sahnelemesi, Jacques Noel'in çevre düzeni, Michel Philopot'nun sahne müzikleriyle oynanmıştır.

BİRİNCİ PERDE

ÇEVRE DÜZENİ: *Bir taşra kentinde küçük bir meydan. Dipte iki katlı bir ev. Giriş katı bakkal dükkânının vitrinidir. Dükkâna iki yu da iç basamakla çıkılan camlı bir kapıdan girilir. Vitrinin üst tarafında her yerden okunabilecek büyüklükteki harflerle BAKKAL yazılı bir tabela vardır. Dükkânın üstündeki, iki penceresi meydana bakan dairede bakkal karı-koca oturur. Bakkal dükkânı sahnenin fonunda, iyice solda, kulisin yakınıdadır. Bakkal dükkânının bulunduğu evin üzerinden uzaklardaki bir kilisenin çan kulesi görünür. Bakkal dükkânı ile sahnenin sağ tarafı arasında dar bir sokağın girişi vardır. Sağda, biraz kenarda, bir kafe. Kafenin üstünde tek pencereyi bir kat. Kafenin önündeki terasa konmuş masalar ve sandalyeler neredeyse sahnenin ortasına kadar yayılmışlardır. Kafenin önünde, sandalyelere yakın bir yerde toz içinde bir ağaç. Mavi gökyüzü, çiğ ışık, bembeyaz duvarlar. Bir pazar günü, vakit öğlene yakındır, mevsimlerden yaz. Jean ile Bérenger gidip kafenin terasındaki bir masaya oturacaklardır.*

Perde açılmadan önce, kilisenin çanları duyulur. Çan sesleri perde açıldıktan birkaç saniye sonra kesileceklerdir. Perde açıldığında, bir kolunda boş bir alışveriş sepeti, öteki kolunda da bir kedi olan bir kadın, sağdan sola doğru, konuşmadan, sahnedən geçer. O geçerken Bakkal Kadın, dükkânın kapısını açıp ona bakar.

BAKKAL KADIN *Şu yok mu şu! (Dükkândaki kocasına) Şu yok mu şu! Kibrinden yanına varılmıyor. Artık bizden alışveriş yapmak istemiyor.*

(Bakkal Kadın içeri girer, sahne birkaç saniye boş kalır. Sağdan Jean girer; soldan da, aynı anda, Bérenger görünür. Jean iki dirhem bir çekirdek giyinmiştir:

Kahverengi takım elbise, kırmızı kravat, kolalı takma yaka, kahverengi şapka, pırlıl pırlıl cilalı sarı ayakkabılar; Bérenger'ye tıraş olmamıştır, başında şapka yoktur, saçları darmadağınık, giysileri eski ve bumburuşuktur; görünümünde bir boş vermişlik havası vardır, yorgun ve uykusuz olduğu anlaşılır; arada bir esner)

JEAN (*Sağdan gelirken*) Sonunda gelebildiniz, Bérenger.

BERENGER (*Soldan gelirken*) Günaydın, Jean.

JEAN Yine her zamanki gibi geç tabii! (*Kol saatine bakar*)

Saat 11.30'da buluşacaktık, neredeyse öğlen oluyor.

BERENGER Özür dilerim. Çok mu beklettim sizi?

JEAN Hayır. Gördüğünüz gibi, ben de şimdi geliyorum.

(*Kafedeki masalardan birine otururlar*)

BERENGER Kendimi o kadar suçlu hissetmeyeceğim, öyleyse... siz de...

JEAN Benimki aynı değil, ben beklemeyi sevmem, kaybedecek vaktim yok benim. Siz hiçbir zaman vaktinde gelmediğiniz için, ben de özellikle geç geliyorum, sizi bulmayı umduğum saatte.

BERENGER Doğru... doğru, ama...

JEAN Kararlaştırdığımız saatte geldiğinizi söyleyecek değilsiniz herhalde!

BERENGER Tabii... söyleyemem.

(*Jean ile Bérenger oturmuşlardır*)

JEAN Görüyorsunuz işte.

BERENGER Ne içersiniz?

JEAN Sabah sabah içki mi istiyor canınız?

BERENGER Hava o kadar sıcak ki, o kadar da kuru ki.

JEAN "İnsan içtikçe susar," der bir halk deyimini.

BERENGER O deyimler havayı bulutlandırabilselerdi, bu kuru sıcağı önleyebilselerdi, o zaman daha az içilirdi.

JEAN (*Bérenger'yi süzerek*) O da sizin işinize gelmezdi.

Sizin içmek istediğiniz su değil ki, azizim Bérenger...

BERENGER Ne demek istiyorsunuz, azizim Jean?

JEAN Ne demek istediğimi pekâlâ anlıyorsunuz. Boğazınızın sürekli kuruduğunu söylüyorum. Sulan-

maya doymaz bir toprak gibi.

BERENGER Benzetmeniz, galiba biraz...

JEAN (*Sözünü keserek*) Berbat bir haldesiniz, dostum.

BERENGER Berbat bir halde miyim?

JEAN Gözle görülecek kadar berbat bir halde. Yorgunluktan ayakta duramıyorsunuz, gece yine uyumamışsınız, esniyorsunuz, uykusuzluktan ölüyorsunuz...

BERENGER Saç diplerim ağrıyor biraz...

JEAN Leş gibi de içki kokuyorsunuz!

BERENGER Dün akşam biraz fazla kaçırдық da!

JEAN Her pazar sabahı aynı şey, haftanın bütün öteki günleri de.

BERENGER Yok, hafta içi o kadar olmuyor, iş yüzünden...

JEAN Kravatınız nerede, peki? Sürterken kaybettiniz tabii!

BERENGER (*Elini boynuna götürür*) Doğru ya, amma da matrak, nerede bırakmış olabilirim?

JEAN (*Ceketinin cebinden bir kravat çıkartır*) Alın. bunu takın.

BERENGER Çok teşekkür, nasıl ödeyeceğim sizin hakkınızı. (*Kravatı boynuna bağlar*)

JEAN (*Bérenger kravatı özensizce bağlarken*) Saçınız başınız darmadağınık! (*Bérenger parmaklarıyla saçlarını taramaya çalışır*) Alın, bir tarak! (*Ceketinin öteki cebinden bir tarak çıkarır*)

BERENGER (*Tarağı alır*) Teşekkür ederim. (*Saçlarını rasgele tarar*)

JEAN Tıraş da olmamışsınız! Suratınızın şu haline bir bakın.

(*Ceketinin iç cebinden küçük bir ayna çıkarıp Bérenger'ye uzatır; Bérenger aynada kendini incelemeye başlar, diline bakar*)

BERENGER Dilim bembeyaz olmuş.

JEAN (*Aynayı alır ve cebine koyar*) Hiç şaşırmadım!...

(Bérenger'in uzattığı tarağı alıp cebine koyar) Siroz olacaksınız dostum, haberiniz olsun.

BERENGER *(Kaygılı)* Cidden mi?...

JEAN *(Kravat da vermek isteyen Bérenger'ye)* Sizde kalsın, ben de yedek var.

BERENGER *(Hayran hayran)* Siz çok düzenlisiniz, çok.

JEAN *(Bérenger'yi incelemesini sürdürerek)* Giysileriniz bumburuşuk, rezalet bir halde, gömleğinizin kirden rengi dönmüş, ayakkabılarınız... *(Bérenger ayaklarını masanın altına saklamaya çalışır)* Ayakkabılarınız boyanmamış... Adamsendeciliğin bu kadarı da olmaz!... Omuzlarınız...

BERENGER Nesi var omuzlarımın?

JEAN Şöyle bir dönün. Hadi, dönün. Bir duvara yaslanmışsınız... *(Bérenger elini, fırça da verir belki gibisinden ağır ağır Jean'a doğru uzatır)* Fırçam yok. Cebimi şişiriyor. *(Bérenger, hep aynı ağır ve isteksiz hareketlerle tozu temizlemek için elleriyle omuzlarına vurur; Jean başını başka yöne çevirir)* Cık, cık, cık... Nereden buldunuz bu kadar tozu?

BERENGER Hatırlamıyorum.

JEAN Rezalet, rezalet! Dostunuz olduğuma utanıyorum.

BERENGER Çok acımasızsınız...

JEAN Artık sabrım taşıyor!

BERENGER Bakın, Jean. Vakit geçirmek için yapacak hiçbir şeyim yok; bu şehirde insan sıkılıyor, çalıştığım iş de hiç bana göre değil... her gün dairede sekiz saat, yazınsa yalnızca üç hafta tatil! Cumartesi akşamları bayağı yorgun oluyorum, işte, biraz rahatlamak için...

JEAN Azizim, herkes çalışıyor, ben de çalışıyorum, ben de herkes gibi çalışıyorum, ben de dairede sekiz saat çalışıyorum, benim de yılda yirmi bir gün tatilim var, ama, ama işte gördüğünüz gibi ben... İnsanda irade olmalı, işte o kadar!...

BERENGER Ama, herkes sizin gibi iradeli olamaz. Ben

uyamıyorum. Olmuyor, yaşama uyamıyorum.

JEAN Herkesin uyması gerek. Yoksa siz herkesten üstün biri misiniz?

BERENGER Öyle bir iddiam yok...

JEAN *(Sözünü keser)* Ben de sizin kadar değerliyim; alçak gönüllüğü bir yana bırakırsak, sizden daha değerliyim ben. Üstün insan, görevini yapan insandır.

BERENGER Hangi görevini?

JEAN Görevini işte... memurluk görevini örneğin.

BERENGER Öyle ya, memurluk görevini...

JEAN Söyleyin bakalım, dün gece yine nerede çektiniz kafayı? Hatırlıyorsanız, tabii!

BERENGER Auguste'ün doğum gününü kutladık, dostumuz Auguste'ün...

JEAN Dostumuz Auguste'ün mü? Beni çağırmadılar, dostumuz Auguste'ün doğum gününe...

(Tam bu sırada, çok uzaklardan gelen, ancak hızla yaklaşan bir gürültü, bir vahşi hayvanın solumaları, koşarken çıkardığı sesler ve böğürtüsü duyulur)

BERENGER Gelemem diyemedim. Kabalık olurdu...

JEAN Ama ben gittim mi, ha?

BERENGER Aynı değil ki, siz çağırılmadığınız için gitmediniz!...

MASALARA BAKAN KIZ *(Kafeden çıkar)* İyi günler, baylar, ne içmek isterdiniz?

(Gürültü çok şiddetlenmiştir)

JEAN *(Gürültünün daha tam bilincine varmamıştır; gürültüleri bastırabilmek için neredeyse bağırarak Bérenger'ye)* Evet, doğru, çağırılmamıştım. Beni bu onura layık görmemişler... Ama sizi temin ederim ki çağırılmış olsaydım bile, gitmezdim, çünkü... *(Gürültü daha da şiddetlenmiştir)* Ne oluyor? *(Kocuman ve ağır bir hayvanın dört nala koşarken çıkardığı sesler çok yakından ve çok güçlü duyulur; soluması işitilir)* Bu da neyin nesi?

MASALARA BAKAN KIZ Bu da neyin nesi?

(Hep aynı gevşeklik ve vurdumduymazlık içinde olan Bérenger, hiçbir güürültüyü duymuyormuş gibi, doğum günü çağrısıyla ilgili olarak Jean'ı sakin sakin yanıtlamayı sürdürür; dudakları oynar, ancak ne söylediği duyulmaz; Jean birdenbire sandalyesinden ayağa fırlar, kalkarken sandalyesini düşürür, parmağıyla göstererek sol kulise bakar; Bérenger'ye, aldırılmazlık içinde, yerinden kalkmaz.)

JEAN Hiii, bir gergedan! (Hayvanın çıkardığı güürültü aynı hızla uzaklaştığı için izleyen konuşmalar duyulmaya başlar; bu sahne çok çabuk oynanmalı ve şu sözler sürekli tekrarlanmalıdır) Hiii! Bir gergedan!

BAKKAL KADIN (Dükkânından başını çıkararak) Hiii! Bir gergedan! (Dükkândaki kocasına) Çabuk gel, bir gergedan var!

(Hep birlikte, solda, koşarak geçmekte olan gergedan gözleriyle izlerler)

JEAN Dümdüz gidiyor, sergenlere çarpacak!

BAKKAL (Dükkânın içinden) Nerede?

MASALARA BAKAN KIZ (Elerini kalçalarına dayayarak) Hiii!

BAKKAL KADIN (Hâlâ dükkânda olan kocasına) Gel bak! (Tam bu anda Bakkal, dükkândan başını uzatır)

BAKKAL (Dükkândan başını uzatarak) Hiii, bir gergedan!

MANTIKÇI (Sahneye soldan hızla girerek) Bir gergedan, tüm hızıyla, karşı kaldırımda koşuyor!

(Jean'ın "Hiii, bir gergedan," demesinden sonraki bütün replikler neredeyse aynı anda söylenirler. Bir kadının "Ay," diye çığılığı duyulur. Kadın sahneye girer. Bu, elinde bir alışveriş sepeti taşıyan Ev Kadını'dır. Sahnenin ortasına kadar koşar; buraya geldiğinde sepeti yere düşer; sepettekiler yerlere saçılır; bir şişe kırılır, ama öteki kolumun altında taşıdığı kedisini bırakmaz.)

EV KADINI Ay! Hiii!

(Ev Kadını'nın ardından, soldan, son derece şık giyinmiş olan Yaşlı Bay telaşla gelir ve Bakkal ile Bakkal Kadını

iteleyerek dükkâna girer; bu sırada Mantıkçı da bakkal dükkânının kapısının solunda, fondaki duvara gidip dayanır. Ayakta duran Jean ve Masalara Bakan Kız, yerinde hâlâ tepkisiz oturan Bérenger'ye bunlardan ayrı bir küme oluştururlar. Bunlarla eşzamanlı olarak, soldan, kaçışın insanların "Hiii!", "Ay!" çığlıkları ile koşuşma sesleri duyulur. Hayvanın geçerken kaldırdığı tozlar sahneye yayılır)

PATRON *(Kafenin üstündeki katın penceresinden başını uzatarak) N'oluyor?*

YAŞLI BAY *(Bakkalların arasından onlara çurparak geçip dükkâna girerken) Yol verin!*

(Son derece şık giyinli Yaşlı Bay'ın ayakkabılarında beyaz getrler, başında fötr şapka, elinde fildişi saplı bir baston vardır; Mantıkçı sırtını duvara dayamıştır, ak düşmüş bir bıyığı, buruna takılan sapsız gözlüğü, başında bir kanotiye -tepesi düz hasır bir şapka- vardır)

BAKKAL KADIN *(Yaşlı Bay ona, o da kocasına çarpmıştır, Yaşlı Bay'a) Hey, sahip olsanız bastonunuza!*

BAKKAL Dikkatli edin!

(Bakkalların arkasından Yaşlı Bay'ın başı görünür)

MASALARA BAKAN KIZ *(Patron'a) Bir gergedan!*

PATRON *(Penceresinden, Masalara Bakan Kız'a) Hayal görüyorsunuz! (Gergedanı görür) Vay canına!*

EV KADINI *Ay! (Kulislerden gelen "Hiii"ler ile "Ay"lar Ev Kadını'nın "Ay" çığığına sesli bir arka-plan oluştururlar. Sepeti ile içindeki yiyecek içecekleri yere düşürmüş olan Ev Kadını öteki kolunun altında tuttuğu kedisini bırakmamıştır) Zavallı pisi pisicik, ödü kop-tu!*

(Patron sürekli sol tarafa bakar ve gözleriyle hayvanı izler; bu arada hayvanın çıkardığı sesler, koşma sesleri, böğürtüler vb. giderek azalır. Herhangi bir tepki göstermemiş olan Bérenger'ye, hiçbir şey demeden, tozdan kendini korumak için başını hafifçe öte yana çevirir. Yalnızca, yüzüyle, "Vay canına" anlamına gelen

bir hareket yapar)

JEAN *(O da başını biraz çevirerek, ancak heyecanlı) Vay canına! (Aksırır)*

EV KADINI *(Salmenin ortasındadır, ancak sola dönmüştür; alışverişte aldıkları çevresine dağılmıştır) Vay canına! (Aksırır)*

YAŞLI BAY, BAKKAL, BAKKAL KADIN *(Dipte, Yaşlı Bay'ın girdikten sonra kapamış olduğu dükkânın camlı kapısını açarak) Vay canına!*

JEAN *Vay canına! (Bérenger'ye) Gördünüz mü? (Gergedanın çıkarttığı gürültüler ve böğürtüsü iyice uzaklaşmıştır; insanlar, hâlâ ayakta, gözleriyle hayvan izlerler, yalnız Bérenger hep aynı tepkisiz halinde yerinde oturmaktadır)*

HEPSİ BİRDEN *(Bérenger dışında) Vay canına!*

BERENGER *(Jean'a) Galiba öyle, bir gergedan! Amma toz kaldırıyor! (Mendilini çıkarır, burnunu siler)*

EV KADINI *Vay canına! Amma da korktum!*

BAKKAL *(Ev Kadını'na) Sepeliniz... alışverişiniz... (Yaşlı Bay etrafa saçılmış yiyeceği, içeceği toplamak için Ev Kadını'na yaklaşır. Şapkasını çıkararak onu nazik bir biçimde selamlar)*

PATRON *Peki ama nasıl oluyor da...*

MASALARA BAKAN KIZ *Tam tamına öyle!...*

YAŞLI BAY *(Ev Kadını'na) İzninizle dökülenleri toplama-yaya yardım edebilir miyim?*

EV KADINI *(Yaşlı Bay'a) Teşekkür ederim, bayım. Şapkanızı çıkartmayın lütfen. Aman, ne kadar korktum.*

MANTIKÇI *Korku akıldışıdır. Akıl korkuyu yenmelidir.*

MASALARA BAKAN KIZ *Artık gözüküyor.*

YAŞLI BAY *(Ev Kadını'na, Mantıkçı'yı göstererek) Arkadaşım mantıkçıdır.*

JEAN *(Bérenger'ye) Siz ne diyorsunuz buna?*

MASALARA BAKAN KIZ *Çok hızlı gidiyorlardı, o hay-*

vanlar!

EV KADINI (*Mantıkçı'ya*) Memnun oldum, bayım.

BAKKAL KADIN (*Bakkal'a*) Oh olsun. Bizden yapmamıştı alışverişini.

JEAN (*Patron ile Masalara Bakan Kız'a*) Siz ne diyorsunuz buna?

EV KADINI Yine de kedimi bırakmadım.

PATRON (*Omuz silkerek, pencereden*) Pek sık görülen bir şey değil!

EV KADINI (*Yaşlı Bay yere saçılmış olanları toplarken, Mantıkçı'ya*) Onu bir saniye tutar mısınız?

MASALARA BAKAN KIZ (*Jean'a*) Hiç böylesini görmemiştim!

MANTIKÇI (*Kediyi kucağına alırken, Ev Kadını'na*) Uslu mu bari?

PATRON (*Jean'a*) Canavar gibi!

EV KADINI (*Mantıkçı'ya*) Dünya uslusudur. (*Ötekilere*) Şarabım gitti, o kadar da para vermiştim!

BAKKAL (*Ev Kadını'na*) Bende de var, istediğiniz kadar!

JEAN (*Bérenger'ye*) Söyleyin, siz ne diyorsunuz bu duruma?

BAKKAL (*Ev Kadını'na*) Hem de âlâsı!

PATRON (*Masalara Bakan Kız'a*) Boş durmayın! Bu beylere hizmet edin!

(*Bérenger ile Jean'ı gösterir; pencereden çekilir*)

BERENGER (*Jean'a*) Hangi duruma?

BAKKAL KADIN (*Bakkal'a*) Yeni bir şişe versene ona!

JEAN (*Bérenger'ye*) Gergedana, canım, gergedana!

BAKKAL (*Ev Kadını'na*) Güzel şarabım var, kırılmayan şişede! (*Dükkâna girer*)

MANTIKÇI (*Kucağındaki kediyi sever*) Pisicik! pisicik! Pisi pisicik!

MASALARA BAKAN KIZ (*Bérenger ile Jean'a*) Ne içmek istersiniz?

BERENGER (*Masalara Bakan Kız'a*) İki pastis!

MASALARA BAKAN KIZ Tamam, bayım.

(Kafenin kapısına doğru gider)

EV KADINI *(Yaşlı Bay'ın yardımıyla alışverişini toplarken)*
Çok naziksiniz, bayım.

MASALARA BAKAN KIZ Bana iki pastis! *(Kafeye girer)*

YAŞLI BAY *(Ev Kadını'na)* Aman efendim, rica ederim.

(Bakkal Kadını dükkâna girer)

MANİTİKÇİ *(Yerdekileri toplamakta olan Yaşlı Bay ile Ev Kadını'na)* Yöntemli bir biçimde toplamalısınız.

JEAN *(Bérenger'ye)* Evet, ne diyorsunuz?

BERENGER *(Ne diyeceğini kestirememektedir)* Şey... hiç...
Toz kaldırıyor.

BAKKAL *(Elinde bir şarap şişesiyle dükkândan çıkar. Ev Kadını'na)* Pırasam da var.

MANTIKÇİ *(Kucağındaki kediyi sevmektedir)* Pisicik! Pisicik! Pisi pisicik!

BAKKAL *(Ev Kadını'na)* Litresi yüz frank.

EV KADINI *(Parayı Bakkal'a verir, sonra yerdekileri sepete doldurmayı başarmış olan Yaşlı Bay'a)* Ne kadar kibarsınız. Ah, şu terbiye yok mu! Bugünkü gençler böyle değiller.

BAKKAL *(Ev Kadını'ndan parayı alırken)* Alışverişinizi bizden yapsanıza. Boş yere sokağı geçmezsiniz. Böyle kötü şeylerle de karşılaşmazsınız!

(Dükkânına girer)

JEAN *(Sandalyesine oturmuş, hâlâ gergedanı düşünmektedir)* Kim ne derse desin olağanüstü bir şey bu!

YAŞLI BAY *(Şapkasını çıkarır. Ev Kadını'nın elini öper)*
Sizinle tanıştığıma çok memnun oldum!

EV KADINI *(Mantıkçı'ya)* Teşekkür ederim bayım, kedimi tuttuğunuz için.

(Mantıkçı kediyi Ev Kadını'na geri verir. Masalara Bakan Kız içkilerle kafeden çıkar)

MASALARA BAKAN KIZ İşte içkileriniz, baylar!

JEAN *(Bérenger'ye)* İslah olmaz birisiniz!

YAŞLI BAY *(Ev Kadını'na)* Size biraz eşlik edebilir miyim

acaba?

BERENGER, *(Kafeye giren Masalara Bakan Kız'ı Jean'a göstererek)* Ben maden suyu istemiştim. Yanılmış.
(Jean omuzlarını silker; Bérenger'yi kınamaktadır, ona inanmamıştır)

EV KADINI *(Yaşlı Bay'a)* Kocam beni bekliyor, efendim.
Teşekkür ederim. Bir başka sefere!

YAŞLI BAY *(Ev Kadını'na)* O anı bütün kalbimle bekliyorum, sevgili bayan.

EV KADINI *(Yaşlı Bay'a)* Ben de!
(Göz süzer, sonra soldan çıkar)

BERENGER Artık toz kalmadı...
(Jean yeniden omuzlarını silker)

YAŞLI BAY *(Ev Kadını'nı gözleriyle izlerken, Mantıkçı'ya)*
Bir içim su!...

JEAN *(Bérenger'ye)* Bir gergedan! Bir türlü inanamıyorum!
(Yaşlı Bay ile Mantıkçı konuşa konuşa, sahneden çıkmak üzere, sağ tarafta doğru ağır ağır yürürler)

YAŞLI BAY *(Ev Kadını'na doğru son bir kez baktıktan sonra, Mantıkçı'ya)* Ne kadar sevimli değil mi?

MANTIKÇI *(Yaşlı Bay'a)* Silojizma nedir, onu anlatayım size!

YAŞLI BAY Ha, evet, silojizma!

JEAN *(Bérenger'ye)* Bir türlü inanamıyorum! Olamaz böyle bir şey!
(Bérenger esner)

MANTIKÇI *(Yaşlı Bay'a)* Silojizma büyük önerme, küçük önerme ve sonuçtan oluşur.

YAŞLI BAY Ne sonucu?
(Mantıkçı ile Yaşlı Bay çıkarlar)

JEAN Bir türlü inanamıyorum.

BERENGER *(Jean'a)* Bir türlü inanamadığınız anlaşılıyor.
Ama bir gergedandı, evet bir gergedandı!... Geçti gitti... uzaklaştı...

JEAN Ama nasıl olur, nasıl olur... Duyulmuş şey değil!

Şehirde başboş bir gergedan, size tuhaf gelmiyor mu? Böyle bir şeye izin verilmemeli! (*Bérenger esner*) Ağzınızı elinizle kapatabilirsiniz!

BERENGER Tabii... tabii... Böyle bir şeye izin verilmemeli. Tehlikeli bir şey. Bunu düşünememiştim. Ama boş verin, biz tehlikede değiliz ki.

JEAN Belediyeye şikâyet etmeliyiz! Ne işe yarıyor bu belediyeyi yönetenler?

BERENGER (*Esner. esnerken birden eliyle ağzını kapatır*) Ay, özür dilerim... Gergedan belki de hayvanat bahçesinden kaçmıştır!

JEAN Siz ayakta düş görüyorsunuz!

BERENGER Yok, oturuyorum.

JEAN İster oturun, ister ayakta olun, aynı şey.

BERENGER Ama yine de bir fark var.

JEAN Söz konusu olan o değil.

BERENGER Siz söylediniz aynı şey olduğunu oturmanın ya da ayakta olmanın...

JEAN Yanlış anlamışsınız. Düş görmeye başlayınca fark etmez, ayakta olmak ya da oturmak!...

BERENGER Doğru, düş kuruyorum... yaşam bir düştür.

JEAN (*Konuşmasını sürdürerek*) Gergedan hayvanat bahçesinden kaçmıştır diyebilmek için düş görüyor olmanız gerek.

BERENGER Ama "Belki," dedim...

JEAN (*Konuşmasını sürdürerek*) ...çünkü hayvanlar vebadan kırıldığından beri şehrimizde hayvanat bahçesi yok... çok uzun zamandan beri...

BERENGER (*Aynı aldırmaçlıkla*) O zaman, belki de sirkten kaçmıştır?

JEAN Hangi sirkten kaçmış?

BERENGER Bilmiyorum... gezgin bir sirkten.

JEAN Belediyece göçerlere şehrimiz topraklarında konaklama yasağı konduğunu pekâlâ biliyorsunuz... Çocukluğumuzdan beri sirk gelmiyor.

BERENGER *(Esnememeye çalışır, ancak başaramaz.)* Peki, o zamandan beri çevredeki bataklıklarda, koruluklarda saklanmış olamaz mı?

JEAN *(Ellerini göğe kaldırarak)* Çevredeki bataklıklar, koruluklar! Çevredeki bataklıklar, koruluklar!... Zavalı dostum, kalın alkol dumanları içindesiniz siz.

BERENGER *(Saf saf)* Doğru... midemden geliyorlar...

JEAN Beyninizi sarıyorlar. Çevrede bataklıklar, koruluklar nerede var?... Eyaletimiz o kadar çölleşmiş bir halde ki, Küçük Castilla diye ad takılmış!

BERENGER *(Canı sıkın ve oldukça yorgun bir halde)* Ne bileyim işte? Belki de bir çakılın altına saklanmıştı?... Belki de kuru bir dala yuva kurmuştu?...

JEAN Espri yaptığınızı sanıyorsanız, yanıyorsunuz, haberiniz olsun! Çok can sıkıcısınız şeylerinizle... aykırı görüşlerinizle! Hiçbir konuda ciddi konuşulmuyor sizinle!

BERENGER Bugün, yalnızca bugün... Şey yüzünden... yani... *(Bir el hareketiyle başını gösterir)*

JEAN Bugün de böyle, her zaman da!

BERENGER O kadar da değil.

JEAN Esprileriniz beş para etmiyor!

BERENGER Ben aksini...

JEAN *(Sözünü keserek)* Benimle dalga geçilmesinden nefret ederim!

BERENGER *(Elini kalbine koyarak)* Aklımdan bile geçmez, sevgili Jean...

JEAN *(Sözünü keserek)* Sevgili Bérenger, geçiriyorsunuz işte...

BERENGER Yok, hayır, geçirmiyorum.

JEAN Evet, biraz önce geçirdiniz!

BERENGER Nasıl düşünebilirsiniz böyle bir...

JEAN *(Sözünü keserek)* Ben olanı söylüyorum!

BERENGER Ama sizi temin ederim ki...

JEAN *(Sözünü keserek)* Benimle dalga geçiyorsunuz!

BERENGER Gerçekten, çok inatçısınız.

JEAN Beni eşek yerine koyarak hem de.. Bal gibi hakaret ediyorsunuz bana.

BERENGER Böyle bir şey aklımdan bile geçmez benim.

JEAN Aklınız yok ki geçsin!

BERENGER İşte başka bir kanıtı bu da, aklımdan geçemeyeceğini gösteren.

JEAN Akli olmayanların bile aklından geçen bir şeyler vardır.

BERENGER Olanaksız.

JEAN Neden olanaksızmış?

BERENGER Olanaksız olduğu için.

JEAN Siz her şeyi açıklayabileceğimizi iddia ettiğinize göre, söyleyin bakalım neden olanaksızmış...

BERENGER Çünkü ben hiçbir zaman böyle bir iddiada bulunmadım.

JEAN Öyleyse, niye o havalara giriyorsunuz! Bir kez daha soruyorum, neden hakaret ediyorsunuz bana?

BERENGER Ben size hakaret filan etmiyorum. Tam tersine. Size ne kadar fazla değer verdiğimi bilirsiniz:

JEAN Eğer bana değer veriyorsanız, neden dediğimin tersini söylüyorsunuz o zaman; kentnin merkezinde bir gergedanın başıboş koşturması tehlikelidir dediğimde, hem de bir pazar sabahı, sokaklar çocuklarla doluyken... büyüklerle de tabii...

BERENGER Büyüklerin çoğu kilisede. Onlar için bir tehlike yok...

JEAN (*Sözünü keserek*) Ne münasebet, pazardalar daha.

BERENGER Şehirde bir gergedanı başıboş bırakmanın tehlikesiz olduğunu hiçbir zaman söylemedim ben. Ben sadece bu tehlikeyi düşünmemiş olduğumu söyledim. Bunu hiç düşünmemiştim.

JEAN Hiçbir zaman hiçbir şeye yormuyorsunuz zaten kafanızı!

BERENGER Tamam, kabul. Başıboş bir gergedan, iyi bir şey değildir.

JEAN Böyle bir şey olmamalıdır.

BERENGER Anlaşıldı. Böyle bir şey olmamalıdır. Hatta bu anlamsız bir şeydir. Peki. Tamam. Ama bu hayvan yüzünden benimle kavga etmeniz gerekmez. Benimle ne alıp veremediğiniz ne, önümüzden tek tırnaklılar familyasından sıradan bir hayvan tesadüfen geçti diye? Lafı bile edilmeye değmez aptal bir dörtayaklı! Üstelik vahşi de... Hem artık ortadan da kayboldu, artık yok. Var olmayan bir hayvanla uğraşacak değiliz. Başka şeylerden konuşalım, sevgili Jean, başka şeylerden konuşalım, konuşacak şey mi yok...
(Esner, kadehini alır) Sağlığınıza!

(Bu sırada, Mantıkçı ile Yaşlı Bay sağdan sahneye girerler; konuşa konuşa gidip, kafenin terasına, Bérenger ile Jean'ın biraz uzağına, arkalarında, sağ taraflarındaki bir masaya otururlar)

JEAN O kadehi masaya koyun. İçmeyin.

(Jean pastisinden büyük bir yudum içer, sonra yarı yarıya boşalmış kadehini masaya koyar. Bérenger kadehini elinde tutmaktadır, masaya koymaz, ama içmeye de cesaret edemez)

BERENGER Patrona bırakacak değilim! (İçmeye kalkıştır)

JEAN Onu suraya koyun diyorum size.

BERENGER Tamam. (Kadehi masaya koymak ister. Bu sırada genç ve sarışın daktilo kız Daisy soldan sağa sahnedan geçer. Daisy'yi gören Bérenger birden ayağa fırlar, kalkarken de kadehini devirir; devrilen kadeh Jean'ın pantolonunu ıslatır) Eyvah, Daisy!

JEAN Dikkat! Ne kadar sakarsınız.

BERENGER Bu Daisy... özür dilerim... (Daisy onu görmesin diye saklanır) Beni görsün istemiyorum... bu halimle.

JEAN Bağışlanacak hiçbir yanınız yok, hiç yok! (Sahnedan çıkan Daisy'ye bakar) Bu genç kızdan çekiniyor musunuz yoksa?

BERENGER Susun, susun.

JEAN Hiç de kötü birine benzemiyor!

BERENGER (Daisy çıktıktan sonra Jean'ın yanına gelerek)

Tekrar özür dilerim, bu şey için...

JEAN İşte içkinin sonu, insan hareketlerine hâkim olamaz, ellerinde güç kalmaz, sersemleşir, sıfırı tüketir. Siz kendi mezarınızı kazıyorsunuz, sevgili dostum. Kendinizi tüketiyorsunuz.

BERENGER Aslında içkiyi o kadar sevmiyorum. Ama içmezsem de olmuyor. Sanki bir şeyden korkuyormuş gibiyim hep, korkum geçsin diye içiyorum.

JEAN Ne korkusul

BERENGER Tam bilemiyorum. Açıklanması zor korkular. Yaşamda, insanların arasında kendimi rahat hissetmiyorum, ancak gidip bir kadeh bir şey içince rahatlatıyorum, gevşiyorum, unutuyorum.

JEAN Siz asıl kendinizi unutuyorsunuz, ne yapmanız gerektiğini unutuyorsunuz!

BERENGER Yorgunum, yıllardan beri yorgunum. Bedenimin ağırlığını güç taşıyorum...

JEAN Tam bir alkolik nörastenisi, şarapçının hüznü...

BERENGER *(Sözünü sürdürerek)* Her an bedenimin varlığını hissediyorum, sanki kurşundanmış gibi, ya da sırtımda birini daha taşıyormuşum gibi. Kendime alışamadım bir türlü. Ben ben miyim, değil miyim bilemiyorum. Biraz içtiğimde, o yük kayboluyor, kendimi tanıyorum, ben oluyorum.

JEAN Abuk sabuk laflar bütün bunlar, Bérenger, bana bakın. Ben sizden daha ağırım. Ama kendimi hafif hissediyorum, hafif, hafif!

(Kollarını uçacakmış gibi sallar. Yeniden sahneye girmiş olan Yaşlı Bay ile Mantıkçı konuşa konuşa sahnede birkaç adım atmışlardır. Tam bu anda Jean ile Bérenger'nin yanından geçmektedirler. Jean'ın bir kolu çok şiddetli bir biçimde Yaşlı Bay'a çarpar; Yaşlı Bay, Mantıkçı'nın üstüne düşer)

MANTIKÇI *(Tartışmayı sürdürerek)* Size örnek sayılabilecek bir silojizma... *(Jean'ın kolu çarpar)* Ay!...

YAŞLI BAY *(Jean'a)* Dikkat edin. *(Mantıkçı'ya)* Özür dile-

rim.

JEAN (*Yaşlı Bay'a*) Özür dilerim.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Ziyarı yok.

YAŞLI BAY (*Jean'a*) Ziyarı yok.

(*Yaşlı Bay ile Mantıkçı, kafenin terasında, Jean ile Bérenger'nin biraz sağına, arkalarındaki masalardan birine otururlar*)

BERENGER (*Jean'a*) Siz güçlüsünüz.

JEAN Evet, güçlüyüm, birkaç nedenle güçlüyüm. Her şeyden önce, güçlü olduğum için güçlüyüm, sonra güçlüyüm çünkü manevi gücüm yüksek. Ayrıca da güçlüyüm çünkü alkole batmış değilim. Sizi kızdırmak istemiyorum, sevgili dostum, ama aslında her şeyin temeli alkol.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) İşte size örnek sayılabilecek bir silojizma: "Kedinin dört ayağı vardır. Sarman ile Tekir'in de dörder ayakları vardır. Öyleyse Sarman ile Tekir kedidirler".

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Benim köpeğimin de dört ayağı var.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Öyleyse, o da bir kedi.

BERENGER (*Jean'a*) Benimse yaşama gücüm bile ancak var. Yaşamak istemiyorum belki de.

YAŞLI BAY (*Uzun uzun düşündükten sonra Mantıkçı'ya*) Demek mantıksal olarak benim köpeğim bir kedi olmalı.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Mantıksal olarak, öyle. Ancak bunun karşıtı da doğrudur.

BERENGER (*Jean'a*) Yalnızlığın üstümdeki ağırlığına dayanamıyorum. Toplumunkine de.

JEAN (*Bérenger'ye*) Çelişkiye düşüyorsunuz. Ağırlığını hissettiren yalnızlık mı, yoksa kalabalık mı? Düşünür geçiniyorsunuz, ama mantığın kırıntısı yok sizde.

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Çok güzel bir şeymiş, mantık.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Kötüye kullanmama koşuluyla.

BERENGER (*Jean'a*) Yaşamak doğal olmayan bir şey.

JEAN Tam tersine. Daha doğal olamaz. Kanıtı da şu:
Bütün herkes yaşıyor.

BERENGER Ölülerin sayısı yaşayanlarınkinden çok fazla.
Durmadan da artıyor. Yaşayanların sayısı çok az.

JEAN Ölü diye bir şey yoktur, bunu söylemenin de şimdi
tam sırası!... Kah! Kah! (*Kahkahıyla güler*) Onların da
mı ağırlığını hissediyorsunuz? Olmayan şeylerin
ağırlığı mı olurmuş?

BERENGER Kendi kendime acaba ben var mıyım diye
soruyorum!

JEAN (*Bérenger'ye*) Siz var değilsiniz, dostum, çünkü
düşünmüyorsunuz! Düşünün, var olursunuz.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Bir başka silojizma örneği: "Bü-
tün kediler ölümlüdür. Sokrates de ölümlüdür. Öy-
leyse Sokrates bir kedidir".

YAŞLI BAY Hem de dört ayağı vardır. Doğru, benim adı
Sokrates olan bir kedim var.

MANTIKÇI Görüyor musunuz işte..

JEAN (*Bérenger'ye*) Siz aslında numaracının tekisiniz.
Yalancının teki. Yaşamın sizi ilgilendirmediğini
söylüyorsunuz. Ama biriyle ilgileniyorsunuz!

BERENGER Kiminle?

JEAN İş yerinden tanıdığımız şu hanım kız, biraz önce
geçen. Ona âşiksınız!

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Sokrates demek bir kediymiş!

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Mantık yoluyla kanıtlandı işte.

JEAN (*Bérenger'ye*) Sizi bu berbat halinizle görsün iste-
miyordunuz. (*Bérenger bunu da nereden
çıkartıyorsunuz anlamına bir hareket yapar*) Bu da bazı
şeylere karşı ilgisiz olmadığınızı gösteriyor. Ama
Daisy sarhoşun tekine yüz verir mi hiç?

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Biz yine kedilerimize dönelim.

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Dinliyorum.

BERENGER (*Jean'a*) Her ne halse, zaten gönlü bir
başkasında gibi.

JEAN (*Bérenger'ye*) Kim ki o?

BERENGER Dudard. İş yerinden bir meslektaş, hukuk mezunu, alanında uzman, şirkette geleceği parlak, Daisy'nin gönlüne de girmiş; onunla başa çıkamam.

MANTIKÇI, (*Yaşlı Bay'a*) Sarman adlı kedinin dört ayağı vardır.

YAŞLI BAY Nereden biliyorsunuz?

MANTIKÇI Varsayım böyle.

BERENGER (*Jean'a*) Şef çok beğeniyor onun çalışmasını. Benimse geleceğim yok, eğitimim yok, hiçbir şansım yok.

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Ya! Demek varsayım böyle!

JEAN (*Bérenger'ye*) Demek böyle, kendiliğinizden vazgeçiyorsunuz...

BERENGER (*Jean'a*) Başka ne yapabilirim ki?

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Tekir'in de dört ayağı vardır. Tekir ile Sarman'ın kaç ayakları vardır?

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Birlikte mi, ayrı ayrı mı?

JEAN (*Bérenger'ye*) Yaşam bir mücadeledir, savaşmamak korkaklıktır!

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Birlikte, ya da ayrı ayrı, duruma göre.

BERENGER (*Jean'a*) Başka ne yapabilirim ki, ona karşı hiçbir silahım yok.

JEAN Silahlanın, dostum, silahlanın.

YAŞLI BAY (*Algılayabilmek için büyük çaba harcadıktan sonra, Mantıkçı'ya*) Sekiz, sekiz ayak.

MANTIKÇI Mantık akıldan hesaplamayı sağlar.

YAŞLI BAY Pek çok yönü var ama!

BERENGER (*Jean'a*) Nerede bulayım ben silah filan?

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Mantığın sınırı yoktur!

JEAN Kendinizde. İradenizle.

BERENGER (*Jean'a*) Ne silahı?

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Şimdi göreceksiniz...

JEAN (*Bérenger'ye*) Sabrın, kültürün, zekânın sağladığı silahlar. (*Bérenger esner*) Cin gibi, parlak zekâlı biri olun. Günün havasına uydurun kendinizi.

BERENGER (*Jean'a*) Günün havasına nasıl uyacağımı ki?

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Bu kedilerin iki ayağını çıkarsam. Her birinin kaç ayağı olur?

YAŞLI BAY Ama bu çok zor.

BERENGER (*Jean'a*) Ama bu çok zor.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Tersine çok kolay.

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Sizin için kolay belki, ama benim için değil.

BERENGER (*Jean'a*) Sizin için kolay belki, ama benim için değil.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Düşünün hele bir. Yapmaya çalışın.

JEAN (*Bérenger'ye*) İsteyin hele bir. Yapmaya çalışın.

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Beceremiyorum.

BERENGER (*Jean'a*) Gerçekten beceremiyorum.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Size her şeyi anlatmak gerekiyor.

JEAN (*Bérenger'ye*) Size her şeyi anlatmak gerekiyor.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Bir kâğıt alıp hesaplayın. İki kediden altı bacak çıkartınca, her kedide kaç bacak kalır?

YAŞLI BAY Bir dakika...

(*Cebinden çıkardığı bir kâğıdın üstünde hesaplar*)

JEAN Yapmanız gereken şu, giyiminize dikkat etmelisiniz, her gün tıraş olmalısınız, gömleğiniz temiz olmalı.

BERENGER (*Jean'a*) Kuru temizlemeciler çok pahalı...

JEAN (*Bérenger'ye*) İçki parasından ayırın. Sokak kıyafetiniz de şöyle olmalı şapka, böyle bir kravat, şık bir giysi, gıcır gıcır boyalı ayakkabılar.

(*Giyim kuşamdan söz ederken, Jean, böhürlenerek, kendi şapkasını, kendi kravatını, kendi ayakkabılarını gösterir*)

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Birden çok çözüm yolu var.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Söyleyin.

BERENGER (*Jean'a*) Peki sonra ne olacak? Söyleyin...

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Sizi dinliyorum.

BERENGER (*Jean'a*) Sizi dinliyorum.

JEAN (*Bérenger'ye*) Çekingensiniz, ama yeteneklisiniz!

BERENGER (*Jean'a*) Kim, ben mi yetenekliyim?

JEAN Yeteneğinizi değerlendirin. İçinde olmak gerekir her zaman yaşamın. Çağımızın yazınsal ve kültürel olaylarından uzak kalmayın.

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) İlk çözüm şu: Bir kedide dört, ötekinde iki bacak kalır.

BERENGER (*Jean'a*) O kadar az boş vaktim var ki.

MANTIKÇI Yeteneklisiniz, yeteneğinizi değerlendirmelisiniz.

JEAN Vaktiniz ne kadar az olursa olsun, değerlendirin onu. Kendinizi kapıp koyuvermeyin.

YAŞLI BAY Hiç vaktim olmadı. Memur oldum hep ben.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) İnsan isterse zaman bulur kendini yetiştirmeye.

JEAN (*Bérenger'ye*) İnsan isterse zaman bulur.

BERENGER (*Jean'a*) Artık çok geç.

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Artık biraz geç, benim için.

JEAN (*Bérenger'ye*) Hiçbir zaman geç değildir.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Hiçbir zaman geç değildir.

JEAN (*Bérenger'ye*) Siz de sekiz saat çalışıyorsunuz benim gibi, herkes gibi, peki ama pazar günleri, akşamları, üç haftalık izine çıktığınızda yazın ne yapıyorsunuz? İnsan yöntemli çalışırsa yeter de artar bile bu kadar zaman.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Peki, öteki çözümler? Yöntemli, yöntemli...

(*Yaşlı Bay yeniden hesaplamaya koyulur*)

JEAN (*Bérenger'ye*) Bakın, içip içip hastalanmak yerine, her şeyi yapabilecek durumda olmak, dinç olmak daha iyi değil mi, iş yerinde bile?

BERENGER (*Jean'a*) Ne yapmalıyım?...

JEAN (*Bérenger'ye*) Müzelere gidin, yazınsal dergiler okuyun, konferanslara gidin. Bunalımdan uzaklaştırır bunlar sizi, düşüncenizi biçimlendirir. Dört haftada

kültürlü biri olur çıkarsınız

BERENGER (*Jean'a*) Haklısınız!

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Beş bacaklı bir kedi olabilir...

JEAN (*Bérenger'ye*) Ben demiyorum, siz söylüyorsunuz.

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Bir tane de tek bacaklı. Ancak bu durumda hâlâ kedi mi olurlar?

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Niye olmasınlar?

JEAN (*Bérenger'ye*) Elinizdeki bütün parayı içkiye yatıracak yerde, güzel bir oyun izlemek için tiyatroya gitseniz daha iyi olmaz mı? Herkesin sözünü ettiği öncü tiyatroyu biliyor musunuz? Ionesco'nun oyunlarını okudunuz mu?

BERENGER (*Jean'a*) Ne yazık ki, hayır! Ama duydum, yalnızca...

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) İki kedinin sekiz bacağından ikisi çıkarılırsa...

JEAN (*Bérenger'ye*) Biri oynanıyor bugünlerde. Gidip görün.

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Altı bacaklı bir kedi elde edebiliriz...

JEAN Günümüzün sanat dünyasına adımınızı atmanız için işte iyi bir fırsat.

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Bir de, hiç bacağı olmayan bir kedi.

BERENGER Haklısınız, haklısınız. Dediğinizi yapacağım, kendimi günün havasına uyduracağım.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Bu durumda, bu ayrıcalıklı bir kedi olur.

BERENGER (*Jean'a*) Size söz veriyorum.

JEAN Kendi kendinize söz verin, asıl kendinize söz verin.

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Bir de bütün bacaklarından yoksun, doğal özelliklerini yitirmiş bir kedi mi?

BERENGER Çok ciddi olarak kendi kendime söz veriyorum. Kendi sözümü kendim tutacağım.

MANTIKÇI Bu adil olmaz. Dolayısıyla da mantıklı ol-

maz.

BERENGER (*Jean'a*) İçmek yerine, zihnimi donatmaya karar verdim. Şimdi daha iyi hissediyorum kendimi. Zihnim açılıyor.

JEAN Tabii ya!

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Mantıklı değil mi?

BERENGER Bu akşamüstünden tezi yok, belediye müzesine gideceğim. Akşama da tiyatroya iki bilet alacağım. Benimle gelir misiniz?

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Değil, çünkü adalet, mantık demektir.

JEAN (*Bérenger'ye*) Bunda sebat etmeniz gerek. İyi niyetiniz sürekli olmalı.

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Anlıyorum. Adalet...

BERENGER (*Jean'a*) Söz veriyorum, sözüm söz. Akşamüstü benimle müzeye geliyor musunuz?

JEAN (*Bérenger'ye*) Bu akşamüstü şekerleme yapacağım, programım öyle.

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Adalet de mantığın bir yüzüdür.

BERENGER (*Jean'a*) Ama bu akşam tiyatroya geleceksiniz, değil mi?

JEAN Yok, bu akşam olmaz.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) Zihniniz açılıyor!

JEAN (*Bérenger'ye*) Umarım iyi niyetiniz sürekli olur. Ama ben bu akşam arkadaşlarla buluşacağım meyhanede.

BERENGER Meyhanede mi?

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) Zaten, hiç bacaksız bir kedi...

JEAN (*Bérenger'ye*) Söz verdim. Söz verdim mi tutarım.

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'ya*) ...fare yakalamak için yeterince hızlı koşamaz.

BERENGER (*Jean'a*) Ama dostum, şimdi de siz kötü örnek oluyorsunuz! Sarhoş olacaksınız.

MANTIKÇI (*Yaşlı Bay'a*) İlerleme göstermeye başladınız bile mantıkta!

(Yeniden, hızla yaklaşan bir gergedanın son sürat koşarken çıkardığı sesler, böğürttüler, solukları duyulur; ancak güürttüler bu kez, ters yönde, soldaki kuliste salmenin arkasından önüne doğru gelir)

JEAN *(Son derece öfkelenmiştir; Bérenger'ye)* Sevgili dostum, bir kereyle bir şey olmaz. Sizin durumunuza benzer hiçbir yanı yok. Çünkü siz... siz... aynı şey değil...

BERENGER *(Jean'a)* Niye aynı şey değilmiş?

JEAN *(Gürültüyü bastırmak için bağırarak)* Ben sarhoşun teki değilim!

MANTIKÇI *(Yaşlı Bay'a)* Bacakları olmasa da kedi fare yakalamalı. Bu onun doğasında vardır.

BERENGER *(Bütün gücüyle bağırarak)* Size sarhoşun tekiniz demek istemiyorum. Ama, aynı durumdayken, neden yalnız ben olayım sarhoşun teki?

YAŞLI BAY *(Bağırarak, Mantıkçı'ya)* Nedir kedinin doğasında olan?

JEAN *(Bağırarak, Bérenger'ye)* Çünkü her şey bir ölçü sorunudur. Sizin tersinize, ben ölçülü bir insanım.

MANTIKÇI *(Yaşlı Bay'a, elini huni gibi kulağına koyarak)* Ne diyorsunuz?

(Dördünün de seslerini örten büyük bir güürttü duyulur)

BERENGER *(Eli huni gibi kulağına koyarak, Jean'a)* Ama ben, ne, ne diyorsunuz?

JEAN *(Avaz avaz bağırarak)* Şunu söylüyorum...

YAŞLI BAY *(Avaz avaz bağırarak)* Şunu söylüyorum...

JEAN *(Çok yaklaşan güürttünün farkına varmıştır)* Ne oluyor?

MANTIKÇI Bu da nesi?

JEAN *(Ayağa kalkar, kalkarken sandalyesini devirir, bir gergedanın ters yönde geçerken çıkardığı seslerin geldiği sol kulise doğru bakar)* Hiii, bir gergedan!

MANTIKÇI *(Ayağa kalkar, sandalyesini düşürür)* Hiii, bir gergedan!

BERENGER *(Yine yerinden kalkmaz, ancak bu sefer daha ayıktır)* Gergedanlar! Ters yönde bu kez.

MASALARA BAKAN KIZ *(Elinde bir tepsi ve kadehlerle içerden çıkar)* Ne oluyor? Hiii, bir gergedan!
(Tepsi elinden düşer, bardaklar kırılır)

PATRON *(İçeriden çıkar)* Ne oluyor?

MASALARA BAKAN KIZ *(Patron'a)* Bir gergedan!

MANTIKÇI Bir gergedan, karşı kaldırımında bütün hızıyla gidiyor!

BAKKAL *(Dükkânından çıkar)* Hiii, bir gergedan!

JEAN Hiii, bir gergedan!

BAKKAL KADIN *(Dükkânın üstündeki katın penceresinden başını çıkarır)* Hiii, bir gergedan!

PATRON *(Masalara Bakan Kız'a)* Kadehleri kırmak için bir neden olamaz.

JEAN Burnunun dikine gidiyor, sergenleri devirecek.

DAISY *(Soldan girer)* Hiii, bir gergedan!

BERENGER *(Daisy'yi görür)* Hiii, Daisy!
(Biraz önceki gibi yine kaçışan insanların ayak sesleri, "Ah"lar, "of"lar duyulur)

MASALARA BAKAN KIZ Vay canına!

PATRON *(Masalara Bakan Kız'a)* Kırdığınızı ödeyeceksiniz!

(Bérenger, Daisy onu görmesin diye, yerinde küçülür. Yaşlı Bay, Mantıkçı, Bakkal Kadın, Bakkal sahnenin ortasına doğru giderler ve haykırırlar)

BİRLİKTE Vay canına!

JEAN ve BERENGER Vay canına!

(Önce yürek paralayan bir miyavlama, sonra da onun kadar etkili bir kadın çığlığı duyulur)

HEPSİ Hiii!

(Aynı anda, gürültüler hızla uzaklaşırken, deminki Ev Kadını girer; elinde sepeti yoktur, ama kucağında kanlar içinde ölü bir kedi vardı.)

EV KADINI *(Ağlaşarak)* Kedimi ezdi, kedimi ezdi!

(Bakkal, penceredeki Bakkal Kadın, Yaşlı Bay, Daisy,

Mantıkçı. Ev Kadını'nın çevresini sararlar ve ona söylerler)

BİRLİKTE Çok yazık, zavallı hayvancık!

YAŞLI BAY Zavallı hayvancık!

DAISY ve MASALARA BAKAN KIZ Zavallı hayvancık!

BAKKAL, BAKKAL KADIN (*Pencereden*), YAŞLI BAY,

MANTIKÇI Zavallı hayvancık!

PATRON (*Kırılan kadehler ile devrilmiş sandalyeleri göstererek. Masalara Bakan Kız'a*) Ne oynanıyor sunuz? Toplasanıza şunları!

(Jean ile Bérenger de, kucagındaki ölü kedisiyle ağlaşan Ev Kadını'nın yanına gelirler)

MASALARA BAKAN KIZ (*Arkasında kalan Ev Kadını'na baka baka cam kırıkları ile sandalyeleri toplamak üzere yürürken*) Zavallı hayvancık!

PATRON (*Masalara Bakan Kız'a parmağıyla cam kırıkları ile devrilmiş sandalyeleri gösterir*) Şurada, şurada!

YAŞLI BAY (*Bakkal'a*) Ne diyorsunuz bu işe?

BERENGER (*Ev Kadını'na*) Ağlamayın bayan, yüreğimizi paralıyorsunuz!

DAISY (*Bérenger'ye*) Bay Bérenger... Siz burada mıydınız? Gördünüz mü olanı?

BERENGER (*Daisy'ye*) Günaydın, Bayan Daisy, tıraş olacak vakit bulamadım, kusuruma bakmayın...

PATRON (*Kırıkların toplanmasını denetledikten sonra, Ev Kadını'na doğru bakar*) Zavallı hayvancık!

MASALARA BAKAN KIZ (*Sırtı Ev Kadını'na dönük olarak kırıkları toplarken*) Zavallı hayvancık!

(Bütün bu replikler, tabii ve çok hızlı bir biçimde, neredeyse hepsi aynı anda söylenmelidir)

BAKKAL KADIN (*Pencerede*) Buna yürek dayanmaz!

EV KADINI (*Ağlaşırken kedisini kucagında sallar*) Zavallı Mitsu'cuğum, zavallı Mitsu'cuğum!

YAŞLI BAY (*Ev Kadını'na*) Sizinle başka koşullarda karşılaşmak isterdim!

MANTIKÇI (*Ev Kadını'na*) Ne yaparsınız bayan, bütün

kediler ölümlüdür! Bu gerçeği kabullenmek gerek.

EV KADINI (*Ağlaşarak*) Kedim, kedim, kedim!

PATRON (*Cam kırıklarını önlüğüne toplamış olan Masalara Bakan Kız'a*) Haydi, çöpe atın onları! (*Sandalyeleri kendisi kaldırır*) Bana bin frank borçlusunuz!

MASALARA BAKAN KIZ (*Kafeden içeri girerken, Patron'a*) Aklınız fikriniz paracıklarınızda.

BAKKAL KADIN (*Ev Kadını'na, pencereden*) Sakinleşin artık bayan.

YAŞLI BAY (*Ev Kadını'na*) Sakinleşin artık, sevgili bayan.

BAKKAL KADIN (*Pencereden*) İçimiz üzüyor ama!

EV KADINI Kedim! kedim! kedim!

DAISY Evet, içimiz üzüyor.

YAŞLI BAY (*Ev Kadını'nın koluna girerek onu masalardan birine götürür; herkes de artları sıra gelir*) Şuraya oturun, bayan.

JEAN (*Yaşlı Bay'a*) Ne diyorsunuz bu olanlara?

BAKKAL (*Mantıkçı'ya*) Ne diyorsunuz bu olanlara?

BAKKAL KADIN (*Pencereden, Daisy'ye*) Ne diyorsunuz bu olanlara?

PATRON (*Hâlâ kucagında ölü kedisini sallayan ve ağlayan Ev Kadını bir sandalyeye oturtulurken Masalara Bakan Kız kafeden çıkar*) Bayana bir bardak su getirin.

YAŞLI BAY (*Ev Kadını'na*) Oturun, sevgili bayan!

JEAN Zavallı kadın!

BAKKAL KADIN (*Pencereden*) Zavallı hayvan!

BERENGER (*Masalara Bakan Kız'a*) Su yerine konyak getirin.

PATRON (*Masalara Bakan Kız'a*) Konyak getirin! (*Bérenger'yi gösterir*) Parasını bu bey verecek! (*Masalara Bakan Kız kafeye girerken şunu söyler*)

MASALARA BAKAN KIZ Tamam, bir konyak!

EV KADINI (*Hıçkıra hıçkıra ağlarken*) İstemiyorum, istemiyorum!

BAKKAL Demin de geçmişti, dükkânın önünden.

JEAN (*Bakkal'a*) Bu deminki değildi!

BAKKAL (*Jean'a*) Nasıl olur...

BAKKAL KADIN Hayır, deminkiydi.

DAISY İkinci kez mi geçiyor?

PATRON Bana göre deminkiydi.

JEAN Hayır, aynı gergedan değildi. Deminki çift boynuzlu bir Asya gergedanıydı; buysa tek boynuzlu bir Afrika gergedanı!

(Masalara Bakan Kız kafeden elinde bir konyak kadehiyle çıkar, kadehi Ev Kadını'na götürür)

YAŞLI BAY İşte konyak da geldi, iyi gelecektir size.

EV KADINI (*Göz yaşları içinde*) Olmaaaz...

BERENGER (*Birden sinirlenerek Jean'a*) Aptalca şeyler söylüyorsunuz!... Nasıl seçebildiniz ki boynuzlarını! Hayvan öyle hızlı geçti ki, kendisini bile ancak gördük...

DAISY (*Ev Kadını'na*) Olur, olur, iyi gelir!

YAŞLI BAY (*Bérenger'ye*) Gerçekten de hızlı gidiyordu.

PATRON (*Ev kadını'na*) Bir yudum alın, iyidir.

BERENGER (*Jean'a*) Boynuzları sayacak vaktiniz olmadı...

BAKKAL KADIN (*Masalara Bakan Kız'a, pencereden*) İçirin ona.

BERENGER (*Jean'a*) Üstelik, toz bulutu içindeydi de...

DAISY (*Ev Kadını'na*) İçin, bayan.

YAŞLI BAY (*Ev Kadını'na*) Bir yudumcuk, sevgili bayancığım... haydi, bir gayret...

(Masalara Bakan Kız, kadehi dudaklarına tutarak Ev Kadını'na konyacı içirir. Ev Kadını içmek istemezmiş gibi yapar, ancak yine de içer)

MASALARA BAKAN KIZ İşte böyle!

BAKKAL KADIN (*Pencereden*) ve DAISY İşte böyle!

JEAN (*Bérenger'ye*) Benim kafam bulanık değil. Hemen hesaplayıveririm ben, benim zihnim hep açıktır!

YAŞLI BAY (*Ev Kadını'na*) Daha iyi misiniz?

BERENGER (*Jean'a*) Kafası öne eğmiş koşuyordu, ama.

PATRON (*Ev Kadını'na*) Konyacım nefis ama, değil mi?

JEAN (*Bérenger'ye*) Daha iyi ya, daha iyi görünüyordu.

EV KADINI (*İçkiyi bitirdikten sonra*) Kedim!

BERENGER (*Öfkeyle Jean'a*) Aptalca laflar bütün bunlar!
Aptalca laflar!

BAKKAL KADIN (*Pencereden. Ev Kadını'na*) Benim bir kedim var, size verebilirim.

JEAN (*Bérenger'ye*) Ne? Benim söylediklerimin aptalca olduğunu ileri sürme cesaretini nereden buluyorsunuz?

EV KADINI (*Bakkal Kadın'a*) Başkasını istemem!
(*Kedisini kucagında sallayarak lıçkırır lıçkırır ağlar*)

BERENGER (*Jean'a*) Evet, tam da öyle söylüyorum, aptalca laflar.

PATRON (*Ev Kadını'na*) Durumu kabullenin artık!

JEAN (*Bérenger'ye*) Ben hiçbir zaman aptalca laflar etmem!

YAŞLI BAY (*Ev Kadını'na*) Olaya filozofça bakın!

BERENGER (*Jean'a*) Kendini beğenmişin tekisiniz siz!
(*Sesini yükselterek*) Ukalanın teki...

PATRON (*Jean ile Bérenger'ye*) Beyler, beyler!

BERENGER (*Konuşmasını sürdürerek. Jean'a*) ...Hem de bildiğini sandığı şeyleri bilmeyen bir ukala; bir kere, tek boynuzlu olan Asya gergedanıdır, Afrika gergedanı çift boynuzludur...

(*Öteki kişiler Ev Kadını'nın yanından ayrılıp avaz avaz bağırarak tartışan Jean ile Bérenger'nin çevresini sararlar*)

JEAN (*Bérenger'ye*) Yanılıyorsunuz, tam tersi!

EV KADINI (*Tek başına kalmıştır*) O kadar şekerdi ki!

BERENGER Var mısınız bahsine?

MASALARA BAKAN KIZ Bahse girmek istiyorlar!

DAISY (*Bérenger'ye*) Sinirlenmeyin, Bay Bérenger.

JEAN (*Bérenger'ye*) Ben sizinle bahse girmem. Asıl sizin kafanız çifte boynuzlu! Asyalı herif!

MASALARA BAKAN KIZ Hii!

BAKKAL KADIN (*Pencereden. Bakkal'a*) Dövüşecekler.

BAKKAL. (*Bakkal Kadın'a*) Tabii, bahis bu!

PATRON (*Jean ile Bérenger'ye*) Burada rezalet istemiyorum.

YAŞLI BAY Şey... Acaba hangi tür gergedan tek boynuzluydu? (*Bakkal'a*) Siz ticaret yapıyorsunuz, bilmelisiniz bunu!

BAKKAL KADIN (*Pencereden, Bakkal'a*) Bilmen gerekir!

BERENGER (*Jean'a*) Benim boynuzum yok. Hiçbir zaman da olmayacak!

BAKKAL (*Yaşlı Bay'a*) Ticaret yapanların her şeyi bilmeleri diye bir şey olmaz!

JEAN (*Bérenger'ye*) Olur!

BERENGER (*Jean'a*) Asyalı da değilim. Hem, Asyalılar da herkes gibi insandır...

MASALARA BAKAN KIZ Evet, Asyalılar da insandır, sizin benim gibi...

YAŞLI BAY (*Patron'a*) Haklısınız!

PATRON (*Masalara Bakan Kız'a*) Size fikrinizi soran olmadı!

DAISY (*Patron'a*) Haklı. Onlar da bizim gibi insanlar.

(*Ev Kadını, bütün bu tartışmalar sırasında ağlayıp sızlanmayı sürdürür*)

EV KADINI O kadar akıllıydı ki, bizden biri gibiydi.

JEAN (*Kendinden geçmiş bir halde*) Onlar sarıdır!

(*Ev Kadını ile Jean ve Bérenger'nin çevresine toplanmış olanların arasında. biraz açıkta duran Mantıkçı tartışmayı, ilgiyle izlemektedir; ancak söze katılmamaktadır*)

JEAN İyi günler dilerim, beyler! (*Bérenger'ye*) Size iyi günler bile dilemiyorum!

EV KADINI (*Aynı durumda*) Bizi o kadar severdi ki!

(*Hiçkırıkla hiçkırıkla ağlar*)

DAISY Ama olmaz ki, Bay Bérenger, olmaz ki, Bay Jean...

YAŞLI BAY Benim Asyalı dostlarım oldu. Ama onlar belki de gerçek Asyalı değillerdi...

PATRON Ben gerçek Asyalılar tanıdım.

MASALARA BAKAN KIZ (*Bakkal Kadın'a*) Benim de bir Asyalı dostum oldu.

EV KADINI (*Aynı durumda*) Küçücükken almıştım onu!

JEAN (*Kendini kavbetmiş bir halde*) Onlar sarıdır! Sarı! sapsarı!

BERENGER (*Jean'a*) Siz kendinize bakın asıl, siz de pancar gibi kızardınız!

BAKKAL KADIN (*Pencereden*) ve MASALARA BAKAN KIZ
Ay, ay, ay!

PATRON İş sarpa sarıyor!

EV KADINI (*Aynı durumda*) O kadar temizdi ki! İşini toprağına yapardı!

JEAN (*Bérenger'ye*) Madem öyle, beni bir daha görmeyeceksiniz! Vaktimi yitiriyorum sizin gibi bir salakla.

EV KADINI (*Aynı durumda*) Her derdini anlatırdı!
(*Jean, çok öfkeli bir halde sağdan hızla çıkar. Çıkmadan önce son bir kez geriye döner*)

YAŞLI BAY (*Bakkal'a*) Başka Asyalılar da var, beyaz, siyah, mavi, başkaları, bizim gibiler.

JEAN (*Bérenger'ye*) Ayyaş!
(*Hepsi, nasıl böyle bir şey söyleyebiliyor gibisinden Jean'a şaşkın bakarlar*)

BERENGER (*Jean'ın çıktığı yöne doğru*) Hiç yakışmıyor!

HEPSİ (*Jean'ın çıktığı yöne doğru*) Hi!

EV KADINI (*Aynı durumda*) Bir konuşması eksikti. Onu bile beceriyordu.

DAISY (*Bérenger'ye*) Onu kızdırmamalıydınız.

BERENGER (*Daisy'ye*) Ben bir şey yapmadım ki...

PATRON (*Masalara Bakan Kız'a*) Küçük bir tabut getirin, bu hayvancık için...

YAŞLI BAY (*Bérenger'ye*) Galiba siz haklısınız. Çift boynuzlu olan Asya gergedanıdır, Afrika gergedanıysa tek...

BAKKAL Bu bey tersini ileri sürmüştü.

DAISY (*Bérenger'ye*) İkiniz de doğru yapmadınız!

YAŞLI BAY (*Bérenger've*) Yine de haklıydınız.

MASALARA BAKAN KIZ (*Ev Kadını'na*) Haydi, bayan, onu şu kutuya koyalım.

EV KADINI (*Deli gibi ağlarken*) Asla! Asla!

BAKKAL *Özür dilerim, ben Bay Jean'ın haklı olduğunu düşünüyorum.*

DAISY (*Ev Kadını'na doğru döner*) Mantıklı davranın, bayan!

(*Daisy ile Masalara Bakan Kız, Ev Kadını'nı kucaklarında ölen kedisiyle, kafenin girişine doğru götürürler*)

YAŞLI BAY (*Daisy ile Masalara Bakan Kız'a*) Benim de size eşlik etmemi ister misiniz?

BAKKAL *Asya gergedanı tek boynuzludur, Afrika gergedanıysa çift. Tam tersi de olur.*

DAISY (*Yaşlı Bay'a*) Zahmet etmeyin.

(*Daisy ile Masalara Bakan Kız, sürekli ağlayıp sızlayan Ev Kadını'nı kafeden içeri sokarlar*)

BAKKAL KADIN (*Pencereden, Bakkal'a*) Sen yok musun, hep farklıdır herkesten düşüncelerin!

BERENGER (*Ötekiler gergedan boynuzları üzerine tartışırken, kendi kendine*) Daisy'nin hakkı var, ona karşı gelmemeliydim.

PATRON (*Bakkal Kadın'a*) Kocanızın hakkı var, Asya gergedanı çift boynuzludur, Afrika gergedanının da çift boynuzlu olması gerekir; tam tersi de olabilir.

BERENGER (*Kendi kendine*) Kendisine karşı çıkılmasına dayanamıyor. En ufak eleştiride köpürüyor.

YAŞLI BAY (*Patron'a*) Yanılıyorsunuz, dostum.

PATRON (*Yaşlı Bay'a*) Siz öyle sanın!...

BERENGER (*Kendi kendine*) Tek kusuru hemen öfkelenmesi.

BAKKAL KADIN (*Pencereden, Yaşlı Bay'a, Patron'a ve Bakkal'a*) Belki ikisi de aynıdır.

BERENGER (*Kendi kendine*) Aslında altın gibi bir kalbi vardır, bana da çok iyiliği dokundu.

PATRON (*Bakkal Kadın'a*) Biri çift boynuzluysa, öteki

ancak tek boynuzlu olabilir.

YAŞLI BAY Belki de biri tek boynuzlu, öteki çift boynuzludur.

BERENGER (*Kendi kendine*) Keşke ona bu kadar karşı çıkmasaydım. Ama niye inat ediyor ki? Onu kızdırmak istememiştim. (*Ötekilere*) Her zaman olmadık şeyler ileri sürer. Her zaman herkesi bilgisiyle hayrete düşürmek ister. Yanılabileceğini hiçbir zaman kabul etmez.

YAŞLI BAY (*Bérenger'ye*) Kanıtlayabilir misiniz?

BERENGER Neyi?

YAŞLI BAY Demin söylediklerinizi, dostunuzla aranızı açan o sözleri?

BAKKAL (*Bérenger'ye*) Evet, kanıtlayabilir misiniz?

YAŞLI BAY (*Bérenger'ye*) Gergedanlardan birinin tek, ötekinin çift boynuzlu olduğunu nasıl biliyorsunuz? Ayrıca da hangisinin hangisi olduğunu?

BAKKAL KADIN Bizim bildiğimizden fazla bir şey bilmiyor o da.

BERENGER Bir kere, iki tane olup olmadığı bilinmiyor. Hatta ben bir tek gergedan var sanıyorum.

PATRON İki tane olduğunu varsayalım. Tek boynuzlu olan hangisidir, Asya gergedanı mı?

YAŞLI BAY Hayır. Afrika gergedanının iki boynuzu vardır. Öyle sanıyorum.

PATRON İki boynuzu mu vardır?

BAKKAL O Afrika'da olan değil.

BAKKAL KADIN Anlaşmak hiç de kolay değil.

YAŞLI BAY Yine de bu sorunu çözmemiz gerek.

MANTIKÇI (*Sessizliğini bozar*) Baylar, karıştığım için özür dilerim. Sorun o değil. İzninizle kendimi takdim edeyim.

EV KADINI (*Gözyaşları içinde*) Bir Mantıkçı bu!

PATRON Vay! Mantıkçıymış!

YAŞLI BAY (*Mantıkçı'yı Bérenger'ye takdim eder*) Dostum, Mantıkçı!

BERENGER Memnun oldum, bayım.

MANTIKÇI *(Konuşmasını sürdürür)* ...profesyonel Mantıkçı buyurun kimliğimi. *(Kimliğini gösterir)*

BERENGER Şeref verdiniz, bayım.

BAKKAL Hepimize şeref verdiniz.

PATRON O halde bize söyler misiniz, Sayın Mantıkçı, eğer Afrika gergedanı tek boynuzluysa...

YAŞLI BAY Ya da çift boynuzlu...

BAKKAL KADIN Asya gergedanı da çift boynuzluysa.

BAKKAL Ya da tek boynuzlu

MANTIKÇI İşte, sorun burada değil. Belirtmek zorunda olduğum da bu.

BAKKAL Ama bizim bilmek istediğimiz buydu.

MANTIKÇI Bırakın konuşayım, beyler.

YAŞLI BAY Bırakalım konuşsun.

BAKKAL KADIN *(Pencereden. Bakkal'a)* Bıraksanıza konuşsun.

PATRON Sizi dinliyoruz, bayım.

MANTIKÇI *(Bérenger'ye)* Sözlerim, özellikle, size. Burada bulunan bütün ötekilere de, tabii.

BAKKAL Bizlere de...

MANTIKÇI Bakınız, tartışma ilk başlarda, elinizde olmadan gittikçe uzaklaştığınız bir sorun üzerineydi. Çıkış noktanızda, geçen gergedanın daha önce geçen mi ya da bir başkası mı olduğunu öğrenmek istiyordunuz. Yanıtlanması gereken işte budur.

BERENGER Nasıl peki?

MANTIKÇI Şöyle, iki kez arka arkaya tek boynuzlu aynı gergedanı görmüş olabilirsiniz...

BAKKAL *(Daha iyi anlayabilmek içinmiş gibi yineler)* İki kez de tek boynuzlu...

PATRON *(Aynı durumda)* ...Aynı gergedan.

MANTIKÇI *(Konuşmasını sürdürür)* ...Ancak iki kez çift boynuzlu aynı gergedanı da görmüş olabilirsiniz.

YAŞLI BAY *(Yineler)* Çift boynuzlu bir tek gergedan, iki kez...

MANTIKÇI Tamamam. Ayrıca ilk kez tek boynuzlu bir gergedan, sonra da, yine tek boynuzlu bir başka gergedan görmüş olabilirsiniz.

BAKKAL KADIN (*Pencereden*) Amanım, aman...

MANTIKÇI Ya da önce çift boynuzlu bir gergedan, sonra da yine çift boynuzlu bir ikincisini.

PATRON Doğru.

MANTIKÇI Şimdi eğer ilk kez...

BAKKAL. Eğer ilk kez...

YAŞLI BAY Evet, eğer ilk kez...

MANTIKÇI Eğer ilk kez çift boynuzlu bir gergedan görmüş olsaydınız...

PATRON Çift boynuzlu...

MANTIKÇI ...ikinci kez de tek boynuzlu bir gergedan...

BAKKAL. Tek boynuzlu.

MANTIKÇI ...bu da sonuç bakımından yeterli olmayacaktı.

PATRON Neden?

BAKKAL KADIN Cık, cık, cık... Hiçbir şey anlamıyorum.

BAKKAL Vay canına! Vay canına!

(*Bakkal Kadın omuz silkererek içeri girer*)

MANTIKÇI Şu da olabilir gergedan o zamandan beri boynuzlarından birini yitirmiş olabilir, bu durumda da biraz önce geçen daha önce geçen olabilir.

BERENGER Tamam, ama...

YAŞLI BAY (*Bérenger'in sözünü keser*) Sözünü kesmeyin.

MANTIKÇI Ayrıca çift boynuzlu iki gergedanın her biri de bir boynuzunu yitirmiş olabilir.

YAŞLI BAY Olabilir.

PATRON Evet, olabilir.

BAKKAL. Niye olmasın!

BERENGER Evet, ancak...

YAŞLI BAY (*Bérenger'ye*) Sözünü kesmeyin.

MANTIKÇI Eğer ilk kez, Asyalı ya da Afrikalı fark etmez,

tek boynuzlu bir gergedan görmüş olduğunuzu kanıtlamış olsaydınız...

YAŞLI BAY Asyalı ya da Afrikalı...

MANTIKÇI ...ikinci kez de çift boynuzlu bir gergedan...

YAŞLI BAY Çift boynuzlu!

MANTIKÇI ...ister Afrikalı, ister Asyalı olsun...

BAKKAL İster Afrikalı, ister Asyalı...

MANTIKÇI (*Kanıtlamayı sürdürür*) ...işte o zaman ancak karşımızda iki değişik gergedan olduğuna karar verebilirdik, çünkü birkaç dakika içinde, herhangi bir gergedanın burnunda, görülebilecek büyüklükte, ikinci bir boynuzun çıkması uzak bir olasılıktır...

YAŞLI BAY Uzak bir olasılıktır.

MANTIKÇI (*Değerlendirmesinden çok memnun*) ..Bu da Asyalı ya da Afrikalı bir gergedanı...

YAŞLI BAY Asyalı ya da Afrikalı.

MANTIKÇI ...Afrikalı ya da Asyalı bir gergedan yapar.

PATRON Afrikalı ya da Asyalı.

BAKKAL Vay canına, vay canına.

MANTIKÇI ...Oysa, bunun mantıksal olarak gerçekleşmesi olası değildir, çünkü aynı yaratık iki ayrı yerde doğamaz aynı anda...

YAŞLI BAY Ne de ardı ardına.

BERENGER (*Mantıkçı'ya*) Bu bana gayet açık görünüyor, ancak sorunu çözmiyor.

MANTIKÇI (*Bérenger'ye, çok bilmiş bir havada gülmeye*) Tabii, sayın bavam, ama böyle sunulduğunda sorun gerektiği gibi ortaya konmuş oluyor.

YAŞLI BAY Tümüyle mantıksal.

MANTIKÇI (*Başından şapkasını çıkararak selamlar*) İyi günler, baylar.

(*Geriye döner ve ardında Yaşlı Bay olduğu halde soldan çıkar*)

YAŞLI BAY İyi günler, baylar.

(*Şapkasıyla selamlar ve Mantıkçı'nın ardından çıkar*)

BAKKAL Belki mantıksal olarak doğru...

(Tam bu sırada yas içindeki Ev Kadını ellerinde bir kutuyla kafeden çıkar; ardından Daisy ile Musalara Bakan Kız gelmektedir. Bir cenaze törenine gider gibidirler)

BAKKAL. *(Konusmasını sürdürür)* ...Belki mantıksal olarak doğru, ama ister Afrikalı olsun ister Asyalı, ister tek boynuzlu, ya da çift boynuzlu, kabul edecek miyiz gergedanların kedilerimizi ezmelerini?

(Teatral bir hareketle kafeden cenaze alayı gibi çıkmakta olan Ev Kadını ile Daisy'yi gösterir)

PATRON Hakkı var, doğru! İzin veremeyiz kedilerimizin gergedanlarca, ya da herhangi bir şeyce ezilmesine!

BAKKAL İzin veremeyiz!

BAKKAL KADIN *(Dükkânını kapısından başını uzatarak, Bakka'l'a)* Hadi, içeri gir! Müşteriler gelecek!

BAKKAL *(Dükkânı doğru giderken)* Hayır, izin veremeyiz!

BERENGER Jean'la tartışmamalıydım! *(Patron'a)* Bana bir kadeh konyak getirin! Büyük bir tane!

PATRON Hemen geliyor!
(Konyak getirmeye kafeye girer)

BERENGER *(Yalnızdır)* Yapmamalıydım, öfkeye kapılmamalıydım! *(Patron, elinde koca bir konyak kadehiyle kafeden çıkar)* İçim daraldı, müzeye gidemeyeceğim. Başka sefer geliştiririm düşüncemi.

(Konyak kadehini alır ve içer)

P E R D E

İKİNCİ PERDE

I. TABLO

ÇEVRE DÜZENİ: Bir devlet dairesinde ya da bir özel şirkette, örneğin hukuk kitapları basan büyük bir yayınevinde bir çalışma odası. Fondu, ortada, iki kanatlı büyük bir kapı; kapının üzerindeki duvarda bir yazı: **BÖLÜM ŞEFİ**. Solda en arkada, şefin kapısının yanında, üstünde bir yazı makinesiyle Daisy'nin küçük masası. Merdivene açılan kapı ile Daisy'nin masasının arasında, soldaki duvara dayalı, üstünde memurların işe geldiklerinde imzalandıkları devam çizelgesi bulunan bir başka masa. Sonra, solda, yine ön planda, merdivene açılan kapı. Merdivenin son basamaklar ile korkulukların üst bölümü, küçük bir sahanlık görülür. Ön planda, çevresinde iki sandalye olan bir masa. Masanın üstünde dizgiden gelmiş düzeltilecek baskılar, bir mürekkep hokkası, uçlu kalemler; bu Botard ile Bérenger'nin çalıştıkları masadır. Bérenger soldaki sandalyeye, Botard sağdakine oturacaktır. Sağdaki duvarın yakınında, daha büyük, dikdörtgen, yine üstü kâğıtlar, dizgiden gelmiş baskılarla, vb. dolu başka bir masa. Bu masanın yanında da, karşılıklı, (daha güzel, daha "önemli") iki sandalye. Bu Dudard ile Bay Boeuf'ün masasıdır. Dudard duvar tarafındaki sandalyeye bütün memurları görebilecek gibi oturacaktır. Şef yardımcısıdır. Fondaki kapı ile sağdaki duvar arasında bir pencere vardır. Oyunun sahneleneceği tiyatrodaki eğer bir orkestra çukuru varsa, bu pencere burada, en ön planda, seyircinin karşısında tasarlanmalıdır; pencerenin bir tek çerçeveyle verilmesi uygun olur. Sağdaki köşede, arkada, gri renkli gömlekler ya da eski ceketler asılı bir portmanto vardır. İstenirse, portmanto da sahnenin önüne, sağdaki

duvarın hemen yanına konabilir.

Duvarlar boyunca sıra sıra raflarda tozlu dosyalar ve kitaplar. Fonda, rafların üstünde yazılar vardır İÇTİHA TLAR, YAŞALAR; biraz çapraz olabilecek sağdaki duvarda da şu yazılar RESMÎ GAZETELER, MALÎ YASALAR... Bölüm şefinin kapısının üzerindeki duvarda da 9'u 3 geçeyi gösteren bir saat.

Perde açıldığında, Dudard, yazı masasının yanındaki sandalyeye yakın bir yerde, sağ profili salondan görülecek biçimde ayakta durmaktadır; yazı masasının öteki yanında, salondan sol yanı görülecek biçimde Botard durmaktadır; ikisinin arasında, yine yazı masasının yanında, yüzlü seyirciye dönük, bölüm şefi; Daisy, bölüm şefinin yanında, biraz sol arkasındadır. Ellerinde yazı makinesinde yazılmış kâğıtlar vardır. Üç kişinin çevresinde durduğu masa basımevinden gelmiş düzelti bekleyen sayfalarla kaplanmıştır; bunların üstüne bir gazete açılmıştır.

Perde açıldığında, birkaç saniye, kişiler, ilk repliğin söyleneceği ana kadar bu durumda, hareketsiz dururlar. Bu bir "canlı tablo" oluşturmalıdır. Birinci Perde'nin başında da aynı uygulama yapılmalıdır.

Bölüm şefi elli yaşlarında; gayet şık giyinmiştir; Deniz mavisi takım elbise, yakasında Légion d'honneur rozeti, kolalı takma yaka, siyah kravat, kahverengi kocaman bir bıyık. Adı Bay Papillon'dur.

Dudard: Otuz beş yaşındadır. Gri takım elbise. Ceketi eskimesin diye siyah lüstrinden kolluklar takmıştır. Gözlüklü de olabilir. Oldukça uzun boylu, geleceği parlak bir memurdur. Bölüm şefi müdür yardımcısı olunca onun yerine geçecek kişidir. Botard, Dudard'ı sevmez.

Botard: Emekli ilkokul öğretmeni; kasıtlı, küçük beyaz bıyıklı; altmış yaşlarında olduğu görülmür. (Her şeyi bilir, her şeyden anlar) Başında bir Bask beresi; sırtında gri, uzun bir iş önlüğü, oldukça kocaman burnunun

üstünde de gözlükleri; kulağında bir kurşun kalem, onun da kollarında lüstrin kolluklar vardır.

Daisy: Sarışın bir genç kız.

Daha sonraları, Bayan Boeuf: Kırk-elli yaşlarında şişman bir kadın, ağlamaklı, tık nefes.

Kişiler, perde açıldığında, yukarıda belirtildiği gibi, sağdaki masanın çevresinde ayakta, hareketsiz durmaktadır; şefin eli ve parmağı gazeteyi göstermektedir. Dudard'ın eli Botard'a doğru uzatılmıştır ve ona "Görüyorsunuz işte!" der gibidir. Botard'ın elleri önülüğünün ceplerindedir; yüzünde cin bir gülümsemeye "Bana yutturamazsınız." der gibidir. Daisy, yazı makinesinde yazmış olduğu sayfalar elinde, bakışlarıyla Dudard'ı destekler gibidir. Birkaç saniye sürelik bir süre, sonra Botard atılır)

BOTARD Hepsi hikâye, saçma sapan hikâyeler

DAISY Ben gördüm, gergedanı gördüm!

DUDARD Gazete yazmış, açık seçik, inkâr edemezsiniz.

BOTARD (*Müthiş bir küçümseme havasıyla*) Hıh!

DUDARD Yazılmış, yazıldığına göre; bakın, ezilen kediler sütununda! Haberi bir okuyun, sayın şefim!

BAY PAPILLON "Dünkü pazar günü, şehrimizde, kilise meydanında, aperitif saatinde, bir kedi bir kalın-derili'nin ayakları altında kalarak ezildi."

DAISY Tam kilise meydanında değildi!

BAY PAPILLON Hepsi bu. Başka ayrıntı verilmiyor.

BOTARD Hıh!

DUDARD Bu yeterli, apaçık.

BOTARD Ben gazetecilere inanmam. Gazetecilerin hepsi yalancıdır, neye dayanacağımı da çok iyi bilirim, ben yalnızca gördüğüme inanırım, kendi gözlerimle gördüğüme. Eski bir ilkokul öğretmeni olarak, belirgin olan şeylerden, bilimsel olarak kanıtlanmış şeylerden hoşlanırım, yöntemli düşünmeyi seven, gerçeğe önem veren biriyimdir ben.

DUDARD Yöntemli düşünmenin ne işi var şimdi burada?

DAISY (*Botard'a*) Bana göre, Bay Botard, haber son derece açık.

BOTARD Siz buna açıklık mı diyorsunuz? Bakın. Hangi kalınderiliden söz ediliyor? Ezilen kediler sütunu yazarı bir kalınderili demekle ne demek istiyor? Bunu bize söylemiyor. Sonra kedi demekle ne demek istiyor?

DUDARD Herkes bilir, nedir kedi?

BOTARD Erkek kedi mi, dişi kedi mi? Ne renk? Hangi ırktan? Ben ırkçı değilim, hatta ırkçılığa karşıyım.

BAY PAPILLON Ama, Bay Botard, bu değil ki söz konusu olan, ne ilgisi var şimdi burada ırkçılığın?

BOTARD Sayın bölüm şefim, lütfen öyle söylemeyin. İrkçiliğin yüzyılımızın en büyük yanlışlarından biri olduğunu yadsıyamazsınız.

DUDARD Tabii, hepimiz aynı görüşteyiz, ama burada söz konusu olan o değil...

BOTARD Bay Dudard, böyle hafife alınamaz bu. Tarihte yaşanan olaylar bize göstermişlerdir ki ırkçılık...

DUDARD Size söz konusu olan o değil diyorum.

BOTARD Öyle görünmüyor.

BAY PAPILLON İrkçilik değil söz konusu olan.

BOTARD İrkçilikle her zaman ve her yerde savaşılmalı.

DAISY Size burada kimse ırkçı değil deniyor işte. Konuyu saptırıyorsunuz, söz konusu olan yalnızca bir kalınderilinin, yani bir gergedanın ezdiği bir kedi.

BOTARD Güneyli değilim ben, Güneylilerin düş güçleri geniş olur. Belki de yalnızca bir farenin ezdiği bir pi-reydi bu. Bundan koca bir dağ yarattılar.

BAY PAPILLON (*Dudard'a*) Konuyu şöyle bir toparlamaya çalışalım. Siz gözlerinizle, kendi gözlerinizle, gergedanın kentin sokaklarında sallana sallana dolaştığını gördünüz, öyle mi?

DAISY Sallana sallana değil, son hızla koşuyordu.

DUDARD Ben, kendim, görmedim. Ama, sözlerine güvendiğim kişiler...

BOTARD (*Sözünü keser*) Görüyorsunuz işte, birtakım söylentiler bunlar, sözlerine güvendikleriniz, sefil gazetelerini sattırmak için ne uyduracaklarını şaşırın, patronlarına yaranmaya çalışan uşaklar! Buna inanıyorsunuz, Bay Dudard, siz, bir hukukçu, hukuk diplomalı biri. Bırakın da güleyim! Kah! Kah! Kah!

DAISY Ama ben, onu gördüm, gergedanı gördüm. İki gözüm önüme aksın ki...

BOTARD Hadi canım siz de! Ciddi bir kız sanırdım ben de sizi.

DAISY Bay Botard, ben hayal filan görmedim. Hem yalnız da değildim, çevremde başka insanlar da vardı.

BOTARD Hih! Başka şeye bakıyorlardı onlar kuşkusuz!... Aylaklar, yapacak bir şeyleri olmayan, işsiz güçsüz insanlar, boş gezenin boş kalfaları.

DUDARD Dün olmuş, dün pazardı.

BOTARD Ben pazarları da çalışırım. İşinizi yapmanızı, alnınızın teriyle ekmeğinizi kazanmanızı engellemek için insanları kiliselere toplayan papazları dinlemem ben.

BAY PAPILLON (*Rencide olmuş*) Oo!

BOTARD Özür dilerim, sizi incitmek istememiştim. Dinleri küçümsüyorum diye onları hor gördüğüm söylenemez. (*Daisy'ye*) Bir kere, siz, gergedan nedir biliyor musunuz?

DAISY Şey, bir... kocaman bir hayvan, çirkin!

BOTARD Şu tanıma bakın, bir de bu konuda kesin bir görüşünüz olduğunu söylüyorsunuz! Bir gergedan, küçük hanım...

BAY PAPILLON Umarım şimdi burada bize gergedanlar üzerine bir ders vermezsiniz. Okulda değiliz.

BOTARD Değiliz ne yazık.

(*Bu son replikler söylenirken. Bérenger'nin merdivenin son basamaklarını usul usul çıktığı ve çalışma odasının*

kapısını yavaşça araladığı görülür; kapı açılınca, üstündeki HUKUK YAYINLARI yazan tabela okunur)

BAY PAPILLON (*Daisy'ye*) Tamam! Saat dokuzu geçti, küçük hanım, devam çizelgesini kaldırın. Geç kalanlar dertlerine yansınlar!

(Daisy, Berenger tam içeri girerken, üstünde devam çizelgesi bulunan soldaki küçük masaya doğru yürür)

BERENGER (*Ötekiler tartışmayı sürdürürken içeri girer ve Daisy'ye*) Günaydın, Bayan Daisy. Geç kalmadım, değil mi?

BOTARD (*Dudard ile Bay Papillon'a*) Cahillikle savaşıyorum ben, karşıma nerede çıkarsa çıksın!

DAISY (*Berenger'ye*) Çabuk olun, Bay Berenger, çabuk.

BOTARD ... Saraylarda, yoksul köy evlerinde!

DAISY İmzalayın hemen!

BERENGER Ay, çok teşekkürler! Şef geldi mi?

DAISY (*Parmağını dudakların koyarak, Berenger'ye*) Yavaş! Evet, burada.

BERENGER Öyfe mi? Bu kadar erken?

(Devam çizelgesini imzalamak için masaya gider)

BOTARD (*Konuşmasını sürdürür*) Nerede olursa olsun! Yayınevlerinde bile.

BAY PAPILLON (*Botard'a*) Bay Botard, sanırım...

BERENGER (*Çizelgeyi imzalar; Daisy'ye*) Oysa saat daha dokuzu on bile geçmiyor...

BAY PAPILLON (*Botard'a*) Saygı sınırlarını aşıyorsunuz.

DUDARD (*Bay Papillon'a*) Ben de öyle düşünüyorum.

BAY PAPILLON (*Botard'a*) Benim iş arkadaşım, sizin de meslektaşınız, Hukuk Fakültesi mezunu, son derece yetenekli bir memur olan Bay Dudard'ın cahilin teki olduğunu söylemeyeceksinizdir umarım.

BOTARD Fakülteler de, üniversite de bir köy okulu kadar etmeseler de, böyle bir şey ileri sürmeyeceğim.

BAY PAPILLON (*Daisy'ye*) Nerede kaldı şu devam çizelgesi!

DAISY (*Bay Papillon'a*) Getiriyorum, efendim.

(*Çizelgeyi ona uzatır*)

BAY PAPILLON (*Berenger'ye*) O, Bay Berenger de gelmiş!

BOTARD (*Dudard'a*) Üniversite hocalarında eksik olan şeyler açık seçik düşünceler, gözlemci kafa, uygulamaya geçememe.

DUDARD (*Botard'a*) Hadi canım siz del!

BERENGER (*Bay Papillon'a*) Günaydın, Bay Papillon. (*üç kişiden oluşan grubun çevresinden geçerek portmantoya doğru giden Bérenger bunları şefin tam arkasından geçerken söyler; portmantodan iş önlüğünü ya da yıpranmış ceketini alacak, bunun yerine de portmantoya işyeri dışında giydiği ceketini asacaktır. Şu an portmantodadır, ceketini çıkartır, öteki ceketi giyer, sonra çalışma masasına gider, masanın çekmecesinde siyah lüstrin kolluklarını çıkartır, herkesi selamlar*) Günaydın, Bay Papillon! Özür dilerim, az daha geç kalıyordum. Günaydın, Dudard! Günaydın, Bay Botard!

BAY PAPILLON Söyleyin bakalım Bérenger, siz de gergedanlar gördünüz mü?

BOTARD (*Dudard'a*) Üniversite hocaları yaşamı zerrece bilmeyen soyut kafalardır.

DUDARD (*Botard'a*) Saçma!

BERENGER (*Gecikmesini affettirmeye çalışmak içinmiş gibi, çalışmaya hemen başlamak üzere eşyalarını telaşlı telaşlı yerleştirirken, Bay Papillon'a, son derece doğal bir biçimde*) Evet, tabii, gördüm!

BOTARD (*Ona doğru dönerek*) Hıhh!

DAISY Ya! Görüyorsunuz işte, daha üşütmedim ben.

BOTARD (*Alaycı*) Yok, Bay Berenger bunu küçük hanıma yaranmak için söylüyor, her ne kadar öyle görünmese de gönlünü çalmaya uğraşıyor onun.

DUDARD Gergedan gördüğünü söylemek birine yaranmak mıdır?

BOTARD Hiç kuşkunuz olmasın, öyledir. Özellikle de

Bayan Daisy'nin akıl dışı iddiasını desteklemek için yapıyorsa. Herkes Bayan Daisy'nin gönlüne girmeye çalışıyor burada, bunda anlaşılacak bir şey yok.

BAY PAPILLON Kötü niyetli olmayın, Bay Botard, Bay Bérenger deminki tartışmada yoktu. Daha yeni geliyor.

BERENGER (*Daisy'ye*) Siz de gördünüz değil mi? Biz gördük.

BOTARD Hıh! Bay Bérenger bir gergedan görmüş olduğunu sanmış olabilir. (*Berenger'nin arkasından Bérenger'nin içki içtiğini gösteren bir işaret yapar*) Düş gücü o kadar zengin ki onun! Her şey olabilir, onunla.

BERENGER Yalnız değilim, gergedanı gördüğümde! Hem, belki de iki gergedanı vardı.

BOTARD Kaç tane gördüğünü bile bilmiyor!

BERENGER Dostum Jean'la birlikteydik!... Başkaları da vardı.

BOTARD (*Berenger'ye*) Söylediklerinizden bir şey anlaşılmıyor, inan olsun.

DAISY Tek boynuzlu bir gergedandı.

BOTARD Hıh! Bizi işletmek için kumpas kurmuş bunlar!

DUDARD (*Daisy'ye*) Çift boynuzluymuş, benim duyduğuma göre!

BOTARD Öyle mi, böyle mi, bir anlaşmaya varmanız gerek.

BAY PAPILLON (*Saate bakar*) Bunu artık bitirelim, beyler, vakit ilerliyor.

BOTARD Siz, Bay Berenger, bir gergedan mı gördünüz, iki gergedan mı?

BERENGER Şey, aslına bakarsanız...

BOTARD Bilmiyorsunuz. Bayan Daisy tek boynuzlu bir gergedan görmüş. Sizin gergedanınız, Bay Bérenger, bir gergedan varsa tabii, tek boynuzlu muydu, çift boynuzlu mu?

BERENGER İşte, yani, bütün sorun da burada.

BOTARD Deli saçması bütün bunlar.

DAISY Oo!

BOTARD Sizi incitmek için söylemedim. Ama hikâyenize inanmıyorum! Bu ülkede şimdiye kadar hiç gergedan görülmemiştir!

DUDARD Bir kez görülse yeter!

BOTARD Şimdiye kadar hiç görülmemiştir! Resimler ile okul kitapları dışında. Gergedanlarınız ancak kadıncıkların beyinciklerinde filizlenirler.

BERENGER "Filizlenmek" eylemi, özellikle de gergedanlar söz konusu olunca, bana pek yerinde kullanılmış gibi gelmiyor.

DUDARD Doğru.

BOTARD (*Konuşmasını sürdürür*) Sizin gergedanınız biz söylence!

DAISY Söylence ne demek?

BAY PAPILLON Beyler, sanırım çalışmaya başlama vakti geldi.

BOTARD (*Daisy'ye*) Bir söylence... uçan daireler gibi!

DUDARD Ama bir de ezilen bir kedi var, bu yadsınmaz bir gerçek!

BERENGER Ben de tanıgım.

DUDARD (*Berenger'yi göstererek*) Tanıklar var!

BOTARD Böyle bir tanık!

BAY PAPILLON Beyler, beyler!

BOTARD (*Dudard'a*) Kitle psikozu, Bay Dudard, kitle psikozu! Halkların afyonu olan din gibi!

DAISY Evet ama ben inanırım uçan dairelere!

BOTARD Hıh!

BAY PAPILLON (*Kesin bir ifadeyle*) Bu kadar yeter artık, abartıyorsunuz. Yeterince konuşuldu! Gergedan olsa da olmasa da, uçan daire olsa da olmasa da, işimizin yapılması gerek! Bu kurum maaşınızı, gerçek ya da gerçekdışı hayvanlar üzerine tartışmayla vakit kaybedin diye vermiyor!

BOTARD Gerçekdışı hayvanlar!

DUDARD Gerçek hayvanlar!

DAISY Çok gerçek hayvanlar.

BAY PAPILLON Beyler, bir kez daha dikkatinizi çekerim, çalışma saatleri içindedesiniz. Bu kısır tartışmaya izninizle son veriyorum...

BOTARD *(Alınmış, alaycı)* Pekâlâ, Bay Papillon. Şef sizsiniz. Emrettiğinize göre, uymamız gerekir.

BAY PAPILLON Beyler, acele edin. Beni maaşlarınızdan kesinti yapma zorunda bırakmayın! Bay Dudard, İçkiyle Mücadele Yasası'yla ilgili yorumunuz ne aşamada?

DUDARD Son biçimini veriyorum, şef.

BAY PAPILLON Bir an önce bitirmeye bakın. İvedi. Sizler, Bay Bérenger ve Bay Botard, "Kalite Tescilli" Şaraplar Yönetmeliği'nin provalarını düzelttiniz mi?

BERENGER Daha bitmedi, Bay Papillon, ama başladık.

BAY PAPILLON Düzeltmeleri birlikte yapın. Basımevi bekliyor. Siz, küçük hanım, mektupları imzaya odama getirin. Hemen başlayın yazmaya.

DAISY- Peki, Bay Papillon.

(Daisy küçük masasına gidip yazı makinesinde mektupları yazmaya başlar. Dudard masasına oturup çalışmaya koyulur. Bérenger ile Botard, kendi küçük masalarında; seyirci ikisini de yandan görür. Botard'ın sırtı merdivene açılan kapıya dönüktür. Botard surat asmaktadır; Bérenger'ye sakin ama huzursuzdur; Provaları masaya yerleştirir, metni Botard'a verir; Botard homurdanarak oturur. Bu sırada Bay Papillon kapıyı çarparak odasına girer)

BAY PAPILLON Birazdan görüşürüz, beyler!

(Çıkar)

BERENGER *(Okur ve düzeltmeleri yapar; bu sırada Botard da elindeki metinden, bir kalemle izler)* "Kalite Tescilli" Şarab Ürünlerine İlişkin Yönetmenlik... *(Düzeltilir)* Şarap "b"yle değil "p"yle yazılacak... *(Düzeltilir)* Yönetmenlik değil, yönetmelik olacak... Bordeaux

Bölgesinin kalite tescilli şarapları, yukarı yamaçların alt bölgelerinde...

BOTARD (*Bérenger'ye*) O bende yok. Bir satır atlanmış.

BERENGER Bir daha okuyorum, "Bordeaux bölgesinin..."

DUDARD (*Bérenger ile Botard'a*) Daha alçak sesle okuyun, lütfen. Yalnız sizin sesiniz duyuluyor, dikkatimi işime vermemi engelliyorsunuz.

BOTARD (*Bérenger'nin başının üzerinden konuşarak Dudard'la deminki tartışmaya yeniden girer; bu arada Bérenger, kısa bir süre, düzeltmeleri tek başına yapar; okurken, sessiz sessiz dudakları oynar*) Bu tam bir aldatmaca!

DUDARD Neymiş aldatmaca olan?

BOTARD Şu gergedan hikâyeniz, işte! Sizin propagandanız yayıyor bu söylentileri!

DUDARD (*İşine ara verir*) Ne propagandası?

BERENGER (*Söze karıştır*) Propaganda filan değil.

DAISY (*Yazı makinesinde yazmaya ara verir*) Size gördüm diyorum işte... gördüm... gördüm... gördük.

DUDARD (*Botard'a*) Güldürmeyin beni!... Propaganda ha! Ne amaçla?

BOTARD (*Dudard'a*) Hadi hadi!... Benden iyi biliyorsunuz. Masum numarası yapmayın.

DUDARD (*Sinirlenir*) Bırakın, Bay Botard, ben değilim Patagonyalıların maaşa bağladıkları kişi.

BOTARD (*Öfkeden kıpkırmızı kesilir, yumruğuyla masaya vurur*) Bana hakaret ediliyor. İzin veremem buna...
(*Bay Botard ayağa kalkar*)

BERENGER (*Yumuşatmaya çalışır*) Bay Botard, lütfen...

DAISY Bay Dudard, lütfen...

BOTARD Bana hakaret ediyor.

(*Birden şefin odasının kapısı açılır Botard ile Dudard hemen yerlerine otururlar; bölüm şefinin elinde devam çizelgesi vardır; o görününce herkes birden susar*)

BAY PAPILLON Bay Boeuf bugün gelmedi mi?

BERENGER *(Çevresine bakınarak)* Gelmemiş.

BAY PAPILLON Tam da ihtiyacım olduğu zaman! *(Daisy'ye)* Hasta mıymış, bir işi mi varmış, haber verdi mi?

DAISY Bana bir şey söylemedi.

BAY PAPILLON *(Odasının kapısını sonuna kadar açıp içeri girer)* Bu böyle devam ederse, kapının önünde bulacak kendini. İlk kez yapmıyor bunu bana. Bugüne kadar göz yumdum, ama bu artık böyle devam edemez... Yazı masasının anahtarı var mı birinizde?

(Tam bu sırada, içeriye Bayan Boeuf girer. Bu son replik söylenirken merdivenleri çıkabildiği kadar çabuk çıkararak gelmekte olduğu görülebilir. Birden kapıyı açar. Nefes nefese ve korku içindedir)

BERENGER Bakın, Bayan Boeuf geldi.

DAISY Günaydın, Bayan Boeuf.

BAYAN BOEUF Günaydın Bay Papillon! Herkese merhaba.

BAY PAPILLON E, kocanız nerelerde? Ne oluyor ki ona, buraya kadar gelme zahmetine bile katlanmak istemiyor mu artık?

BAYAN BOEUF *(Nefes nefese)* Onu mazur görmeyizi rica ederim, kocamı mazur görün... hafta sonunu geçirmek için ailesinin yanına gitmişti. Biraz grip olmuş.

BAY PAPILLON Ya! Demek biraz grip olmuş!

BAYAN BOEUF *(Şefe bir kâğıt uzatır)* Bakın, telgrafında yazmış. Çarşamba dönebileceğini umuyor... *(Bayılacak gibi olur)* Bana bir bardak su... bir de sandalye verin.

(Bérenger ona, sahnenin ortasına, kendi sandalyesini götürür; Bayan Boeuf sandalyeye yığılır gibi oturur)

BAY PAPILLON *(Daisy'ye)* Bir bardak su verin.

DAISY Hemen.

(Gidip bir bardak su alır ve izleyen birkaç replik süresince suyu ona içirir)

DUDARD *(Şef'e)* Kalbinden olmalı.

BAY PAPILLON Bay Boeuf'un dönemeyişi kötü bir şey.
Ama bu hallere düşürmeniz de gerekmez!

BAYAN BOEUF *(Güçlülükle)* Ondan değil... ondan değil...
bir gergedan kovaladı da beni evden buraya kadar,
ondan...

BERENGER Tek boynuzlu mu, çift boynuzlu mu?

BOTARD *(Bir kahkaha koyuverir)* Güldürmeyin beni!

DUDARD *(Bu davranışta onaylamaz bir biçimde)* Bırakın
da konuşsun!

BAYAN BOEUF *(Büyük bir betimleme çabası içinde, parmağıyla da merdivenleri göstererek)* Orada, aşağıda, girişte. Merdivenlerden çıkmak istiyor gibi.
(Aynı anda bir gürültü duyulur. Merdivenler, kuşkusuz çok büyük bir ağırlığın etkisinde, çöker. Aşağıdan gelen, sıkıntılı böğürtüler duyulur. Merdivenler çökerken çıkan toz dağılıncaya, merdiven sahanlığının boşlukta asılı durduğu görülür)

DAISY Aman Tanrım!

BAYAN BOEUF *(Sandalyesinde, eli kalbinin üstünde)* Ay!
Of!
(Bérenger, yardımcı olabilmek için Bayan Boeuf'ün çevresinde dolanır, yanaklarına hafif hafif vurur, kadına su içirir)

BERENGER Sakinleşin!

(Bu sırada, Bay Papillon, Dudard ve Botard, telaş içinde itişe kakışa sola doğru koşup kapıyı açar ve toz bulutu içindeki sahanlığa çıkarlar; böğürtüler hâlâ duyulmaktadır)

DAISY *(Bayan Boeuf'e)* Daha iyisiniz, değil mi, Bayan Boeuf?

BAY PAPILLON *(Sahanlıktan)* İşte orada. Aşağıda! Bir gergedan!

BOTARD Ben hiçbir şey görmüyorum. Göz aldatmacası bu.

DUDARD Değil, aşağıda, kendi çevresinde dönüyor.

BAY PAPILLON Beyler, kuşkuya yer yok. Kendi çev-

resinde dönüyor.

DUDARD Yukarıya çıkamaz. Merdiven çökmüş.

BOTARD Çok tuhaf. Ne demek oluyor şimdi bu?

DUDARD (*Bérenger'ye doğru dönerek*) Gelin bakın. Gelip baksanıza, gergedanınıza.

BERENGER Geliyorum.

(*Bérenger sahanlığa doğru koşturur, ardından da Bayan Boeufü bırakan Daisy gelir*)

BAY PAPILLON (*Bérenger'ye*) Evet, siz, gergedan uzmanı, bakın bakalım.

BERENGER Ben gergedan uzmanı filan değilim...

DAISY Ay... bakın... nasıl da dönüyor kendi çevresinde. Acı çeker gibi bir hali var... ne istiyor acaba?

DUDARD Sanki birini arar gibi. (*Botard'a*) Görüyor musunuz, şimdi, onu?

BOTARD (*Bozum olmuş*) Evet, görüyorum.

DAISY (*Bay Papillon'a*) Yoksa hepimiz düş mü görüyoruz? Siz bile...

BOTARD Bën hiç düş görmem. Ama aşağıda bir şey var.

DUDARD (*Botard'a*) Ne gibi, bir şey?

BAY PAPILLON (*Bérenger'ye*) Gerçekten de bir gergedan, öyle değil mi? Bu sizin daha önce gördüğünüz mü acaba? (*Daisy'ye*) Ya sizin?

DAISY Tabii ki o.

BERENGER İki boynuzu var. Bir Afrika gergedanı, daha doğrusu bir Asya gergedanı. Uf! Afrika gergedanı çift boynuzlu mu olur yoksa tek boynuzlu, hep karıştırıyorum.

BAY PAPILLON Merdivenimizi yıktı, iyi de oldu, nasıl olsa bir gün kendiliğinden yıkılacaktı! Yıllardır istedim durdum yönetimden şu eski ahşap merdivenin yerine betondan bir merdiven yapılmasını...

DUDARD Daha bir hafta önce bir rapor gönderdim, sayın şefim.

BAY PAPILLON Olacağı buydu, olacağı buydu. Anlama-

ları gerekirdi. Haklı çıktım.

DAISY (*Bay Papillon'a. alavcı*) Her zamanki gibi.

BERENGER (*Dudard ile Bay Papillon'a*) Bir dakika, bir dakika, çift boynuzluluk Asya gergedanının mı, yoksa Afrika gergedanının mı özelliğidir? Tek boynuzluluk Afrika gergedanının mı, yoksa Asya gergedanının mı özelliğidir...

DAISY Zavallı hayvancık, böğüre böğüre fır dolanıyor aşağıda. Ne istiyor acaba? Bakın, bize bakıyor. (*Gergedanın olduğu yöne doğru*) Pisi pisi, pisi pisi, pisi pisi...

BOTARD Sevmeye kalkmayın sakın, evcil değildir kesin...

BAY PAPIILLON Neyse ki ulaşamayacak bir yerde.

(*Gergedan son derece iğrenç bir biçimde höğürür*)

DAISY Zavallı hayvancık!

BERENGER (*Konuşmasını sürdürerek. Botard'a*) Bir sürü şey biliyorsunuz siz, acaba size göre, tersine, çift boynuzlu olan...

BAY PAPIILLON Yine karıştırıyorsunuz, azizim Bérenger, kafanız dumanlı. Bay Botard haklıymış.

BOTARD Nasıl olur da, uygar bir ülkede...

DAISY (*Botard'a*) Orası öyle. Ama, var mı, yok mu?

BOTARD Bu adi bir aldatmaca! (*Kürsüde nutuk atan bir konuşmacı edasıyla parmağını Dudard'a doğru uzatarak ve öfkeli bakışlarını ona dikerek*) Sizin yüzünüzden.

DUDARD Niye benim yüzümden de sizin yüzünüzden değil?

BOTARD (*Son derece öfkeli*) Benim yüzümden mi? Zaten hep küçüklerin üzerine kalır her şey. Eğer yalnız benim elimde olsaydı...

BAY PAPIILLON Hapı yuttuk, merdivensiz kaldık.

DAISY (*Botard ile Dudard'a*) Sakin olun, hiç zamanı değil, beyler!

BAY PAPIILLON Genel Müdürlük yüzünden.

DAISY Tamam. Ama nasıl aşağıya ineceğiz?

BAY PAPILLON *(Şaka yollu, bir sevdalıyı taklit ederek sekreterin yanağını okşar)* Sizi kucağıma alırım, sonra da birlikte aşağıya atlarız!

DAISY *(Böliüm şefinin elini iter)* Çekin o haşur huşur elinizi yüzümden, kalınderili soyundan mısınız, ne-siniz!

BAY PAPILLON Şaka ediyordum canım!

(Bu arada, gergedan böğürmeyi sürdürürken, Bayan Boeuf yerinden kalkmış, sahanlıktakilerin yanına gelmiştir. Bir süre, aşağıda sır dolanan gergedana dikkatli dikkatli bakar; birdenbire korkunç bir çığlık atar)

BAYAN BOEUF Aman Tanrım! Olamaz!

BERENGER *(Bayan Boeufe)* Neniz var?

BAYAN BOEUF O benim kocam! Boeuf bu, zavallı Boeuf'üm, neler oldu sana?

DAISY *(Bayan Boeufe)* Emin misiniz?

BAYAN BOEUF Tanıdım onu, tanıdım onu.

(Gergedan şiddetli, ancak duygulu bir böğürmeyle yanıtlar)

BAY PAPILLON Olamaz! Bu sefer tam kovuldu iştel!

DUDARD Sigortalı mı bari?

BOTARD *(Kendi kendine)* Her şeyi anlıyorum...

DAISY Böyle bir durumda, sigorta nasıl, kime ödenebilir ki?

BAYAN BOEUF *(Bérenger'nin kollarında bayılır)* Ay! Aman Tanrım!

BERENGER Uf!

DAISY Taşyalım onu.

(Bérenger, Dudard ile Daisy'nin de yardımıyla Bayan Boeuf'ü sandalyesine kadar güç bela götürüp oturtur)

DUDARD *(Bayan Boeuf'ü taşırlarken)* üzölmeyin, Bayan Boeuf.

BAYAN BOEUF Ah! Of!

DAISY Belki bir çaresi bulunur...

BAY PAPILLON *(Dudard'a)* Hukuksal açıdan, ne yapılabilir acaba?

DUDARD İhtilaf mahkemesine gitmek gerekir.

BOTARD *(Bayan Boeuf'ü taşıyanların ardından gider, ellerini göğe kaldırır)* Bu tam bir çılgınlık! Ne biçim bir toplum bu! *(Botard konuşurken herkes Bayan Boeuf'ün çevresinde toplanır, yanaklarını hafif hafif tokatlarlar; Bayan Boeuf gözlerini açar, bir "Ay!" der, gözlerini yine kapatır, yanaklarını yeniden hafif hafif tokatlarlar)* Şundan emin olun ki, her şeyi eylem kuruluma bildireceğim. Yardıma muhtaç duruma düşmüş bir iş arkadaşımı yalnız bırakmam ben. Her şey ortaya çıkacak.

BAYAN BOEUF *(Kendine gelir)* Benim zavallı sevgilim, onu bu halde bırakamam, benim zavallı sevgilim. *(Böğürtüler duyulur)* Beni çağırıyor. *(Sevgiyle)* Beni çağırıyor.

DAISY Daha iyisiniz, değil mi, Bayan Boeuf?

DUDARD Kendine geliyor.

BOTARD *(Bayan Boeuf'e)* Bizim heyetimizin desteğinden kesinlikle kuşku duymayın. Kurulumuzun üyesi olmak ister misiniz?

BAY PAPILLON İş yine gecikecek. Bayan Daisy, mektuplar...

DAISY Daha önce buradan nasıl çıkacağımızı bilmemiz gerek.

BAY PAPILLON Evet o bir sorun. Pencereden.

(Sandalyesine yığılmış kalmış olan Bayan Boeuf ile sahnenin ortasında duran Botard'ın dışındakiler pencereye giderler)

BOTARD Bunun nereden geldiğini biliyorum ben.

DAISY *(Pencerede)* Çok yüksek.

BERENGER Sanırım itfaiye çağırmak gerekecek, merdivenleriyle gelsinler!

PAY PAPILLON Bayan Daisy, yazı odama gidip itfaiyeye telefon edin.

(Bay Papillon onun peşinden gitmek ister gibi olur. Daisy fondan çıkar; telefon edildiği ve Daisy'nin "Alo,

alo, itfaiye mi?" dediği ve anlaşılmayan bir konuşma sesi duyulur)

BAYAN BOEUF *(Birdenbire yerinden kalkar)* Onu böyle bırakamam, onu böyle bırakamam!

BAY PAPILLON Boşanmayı düşünüyorduysanız... işte size iyi bir neden.

DUDARD Kesinkes onu haksız bulacaklardır.

BAYAN BOEUF Hayır! Zavallıcık! Şimdi zamanı değil, kocamı bu durumda terk edemem.

BOTARD Yürekli bir kadınsınız siz.

DUDARD *(Bayan Boeuf'e)* Peki, ne yapacaksınız?

(Bayan Boeuf sol tarafa, sahanlığa doğru koşar)

BERENGER Dikkat edin!

BAYAN BOEUF Onu terk edemem, onu terk edemem.

DUDARD Tutun onu.

BAYAN BOEUF Eve götüreceğim onu!

BAY PAPILLON Ne yapmak istiyor?

BAYAN BOEUF *(Atlamaya hazırlanır; sahanlığın kenarında)* Geliyorum, sevgilim, geliyorum.

BERENGER Atlayacak.

BOTARD Görevi.

DUDARD Atlayamayacak.

(Hâlâ telefon etmekte olan Daisy dışında hepsi onun yanında sahanlıktadırlar. Bayan Boeuf aşağıya atlar. Etekliği onu tutmak isteyen Bérenger'nin elinde kalmıştır)

BERENGER Tutamadım.

(Gergedanın, aşağıdan gelen, sevgi dolu böğürtüleri duyulur)

BAYAN BOEUF İşte geldim, sevgilim, işte geldim.

DUDARD Tam sırtına düştü, ata biner gibi.

BOTARD Gerçek bir Amazon o.

BAYAN BOEUF'ÜN SESİ Evimize gidelim, hayatım, evimize dörelim.

DUDARD Dört nala gidiyorlar.

(Dudard, Bérenger, Botard ve Bay Papillon sahneye)

dönerler ve pencereye giderler)

BERENGER Amma da hızlı gidiyorlar.

DUDARD (*Bay Papillon'a*) Siz hiç at binmiş miydiniz?

BAY PAPILLON Eskiden... biraz... (*Fondaki kapıya doğru dönerek, Dudard'a*) Şu telefonu da edemedi gitti!...

BERENGER (*Gözleriyle gergedanı izler*) Uzaklaştılar bile. Görünmez oldular.

DAISY (*Odadan çıkar*) Çok zor ulaştım itfaiyeye!...

BOTARD (*Kendi kendine yaptığı bir konuşmanın sonucunu bildirir gibi*) Bu tam bir ahlaksızlık.

DAISY ...İtfaiyeye çok zor ulaştım.

BAY PAPILLON Yangın mı çıkmış her yerde aynı anda?

BERENGER Ben Bay Botard gibi düşünüyorum. Bayan Boeuf'ün davranışı gerçekten duygulandırıcı, yürekli bir kadınmış.

BAY PAPILLON Bir memurum eksildi, yerine birini bulmam gerekecek.

BERENGER O artık işimize yaramaz mı diyorsunuz?

DAISY Hayır, yangın filan yok, başka gergedanlar için çağırılmışlar.

BERENGER Başka gergedanlar için mi?

DUDARD Nasıl, başka gergedanlar için mi?

DAISY Evet, başka gergedanlar için. Kentin hemen her yerinde görülüyorlarmış. Bu sabah yedi tane varmış, şimdi on yedi olmuşlar.

BOTARD Dememiş miydim ben size!

DAISY (*Konuşmasını sürdürür*) Hatta kimileri otuz iki tane diyormuş. Daha resmi değilmiş, ama bu sayı kesin onaylanacaktı.

BOTARD (*İnanmamış*) Hıh! Abartıyorlardır.

BAY PAPILLON Gelecekler mi bizi buradan çıkarmaya?

BERENGER Karnım açtı, benim!...

DAISY Evet, gelecekler, itfaiyeciler yoldalar!

BAY PAPILLON Peki iş ne olacak!

DUDARD Sanırım bir özel durum içindeyiz.

BAY PAPILLON Kayıp iş saatlerimizi telafi etmek gere-

kecek.

DUDARD Evet, Bay Botard, hâlâ yadsıyor musunuz, gergedansal gerçeği?

BOTARD Bay Boeuf'ü hiçbir uyarı yapmadan kovmanıza karşı direnecektir örgütümüz.

BAY PAPILLON Karar verecek olan ben değilim, davanın sonuçlarını hep birlikte göreceğiz.

BOTARD (*Dudard'a*) Hayır, sayın Dudard, gergedansal gerçeği yadsımıyorum. Hiçbir zaman da yadsımadım ben.

DUDARD Son derece kaypaksınız.

DAISY Evet öyle! Çok kaypaksınız.

BOTARD Bir kez daha söyleyeyim ki ben bu gerçeği hiçbir zaman yadsımadım. Yalnızca bunun nereye kadar gideceğini merak ediyordum. Ben ne yapacağımı bilirim. Olayı yalnızca gözlemlemekle yetinmem. Onu anlarım ve açıklarım. Bunu da açıklayabilirdim eğer...

DUDARD Açıklayın öyleyse.

DAISY Açıklayın, Bay Botard.

BAY PAPILLON Madem istiyor meslektaşlarınız, açıklayın.

BOTARD Sizlere açıklayacağım...

DUDARD Sizi dinliyoruz.

DAISY Çok merak ediyorum.

BOTARD Sizlere açıklayacağım... ama ileride bir gün...

DUDARD Niye hemen değil?

BOTARD (*Bay Papillon'a, tehdit ederek*) Bir gün burada olan biten her şeyi de açıklayacağım. (*Ötekilere*) Her şeyin nedenini bilirim ben, gizli yanlarını da, tarihin...

DAISY Hangi gizli yanlarını?

BERENGER Hangi gizli yanlarını?

DUDARD Ben de çok görmek isterdim, o gizli yanları...

BOTARD (*Konuşmasını sürdürür, korkunç bir haldedir*) Tüm sorumluların adlarını da biliyorum ben. Hainlerin adlarını. Kimse aldatamaz beni. Bu provokasyonun

amacını ve anlamını da açıklayacağım size! Bir bir düşüreceğim bunu başlatanların maskelerini.

BERENGER Kimin çıkarı olabilir ki bu...

DUDARD (*Botard'a*) Saçmalıyorsunuz, Bay Botard.

BAY PAPILLON Saçmalamayalım.

BOTARD Ben mi saçmalıyorum, ben mi saçmalıyorum?

DAISY Biraz önce bizi hayal görmekle suçluyordunuz_

BOTARD Demin öyleydi. Şimdi böyle, şimdi düş gücü bir kışkırtmaya dönüştü.

DUDARD Peki, nasıl oldu bu değişim, sizce ?

BOTARD Bu çocuk oyuncuğu, baylar! Yalnızca bir çocuk anlamaz bunu. Yalnızca ikiyüzlüler anlamamış numarası yaparlar.

(Gelmekte olan itfaiye aracının ve sireninin sesi, sonra da birdenbire pencerenin altına gelip duran arabanın fren sesi duyulur)

DAISY İtfaiye geldi!

BOTARD Bunun değişmesi gerek, böyle sürüp gitmeyecek bu.

DUDARD Hiçbir bir anlamı yok bunun, Bay Botard. Gergerdanlar var, işte bu kadar. Başka bir şey de demek değil bu.

DAISY (*Pencereden aşağıya bakar*) Bu taraftan, sayın itfaiyeciler.

(Aşağıdan gelen ve birbirine karışan sesler ile arabanın sesi duyulur)

BİR İTFAİYECİNİN SESİ Merdiveni kurun.

BOTARD (*Dudard'a*) Olayların anahtarı var benim elimde, yanılmaz bir yorumlama sistemi var.

BAY PAPILLON Öğleden sonra işe yine de gelinecek.

(İtfaiye merdiveninin pencereye dayandığı görülür)

BOTARD İşin canı çıksın, Bay Papillon.

BAY PAPILLON Genel Müdürlük ne der sonra?

DUDARD Bu özel bir durum.

BOTARD (*Pencereyi göstererek*) Bizi dönüşte de pencereden girme zorunda bırakamazlar. İşe başlamak için

merdivenin onarımını beklemek gerekir.

DUDARD Biri bacağını kırsa, Genel Müdürlüğün başı derde girer.

BAY PAPILLON Doğru.

(Önce bir itfaiyeci miğferi, sonra da itfaiyecinin kendisi görünür)

BERENGER (Daisy'ye, pencereyi göstererek) Önce siz buyurun, küçük hanım.

(Daisy pencereden bir bacağını öteki tarafa atar. İtfaiyeci onu kucaklar ve onunla birlikte kaybolur)

DUDARD Güle güle, Bayan Daisy. Yakında görüşürüz.

DAISY (Görülmez olurken) Yakında görüşürüz, beyler!

BAY PAPILLON (Pencereye doğru) Bana yarın sabah telefon edin, küçük hanım. Mektupları benim evimde yazarsınız. (Bérenger'ye) Bay Bérenger, dikkatinizi çekerim, tatilde değiliz, ilk fırsatta yeniden başlayacağız çalışmaya. (Öteki ikisine) Duydunuz mu, beyler?

DUDARD Tamam, Bay Papillon

BOTARD Tabii, iliklerimize kadar istismar ediliyoruz!

İTFAİYECİ (Pencerede yeniden belirerek) Sıra kimde?

BAY PAPILLON (Ötekilere doğru) Hadi gidin.

DUDARD Önce siz buyurun, Bay Papillon.

BERENGER Önce siz buyurun, şefim.

BOTARD Önce siz, tabii.

BAY PAPILLON (Bérenger'ye) Bana Bayan Daisy'nin masasındaki mektupları getirin, şurada.

(Bérenger gidip mektupları alır ve Bay Papillon'a verir)

İTFAİYECİ Hadi, çabuk olun. Vaktimiz yok. Başka çağrılar da var.

BOTARD Dememiş miydiniz size?

(Bay Papillon, koltuğunun altında mektuplarla, bir bacağını pencereden öteki tarafa atar)

BAY PAPILLON (İtfaiyecilere) Dosyalara dikkat edin. (Dudard, Botard ve Bérenger'den yana dönerek) Baylar,

yine görüşürüz.

DUDARD Görüşürüz, Bay Papillon

BERENGER Görüşürüz, Bay Papillon.

BAY PAPILLON (*Görünmez olmuştur; sesi duyulur*) Dikkat, dosyalar var!

BAY PAPILLON'UN SESİ Dudard! Çekmeceleri kilitleyin!

DUDARD (*Bağırarak*) Merak etmeyin, Bay Papillon. (*Botard'a*) Önce siz buyurun, Bay Botard.

BOTARD Beyler, ben iniyorum. Ve hemen gidip yetkili kişilerle temas kuracağım. Bu sahte gizi açığa çıkaracağım.

(*Aşağıya inmek için pencereye doğru yürür*)

DUDARD (*Botard'a*) Ben zaten çıkarmıştınız sanıyordum.

BOTARD (*Bir bacağını pencerenin öteki tarafına atarak*) Vız gelir bana böyle alaylarınız. Benim tek istediğim, size kanıtlarıyla, belgeleriyle göstermek evet, kanıtlarıyla göstermek üçkâğıtçılığınızı.

DUDARD Saçma...

BOTARD Hakaretiniz...

DUDARD (*Sözünü keserek*) Asıl siz bana hakaret ediyorsunuz...

BOTARD (*Gözden kaybolurken*) Ben kimseye hakaret etmiyorum. Ben kanıtliyorum.

İTFAİYECİNİN SESİ Haydi, haydi...

DUDARD (*Bérenger'ye*) Ne yapıyorsunuz akşamüstü? Gidip iki tek atabilirdik.

BERENGER Özür dilerim. Bu boş zamandan yararlanıp dostum Jean'ı görmeye gideceğim. Barışmak istiyorum onunla, her şeye karşın. Bozuştuk da. Haksızlık ettim ona.

(*İtfaiyeci'nin başı pencerede yeniden belirir*)

İTFAİCECİ Haydi, haydi...

BERENGER (*Pencereyi göstererek*) Önce siz buyurun.

DUDARD (*Bérenger'ye*) Önce siz buyurun.

BERENGER (*Dudard'u*) Yok, önce siz buyurun.

DUDARD (*Bérenger'ye*) Olur mu, siz buyurun.

BERENGER (*Dudard'a*) Rica ederim, önce siz buyurun, siz buyurun.

İTFAİYECİ Çabuk olun, çabuk olun.

DUDARD (*Bérenger'ye*) Siz buyurun, siz buyurun.

BERENGER (*Dudard'a*) Siz buyurun, siz buyurun.

(İkisi de aynı anda pencereden öte tarafa bacaklarını atarlar. İtfaiyeci inmelerine yardım eder, bu sırada da perde kapanır)

1. TABLONUN SONU

İKİNCİ TABLO

ÇEVRE DÜZENİ: *Jean'ın evi. Çevre düzeni bu İkinci Perde'nin bir önceki Birinci Tablo'suyla hemen hemen aynıdır.-Yani sahne ikiye ayrılmıştır. Sağda, sahnenin genişliğine göre, bunun dörtte üçü ya da beşte dördünü kaplayacak bir biçimde, Jean'ın odası görülür. Fonda, duvara dayalı olarak Jean'ın yatağı vardır. Jean yatağında yatmaktadır. Sahnenin ortasında, bir sandalye ya da bir koltuk. Bérenger geldiğinde buna oturacaktır. Sağda, ortada, banyoya açılan bir kapı. Jean banyoya girdiğinde, musluktan akan, duştan gelen suyun sesi duyulacaktır. Odanın solunda, sahneyi ikiye ayıran bir bölme vardır. Ortada, merdivene açılan kapı. Eğer bu kadar gerçekçi olmayan, stilize bir çevre düzeni yapılmak isteniyorsa, bölme kullanılmadan da bir kapı konulabilir. Sahnenin solunda merdiven, Jean'ın dairesine çıkan son basamaklar, merdiven korkuluğu ve sahanlığın üstü görülür. Fonda, sahanlık yüksekliğinde, komşuların dairesinin kapısı; daha aşağıda, fonda, camlı bir kapının üst tarafı görülür. Burada KAPICI yazılıdır.'*

Perde açıldığında, Jean, sırtı seyircilere dönük, yatağında, yorgan başına çekmiş yatmaktadır. Öksürdüğü duyulur. Kısa bir süre sonra, merdivenin son basamaklarını çıkmakta olan Bérenger görülür. Bérenger kapıya vurur. Jean yanıtlanmaz. Bérenger yeniden vurur.

BERENGER Jean! (*Kapıya vurur*) Jean!

(Sahanlığın fonundaki kapı aralanır, ufak tefek, sivri, beyaz sakallı, yaşlı bir adam belirir)

UFAK TEFEK YAŞLI ADAM Ne var, ne oluyor?

BERENGER Jean'ı görmeye geldim, Bay Jean'ı, arkadaşımı.

UFAK TEFEK YAŞLI ADAM Ben de bana geldiniz sandım. Benim adım da Jean, demek öteki neymiş.

YAŞLI ADAMIN KARISININ SESİ (*Odanın dibinden*)
Bize mi gelmiş?

UFAK TEFEK YAŞLI ADAM (*Görülmeyen karısına doğru dönerek*) Ötekineymiş.

BERENGER (*Kapıya vurur*) Jean.

UFAK TEFEK YAŞLI ADAM Çıktığını görmedim. Dün akşam gördüm. Keyfi yok gibiydi.

BERENGER Nedenini biliyorum, benim yüzümden.

UFAK TEFEK YAŞLI ADAM Belki de açmak istemiyordur. Yine vurun.

YAŞLI ADAMIN KARISININ SESİ Jean! Yine laflamaya başlama orada, Jean.

BERENGER (*Kapıya vurur*) Jean!

UFAK TEFEK YAŞLI ADAM (*Karısına*) Bir dakika. Aman of... (*Kapıyı kapatıp dairesine girer*)

JEAN (*Sırtı seyircilere dönük olarak yatmaktadır: çatallaşmış bir sesle*) Ne var?

BERENGER Sizi görmeye geldim, sevgili Jean.

JEAN Kim o gelen?

BERENGER Benim, Bérenger. Sizi rahatsız etmiyorum ya?

JEAN Ha, siz misiniz? Girin içeri.

BERENGER *(Kapıyı açmaya uğraşır)* Kapı kapalı.

JEAN Bir dakika. Uff... *(Jean ayağa kalkar, gerçekten de hiç keyfi yoktur. Yeşil bir pijama giymiştir, saçları darma dağıktır)* Bir dakika. *(Anahatı kilitle döndürür)* Bir dakika bekleyin. *(Gider, biraz önceki gibi yorganı başına çekip yatar)* Girin.

BERENGER *(Girer)* Günaydın, Jean.

JEAN *(Yatağında)* Saat kaç? İşe gitmediniz mi?

BERENGER Hâlâ yatıyor musunuz? İşe gitmediniz mi? Özür dilerim, rahatsız ediyorum galiba.

JEAN *(Hep sırtı dönük)* Tuhaf, sesinizi tanımadım.

BERENGER Ben de, sizin sesinizi tanımadım.

JEAN *(Hep sırtı dönük)* Oturun.

BERENGER Hasta mısınız? *(Jean bir homurtuyla yanıtlar)* Biliyor musunuz, Jean, sizinle tartışmam çok aptalca bir şeydi, hem de öyle bir konu yüzünden.

JEAN Hangi konu?

BERENGER Dün...

JEAN Dün ne zaman? Dün nerede ?

BERENGER Unuttunuz mu? Şu gergedan yüzünden, şu zavallı gergedan.

JEAN Hangi gergedan?

BERENGER Gergedan, ya da, isterseniz şöyle diyelim, gördüğümüz o iki zavallı gergedan.

JEAN Ha evet, hatırlıyorum... Kim söyledi size o iki gergedanın zavallı olduklarını?

BERENGER Hiç, söz gelişi öyle dedim.

JEAN Pekâlâ. Artık söz etmeyelim bundan.

BERENGER Çok naziksiniz.

JEAN Ne olmuş öyleyse?

BERENGER Yine de söylemek istiyorum, pişmanım size karşı hırsla, inatla... öfkeyle... savunmuş olduğum için görüşümü... evet, kısaca, kısaca... Aptalca davranırdım.

JEAN Sizden başka şey de beklenmezdi zaten.

BERENGER Özür dilerim.

JEAN Kendimi pek iyi hissetmiyorum. (*Öksürür*)

BERENGER Bu yüzden yataktasınız, demek. (*Sesinin tonunu değiştirir*) Biliyor musunuz Jean, ikimiz de haklıydık.

JEAN Hangi konuda?

BERENGER Şey konusunda... aynı konuda. Aynı konuya bir kez daha dönüyorum diye kusuruma bakmayın, çok durmayacağım üzerinde. Yani şunu söylemek istiyorum, sevgili Jean, ikimiz de kendi bakış açımızdan haklıydık. Bu şimdi kanıtlandı, kentte hem çift boynuzlu gergedanlar var, hem de tek boynuzlu gergedanlar.

JEAN Ben de size bunu söylüyordum ya işte! Olmasa daha iyiydi.

BERENGER Evet, olmasa daha iyiydi.

JEAN Belki de daha iyi oldu, bakış açısına göre değişir.

BERENGER (*Konuşmasını sürdürür*) Bunlar nereden geliyor, ötekiler nereden geliyor, ya da ötekiler nereden geliyor, bunlar nereden geliyor, ama nereden gelirlerse gelsinler, sonuçta önemli olan bu değil. Benim için önemli tek şey, gergedanların varlığı, çünkü...

JEAN (*Döner ve dağınık yatağında yüzü Bérenger'e dönük oturur*) Kendimi hiç iyi hissetmiyorum, kendimi hiç iyi hissetmiyorum!

BERENGER Çok üzüldüm! Neyiniz var peki?

JEAN Pek anlamadım, bir rahatsızlık, rahatsızlıklar...

BERENGER Yorgunluk gibi bir şey mi?

JEAN Ne münasebet. İçim kaynıyor, tam tersine.

BERENGER Yani şey... geçici bir yorgunluk belki. Herkesin başına gelebilir.

JEAN Bana olmaz, asla.

BERENGER Aşırı sağlıktan, o zaman. Fazla enerji de, o da bazen kötüdür. Sinir sisteminin dengesini bozar.

JEAN Benim dengem mükemmeldir. (*Jean'ın sesi giderek kalınlaşmaktadır*) Benim hem zihnim hem de bedenim sapasağlamdır. Benim soyum...

BERENGER Ona ne şüphe, ona ne şüphe. Belki de biraz soğuk almışsınızdır. Ateşiniz var mı?

JEAN Bilmiyorum. Evet, biraz ateşim var galiba. Başım ağrıyor.

BERENGER Hafif bir migren belki. Sizi yalnız bırakayım, isterseniz.

JEAN Kalın. Rahatsız etmiyorsunuz beni.

BERENGER Sesiniz de kısılmış.

JEAN Kısılmış mı?

BERENGER Biraz kısılmış, evet. O yüzden tanıyamamıştım sesinizi.

JEAN Niçin kısılmış olsun? Benim sesim değişmedi, asıl sizinki değişmiş.

BERENGER Benimki mi?

JEAN Niye olmasın?

BERENGER Olabilir. Farkında değilim.

JEAN Zaten neyin farkındasınız ki siz hayatta? (*Elini alnına koyar*) Alnım ağrıyor en çok. Bir yere çarptım herhalde!

(*Sesi daha da kalınlaşmıştır*)

BERENGER Ne zaman çarptınız?

JEAN Bilmiyorum. Hatırlamıyorum.

BERENGER Canınızın yandığını hissetmişsinizdir.

JEAN Belki uyurken çarpmışımdır.

BERENGER Çarpınca uyanırdınız. Belki de yalnızca düşünüzde gördünüz bir yere çarptığınızı.

JEAN Ben hiç düş görmem...

BERENGER (*Konuşmasını sürdürür*) Başınız siz uyurken ağrımaya başlamış olabilir, düş gördüğünüzü unutmuş olabilirsiniz, ya da daha doğrusu, bir şeyleri düş gördüğünüzün farkına varmadan hatırlıyor olabilirsiniz!

JEAN Ben mi, farkına varmamış olabilirim? Ben düşüncelerime egemenimdir, hiçbir zaman olaylara kaptırmam kendimi. Dosdoğru, dümdüz giderim ben, her zaman dosdoğru giderim.

BERENGER Biliyorum. Derdimi galiba size tam anlata-
madım.

JEAN Daha açık konuşun. Bana tatsız şeyler söyleye-
cekseniz, hiç söylemeyin.

BERENGER Başu ağrıdağında, insan hep bir yere çarp-
tığını sanır. (*Jean'a yaklaşır*) Başınızu vurmuşsanız,
bir şiş olması gerekir. (*Jean'a bakar*) Evet, bakın, bir
tane var, gerçekten de bir şiş var alınızda.

JEAN şiş mi?

BERENGER Kúçúçük bir tane.

JEAN Nerede?

BERENGER (*Jean'ın alnını gösterir*) Bakın, tam burnu-
nuzun bittiği yerden çıkıyor.

JEAN Ben de şiş miş yok. Ailemizde hiç olmamıştır.

BERENGER Bir aynanız var mı?

JEAN Vay canına! (*Eliyle alnını yoklar*) Gerçekten de var
gibi. Banyoda bakayım. (*Birden kalkar ve banyoya gi-
der. Bérenger onu gözleriyle izler. Banyodan*) Doğru,
bir şiş var. (*Geri gelir, teninin rengi daha da ye-
şilleşmiştir*) Görüyorsunuz işte, bir yere çarpmışım.

BERENGER Pek iyi görünmüyorsunuz. Teniniz yeşilleş-
miş.

JEAN Bana tatsız şeyler söylemekten büyük zevk alı-
yorsunuz. Peki ya siz, siz hiç baktınız mı kendinize?

BERENGER Özüür dilerim, sizi üzmeğ istememiştim.

JEAN (*Çok sıkkın*) Hiç de öyle görünmüyor.

BERENGER Nefes alırken bayağı gürültü çıkartıyorsunuz.
Boğazınız mı ağrıyor? (*Jean gidip yine yatağına otu-
rur*) Boğazınız mı ağrıyor? Belki de anjin olmuşsu-
nuzdur.

JEAN Niçin anjin olacaktımışım?

BERENGER Bu küçültücü bir şey değil, ben de kaç kez
anjin oldum. İzin verin de nabzınızı bir sayayım.

(*Bérenger ayağa kalkar, gider ve Jean'ın nabzını sa-
yar*)

JEAN (*Daha da kalın bir sesle*) Benim bir şeyim yok.

BERENGER Nabzınız son derece düzenli atıyor. Korkmayın.

JEAN Hiç korkmuş filan değilim, niçin korkacakmışım ki?

BERENGER Haklısınız. Birkaç gün dinlenirsiniz, hepsi geçer.

JEAN Dinlenmeye vaktim yok. Kendime besin aramalıyım.

BERENGER Karnınız acıktığına göre bir şeyiniz kalmıyor demektir. Yine de birkaç gün dinlenmelisiniz. Böylesi daha iyi olur. Doktor çağırdınız mı?

JEAN Doktora ihtiyacım yok benim.

BERENGER Olur mu, doktor çağırmak gerekir.

JEAN Doktor çağırmayacaksınız, çünkü doktor çağırmak istemiyorum. Kendimi tedavi ederim ben.

BERENGER Doktorlara güvenmemekle hiç iyi etmiyorsunuz.

JEAN Doktorlar olmayan hastalıklar yaratırlar.

BERENGER Ama iyi niyet vardır bunun temelinde. İnsanları tedavi edebilme zevkini tadabilmek için.

JEAN Hastalık yaratıyorlar, hastalık yaratıyorlar!

BERENGER Yaratıyorlardır belki de. Ama yarattıkları hastalıkları da tedavi ediyorlar.

JEAN Benim baytarlardan başkasına güvenim yok.

BERENGER *(Jean'ın bileğini bırakmışken yeniden tutar)*
Damarlarınız şişer gibi oluyor. Kabarmışlar.

JEAN Bu bir güç göstergesidir.

BERENGER Tabii, bir sağlık ve güç göstergesi. Ama...

(Jean'ın kolunun dirsek ile bilek arasını daha yakından incelemek ister, ama Jean kolunu bir hışımla çekerek kurtarır)

JEAN Beni ne diye az rastlanır bir hayvanmışım gibi inceliyorsunuz?

BERENGER Deriniz...

JEAN Size ne benim derimden? Ben sizin derimizle ilgileniyor muyum?

BERENGER Sanki... evet, sanki renk değiştiriyor gözle

görülür biçimde. Yeşilleşiyor. (Yeniden Jean'ın elini tutmak ister) Sertleşiyor da.

JEAN (Elini yine çeker) Oramı buramı öyle yoklamayın. Neyiniz var sizin? Sıkıyorsunuz ama artık.

BERENGER (Kendi kendine) Sandığımdan daha ciddi galiba durumu. (Jean'a) Doktoru çağırmak gerek. (Telefona doğru gider)

JEAN Bırakın o aleti. (Bérenger'ye doğru koşarak onu iter. Bérenger sendeler) İşiniz olmayan şeye karışmayın.

BERENGER Tamam, tamam. İyiliğiniz içindi.

JEAN (Öksürür ve gürtlütlü bir biçimde nefes alıp verir) Benim için neyin iyi olduğunu ben sizden iyi bilirim.

BERENGER Rahat nefes alamıyorsunuz.

JEAN Herkes canı nasıl nefes almak isterse öyle nefes alır! Siz benim nefes alma biçimimi beğenmiyorsanız, ben de sizinkini beğenmiyorum. Çok hafif nefes alıyorsunuz, duyulmuyor bile, her an ölecekmiş gibisiniz.

BERENGER Sizin kadar güçlü olmadığımdandır.

JEAN Ben sizi gönderiyor muyum doktora, güçlendirsin diye? Herkes canı ne isterse onu yapar!

BERENGER Kızmayın. Biliyorsunuz, ben sizin dostunuzum.

JEAN Dostluk diye bir şey yoktur. Sizin dostluğunuza inanmıyorum.

BERENGER Kırıyorsunuz ama beni.

JEAN Kırılmanıza gerek yok.

BERENGER Sevgili Jean...

JEAN Ben sizin sevgili Jean'ınız değilim.

BERENGER Bugün gerçekten bir insansevmez olmuşsunuz.

JEAN Evet, ben bir insansevmezim, bir insansevmezim. Bir insansevmez, insansevmez olmak hoşuma gidiyor.

BERENGER Anlaşılan bana hâlâ kızgınınız, çünkü o aptalca tartışma yüzünden; benim suçumdu, kabul ediyorum. İşte ben de onun için özür dilemeye gel-

miştim...

JEAN Hangi tartişmadan söz ediyorsunuz?

BERENGER Demin hatırlatmıştım. Şey işte, gergedanlar!

JEAN (*Bérenger'yi dinlemeden*) Aslında, insanlardan nefret ediyor değilim, yalnızca ilgi alanımın tümüyle dışındalar, girdiklerinde de iğrendiriyorlar beni, onun için yoluma çıkmaları, ezip gezerim hepsini.

BERENGER Biliyorsunuz, ben hiçbir zaman engel olmam size...

JEAN Bir amacım var benim. Ona yönelirim dosdoğru.

BERENGER Kuşkusuz haklısınız. Ama sanırım sizin moraliniz bozulmuş. (*Bir siiredir. Jean odanın içinde, bir duvardan ötekine, kafesteki bir hayvan gibi dolanmaktadır. Bérenger onu seyrederek, arada bir, çarpmasını hafifçe yana çekilir. Jean'ın sesi gittikçe daha da kalınlaşmaktadır*) Sinirlenmeyin, sinirlenmeyin.

JEAN Giysilerimin içinde rahat edemiyordum, pijamam da sıkıyor artık! (*Pijamasının ceketinin önünü açıp kapar*)

BERENGER Ama, ne olmuş derinize?

JEAN Yine mi derim? Bu benim derim, sizinkiyle değiştirmeye de hiç niyetim yok.

BERENGER Sanki köseleleşmiş.

JEAN Daha sağlam olur. Ben dayanıklıyım hava değişikliklerine.

BERENGER Gittikçe daha da yeşil oldu renginiz.

JEAN Bugün de renklerle bozdunuz. Düş görüyorsunuz, yine içmişsiniz.

BERENGER Dün içtim, bugünse damla geçmedi boğazımdan.

JEAN Bütün bir serserilik geçmişinizin sonucu.

BERENGER Size kendimi tutacağıma söz vermiştim, biliyorsunuz, çünkü ben, sizin gibi dostların öğütlerini tutarım. Kendimi aşağılanmış gibi de hissetmiyorum, tersine.

JEAN Vız gelir. Brrrr...

BERENGER Efendim?

JEAN Bir şey demiyorum. Brrrr... yapıyorum, hoşuma gidiyor.

BERENGER (*Jean'ın gözlerinin içine bakarak*) Boeuf'e ne oldu biliyor musunuz? Gergedan oldu.

JEAN Ne oldu Boeuf'e?

BERENGER Gergedan oldu.

JEAN (*Pijamasının ceket yenleriyle yelpazelenirken*) Brrrr...

BERENGER Şakayı bırakın artık, canım.

JEAN Bırakın da nefes alayım. İstedığimi yapabilirim. Kendi evimdeyim.

BERENGER Tersini söylemiyorum.

JEAN Söylediğimin tersini söylemezseniz iyi olur. Terliyorum, terliyorum. Brrrr... Bir dakika. Serinlemem gerek.

BERENGER (*Jean banyoya doğru koşarken*) Ateştedir. (*Jean banyoya girer. nefesi duyulur. bir de musluktan akan su*)

JEAN (*Banyoda*) Brrrr...

BERENGER Titreme gelmiş. O istemese de, doktoru aramam gerek.

(*Telefona doğru yürür. Jean'ın sesini duyunca birden uzaklaşır*)

JEAN Demek Boeuf gergedan olmuş. Hah, hah, hah... Sizinle dalga geçmiş, kılık değiştirmiştir. (*Başını kapağının aralığından çıkarır. Yemyeşil olmuştur. Alnundaki şiş de daha büyümüştür*) Kılık değiştirmiştir.

BERENGER (*Jean'dan yana bakmadan odada dolaşır*) Sizi temin ederim, son derece ciddiye benziyordu.

JEAN Neyse, bu onun sorunu.

BERENGER (*Jean'a doğru döner, bu arada Jean başını çeker*) Bilerek, isteyerek yapmamıştır kuşkusuz. Değişim o istemeden olmuş.

JEAN (*Yan taraftan*) Nereden biliyorsunuz?

BERENGER Yani, her şey öyle olduğunu gösteriyor.

JEAN Ya bilerek yapmışsa? Ha, ya bilerek isteyerek yapmışsa?

BERENGER Hiç sanmam. Bayan Boeuf'ün hiç haberi yoktu...

JEAN (*Sesi çok kalınlaşmıştır*) Hah, hah, hah! Şu şişko Bayan Boeuf! Hıh! Aptalın tekidir o!

BERENGER Aptal ya da değil, o...

JEAN (*Birden odaya girer. ceketini çıkarıp yatağın üstüne atar, bu sırada Bérenger dalgın dalgın ona doğru dönmektedir. Göğsü ve sırtı yeşilleşmiş olan Jean yeniden banyoya girer. Girişi ile çıkışı arasında*) Boeuf karısına hiç söz etmezdi tasarılarından...

BERENGER Yanılıyorsunuz, Jean. Onlar birbirlerine çok bağlı bir çifttir, tam tersine.

JEAN Çok bağlı ha, emin misiniz? Hım, hım. Brrr...

BERENGER (*Banyoya doğru gider, ama Jean kapıyı onun yüzüne kapatır*) Çok bağlı. Kanıtı da...

JEAN (*Kapının arkasından*) Boeuf'ün kendi yaşamı vardı. Kendine gizli bir yer ayırmıştı, kalbinin derinliklerinde.

BERENGER Sizi konuşturmamam gerek galiba, acı çekiyor gibisiniz konuşunca.

JEAN Beni rahatlatıyor, tersine.

BERENGER Bırakın da doktoru çağırayım, lütfen.

JEAN Kesinlikle olmaz. İnatçı insanlardan da hiç hoşlanmam. (*Jean odaya girer. Bérenger biraz türkerek geri geri gider. çünkü Jean'ın rengi daha da yeşilleşmiştir ve büyük güçlük çekerek konuşmaktadır. Sesi tanınmaz olmuştur*) Ne var yani, isteyerek ya da istemededen gergedan olmuşsa, bu onun bileceği bir şey, belki de daha iyi olmuştur onun için.

BERENGER Neler söylüyorsunuz siz sevgili dostum? Nasıl düşünebiliyorsunuz böyle bir şey...

JEAN Siz her şeyde kötülük görüyorsunuz. Gergedan olmak hoşuna gidiyorsa, hoşuna gidiyorsa, olur, ne var bunda! Olağanüstü hiçbir yanı yok bunun.

BERENGER Tabii, olağanüstü hiçbir yanı yok bunun. Ama onun o kadar hoşuna gittiğini hiç sanmıyorum.

JEAN Nedenmiş o!

BERENGER Nedenini söylemek güç. İnsan hissediyor.

JEAN Bense bunun o kadar kötü bir şey olmadığını söylüyorum size! Sonuçta, gergedanlar da bizim gibi yaratıklardır, onların da bizim kadar yaşama hakları vardır!

BERENGER Bizim yaşamımızı yok etmemeleri koşuluyla. Onlar ile bizim kafa yapılarımız arasındaki farkı hiç düşünüyor musunuz?

JEAN (*Odanın içinde bir oraya bir buraya dolanır, banyoya girer çıkar*) Size göre bizim kafa yapımız daha mı iyi onlarınkinden?

BERENGER Bir yerde, bizim bir ahlak anlayışımız var, bu hayvanlarınkıyla bir tutulabileceğini hiç sanmıyorum bunun.

JEAN Ahlakmış! Konuşalım bakalım ahlak üzerine, bıktım ben artık şu ahlaktan, bir halta yaramaz ahlaktan! Aşmak gerek ahlakı.

BERENGER Peki ne koyacaksınız yerine?

JEAN Doğayı!

BERENGER Doğayı mı?

JEAN (*Deminki gibi*) Doğanın kendi yasaları vardır. Ahlaksa doğaya karşıttır.

BERENGER Yanlış anlamıyorsam, ahlak yasasının yerine getirmek istediğiniz şey orman yasası!

JEAN Ne güzel yaşarım o yasayla, ne güzel yaşarım.

BERENGER Bu hep söylenir. Ama aslında kimse...

JEAN (*Sözünü keser, dolanmaktadır*) Yaşamımızın temellerini yeniden kurmak gerek. Kaynaktaki bütünlüğe dönmek gerek.

BERENGER Görüşünüze kesinlikle katılmıyorum.

JEAN (*Gürültülü bir biçimde nefes vererek*) Nefes almak istiyorum.

BERENGER Düşünsenize bir, bizim bu hayvanlarda ol-

mayan bir felsefemiz var, değişmez bir değerler sistemimiz var.

JEAN (*Yine banyodadır*) Hepsini yıkalım, daha rahat ederiz.

BERENGER Söylediklerinizi ciddiye almıyorum. Benimle eğleniyorsunuz, laf olsun diye şiirsel şeyler söylüyorsunuz.

JEAN Brrr... (*Böğürmeye çok yakın bir ses çıkarmıştır*)

BERENGER Şair olduğunuzu bilmiyordum.

JEAN (*Banyodan çıkar*) Brrr... (*Yeniden böğürür*)

BERENGER Bunun sizin gerçek düşünceniz olmadığını bilecek kadar tanıyorum sizi. Çünkü, siz de benim kadar iyi biliyorsunuz ki, insan...

JEAN (*Sözünü keser*) İnsan... Söylemeyin bir daha bana o sözcüğü!

BERENGER Yani, demek istediğim, insan denen yaratık, insancılık...

JEAN İnsancılık eskidi artık! Eskimiş, gülünç duygusalın tekisiniz siz. (*Banyoya girer*)

BERENGER Ama, yine de, düşünce olarak...

JEAN (*Banyodan*) Hepsi bir kalıp! Söyledikleriniz bir sürü zırva.

BERENGER Zırva mı!

JEAN (*Banyodan, güçlkle anlaşılan kalın bir sesle*) Tamamına.

BERENGER Sizden bunları duymak çok tuhafıma gidiyor, Jean dostum! Aklınız başınızdan mı gitti? Yani, gergedan olmayı mı yeğliyorsunuz?

JEAN Neden olmasın! Ben sizin gibi önyargılı değilim.

BERENGER Biraz daha anlaşılır konuşun. Anlamıyorum. Heceleri tam söylemiyorsunuz.

JEAN (*Hep banyodadır*) Kulaklarınızı açın!

BERENGER Efendim?

JEAN Kulaklarınızı açın. Şunu dedim, niçin gergedan olmayayım? Ben değişikliği severim.

BERENGER Sizin ağzınızdan böyle şeyler duymak...

(*Bérenger'nin sözü yarım kalır, çünkü Jean korkunç bir halde girer sahneye. Yemyeşil olmuştur. Alındaki şiş neredeyse bir gergedan boynuzuna dönmüştür*) Aman! gerçekten aklınızı kaçırmışsınız siz! (*Jean yatağına doğru gider, yorgani yere atar, öfkeli ve anlaşılmaz sözler eder, duyulmamış sesler çıkartır*) Ama böyle öfkelenmeyin, sakın olun! Tanıyamıyorum artık sizi..

JEAN (*Neredeyse anlaşılmaz bir biçimde*) Sıcak... çok sıcak. Her şeyi yok etmeli, giysiler, kaşındırıyor, giysiler, kaşındırıyor. (*Pijamasının pantolonunu çıkarır*)

BERENGER Ne yapıyorsunuz? Tanıyamıyorum artık sizi!
Her zaman utangaç mı utangaç olan siz!

JEAN Bataklıklar! Bataklıklar!...

BERENGER Bakın bana! Görmüyor gibisiniz beni! Duyuyor gibisiniz!

JEAN Çok iyi duyuyorum sizi! Çok da iyi görüyorum!
(*Başını önüne eğerek Bérenger'ye saldırır. Bérenger yana kaçar*)

BERENGER Dikkat edin!

JEAN (*Gürültülü gürültülü soluyarak*) Özür dilerim!
(*Sonra bütün hızıyla koşarak banyoya girer*)

BERENGER (*Önce soldaki kapıdan kaçmak ister, sonra geri dönerek Jean'ın ardından banyoya girer, bu arada şunları söyler*) Onu bu halde bırakmam, dostum o benim. (*Banyodan sesi gelir*) Doktoru çağıracağım! Mutlaka çağırmalı, mutlaka çağırmalı, inanın bana.

JEAN (*Banyodan*) Olmaz.

BERENGER (*Banyodan*) Gerekli. Sakinleşin, Jean! Gülünç oluyorsunuz. Eyvah, gözle görülüyor boynuzunuzun uzadığı!... Gergedan oldunuz!

JEAN (*Banyodan*) Ayaklarımın altına alacağım seni, ayaklarımın altına alacağım seni.
(*Banyodan gelen büyük bir gürültü, böğürtüler, yere düşen eşyalardan ve kırılan bir aynadan çıkan sesler duyulur; sonra dehşet içindeki Bérenger'nin banyodan çıktığı ve banyonun kapısını, öbür taraftan da birinin it-*

mesine karşın büyük güç sarf ederek kapattığı görüldü)

BERENGER *(Kapıyı iterken)* Gergedan oldu, gergedan oldu! *(Bérenger kapıyı kapamayı başarmıştır. Ceketinde bir boynuz deliği vardır. Bérenger'nin kapıyı kapattığı anda, gergedanın boynuzu kapıyı deler. Hayvan abandığı için kapı esnemektedir; bu arada banyodaki gürültüler de sürer, böğürtüler arasına karışan ve belli belirsiz unlaşılan "Canına okuyacağım". "Pis herif", filan gibi sözler duyulurken Bérenger sağdaki kapıya doğru koşar)* Ondan hiç beklemezdim bunu! *(Merdivene çıkan kapıyı açar ve karşı dairenin kapısını yumruklamaya başlar)* Binada bir gergedan var! Polis çağırın! *(Kapı açılır)*

UFAK TEFEK YAŞLI ADAM *(Başını uzatır)* Ne var, ne oluyor?

BERENGER Polis çağırın! Evde bir gergedan var!...

UFAK TEFEK YAŞLI ADAMIN KARISININ SESİ Ne oluyor, Jean? Niye gürültü ediyorsun?

UFAK TEFEK YAŞLI ADAM *(Karisına)* Ne dedeğinizi anlamıyorum. Bir gergedan görmüşmüş.

BERENGER Evet, evin içinde. Polis çağırın!

UFAK TEFEK YAŞLI ADAM İnsanları böyle rahatsız etmek de ne demek oluyor? Terbiye diye bir şey kalmadı! *(Kapıyı Bérenger'nin yüzüne kapatır)*

BERENGER *(Merdivene doğru koşar)* Kapıcı, kapıcı, evde bir gergedan var, polis çağırın! Kapıcı! *(Kapıcı dairesinin kapısının üst bölümü açılır ve bir gergedan başı belirir)* Bir tane daha! *(Bérenger koşarak basamakları çıkar. Jean'ın dairesine girmeye niyetlenir, duraksar, sonra yine Ufak Tefek Yaşlı Adam'ın kapısına yönelir. Aynı anda Ufak Tefek Yaşlı Adam'ın kapısı açılır ve ufak tefek iki gergedan başı belirir)* Aman Tanrım! *(Bérenger. Jean'ın dairesine girer; banyonun kapısı hâlâ sarsılmaktadır. Bérenger pencereye gider; pencere, sahnenin önünde, seyirciler ile sahne arasındadır ve yalnız bir çerçeveyle belirtilmiştir. Bérenger'nin ayakta*

duracak hali kalmamıştır, yere yığılacak gibi olur, güçlülükle konuşur) Aman Tanrım! Aman Tanrım! (Büyük bir çaba göstererek bir bacağını pencereden dışarıya sarkıtır, tam öteki yana, yani seyircilerin oturduğu salon tarafına geçecekken kendini birden geriye atar, çünkü aynı anda orkestra çukurunda son sırat peş peşe koşuşturan bir sürü gergedan boynuzu görünür. Bérenger elinden geldiğince çabuk kendini yukarı çeker ve bir an pencereden gergedanlara bakar) Şimdi de sokakta koca bir sürü var! Bir gergedan ordusu, yokuş aşağı caddede koşuyor!... (Dört bir yanına bakar) Nereden çıkmalı, nereden çıkmalı!... Yalnız sokağın ortasından gitmiyorlar ki! Kaldırımlara da taşıyorlar, nereden çıkmalı, nereden gitmeli. (Aklı başından gitmiş bir halde, birbiri peşi sıra bütün kapılara ve pencereye koşar, bu sırada banyonun kapısı sürekli sarsılmakta, Jean da böğürmekte ve anlaşılmasız küfürler savurmaktadır. Bu durum biraz sürer Bérenger, telaş içinde düzensizce yaptığı kaçma girişimlerinin her birinde, Ufak Tefek Yaşlıların kapısında, ya da merdivende karşısına hep gergedan başları çıkar; başlar böğürerek onu kaçırlar. Son bir kez pencereye gider, bakar) Koca bir gergedan sürüsü! Bir de bunların yalnız yaşadıkları söylenirdi! Yanlış, bu görüşü değiştirmeli! Caddedeki bütün sıraları kırdılar. (Çaresizce elleriyle oynar) Nasıl kaçabilirim? (Yeniden çıkışlara doğru gider, ancak gergedanları görünce vazgeçer, çıkamaz. Banyonun kapısının önündeysen, kapı açılacakmış gibi olur. Bérenger kendini fondaki duvara doğru atar, duvar yıkılır; fonda sokak görünür, bağırarak kaçar) Gergedanlar! Gergedanlar! (Gürültüler duyulur, banyonun kapısı itmeye dayanamayıp açılmak üzere dir)

PERDE

ÜÇÜNCÜ PERDE

ÇEVRE DÜZENİ: Çevre düzeni bir önceki tablodakinin neredeyse eşidir. Burası, Jean'inkine şaşılacak derecede benzeyen Bérenger'nin odasıdır. Yalnızca birkaç ayrıntıdan, örneğin fazladan bir ya da iki mobilyadan burasının başka bir oda olduğu anlaşılır. Solda merdiven, sahanlık. Sahanlığın sonunda bir kapı. Sahanlıkta kapıcı odası yoktur. Fonda bir divan. Bérenger, sırtı seyircilere dönük olarak, divanına uzanmıştır. Bir koltuk, üstünde telefon olan bir sehpa. Bir masa daha olabilir, bir de sandalye. Fonda açık bir pencere. Ön sahnede de bir pencere çerçevesi. Bérenger divanına giyinik olarak uzanmıştır. Başında alnını dolanan bir sargı vardır. Karabasanlar görüyor olmalıdır, çünkü uykusunda ikide bir sıçramaktadır.

BERENGER Hayır. (Duruş) Boynuzlar, boynuzlara dikkat! (Duruş. Fondaki pencerenin altından geçen çok sayıda gergedanın çıkardığı gürültüler duyulur) Hayır! (Düşünde gördüğü şeyle boğuşurken divandan düşer ve uyanır. Elini alnına götürür, korkmuş görünmektedir, sonra aynaya giderek sargısını çıkarır; bu arada gürültüler uzaklaşmaktadır. Rahatladığını belirtir biçimde bir oh çeker, çünkü alnında herhangi bir şişkinlik görmemiştir. Duraksar, divana doğru gider, uzanır, ama hemen yine kalkar. Masaya gider ve bir şişe konyak ile bir kadeh alır, içmek için kadehine konyak koymaya niyetlenir. Ancak, kısa bir süre kendisiyle sessiz bir savaşımdan sonra, şişeyi ve kadehi masaya koyar) İrade, irade. (Divana doğru giderler, tam bu sırada, yeniden, gergedanların pencerenin altından koşarak geçtikleri duyulur. Bérenger elini kalbinin üstüne koyar) Ay! (Fondaki pencereye gider, bir an dışarıya bakar, sonra,

öfkeyle, pencereyi kapatır. Gürültüler duyulmaz olur, masaya gider. Bir an duraksar, sonra, "adam sen de" anlamına gelen bir hareket yaparak koca bir kadehi ağzına kadar konyakla doldurup hepsini bir dikişte içer. Şişeyi ve kadehi masaya koyar. Öksürür. Öksürdüğü için kaygılanmış gibidir, bir daha öksürür ve nasıl öksürdüğünü dinler. Öksürürken bir kez daha bir saniye aynada kendisine bakar, pencereyi açar, gergedanların solurken çıkardıkları sesler daha da güçlü duyulmaktadır, yine öksürür) Yok. Benzemiyor!

(Sakinleşir, pencereyi kapatır, başındaki sargının üstünden alnını yoklar, divanına doğru gider yatar, uyuyacak gibidir. Dudard'ın merdivenin son basamaklarını çıktığı görülür; sahanlığa gelir ve Bérenger'nin kapısına vurur)

BERENGER *(Sıçrar)* Ne oluyor, ne var?

DUDARD Sizi görmeye geldim, Bérenger, sizi görmeye geldim.

BERENGER Kim o?

DUDARD Benim, ben.

BERENGER Kim o, benim diyen?

DUDARD Benim, Dudard.

BERENGER O, demek sizsiniz, girin içeri.

DUDARD Sizi rahatsız etmiyorum ya? *(Kapıyı açmaya çalışır)* Kapı kapalı.

BERENGER Bir dakika. Ay! Ay! Ay!

(Gidip kapıyı açar. Dudard içeri girer)

DUDARD Günaydın, Bérenger.

BERENGER Günaydın, Dudard, saat kaç?

DUDARD Demek hâlâ buradasınız, evinizin duvarları ardına saklanmış. Daha iyi misiniz, dostum?

BERENGER Özür dilerim, demin sesinizi tanıyamadım. *(Bérenger gidip pencereyi de açar)* Evet, evet, biraz daha iyiyim, öyle gibi.

DUDARD Sesim değişmedi. Ben, sizinkini hemen tanıdım.

BERENGER Özür dilerim, bana sanki değişmiş gibi gel-

mişti... ama sesiniz yine eskisinin aynı. Benim sesim de değişmemiş, değil mi?

DUDARD Niçin değişecekmiş?

BERENGER Biraz şey değil mi... şey, yani kısık?

DUDARD Hiç de değil.

BERENGER Neyse. İçimi rahatlatıyorsunuz.

DUDARD Ne oluyor size böyle?

BERENGER Bilmem, bilinmez ki. İnsanın sesi değişebilir, oluyor, ne yazık ki!

DUDARD Soğuk almışsınızdır belki?

BERENGER Umarım almamışsındır... umarım almamışsındır, ama buyurun oturun, Dudard, rahatınıza bakın, koltuğa oturun.

DUDARD *(Koltuğa yerleşir)* Kendinizi hâlâ iyileşmiş hissetmiyor musunuz? Başınız hep ağrıyor mu? *(Bérenger'nin başındaki sargıyı gösterir)*

BERENGER Evet ya, başım hâlâ ağrıyor. Ama şiş filan yok, bir yere çarpmadım başımı!... yok, değil mi? *(Sargıyı çıkartıp alnını Dudard'a gösterir)*

DUDARD Yok, alnınızda şiş filan yok. Şiş görmüyorum.

BERENGER Hiç de olmayacak, umarım. Hiç.

DUDARD Başınız bir yere çarpmazsanız, nasıl olabilir ki?

BERENGER İnsan başını bir yere çarpmak istemezse, çarpmaz!

DUDARD Tabii. Dikkatli olmak yeter. Peki ama, neniz var sizin? Sinirlisiniz, yerinizde duramıyorsunuz. Migreniniz yüzünden olmalı. Hareket etmezseniz başınız daha az ağrır.

BERENGER Migreniniz mi? Bana migren lafı etmeyin! Ağzınıza almayın.

DUDARD Migreniniz olmasının açıklaması var, işte bu heyecanınız.

BERENGER Bir türlü kendime gelemiyorum!

DUDARD Öyleyse, o zaman başınız tabii ki ağrır, öyle olağanüstü bir yanı yok ki bunun.

BERENGER *(Aynaya koşar, sargısını çıkarır)* Yok, bir şey yok... Biliyorsunuz, böyle başlayabilir.

DUDARD Ne başlayabilir?

BERENGER ...Bir başkasına dönüşmekten korkuyorum.

DUDARD Sakinleşin biraz, oturun. Odanın içinde bir o yana bir bu yana böyle dolaşırsanız, daha çok sinirlenirsiniz

BERENGER Doğru, haklısınız, sakin olalım. *(Gider oturur)*
Bir türlü kendime gelemiyorum, işte.

DUDARD Jean yüzünden, biliyorum.

BERENGER Evel, Jean yüzünde, tabii, ötekiler yüzünden de.

DUDARD Büyük bir şok yaşadığınızı anlaşıyor.

BERENGER Yine de iyi, daha azıyla bile ne hale girer insan, kabul edin!

DUDARD Evet, ama, yine de fazla büyütmemek gerek, bu bir neden değil sizin bu hallere...

BERENGER Sizi görmek isterdim benim yerimde orada. Jean benim en iyi dostumdu. Gözlerimin önünde gerçekleşen o dönüşüm, öfkesi!

DUDARD Tamam. Büyük bir düş kırıklığı yaşamışsınız, anlaşıyor. Ama düşünmeyin artık.

BERENGER Nasıl düşünmeyeyim! O insancıl, o büyük hümanizma savunucusu delikanlı! Kimin aklına gelirdi ki! O, o! Onunla, onunla... kendimizi bildiğimizden beri tanışıyorduk. Onun bu tür bir evrim göstereceğine dünyada inanmazdım. Kendimden çok güvenirdim ona!.. Bana bunu nasıl yapar, bana.

DUDARD Özellikle size yönelik bir şey değildi herhalde bu!

BERENGER Ama öyle gibi görünüyordu. Görmüş olsaydınız ne haldeydi... yüzünün o ifadesi...

DUDARD Siz tesadüfen bulunuyordunuz evinde, onun için almayın üzerinize. Başka biri de olsaydı aynı şeyler olacaktı.

BERENGER Benim önümde kendini tutabilirdi, ortak

geçmişimizi dikkate alıp.

DUDARD Kendinizi dünyanın merkezi sanıyorsunuz, olan biten her şeyin özellikle sizi ilgilendirdiğini sanıyorsunuz! Evrensel hedef noktası değilsiniz!

BERENGER Belki de öyledir. Aklımı başıma toplamaya çalışacağım. Ancak olgunun kendisi kaygı verici. Doğrusunu isterseniz, alt üst ediyor bu beni. Nasıl açıklanabilir ki bu olanlar?

DUDARD Ben de şimdilik yeterli bir açıklama bulamıyorum. Olayları gözlemliyorum, not ediyorum. Böyle bir şey oluyor, öyleyse açıklanması gerekir. Doğanın bilinmeyen bir yönü mü, birtakım gariplikler mi, tuhaflıklar mı, bir oyun mu, kim bilebilir?

BERENGER Jean çok kibirliydi. Benimse herhangi bir tutkum yoktur. Olduğumla yetinirim.

DUDARD Belki de açık havayı, kırları, göz alabildiğine açıklıkları seviyordu... Belki rahatlama gereksinimi duyuyordu. Ona bir bahane bulmak için söylemiyorum bunları...

BERENGER Sizi anlıyorum, deniyorum işte. Ama, beni sporu sevmemekle ya da kapalı dünyasında donmuş kalmış bir küçük burjuva olmakla suçlasalardı bile, neysem yine o kalırdım ben.

DUDARD Hepimiz neyse o kalacağız, tabii. Ama niye kaygılanıyorsunuz ki bir iki gergedanlık olayı oldu diye? Bu bir hastalık da olabilir.

BERENGER Tamam işte, ben ya bulaşırsa diye korkuyorum.

DUDARD Yok canım, aklınıza bile gelmesin öyle bir şey. Siz bunu gerçekten çok fazla büyütüyorsunuz. Jean'ın durumu bir belirti değil, bir gösterge değil, siz söylediniz onun kibirli olduğunu. Bana göre, dostunuz hakkında kötü konuşacağım için kusuruma bakmayın, ama o bir sinir küpüydü, biraz yabani, tuhaf davranışları olan biriydi, böyle özellikleri olan kişileri örnek diye almayın. Önemli olan sıradanlıktır.

BERENGER Böylece durum aydınlanıyor. Gördüğünüz gibi, olayın nedenini demin siz de açıklayamıyordunuz. Ama, bakın, şimdi bana kabul edilebilir bir açıklama yapıyorsunuz. Evet, o hale girebilmek için, Jean'ın mutlaka bir kriz geçirmiş olması gerek, bir delilik krizi... Peki ama Boeuf, Boeuf, o da mı deliydi?... ve bütün ötekiler, bütün ötekiler?...

DUDARD Geriye salgın varsayımı kalıyor. Grip gibi. Daha önce de oldu salgınlar.

BERENGER Hiç bunun gibisi olmadı. Ya sömürgelerden yayılıyorsa?

DUDARD Ne olursa olsun, Boeuf'un ve bütün ötekilerin sırf sizin canınızı sıkamak için şimdiki hallerine dönüştüklerini söyleyemezsiniz. Bunun için o kadar zahmete girmelerine gerek yoktu.

BERENGER Doğru, söyledikleriniz mantıklı, kaygı giderici sözler... ama, ya da belki tersine, ya durum daha da ciddiye? (*Fondaki pencerenin altından dört nala geçen gergedanların çıkarttıkları gürültüler duyulur*) Bakın, duyuyor musunuz? (*Pencereye gider*).

DUDARD Boş verin onlara! İlgilenmeyin! (*Bérenger pencereyi kapatır*) Niye rahatsız oluyorsunuz ki? Gerçekten, başka şey düşünemez olmuşsunuz. İyi bir şey değil bu. Sinirleriniz harap olmuş. Bir şok geçirmişsiniz, açık! Artık kendinize gelmeye çalışın.

BERENGER Mikroplara karşı tam bağışıklığım var mı diye merak ediyorum.

DUDARD Ne olursa olsun, öldürücü bir şey değil. Sağlıklı olan hastalıklar da vardır. Eminim istenirse iyileşilir. Onlar da iyileşirler, boş verin.

BERENGER Ama mutlaka bir izi kalır! Bu tür bünyesel bir dengesizlik iz bırakmaz olamaz...

DUDARD Geçici bir şey, aldırmayın.

BERENGER Emin misiniz?

DUDARD Sanırım, evet, öyle sanıyorum.

BERENGER İnsan gerçekten yakalanmak istemezse bu

hastalığa, bu sinirsel hastalığa, yakalanmaz, yakalanmaz!... Bir kadeh konyak içer miydiniz?

(Şişenin bulunduğu masaya gider)

DUDARD Rahatsız olmayın, almayacağım, teşekkür ederim. Ama siz içmek istiyorsanız, buyurun, bana aldırmanın, ama dikkat edin, sonra başınız daha çok ağrır.

BERENGER Alkol salgınlara iyi gelir. Bağışıklık kazandırır. Örneğin, grip mikroplarını öldürür.

DUDARD Bütün hastalıkların bütün mikroplarını öldürmez. Gergedanlı hastalığına ne yapar, daha bilinmiyor.

BERENGER Jean hiç alkollü içki içmezdi. İçermiş havasındaydı. Belki de bu yüzden... belki de budur davranışının nedeni. *(Dudard'a bir kadeh uzatır)* Gerçekten istemiyor musunuz?

DUDARD Hayır, hayır, öğle yemeğinden önce içmem. Teşekkür ederim.

(Bérenger kâdehini başına diker, kadeh ile şişeyi ellerinde tutar; öksürür)

DUDARD Görüyorsunuz işte, görüyorsunuz, size dokunuyor. Öksürtüyor.

BERENGER *(Kaygılı)* Evet, öksürttü. Nasıl öksürdüm?

DUDARD Herkes gibi, biraz sert bir içki içilince nasıl öksürülürse öyle.

BERENGER *(Gidip kadehi ve şişeyi masaya koyar)* Tuhaf bir öksürük değil miydi? Gerçek bir insan öksürüğü müydü?

DUDARD Neler çıkarıyorsunuz? Bir insan öksürüğü. Başka ne öksürüğü olabilir ki?

BERENGER Bilmem... Bir hayvan öksürüğü, belki... Gergedanlar öksürürler mi?

DUDARD Bakın, Bérenger, gülünç oluyorsunuz, kendi kendinize sorunlar yaratıyorsunuz, bir sürü tuhaf sorular soruyorsunuz... Bu şeye karşı korunmanın en iyi yolu iradeli olmaktır diye demin siz söylüyordunuz.

BERENGER Evet, tabii.

DUDARD Öyleyse, kanıtlayın iradeli olduğunuzu.

BERENGER Sizi temin ederim ki öyleyim...

DUDARD ...Kendinize kanıtlayın, örneğin, artık konyak içmeyin... kendinize daha fazla güvenirsiniz.

BERENGER Beni anlamak istemiyorsunuz. Bir kez daha söyleyeyim ki beni daha beterinden koruduğu için içki içiyorum, evet, bunun nedeni bu. Salgın geçince, içkiyi bırakacağım. Olaylardan önce vermiştim zaten bu kararı. Şimdi, bir süre erteliyorum, geçici olarak!

DUDARD Bir sürü mazeret buluyorsunuz.

BERENGER Mazeret mi, emin misiniz?... Her neyse, bunun şu olan bitenle hiçbir ilgisi yok.

DUDARD Kim bilebilir?

BERENGER (*Ürkmüştür*) Sizce var demek! Yani bu sizce salgına ortam hazırlıyor! Ben alkolik değilim. (*Aynaya gider, kendine bakar*) Acaba tesadüfen... (*Elini yüzüne koyar, sargının üstünden alınını yoklar*) Hiçbir şey değişmemiş, canım da yanmadı, bu da içkinin iyi olduğunu gösterir... en azından zararsız olduğunu.

DUDARD Şaka ediyordum, Bérenger, ciddiye almayın. Size takılıyordum. Her şeyi kapkara görüyorsunuz, sinir hastası olacaksınız, dikkat edin. Şoku tümüyle atlatınca, bu ruhsal çöküntüden kurtulunca, sokağa çıkmaya, biraz hava almaya başlayınca, her şey daha iyi olacak, göreceksiniz. Karanlık düşünceleriniz uçup gidecek.

BERENGER Sokağa çıkmak mı? Gerekecek tabii. Korkuyorum çıkmaya. Onlara rastlayacağım diye...

DUDARD Ne olur ki? Yollarının üstünde durmazsınız olur biter. Zaten o kadar fazla da değiller.

BERENGER Ben onlardan başka bir şey görmüyorum. Kafayı iyice taktığımı söyleyeceksiniz, onlara.

DUDARD Size saldırmıyorlar. Üstlerine gidilmezse, bir şey yapmıyorlar. Ashında, kötü değiller. Hatta bir tür doğal bir masumlukları bile var, evet, saflık gibi. İşte

ben, size gelmek için bütün caddeyi boydan boya yürüdüm. Görüyorsunuz, sapa sağlamım, hiçbir sorunum olmadı.

BERENGER Ama ben, onları görünce, aklım fikrime dolamıyor. Sinirsel. Öfkelenmiyorum, hayır, öfkelenmek gerekir, öfke insana istenmedik şeyler yaptırır, onun için kendime hâkim oluyorum, ama yine de bir şeyler oluyor bana, şurama, *(Kalbini gösterir)* kalbimi sıkıştırıyor.

DUDARD Bir ölçüde etkilenmekte haklısınız. Ama çok fazla etkileniyorsunuz. Mizah yönünüz yok, sizin kusurunuz da bu, mizah yönünüz yok. Olayları bu kadar ciddiye almamalısınız, dışında kalmalısınız olayların.

BERENGER Ben her şeyi sanki benim başıma geliyormuş gibi algıları. Katılım olana bitene, ilgisiz kalamam.

DUDARD Başkalarını eleştirmeyin, eğer eleştirilmek istemiyorsanız. Ayrıca insan olan biten her şeyi kendine dert else, yaşanmaz olur bu dünya.

BERENGER Bu olay başka bir yerde, başka bir ülkede geçmiş olsaydı, olayı gazetelerden öğrenmiş olsaydık, sakın sakın tartışabilirdik; sorunu tüm yönleriyle inceler, bundan nesnel bir yaklaşımla sonuçlar çıkarabilirdik. Akademik tartışma toplantıları düzenler, bilginler, yazarlar, kanun adamları, bilgiç kadınlar, sanatçılar getirebilirdik. Sokaktaki insanları da; çok ilginç olurdu, öğretici olurdu, merakla izlenirdi. Ama insan kendisi olayın içinde olunca, kendini birdenbire olayların çarpıcı gerçeği karşısında bulunca, ister istemez kendini doğrudan ilgili görüyor, bu beklenmedik olay üzerimizde o kadar büyük bir şaşkınlık yarattı ki insan soğukkanlı kalamıyor. Ben şaşırdım kaldım, şaşırdım kaldım, şaşırdım kaldım! Bir türlü inanamıyorum.

DUDARD Ben de şaşırdım olanlara, sizin gibi. Ama artık atlattım. Alışmaya başlıyorum.

BERENGER Anlaşılan sizin sinir sisteminiz benimkinden

daha dengeli. Kutlarım. Ama bunun çok acınacak bir...

DUDARD Tabii bunun iyi bir şey olduğunu söylemiyorum. Tümüyle gergedanlardan yana olduğumu da düşünmeyin...

(Yine geçen gergedanların çıkardıkları güriültüler. ancak bu kez, ön sahnedeki pencere çerçevesinin altından gelir)

BERENGER *(Yerinden sıçrar)* Yine geçiyorlar! Yine geçiyorlar! Yok, olmuyor, ben alışamıyorum. Haksızım belki. Ama ne yapsam aklımdan çıkmıyorlar, o kadar ki uyuyamaz oldum. Geceleri uyuyamıyorum. Gündüzleri ancak bir parça içim geçiyor, yorgunluktan gücüm kalmayınca.

DUDARD Uyku ilacı alın.

BERENGER O da çözüm değil. Uyursam, daha da beter. Gece düşüme giriyorlar, karabasanlar görüyorum.

DUDARD Olayları bu kadar ciddiye alırsanız sonu işte böyle olur. Kendinize işkence etmekten hoşlanıyorsunuz. İtiraf edin.

BERENGER Sizi temin ederim ki mazoşist filan değilim ben.

DUDARD Öyleyse olayı kabul edin ve aşın. Madem böyle, başka türlü olamadığı için böyle demektir.

BERENGER Ama kadercilik bu.

DUDARD Bilgelik. Bir olay gerçekleştiğinde, mutlaka bir gerçekleşme nedeni vardır. Bu nedeni görmek gerekir.

BERENGER *(Ayağa kalkar)* Ama, ben, durumu kabul etmek istemiyorum.

DUDARD Başka ne yapabilirsiniz? Ne yapmayı düşünüyorsunuz?

BERENGER Şu an, bilmiyorum. Düşüneceğim. Gazetelere mektuplar yazarım, manifestolar yazarım, belediye başkanından görüşme isterim, ya da yardımcısından, eğer belediye başkanının işi çoksa.

DUDARD Bırakın da yöneticiler kendiliklerinden yapsınlar yapacaklarını. Bir de, sizin bu olaya karışmaya hakkınız olup olmadığını bilmek gerek. Ben, hep söylüyorum, bunun pek ciddi bir şey olmadığı kanısındayım. Bana göre, birkaç kişi deri değiştirmek istedi diye ne yapacağını şaşırılmaya gerek yok. Demek ki kendilerini kendi kalıpları içinde iyi hissetmiyorlarmış. Özgürler, onların bileceği iş.

BERENGER Kötülüğün kökünü kurutmak gerekir.

DUDARD Kötülük, kötülük! Boş laf! Kötülüğün nerede, iyiliğin nerede olduğunu bilebilir miyiz? Herkesin kendine göre bir tercihi vardır. Siz asıl kendiniz için kaygılanıyorsunuz. Gerçek bu işte, ayrıca siz hiçbir zaman gergedan olamayacaksınız, gerçekten... hiçbir eğiliminiz yok buna!

BERENGER Bakın, bakın! Yöneticilerimiz de, kent halkı da sizin gibi düşünüyorsa eğer, kimse bir şey yapmayacaktır.

DUDARD Yabancılardan yardım isteyecek değilsiniz umarım. Bu bizim iç işimiz, yalnız ülkemizi ilgilendirir.

BERENGER Ben uluslararası dayanışmadan yanayım...

DUDARD Siz bir Don Kişot'sunuz! Bakın, bunu kötü niyetle filan söylemiyorum, sizi kırmak istemem. İyiliğiniz için, emin olun, çünkü, gerçekten, sakinleşmeniz gerek.

BERENGER Ondan eminim, özür dilerim. Çok büyük bir kaygı içindeyim. Düzelteceğim kendimi. Sizi burada tuttuğum, abuk sabuk sözlerimi dinlemek zorunda bıraktığım için de özür dilerim. Hastalık izni dilekçemi aldınız mı?

DUDARD Merak etmeyin. Gündemde. Hem daha kimsè çalışmaya başlamadı.

BERENGER Merdiven onarılmadı diye mi? Ne adamsencilik! Her şey işte bu yüzden kötüye gidiyor.

DUDARD Onarılıyor. Ama iş çabuk yürümüyor. İşçi

bulmak kolay değil. Geliyor, işe giriyorlar, bir ya da iki gün çalışıp gidiyorlar. Bir daha da görünmüyorlar. Başkalarını bulmak gerekiyor.

BERENGER Bir de iş yok diye yakınır! Umarım bu sefer betondan yapılır merdiven.

DUDARD Yok, yine ahşap, ama yeni keresteden.

BERENGER Ah, şu bürokratik işlemler. Parayı havaya savururlar, ondan sonra da, yararlı bir iş için para gerekince, yeterli fon yok denir. Bay Papillon hiç memnun değildir herhalde. Merdivenin beton olmasını istiyordu. O ne diyor, peki?

DUDARD Artık bir şefimiz yok. Bay Papillon istifa etti.

BERENGER Olamaz!

DUDARD Etti işte.

BERENGER Hayret... Şu merdiven yüzünden mi?

DUDARD Sanmıyorum. Yani, istifa nedeni olarak gösterdiği gerekçe o değil.

BERENGER Öyleyse neden? Ne oldu ki ona?

DUDARD Kırsal alana çekilmek istiyormuş.

BERENGER Emekli mi oluyor? Ama daha o yaşta değil ki, müdür olabilirdi.

DUDARD Vazgeçmiş. Dinlenmeye ihtiyacı olduğunu söylüyordu.

BERENGER Genel Müdürlük güç durumda kalmıştır o ayrılınca, yerine birini getirmek gerekecek. Sizin için iyi olmuş, diplomalarınızla şansınız olabilir.

DUDARD Sizden hiçbir şey saklamayacağım... çok matrak ama, o gergedan oldu.

(Uzaktan gergedan gürültüleri duyulur)

BERENGER Gergedan! Bay Papillon gergedan oldu ha! İnanılır gibi değil!... İnanılacak şey değil!... Ben, matrak bulmuyorum bunu! Bana bunu niye daha önce söylemediniz?

DUDARD İşi mizah yönünden ele alamadığınızı görüyorsunuz. Size söylemek istemedim... size söylemek istemedim çünkü, sizi tanıdığım için, bunu matrak

bulmayacağınızı, üzüleceğinizi biliyordum. O kadar çabuk etkileniyorsunuz ki!

BERENGER *(Kollarını göğze kaldırır)* Nasıl olur, nasıl olur!... Bay Papillon!... Çok da iyi bir mevki vardı.

DUDARD Bu da geçirdiği değişimde içten olduğunu gösteriyor.

BERENGER Bilerek yapmış olamaz, eminim o istemeden olmuştur bu değişme.

DUDARD Nereden bilebiliriz ki? Verilen kararların gizli nedenlerini bilmek güçtür.

BERENGER İçinde kalmış bir istek olmalı. Demek gizli kompleksleri varmış. Ruhsal tedavi görmeliymiş.

DUDARD Bir geçiş bile olsa, bu da bir göstergedir. Herkes kendini yüceltmek için bir yol bulur.

BERENGER Birileri aklını çelmiştir, eminim.

DUDARD Herkesin başına gelebilir!

BERENGER *(Ürkmüştür)* Herkesin mi? Yok, hayır, size olamaz, değil mi, size olamaz. Bana da olamaz!

DUDARD Umarım.

BERENGER İstemediğimize göre... değil mi... değil mi... öyle değil mi? Öyle değil mi, öyle değil mi?

DUDARD Tabii, tabii...

BERENGER *(Biraz sakinleşir)* Yine de, Bay Papillon'u daha fazla direnecek güçte düşünüyordum. Daha kişilikli olduğunu sanıyordum!... Bundan maddi, manevi ne çıkarı olacak, onu da anlamış değilim...

DUDARD Para pul gözetilerek yapılmış bir davranış değil onunki. Bu kesin.

BERENGER Tabii. Bu hafifletici bir neden... yoksa ağırlaştırıcı mı? Galiba ağırlaştırıcı, çünkü bunu isteyerek yapmışsa... Tabii, bu davranışını Botard çok kınamıştır, peki, ne düşünüyor o, şefi hakkında ne düşünüyor?

DUDARD Zavallı Botard çok kızdı, tepesi attı. Onun kadar öfkelenmiş birini çok az gördüm hayatımda.

BERENGER O zaman, bu kez onu haksız bulmuverum.

Demek kişilikli biriymiş Botard. Sağduyulu biri. Bense onu yanlış değerlendiriyordum.

DUDARD O da sizi yanlış değerlendiriyordu.

BERENGER Bu da benim bu güncel olaydaki yansızlığını gösterir. Sizin de, zaten, onun hakkında olumsuz bir kanınız vardı.

DUDARD Olumsuz kanılar... kullanılması gereken sözcük bu değil. Evet, onunla her zaman aynı görüşte değildim. Kuşkuculuğu, anlatılan hiçbir şeye inanmayışı, her şeyin ardında bir kötü niyet araması hoşuma gitmezdi. Bu kez de, yaptığını tümüyle onaylamıyorum.

BERENGER Karşı nedenlerle, şimdi de.

DUDARD Hayır. Tam öyle değil, yapabileceğimi sandığınızdan biraz daha derinliğine benim eleştirim. Botard'ın aslında açık seçik ve nesnel dayanakları yoktu. Size gergedanları da onaylamadığımı söylüyorum, hayır, hiç onaylamıyorum, sakın onaylıyorum sanmayın. Ancak, Botard'ın davranışı her zamanki gibi aşırı ölçüde tutkularından kaynaklanıyordu, dolayısıyla da çok yalınkattı. Onun o davranışlarının nedeni bence amirlerine karşı duyduğu kindir. Yani, küçüklük kompleksi, hınç. Sonra, kalıplarla konuşur o, herkesin tekrarladığı deyişlerse beni hiç etkilemez.

BERENGER Öyle de olsa, bu kez ben tümüyle Botard'a katılıyorum, izninizle. Mert biri o. Öyle.

DUDARD Yadsımıyorum, ama bunlar boş laf.

BERENGER Evet, mert biri! Öyle sık bulunmaz mert insanlar, bulutlarda da dolaşmazlar. Dört ayağı da yere basan mert biri; özür dilerim, iki ayağı da diyecektim. Kendimi onunla her konuda görüş birliğinde hissettiğim için çok memnunum. Görünce, kutlayacağım onu. Bay Papillon'uysa kınıyorum, yenilmemesi gerekirdi.

DUDARD Ne kadar uzaksınız hoşgörüden! Belki de Bay Papillon bu kadar yıl ev yaşamından sonra biraz ra-

hatlama gereksinimi duymuştur.

BERENGER (*Alaycı*) Sizse, çok hoşgörülüsünüz, çok geniş görüşlüsünüz!

DUDARD Sevgili Bérénger, her zaman anlamaya çalışmak gerekir. Bir olguyu ve sonuçlarını öğrenmek isteyince de, bunun nedenlerine kadar gitmek gerekir, dürüst bir entelektüel çabayla. Bunu yapmaya çalışmak gerek, çünkü düşünen varlıklarız biz. Ben başaramadım, bir kez daha söylüyorum, başaracak mıyım, onu da bilemiyorum. Ama, başlangıçta, olgunun lehinde bir önyargının var olması gerekir, bu olmazsa, en azından yansız olmak gerekir, bilimsel kafa yapısına özgü bir zihinsel berraklık gerekir. Her şey mantığa dayanır. Anlamak, doğrulamaktır.

BERENGER Bu gidişle yakında bir gergedan yandaşı olup çıkacaksınız.

DUDARD Ne münasebet, ne münasebet. Oraya kadar gitmeyeceğim. Ben yalnızca olayları karşıdan görmeye çalışan biriyim, serinkanlılıkla. Gerçekçi olmak istiyorum. Ayrıca, doğal olan kusurlu olamaz diye düşünüyorum. Her yerde kusur görene lanet olsun. Ancak Engizisyon yargıçları böyle yapar.

BERENGER Bunu, siz doğal mı buluyorsunuz?

DUDARD Bir gergedandan daha doğal ne olabilir?

BERENGER Evet, ama bir insanın gergedana dönüşmesi, anormal bir şeydir, tartışma bile götürmez!

DUDARD Tabii, tartışma bile götürmez... ancak...

BERENGER Evet, tartışma götürmeyecek kadar anormal, kesinkes anormal!

DUDARD Kendinizden çok emin görünüyorsunuz. Normalin nerede bittiğini, anormalin nerede başladığını bilebilir miyiz? Siz tanımlayabilir misiniz bu kavramları, normallik nedir, anormallik nedir? Ne felsefe açısından ne de tıp açısından, hiç kimse bu sorunu daha yanıtlayamadı. Siz de biliyor olmalısınız bunu.

BERENGER Bu soruya felsefe açısında kesin bir yanıt ve-

rilemeyebilir. Ama uygulamada, yanıt kolay. Felsefe size hareket diye bir şeyin var olmadığını kanıtlar... ama insanlar yürürler, yürüyorlar, yürüyorlar... (*Odanın bir ucundan ötekine yürümeye başlar*) ... yürüyorlar ya da o zaman insan kendi kendine, şöyle der, Galile gibi, "Eppur, si muove"...

DUDARD Her şeyi birbirine karıştırıyorsunuz! Karıştırmayın, canım! Galile'nin durumunda, tam tersine, haklı olan kuramsal ve bilimsel düşünceydi, genel kanı ile dogmacılığa karşı.

BERENGER (*Söylenenleri tam anlayamaz*) Ne demek ki bütün bu laf kalabalığı! Genel kanı, dogmacılık, bunların hepsi laf! Her şeyi karıştırıyorum ben belki aklımda, ama siz, aklınızı yitiriyorsunuz. Neyin normal olduğunu, neyin olmadığını bilemeyecek durumdasınız! Hem Galile'niz de canımı sıkıyor... Vız gelir bana Galile.

DUDARD Onun adını ilk siz kendiniz söylediniz, uygulamanın her zaman üstün geldiğini ileri sürerken. Üstün gelir belki, ama kuramla aydınlanırsa. Düşünce ve bilim tarihi bunun kanıtıdır.

BERENGER (*Gittikçe daha çok öfkelenerek*) Bu bir şey kanıtlamaz! Abuk sabuk laflar bunlar, delilik bu!

DUDARD Ayrıca, deliliğin de ne olduğunu bilmek gerekir...

BERENGER Delilik, deliliktir işte! Delilik demek, delilik demektir! Herkes bilir ne demektir delilik. Peki, gergedanlar, uygulamaya mı, kurama mı giriyorlar?

DUDARD Ona da ötekine de.

BERENGER Nasıl ona da ötekine de!

DUDARD Ona da ötekine de, ya da ötekine de ona da. Bu tartışma konusu olabilir.

BERENGER Bu durumda, ben... ben, düşünmekten vazgeçiyorum!

DUDARD Kendinizi kaybediyorsunuz. Aynı görüşte değiliz, sakın sakın tartışıyoruz. Tartışma gerekli bir

şeydir.

BERENGER *(Aklı başından gitmiş bir halde)* Kendimi kaybetmiş mi sanıyorsunuz beni? Jean gibi olmuşum sanki. Yok hayır, hayır, Jean gibi olmak istemiyorum. Yok, hayır, ona benzemek istemiyorum. *(Sakinleşir)* Pek felsefe bilmem. Öğrenim görmedim ben; sizinse sürüyle diplomanız var. Onun için konuşurken benden daha rahatsınız, bense ne yanıt vereceğimi şaşıyorum, beceriksizleşiyorum. *(Önce fondaki pencerenin, sonra da öndeki pencerelerin altından geçen gergedanların güriütlüleri duyulur)* Ama, içgüdülerimle hissediyorum, yok içgüdülerimle değil, içgüdü gergedanda olur, ben sezgilerimle hissediyorum, tamam, buldum sözcüğü, sezgilerimle hissediyorum sizin yanıldığınızı.

DUDARD Ne demek istiyorsunuz "sezgilerimle" demekle?

BERENGER Sezgilerimle demek, "... öylece" demek işte! Sizin o aşırı hoşgörünüzün, o yüce gönüllü bağışlama eğiliminizin... gerçekte, inanın bana, bir zayıflık... bir tür körlük... olduğunu, olduğunu hissediyorum, sezgilerimle.

DUDARD Bunu siz iddia ediyorsunuz, safça.

BERENGER Benimle istediğiniz gibi oynuyorsunuz. Ama durun, gidip Mantıkçıyı bulayım da görün...

DUDARD Hangi Mantıkçıyı?

BERENGER Mantıkçıyı, filozof, bir mantıkçı işte... Mantıkçının ne olduğunu benden iyi bilirsiniz. Yolda tanıştığım bir mantıkçı, açıklarken dedi ki...

DUDARD Neyi açıkladı size?

BERENGER Asya gergedanının Afrika gergedanı, Afrika gergedanının Asya gergedanı olduğunu.

DUDARD Tam anlayamıyorum.

BERENGER Yok... yok... tersini kanıtladı bize, yani Afrikalıların Asyalı, Asyalıların Afrikalı olduklarını... bunun gibi bir şeyi. Aslında tam bu değil demek is-

tediğim. Neyse, bunu onunla çözümlersiniz. Sizin havanızda biri, görgülü, bilgili, en ince şeylere akli eren bir aydın, her şeyi bilen biri. (*Gergedanların çıkardıkları güürültüler artır. Bérenger ile Dudard'ın sözleri pencerelerin altından geçen gergedanların güürültüleriyle kaplanır; kısa bir süre. Dudard ile Bérenger'nin dudaklarının oynadıkları görülür, ama ne dedikleri duyulmaz*) Of, bitecek gibi değil! (*Fondaki pencereye doğru koşar*) Yeter! Yeter be! Pislikler! (*Gergedanlar uzaklaşırlar. Bérenger arkalarından yumruğunu sallar*)

DUDARD (*Oturur*) Tanımak isterim, Mantıkçınızı. Bu nazik, nazik olduğu kadar da karanlık noktalarda beni aydınlatma lütfunda bulunursa... çok sevinirim, tabii.

BERENGER (*Sahnenin önündeki pencereye koşarak*) Tamam, onu getireceğim, sizinle konuşur. Göreceksiniz, saygın bir kişi. (*Gergedanlara doğru, pencereden*) Pislikler!
(*Deminki mizansen tekrarlanır*)

DUDARD Rahat bırakın, koştursunlar istedikleri gibi. Ayrıca da daha terbiyeli olun. Bu tarz konuşulmaz yaratıklarla...

BERENGER (*Hep pencerededir*) Yine geliyorlar! (*Pencerenin altındaki orkestra çukurundan bir gergedan boynuzuyla delinmiş hasır bir şapka görünür ve büyük bir hızla soldan sağa doğru gidip kaybolur*) Gergedanın boynuzuna geçmiş hasır bir şapka! Eyvah, bu Mantıkçının şapkası! Mantıkçının şapkası! Bok canına olsun, Mantıkçı gergedan olmuş!

DUDARD Kabalaşmanız için bir neden değil!

BERENGER Kime güvenmeli, Tanrım, kime güvenmeli!
Mantıkçı gergedan olmuş!

DUDARD (*Pencereye gider*) Nerede?

BERENGER (*Parmağıyla gösterir*) Orada, şu işte, bakın!

DUDARD Hasır şapkalı tek gergedan o. Olmayacak gibi geliyor size. Ama Mantıkçınız işte o!...

BERENGER Mantıkçı... gergedan olmuş!

DUDARD Yine de eski kişiliğinden bir parça korumuş!

BERENGER *(Gözden kaybolan hasır şapkalı gergedanın arkasından yumruğunu sallar)* İzlemeyeceğim sizi!
İzlemeyeceğim sizi!

DUDARD Eğer dediğiniz nitelikte gerçek bir düşünürse, herhangi bir etkiye kapılmamıştır. Olumlu ile olumsuzu iyice tartmıştır, seçimini yapmadan önce.

BERENGER *(Pencereden, artık uzaklaşmış olan eski Mantıkçı ile öteki gergedanların arkalarından bağtırmaktadır)* İzlemeyeceğim sizi!

DUDARD *(Koltuğuna yerleşir)* Evet, bu durumda düşünmek gerek!

(Bérenger sahne önündeki pencereyi kapatır, ve binanın çevresinde döndükleri anlaşılan başka gergedanların geçtikleri fondaki pencereye gider. Pencereyi açar, bağırır)

BERENGER Hayır, izlemeyeceğim sizi!

DUDARD *(Koltuğunda, kendi kendine)* Binanın çevresinde dönüyorlar. Oyun oynuyorlar! Koca çocuklar! *(Son birkaç saniye içinde, Daisy'nin merdivenin son basamaklarını çıktığı görülmüştür. Bérenger'nin kapisına vurur. Kolunun altında bir sepet vardır)* Kapıya vuruluyor, Bérenger, biri geldi! *(Hâlâ pencerede olan Bérenger'yi kolundan çeker)*

BERENGER *(Gergedanlara doğru bağırır)* Yüzkarası bul bir yüzkarası, bu maskaralığınız.

DUDARD Kapınıza vuruluyor, Bérenger, duymuyor musunuz?

BERENGER Açın, camınız istiyorsa!

(Başka bir şey söylemeden, gürültüleri uzaklaşan gergedanların arkalarından bakar. Dudard gidip kapıyı açar)

DAISY *(İçeri girerken)* Günaydın, Bay Dudard.

DUDARD O, sizsiniz demek, Bayan Daisy!

DAISY Bérenger burada mı? İyileşti mi?

DUDARD Günaydın, sevgili küçük hanım, böyle sık sık geliyorsunuz demek Bérenger'ye?

DAISY Nerede o?

DUDARD (*Parmağıyla gösterir*) Orada.

DAISY Zavallı, hiç kimsesi yok. Biraz rahatsız da şimdilerde, yardım etmek gerek biraz.

DUDARD Siz çok iyi bir arkadaşınız, Bayan Daisy.

DAISY Tabii, iyi bir arkadaşım, öyle.

DUDARD İyi kalplisiniz.

DAISY İyi bir arkadaşım, hepsi bu.

BERENGER (*Geri döner. pencereyi açık bırakır*) O, sevgili Bayan Daisy! Gelmeniz ne kadar da nazik bir davranış, ne kadar hoşsunuz.

DUDARD Tersî söylenemez.

BERENGER Biliyor musunuz Bayan Daisy, Mantıkçı gergedan olmuş!

DAISY Biliyorum, demin sokakta gördüm, gelirken. Bayağı hızlı koşuyordu, yaşına göre! Siz daha iyi misiniz Bay Bérenger?

BERENGER (*Daisy'ye*) Başım, hâlâ başım! Başım ağrıyor! Korkunç bir şey. Ne diyorsunuz siz bu duruma?

DAISY Dinlenmelisiniz... birkaç gün evde kalmalısınız, sakinleşmek için, derim.

DUDARD (*Bérenger ile Daisy'ye*) Umarım sizi rahatsız etmiyorumdur!

BERENGER (*Daisy'ye*) Ben Mantıkçıdan söz ediyorum...

DAISY (*Dudard'a*) Niçin rahatsız edecekmişsiniz? (*Bérenger'ye*) Ha, Mantıkçı mı? Hiçbir şey düşünmüyorum onun için!

DUDARD (*Daisy'ye*) Ben belki de fazlalık ediyorumdur?

DAISY (*Bérenger'ye*) Ne düşüneyim ki! (*Bérenger ile Dudard'a*) Size taptaze bir haberim var! Botard gergedan oldu.

DUDARD Bak sen!

BERENGER Olamaz! Karşıydı o. Karıştırıyorsunuzdur. Karşı çıkmıştı. Dudard söyledi daha demin. Değil mi,

Dudard?

DUDARD Doğru.

DAISY Karşı olduğunu biliyorum. Ama, yine de, gergedan oldu, Bay Papillon'un değişiminden yirmi dört saat sonra.

DUDARD İşte! Fikir değiştirmiş! Herkesin hakkıdır gelişmek.

BERENGER Ama öyleyse, öyleyse, her an her şey olabilir!

DUDARD (*Bérenger'ye*) Mert biridir diyordunuz ama demin onun için.

BERENGER (*Daisy'ye*) Size inanamıyorum. Yalan söylemişlerdir.

DAISY Olduğunu ben kendim gördüm.

BERENGER Öyleyse, o zaman o bize yalan söylemiş, kandırmış bizi.

DAISY İçtenmiş gibiydi, içtenlik simgesiydi sanki.

BERENGER Bir neden gösterdi mi?

DAISY Şunu söyledi sözcüğü sözcüğüne, "Zamana uymak gerek," dedi. İnsanken söylediği son sözler bunlar oldu!

DUDARD (*Daisy'ye*) Sizinle büyük bir olasılıkla burada karşılaşacağımdan emindim Bayan Daisy.

BERENGER ... Zamana uymak! Ne biçim bir anlayış bu! (*Sözlerini destekleyen el, kol hareketleri yapar*)

DUDARD (*Daisy'ye*) Sizinle başka hiçbir yerde karşılaşmıyoruz, işyeri kapandığından beri.

BERENGER (*Kendi kendine*) Ne safça şey! (*Aynı hareketi yineler*)

DAISY (*Dudard'a*) Beni görmek istediğinizde telefon edebilirdiniz!

DUDARD (*Daisy'ye*) ...Şey, ben rahatsız etmek istemem de, küçük hanım, hiç istemem.

BERENGER Evet, düşününce, Botard'ın bu ani kararına şaşmıyorum. Demek direnci gerçek değilmiş. Bu, tabii, onun mert biri olduğu gerçeğini, ya da bir za-

manlar mert biri olduğu gerçeğini değiştirmez. Mert insanlardan mert gergedanlar çıkar. Ne yazık! İyi niyetli oldukları için aldatılabilirler.

DAISY şu sepeti masaya koyayım. (*Sepeti masaya koyar*)

BERENGER Aslında mert bir insandı, ii huş dolu da olsa...

DUDARD (*Daisy'ye, sepeti masaya koymasına yardım için koştururken*) zr dilerim, özür dilerim, bunu elinizden daha önce almalıydık.

BERENGER (*Konuşmasını sirdirir*) ...şeflerine karşı duyduğu kin bozmuştu davranış biçimini, bir küçüklük kompleksi...

DUDARD (*Berenger'ye*) Bu düşünceniz yanlış, çünkü görüldüğü gibi şefini izlemiş, istismarcıların maşasını, onun deyimiyile. Tersine, bana göre, onda topluluğa uyma isteği başkaldırma dürtüsüne baskın geldi.

BERENGER Başkaldıranlar asıl gergedanlar, çünkü azınlıktalar.

DUDARD yleler, şimdilik.

DAISY şimdiden kalabalık bir azınlık, gittikçe de çoğa-lıyorlar. Kuzenim gergedan oldu, karısı da. nemli kişiler de var aralarında, Retz Kardinali...

DUDARD st düzey bir din adamı.

DAISY Mazarin.

DUDARD Göreceksiniz başka ülkelere de yayılacak.

BERENGER Kötülüğün kaynağı bizde demek!

DAISY ...Soylular da var aralarında, Saint-Simon Dk.

BERENGER (*Ellerini göğe kaldırır*) Klasik yazarlarımız!

DAISY Başkaları da. Daha pek çok kişi. Belki de kent halkının yarısı.

BERENGER Biz hâlâ daha kalabalığız. Bundan yararlanmak gerek. Her yanı kaplamalarını beklemeden bir şeyler yapmak gerek.

DUDARD çok etkinler, çok etkin.

DAISY şimdiyse, yemek vakti. Yiyecek bir şeyler getirdim.

BERENGER Çok düşüncelisiniz Bayan Daisy.

DUDARD (*Kendi kendine*) Evet, çok anlayışlı.

BERENGER (*Daisy'ye*) Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum.

DAISY (*Dudard'a*) Bizimle birlikte kalır mısınız?

DUDARD Size engel olmak istemem.

DAISY(*Dudard'a*) Neler söylüyorsunuz siz Bay Dudard?
Çok sevineceğimizi biliyorsunuz.

DUDARD Sizi rahatsız etmek istemem, biliyorsunuz...

BERENGER (*Dudard'a*) Tabii Dudard, tabii, sizin varlığımız bizi hep sevindirmiştir.

DUDARD Biraz acelem var da. Biriyle buluşacağım.

BERENGER Demin hiçbir işiniz olmadığını söylemişsiniz.

DAISY (*Sepetten yiyecekleri çıkartırken*) Biliyor musunuz, bunları bulmakta epey zorlandım. Dükkânlar talan edilmiş; her şeyi yiyorlar. Öteki mağazaların çoğu da kapalı; "Değişim dolayısıyla" yazılmış kapılarına.

BERENGER Bunları çitlerle çevrili geniş alanlara koymak gerek, evlerinde göz hapsinde tutmak gerek.

DUDARD Bu projenin uygulanabileceğini hiç sanmıyorum. İlk önce Hayvan Sevenler Derneği karşı çıkar.

DAISY Ayrıca, herkesin gergedanlar arasında yakın akrabaları, dostları var, bu da işi güçleştirir.

BERENGER Herkes bu işin içinde, öyleyse!

DUDARD Dayanışma içindeler.

BERENGER Ama insan nasıl gergedan olabilir? Düşünülmesi bile olanaksız! (*Daisy'ye*) Sofrayı kurmanıza yardım edeyim mi?

DAISY (*Bérenger'ye*) Zahmet etmeyin. Tabakların yerini biliyorum. (*Bir dolaba gider, masu örtüsü, çatallar, bıçaklar ve tabaklarla döner*)

DUDARD (*Kendi kendine*) Ya, demek evi gayet iyi biliyor...

DAISY (*Dudard'a*) Üç tabak koyuyorum, bizimle kalıyorsunuz, değil mi?

BERENGER (*Dudard'a*) Hadi, kalın işte, kalın.

DAISY (*Bérenger'ye*) İnsan alışıyor, biliyor musunuz. Artık kimse gergedan sürülerinin sokaklarla koşturmasına şaşırıyor. İnsanlar kenara çekiliyorlar, sonra gezintilerine, işlerine devam ediyorlar, sanki hiçbir şey olmamış gibi.

DUDARD Yapılacak en akıllı davranış da bu.

BERENGER Ama yok, ben, ben alışamam.

DUDARD (*Düşünceli*) Bu acaba bir kez denenemez mi diyorum.

DAISY Şimdi her şeyi bırakıp yemeğe oturalım.

BERENGER Ama, siz, bir kanun adamı, nasıl olur da ileri sürebilirsiniz böyle bir şeyi... (*Dışarıdan son sürat geçen bir gergedan sürüsünün çıkardığı gürültüler gelir. Boru ve davul sesleri de duyulur*) Ne oluyor? (*Hep birlikte sahnenin önündeki pencereye koşarlar*) Ne oluyor?

(*Yıkılan bir duvar gürültüsü duyulur. Sahnenin bir bölümünü toz kaplar, kişiler, eğer yapılabilsen, tozdan görülmeyen olurlar. Yalnız konuşmaları duyulur*)

BERENGER Hiçbir şey görülmüyor, ne oluyor?

DUDARD Hiçbir şey görülmüyor, ama işitiliyor.

BERENGER Yeterli değil!

DAISY Tabaklar tozlanacak.

BERENGER Tümüyle sağlığa aykırı.

DAISY Hemen yiyelim. Bunları düşünmeyelim artık.

(*Toz dağılır*)

BERENGER (*Eliyle salondan gösterir*) İtfaiye binasının duvarlarını yıkmışlar.

DUDARD Evet. Yıkılmış.

DAISY (*Pencereden uzaklaşmış, masanın yanına gelmiş, bir peçeteyle bir tabağı temizlemekteyken elindekilerle pencereye koşar*) Dışarı çıkıyorlar.

BERENGER İtfaiyeciler bir gergedan taburu oluşturmuşlar, önlerinde de davullar.

DAISY Caddelere yöneliyorlar!

BERENGER Buna artık dayanılmaz, buna artık dayanılmaz!

DAISY Başka gergedanlar da çıkıyor evlerin avlularından!

BERENGER Evlerden de çıkıyorlar...

DUDARD Pencereleden de!

DAISY Gidip ötekilerle buluşacaklar.

(Sahanlıktaki kapıdan bir adamın çıkıp hızla merdivenden indiği görülür; sonra, burnunun üstünde büyük bir boynuz olan bir başka adam; sonra gergedan başlı bir kadın aynı şeyi yaparlar)

DUDARD Artık çoğunlukta değiliz.

BERENGER Aralarında acaba kaç tek boynuzlu, kaç çift boynuzlu?

DUDARD İstatistikçiler her halde bu konuda istatistikler çıkarıyorlardır. Bilimsel tartışma açısından ne güzel bir fırsat!

BERENGER Oranlar yaklaşık olarak hesaplanabilir ancak. Çok çabuk oluyor her şey. Vakit bulamazlar. Hesaplayacak vakit bulamazlar.

DAISY Yapılacak en doğru şey istatistikçileri işleriyle başa bırakmak. Haydi, sevgili Bérenger, yemeğe gelin. Yemekte sakinleşsiniz. Güç verir yemek. *(Dudard'a)* Size de.

(Pencereden uzaklaşırlar, Daisy koluna girince Bérenger direnmez. Dudard yarı yolda durur)

DUDARD Ben pek aç değilim, daha doğrusu konserveden pek hoşlanmam. Kırlarda yemek istiyor canım.

BERENGER Sakın ha. Sizi orada ne tür bir tehlike bekliyor, biliyor musunuz?

DUDARD Sizi rahatsız etmek istemiyorum, gerçekten.

BERENGER Ama size ...

DUDARD *(Bérenger'nin sözünü keser)* İçimden öyle geliyor.

DAISY *(Dudard'a)* Eğer mutlaka bizden ayrılmak istiyorsanız, bakın, sizi zorla...

DUDARD Sizi gÜcendirmek istemezdim.

BERENGER (*Daisy'ye*) Gitmesine izin vermeyin. Gitmesine izin vermeyin.

DAISY Ben de istiyorum kalmasını.. ama, herkes özgür.

BERENGER (*Dudard'a*) İnsan gerGEDandan üstündür!

DUDARD Ben de tersini söylemiyorum. Ama sizi de onaylamıyorum. Bilmiyorum, deney kanıtıyor.

BERENGER (*Dudard'a*) Siz de, siz de zayıf birisiniz, Dudard. Bu geçici bir çekicilik, sonra pişman olacaksınız.

DAISY Eğer geçici bir çekicilikse, tehlike ciddi değil.

DUDARD Ben görevine bağlı biriyimdir! Görevim bana, iyi günde, kötü günde üstlerimi ve arkadaşlarımı izlemeyi buyurur.

BERENGER Göbeğiniz onlarla bir kesilmedi, evli değİlsiniz onlarla.

DUDARD Evliliği hiç düşünmedim ben, küçük aile yerine de büyük evrensel aileyi yeğlerim.

DAISY (*İsrar etmeyen bir tavırla*) Sizi çok arayacağız, Dudard, ama elimizden bir şey gelmiyor.

DUDARD Benim görevim onları terk etmemek, görevimin sesini dinliyorum ben.

BERENGER Tersine, sizin göreviniz asıl... Gerçek görevinizi bilmiyorsunuz... göreviniz onlara karşı çıkmaktır, ne yaptığının bilincinde olarak, ödün vermeden.

DUDARD Ne yaptığımın bilincinde olmaya devam edeceğim. (*Sahnedeki daireleri çizerek dönmeye başlar*) Tümüyle bilincinde. Eleştirmek gerekirse de, dışardan eleştirmek yerine içeriden eleştirmek gerekir. Onları yalnız bırakmayacağım, yalnız bırakmayacağım.

DAISY Çok iyi kalpli biri!

BERENGER Fazla iyi kalpli. (*Dudard'a, sonra koşup kapıya*) Siz fazla iyi kalplisiniz, insansınız siz. (*Daisy'ye*) Tutun onu, yanılıyor. İnsan o.

DAISY Ben ne yapabilirim ki?

(*Dudard kapıyı açıp kaçar; merdivenden son sürat in-*

diği görülür: Bérenger ardından koşup sahanlıktan bağırır)

BERENGER Geri dönün, Dudard. Sizi seviyoruz, katılmayın onlara! Çok geç! (*İçeriye girer*) Çok geç!

DAISY Elimizden bir şey gelmezdi.¹

(Bérenger'nin arkasından kapıyı kapatıp öndeki pencereye koşar)

BERENGER Onlara katıldı, nerede acaba şimdi?

DAISY (*Pencereye gelir*) Onlarla.

BERENGER Hangisi?

DAISY Artık bilemeyiz. Şu andan sonra onu ötekilerden ayırt edemeyiz!

BERENGER Hepsi bir örnek, bir örnek! (*Daisy'ye*) Direnemedi. Zorla da olsa tutmalıydınız onu.

DAISY Cesaret edemedim.

BERENGER Daha kararlı olmalıydınız, ısrar etmeliydiniz, size tutkundu, öyle değil mi?

DAISY Bana açıkça hiçbir şey söylemedi.

BERENGER Herkes biliyordu bunu. Reddedileceğinden korktuğu için öyle davranıyordu. Çok çekingendi! Böyle çarpıcı bir şey yapmak istedi, sizi etkilemek için. Onun ardından gitmek istemiyor musunuz?

DAISY Ne münasebet. Buradayım ya işte.

BERENGER (*Pencereden bakarak*) Onlardan başka kimse kalmamış, sokaklarda. (*Arkadaki pencereye koşar*) Başka kimse kalmamış! Galiba yanlış bir karar verdiniz, Daisy. (*Yeniden öndeki pencereden bakar*) Nereye bakarsan bak, bir tek insan yok. Sokağı ele geçirdiler. Tek boynuzlular, çift boynuzlular, yarısı öyle, yarısı öyle, başka hiçbir farkları yok birbirlerinden! (*Gergedanların koşarlarken çıkarttıkları şiddetli güriültüler duyulur. Yalnız bu güriültüler belirli bir müziksel uyum içindedir artık. Fondaki duvarda, stilize edilmiş gergedan başları görülmeye başlar. Bunların sayısı perdenin sonuna kadar giderek artar. Sonunda, giderek daha uzun süre görünür olurlar, en sonunda da, fon*

duvarım tümüyle kaplar ve orada bu durumda kalırlar Bu başlar, korkunçluklarına karşın gittikçe daha güzel olmalıdırlar) Düş kırıklığına uğramadınız, değil mi, Daisy? Pişman değilsiniz, değil mi?

DAISY Değilim, tabii.

BERENGER Öyle isterdim ki size bütün bunları unutturabilmeyi. Sizi seviyorum, Daisy, benimle kalın artık hep.

DAISY Pencereyi kapat, sevgilim. Çok gürültü çıkarıyorlar. Toz da kalkıyor buraya kadar. Her yer kirlenecek.

BERENGER Tabii, tabii. Haklısın. *(O öndeki pencereyi kapatır. Daisy'ye arkadakini. Sahnenin ortasında karşılaşır ve karşı karşıya dururlar)* Birlikte olduğumuz sürece, hiçbir şeyden çekinmiyorum, her şey vız gelir. Biliyor musun, Daisy, bir kadına bir daha hiç âşık olamayacakmışım sanıyordum.

(Daisy'nin ellerini, kollarını kavrar)

DAISY Görüyorsun, her şey olabilir.

BERENGER Seni mutlu etmeyi o kadar istiyordum ki! Benimle mutlu olur musun?

DAISY Niçin olmayayım? Sen mutlu olursan, ben de mutlu olurum. Hem hiçbir şeyden çekinmem, diyorsun, hem de her şeyden korkuyorsun! Ne olabilir ki bize?

BERENGER *(Sevinçten dili dolaşarak)* Sevgilim, yaşam sevincim benim! Yaşam sevincim, sevgilim... dudaklarını uzat bana, böyle tutkuyla dolup taşacağımı hiç sanmazdım!

DAISY Biraz sakinleş, kendinden daha emin ol, artık.

BERENGER Öyleyim, dudaklarını uzat bana.

DAISY Çok yorgunum, sevgilim. Sakinleş, dinlen. Koltuğa otur.

(Daisy, Bérenger'yi götürüp koltuğa oturtur)

BERENGER Hiç gerek yokmuş, bu durumda, Dudard'ın Botard'la tartışmasına.

DAISY Düşünme artık Dudard'ı. Ben varım yanında.

Başkalarının yaşamlarına karışmaya hakkımız yok.

BERENGER Ama benimkine karışıyorsun. Her şeyimle ilgileniyorsun.

DAISY Aynı şey değil ki, Dudard'ı sevmedim ki hiç.

BERENGER Anlıyorum. Burada kalmış olsaydı, aramızda hep bir engel oluşturacaktı. Evet, bencildir mutluluk.

DAISY İnsanın mutluluğa ulaşmak için savaşması gerekir. Haklı değil miyim?

BERENGER Sana bayılıyorum, Daisy, sana hayranım.

DAISY Beni daha iyi tanıyınca söylemeyeceksin ama belki de bunları.

BERENGER Seni tanıdıkça daha çok beğeniyorum, sonra o kadar güzelsin ki, o kadar güzelsin ki. *(Yeniden gergedanların geçtiği duyulur)* ..Özellikle de şunlarla karşılaştırılınca... *(Eliyle pencere yönünü gösterir)* Bunun bir iltifat olmadığını söyleyeceksin, ama senin güzelliğini daha çok çıkarıyor onlar ortaya...

DAISY Bugün uslu durdun mu? Konyak içmedin, değil mi?

BERENGER Evet, evet, uslu durdum.

DAISY Gerçekten öyle mi?

BERENGER Tabii, emin ol.

DAISY İnanayım mı sana?

BERENGER *(Biraz bozulmuş)* Evet, tabii, inan, evet.

DAISY Öyleye ufak bir kadeh içebilirsin. Seni kendine getirir. *(Bérenger şişeyi almak için kalkmak ister)* Sen otur, sevgilim. Nerede şişe?

BERENGER *(Yerini gösterir)* Şurada, küçük masanın üstünde.

DAISY *(Küçük masaya gidip kadehi ve şişeyi alır)* İyi saklamışsın.

BERENGER Aklıma içki gelmesin diye.

DAISY *(İçine az bir miktar konyak koyup kadehi Bérenger'ye uzatır)* Gerçekten çok usluymuşsun. Geleşme gösteriyorsun.

BERENGER Seninle daha da çok göstereceğim.

DAISY (*Kadehi uzatır*) Al, bu ödülün.

BERENGER (*Kadehteki konyayı bir dikişte bitirir*) Teşekkürler.

(*Biraz daha içki koysun diye kadehi Daisy'ye uzatır*)

DAISY Yok, olmaz, hayatım. Bu sabahlık bu kadar yeter.

(*Bérenger'nin elinden kadehi alır, şişeyle birlikte götürüp küçük masaya koyar*) Sana zararı dokunsun istemem. (*Bérenger'nin yanına gelir*) Başın nasıl, peki?

BERENGER Çok daha iyi, sevgilim.

DAISY Öyleyse, şu sargıyı çıkaralım. Sana hiç yakışmıyor.

BERENGER Yok, olmaz, ona dokunma.

DAISY Hayır, çıkaralım onu.

BERENGER Altında bir şey varsa diye korkuyorum.

DAISY (*Bérenger'nin karşı koymasını dinlemez ve sargıyı çıkarır*) Ah şu korkuların, şu kapkara düşüncelerin. Bak, hiçbir şey yok. Alnın pürüzsüz.

BERENGER (*Alnını yoklar*) Doğru, komplekslerimden kurtarıyorsun beni. (*Daisy Bérenger'yi alnından öper*) Sensiz ne olurdu ben?

DAISY Bir daha seni hiç yalnız bırakmayacağım.

BERENGER Sen yanımda olunca, bir daha hiç daralmayacak içim.

DAISY Onları kovmasını bilirim ben.

BERENGER Birlikte kitaplar okuyacağız. Her şeyi bilen biri olup çıkacağım.

DAISY Sokaklar pek kalabalık olmadığında da, uzun yürüyüşler yapacağız.

BERENGER Evet, Seine Nehrinin kıyılarında, Luxembourg Parkında...

DAISY Hayvanat bahçesinde...

BERENGER Güçlü ve yürekli olacağım. Seni koruyacağım, kendimi de, bütün kötülere karşı.

DAISY Beni korumama gerek kalmayacak ki. Kimsenin kötülüğünü istemiyoruz biz. Kimse de bizim kötü-

lüğümüzü istemiyor, hayatım.

BERENGER Bazen istemeden de kötülüğü dokunur insanın. Ya da kötülüğün yayılmasına göz yumar. Düşün, şu zavallı Bay Papillon'u da sevmezdin. Ama ona öyle patavatsızca söylememeliydin herhalde, Boeuf gergedan olarak geldiğinde, avuçlarının sem sert olduğunu.

DAISY Ama doğruydu. Öyleydi avuçları.

BERENGER Tabii, hayatım. Ama bunu ona daha nazikçe, onu hazırlayarak söyleyebilirdin. Çok sarsıldı.

DAISY Öyle mi?

BERENGER Belli etmedi, onuruna yediremediği için. Ama muhakkak ta içinden yaralandı. Bu da çabuklaştırdı kararını. Başka türlü davranmış olsaydın, belki de birini kurtarmış olacaktın!

DAISY Başına geleceği bilemezdim ki... Terbiyesizlik etti.

BERENGER Ben, kendi hesabıma, hep Jean'a karşı alttan almadığıma yanacağım. Ona bir türlü, şöyle inandırıcı bir biçimde gösteremedim, onu ne kadar dostça sevdiğimi. Yeterince anlayışlı da davranmadım.

DAISY Takma bunları kafana. Sen elinden geleni yaptın. Olmayacak olanı gerçekleştiremezsin. Neye yarar pişmanlık? Düşünme artık bütün bu insanları. Unut onları. Kötü anıları at gitsin.

BERENGER Ama kendilerini hissettiriyorlar, bu anılar, kendilerini gösteriyorlar. Gerçek onlar.

DAISY Bu kadar gerçekçi olduğunu bilmiyordum, daha şiirsel sanıyordum seni. Hiç düş gücün yok mu senin? Birden çok gerçek vardır. Hangisi işine gelirse onu seçersin. Düşlerine kaç, onlara sığın.

BERENGER Söylemesi kolay!

DAISY Ben yetmiyor muyum sana?

BERENGER Tabii ki yetiyorsun. hem de çok, hem de çok!

DAISY Bu vicdan muhasebelerininle her şeyi mahvede-

ceksin! Hepimizin kusurları vardır, belki! Ama sen ile benim, pek çoğundan daha az kusurumuz var bizim.

BERENGER Öyle mi gerçekten?

DAISY İnsanların çoğuna göre biz daha iyiyiz. İkimiz de iyi insanlarız.

BERENGER Doğru, sen iyisin, ben de iyiyim. Doğru.

DAISY Öyleyse, yaşamak hakkımız. Hatta, mutlu olmak kendimize karşı görevimiz, her şeyden bağımsız olarak. Suçluluk duygusu tehlikeli bir belirtidir. Temiz olmadığının göstergesidir.

BERENGER Evet bu düşünceler şu sona götürebilir...
(*Parmağıyla, altından gergedanların geçtiği pencereleri ve bir gergedan başı beliren fondaki duvarı gösterir*)
Pek çokları böyle başladı!

DAISY Kendimizi suçlu hissetmemeye çalışalım.

BERENGER Çok haklısın, hayatım, tanrıçam, güneşim...
Seninle birlikteyim, değil mi? Hiç kimse ayıramaz bizi.
Sevgimiz var, yalnızca o gerçek. Kimsenin hakkı yok mutlu olmamızı engellemeye, hiç kimse de engellemez mutlu olmamızı, öyle değil mi? (*Telefon çalar*)
Kim arıyor olabilir?

DAISY (*Kaygılı*) Cevap verme!...

BERENGER Niçin?

DAISY Bilmiyorum. Açmasan herhalde daha iyi olur.

BERENGER Ama belki de Bay Papillon ya da Botard, ya da Jean, ya da Dudard arıyordur, karar değiştirdiğini söylemek için. Demin, geçici bir etkilenmedir onlarınki demiştin!

DAISY Sanmıyorum. Bu kadar kısa sürede görüş değiştiremezler. Düşünecek vakitleri olmamıştır. Deneylerini sonuna kadar sürdüreceklerdir.

BERENGER Belki de bir devlet görevlisidir, karşı bir hareket başlatmışlardır, bizden de alacakları önlemlere katılmamızı istiyorlardır.

DAISY Öyle bir şey yapacaklarını hiç sanmıyorum.
(*Telefon yeniden çalar*)

BERENGER Yapmışlardır, yapmışlardır, bu devlet görevlilerinin çalış tarzı, biliyorum. Uzun bir çalış! Yanıtlamalıyım onları. Başkası olamaz. *(Telefonu açar)* Alo! *(Yanıt olarak telefonda böğürme sesleri gelir)* Duyuyor musun? Böğürtüler! Dinle! *(Daisy telefonu kulağına götürür, bir adım geriler, telefonu hemen kapatır)*

DAISY *(Korku içinde)* Ne oluyor böyle!

BERENGER Şimdi de bizimle dalga geçiyorlar!

DAISY Hayvan şakası denir buna.

BERENGER Ben sana söylemiştim, işte!

DAISY Bana hiçbir şey söylemedin!

BERENGER Bunu bekliyordum, önceden tahmin etmiştim bunu.

DAISY Hiçbir şey tahmin etmemiştin. Hiçbir zaman hiçbir şey tahmin etmezsin sen. Olayları ancak olduktan sonra tahmin edersin.

BERENGER Yok, hayır, tahmin ederim, tahmin ederim.

DAISY Hiç kibâr değiller. Çok ayıp. Benimle alay edilmesinden hiç hoşlanmam.

BERENGER Seninle alay etmeye cesaret edemezler. Benimle alay ediyorlar.

DAISY Ama seninle birlikte olduğum için, ben de payıma düşeni hak ediyorum. Öç alıyorlar. Ne yaptık ki biz onlara? *(Telefon yeniden çalar)* Prizden çek.

BERENGER PTT ceza yazar!

DAISY Hem bir şey göze almayacaksın, hem de beni koruyacaksın, ha!

(Daisy kabloyu prizden çeker, zil sesi kesilir)

BERENGER *(Radyoya gider)* Radyoyu açalım, haberleri öğreniriz.

DAISY Evet, ne olduğunu öğrenelim! *(Radyodan da böğürtüler gelir. Bérenger hemen düğmeyi çevirir. Radyo kapanır. Ancak yine de, uzaklardan, böğürtü yankılanmaları gibi sesler duyulur)* İş iyice ciddileşiyor! Hoşuma gitmiyor bu, kabul etmiyorum bunu!

(Tir tir titrer)

BERENGER *(Son derece heyecanlı)* Sakin ol! Sakin ol!

DAISY Radyoyu da ele geçirmişler!

BERENGER *(O da titreyerek ve heyecanlı)* Sakin ol! sakin ol! sakin ol!

(Daisy arkadaki pencereye koşar, dışarıya bakar, sonra öndeki pencereye koşar, dışarıya bakar; Bérenger de aynı hareketleri ters yönde yapar, sonra ikisi sahnenin ortasında, karşılaşır)

DAISY Artık bir şaka olmaktan çıktı. Bunu gerçekten ciddiye almışlar!

BERENGER Onlardan başka kimse kalmamış, onlardan başka kimse kalmamış. Yöneticiler de onlardan yana geçmiş.

(Daisy ile Bérenger deminki hareketleri pencerelere doğru bir kez daha yaparlar ve yeniden sahnenin ortasında buluşurlar)

DAISY Hiçbir yerde başka kimse kalmamış.

BERENGER Yalnızız, yalnız kaldık.

DAISY Sen de zaten bunu istiyordun.

BERENGER Asıl sen istiyordun!

DAISY Sen istiyordun.

BERENGER Hayır sen!

(Her yandan gürültüler duyulur. Fondaki duvar gerGEDAN başlarıyla dolar. Evin içinde, sağda, solda, gerGEDANların koşarken ve soluk alıp verirken çıkardıkları sesler duyulur. Ancak bütün bu gürültüler uyumludur, müzikleştirilmişlerdir. Yukarıdaki kattan da koşma gürültüleri gelir; en güçlü gürültüler de bunlardır. Tavandan sıvalar dökülür. Ev şiddetle sarsılır)

DAISY Deprem oluyor! *(Nereye kaçacağını bilemez)*

BERENGER Yok, bunlar komşularımız, Çataltırnaklılar! *(Sağa, sola her yana yumruğunu gösterir)* Durun, yeter! Çalışmamıza engel oluyorsunuz! Gürültü yasaktır! Gürültü yapmak yasaktır.

DAISY Seni dinlemiyorlar.

(Ama güriültüiler giderek hafiflerler ve bir fon müziğine dönüştürler)

BERENGER *(O da korkmuştur)* Korkma, sevgilim. Birlikteyiz, benim yanımda iyi değil misin? Sana yetmiyor mu benim yanımda olmam? Bütün kaygıları uzaklaştıracağım senden.

DAISY Belki de bunlar bizim yüzümüzden.

BERENGER Artık bunları düşünme. Hiçbir şeye pişman olmamak gerek. Suçluluk duygusu tehlikelidir. Hayatımızı yaşayalım, mutlu olalım. Mutlu olmak görevimiz. Bize bir kötülük yapmıyorlar, biz de onlara kötülük yapmıyoruz. Bizi rahat bırakacaklardır. Sakin ol. Dinlen. Koltuğa otur rahatça. *(Onu koltuğa götürür)* Sakin ol! *(Daisy koltuğa oturur)* Bir kadeh konyak ister misin, kendini toparlamak için?

DAISY Başım ağrıyor.

BERENGER *(Deminki sargı bezini alıp Daisy'nin alınına sarar)* Seni seviyorum, sevgilim. Üzme kendini, dönerler eski hallerine. Geçici olarak kapıldılar buna.

DAISY Eski hallerine dönmeyecekler. Hep böyle kalacaklar.

BERENGER Seni seviyorum, seni deli gibi seviyorum.

DAISY *(Sargı bezini çıkarır)* Ne olacaksa olsun. Elimizden ne gelir ki?

BERENGER Hepsi çıldırdı. Dünya hastalandı. Hepsi hastalandı.

DAISY Herhalde biz iyileştirmeyeceğiz onları.

BERENGER Nasıl yaşayacağız peki aynı binada, onlarla?

DAISY *(Sakinleşerek)* Aklımızı kullanmalıyız. Bir *modus vivendi* bulmalıyız, onlarla anlaşma yolları bulmalıyız.

BERENGER Ne dediğimizi anlamazlar ki.

DAISY Ama gerekli. Başka çözüm yok.

BERENGER Onların ne dediklerini anlıyor musun, sen?

DAISY Şu an için anlamıyorum. Ama onların psikoloji-

lerini anlamaya, dillerini öğrenmeye çalışmalıyız.

BERENGER Dilleri yok onların! Dinle... buna dil mi diyorsun sen?

DAISY Ne biliyorsun? Yabancı dil bilmiyorsun ki!

BERENGER Bunu daha sonra konuşuruz. Önce yemek yiyelim.

DAISY Canım bir şey yemek istemiyor. Bu kadarı çok fazla. Artık dayanamayacağım.

BERENGER Ama sen benden daha güçlüsün. Kendini ko-yuvermemelisin. Senin bu yiğit yanına hayranım ben.

DAISY Daha önce de söyledin bunu.

BERENGER Sevgimden emin misin?

DAISY Tabii eminim.

BERENGER Seni seviyorum.

DAISY Hep aynı şeyleri söylüyorsun, şekerim.

BERENGER Bak, Daisy, bir şeyler yapabiliriz..Çocuklarımız olur, onların da çocukları olur, tabii vakit alır, ama ikimiz insanlığı yeniden oluşturabiliriz.

DAISY İnsanlığı yeniden oluşturmak mı?

BERENGER Adem ile Havva oluruz.

DAISY Bir zamanlar. Adem ile Havva... Çok yürekliymiş onlar.

BERENGER Biz de yürekli olabiliriz. Zaten çok fazla çocuk da gerekmez. Kendi kendine olur her şey, zamanla, sabırla.

DAISY Neye yarar?

BERENGER Yarar, yarar, biraz yüreklilik, bir parçacık.

DAISY Ben çocuk istemiyorum. Çocuklar içimi daraltır.

BERENGER Peki ama dünyayı nasıl kurtaracağız, o zaman?

DAISY Niçin kurtaracakmışız?

BERENGER Böyle soru mu olur!... Benim için yap bunu, Daisy. Dünyayı kurtaralım.

DAISY Bu durumda galiba bizim kurtarılmaya ihtiyacımız var. Anormal olan, belki de, biziz.

BERENGER Saçmalıyorsun, Daisy, senin ateşin çıkmış.

DAISY Bizim türümüzden bizden başka bir tek kişi görüyor musun?

BERENGER Daisy, bunları hiç duymamış olayım!

(Daisy dört bir yanda, duvarlarda, dairenin sahanlığa açılan kapısında, sahnenin hemen önünde, ramp ışıklarının yanında başları görünen gerGEDANLARA bakar)

DAISY Bunlar a kişi denecek artık. Neşeli görünüyorlar. Kendilerini iyi hissediyorlar derilerinin içinde. Çıldırmaşa da benzemiyorlar. Son derece doğallar. Birtakım haklı nedenleri vardı kuşkusuz.

BERENGER *(Ellerini kavuşturur ve Daisy'ye umutsuzca bakar)* Haklı olan biziz, Daisy, seni temin ederim.

DAISY Ne burnu büyüklük!...

BERENGER Haklı olduğumu pekâlâ biliyorsun.

DAISY Salt haklılık diye bir şey yoktur. Haklı olan dünyadır, ne sen, ne de ben.

BERENGER Hayır, Daisy, ben haklıyım. Kanıtı da söylediklerimi senin anlaman.

DAISY ~ Bu bir şeyi kanıtlamaz.

BERENGER Kanıtı, benim seni bir erkeğin bir kadını sevebileceği gibi sevmem.

DAISY Garip bir kanıt!

BERENGER Seni anlayamıyorum artık, Daisy. Sevgilim, ne söylediğini bilmiyorsun! Aşk! Aşk dediğin, aşk...

DAISY Aşk dediğin o şey, o sağlıksız duygu, insanın o zaafı utandırıyor beni. Karşılaştırılması bile olanaksız onun çevremizi saran şu varlıklardan fıskıran olağanüstü güç birikimiyle, canlılıkla.

BERENGER Güç birikimi mi? Güç birikimi mi istiyorsun? Al sana, güç birikimi! *(Daisy'ye bir tokat atar)*

DAISY Ay! Hiç ummazdım... *(Koltuğa yığılır kalır)*

BERENGER Ay, özür dilerim, sevgilim, özür dilerim! *(Daisy'yi öpmek ister. ama Daisy onu iter)* Özür dilerim, sevgilim. İstemedem oldu. Bana ne oldu bilmiyorum, birden hâkim olamadım kendime!

DAISY Savunacak bir şeyin kalmadığı için; bu kadar basit.

BERENGER Ne yazık! Demek birkaç dakikada yirmi beş yıllık evlilere döndük.

DAISY Sana da acıyorum, anlıyorum seni.

BERENGER (*Daisy ağlarken*) Demek, savunacak bir şeyim kalmamış. Onları benden daha güçlü, bizden daha güçlü sanıyorsun, galiba.

DAISY Öyleler tabii.

BERENGER Ama, ne olursa olsun, sana yemin ederim, pes etmeyeceğim, ben, pes etmeyeceğim.

DAISY (*Ayağa kalkar. Bérenger'nin yanına gelir, kollarını boynuna dolar*) Benim küçük sevgilim, ben de seninle birlikte direneceğim, sonuna kadar.

BERENGER Yapabilecek misin?

DAISY Sözümde duracağım. Güven bana. (*Gergedanların melodiye dönişmiş gürültüleri duyulur*) Şarkı söylüyorlar, duyuyor musun?

BERENGER Şarkı söylemiyorlar, böğürüyorlar.

DAISY Şarkı söylüyorlar.

BERENGER Böğürüyorlar, diyorum sana.

DAISY Delirdin mi sen, şarkı söylüyorlar.

BERENGER Müzik kulağın yok demek senin!

DAISY Sen müzikten hiç anlamıyorsun, zavallı dostum, hem bak, oynuyorlar, dans ediyorlar.

BERENGER Sen buna dans mı diyorsun?

DAISY Onların tarzı da bu. Güzeller.

BERENGER İğrençler.

DAISY Onlar hakkında kötü şeyler söylensin istemiyorum. Üzülüyorum.

BERENGER Özür dilerim. Onlar yüzünden kavga etmeyelim.

DAISY Tanrılar onlar.

BERENGER Abartıyorsun, Daisy, iyice bak onlara.

DAISY Kıskanma, sevgilim. Ben de özür dilerim.

(*Bérenger'nin yanına gelir, kollarını boynuna dolamak*)

ister. Bu kez Bérenger onu iter)

BERENGER Görüşlerimizin tümüyle karşıt olduğunu görüyorum. Bundan böyle tartışmamak en iyisi.

DAISY Dar görüşlü olmasana, canım.

BERENGER Aptallaşma.

DAISY *(Ona arkasını dönen Bérenger'ye. Bérenger aynada dikkatli dikkatli kendisini incelemektedir)* Birlikte yaşamamız artık mümkün değil.

(Bérenger aynada kendisine bakmayı sürdürürken Daisy usulca kapıya yönelir, bu arada "Hiç kibar değil, gerçekten, hiç kibar değil." der. Kapıdan çıkar, merdivenlerden ağır ağır indiği görülür)

BERENGER *(Aynaya bakmayı sürdürerek)* O kadar da çirkin değil, insan denen şey. En yakışıklılar arasında olmadığım halde! İnan bana, Daisy! *(Arkasına döner)* Daisy! Daisy! Neredesin, Daisy? Sakın yapma bunu! *(Kapıya koşar)* Daisy! *(Sahanlığa gelince, korkuluktan sarkar)* Daisy! Yukarı gel! Geri dön, Daisy'ciğim! Daha yemek bile yemedin! Daisy, beni yapayalnız bırakma! Bana ne söz vermiştin! Daisy! Daisy! *(Seslenmeyi bırakır; bir umutsuzluk hareketi yaparak odasına döner)* Olacağı buydu. Anlaşamıyorduk. Dağılmış bir aile. Yaşanılır gibi değildi. Yine de hiçbir açıklama yapmadan terk etmemeliydi beni. *(Dört bir yanına bakılır)* Yazıp bir şey de bırakmamış. Yapılmaz böyle şey. Şimdi artık tümüyle yalnızım. *(Gidip kapıyı kilitler, bunu itinayla yapar, ancak öfkeli)* Pes etmeyeceğim, ben! *(Pencereleri itinayla kapatır)* Pes ettiremeyeceksiniz, bana! *(Tüm gergedan başlarına seslenir)* Sizi izlemeyeceğim, sizi anlamıyorum! Neysem o kalacağım. Bir insanoglú. *(Gidip koltuğa oturur)* Durum gerçekten de dayanılır gibi değil. Benim yüzümden, gitti. Onun her şeyiydim ben. Şimdi ne yapacak? Vicdanımda bir yük daha. En kötü şeyler geliyor aklıma, en kötü şey de olabilir. Zavallı bir çocuk, bu canavarlar evrenine terk edilmiş! Onu bulmama kimse yardım da edemez,

çünkü artık kimse de kalmadı. (*Gergedanlar yeniden böğürmeye, çılgınca koşuşturmaya başlarlar: çevreyi toz bulutları kaplar*) Duymak istemiyorum onları. Kulaklarıma pamuk tıkayacağım. (*Kulaklarına pamuk tıkar ve aynaya bakarak kendi kendine konuşur*) Onları ikna etmekten başka çözüm yok, tamam da, neye ikna edilecekler? Hem değişimler ters yönde de olabilir mi? Buna Herkül'ce bir çaba gerekir, o da benim gücümü aşar. Önce, onları ikna etmek için, onlarla konuşmak gerek. Onlarla konuşmak içinse onların dilini öğrenmem gerek. Ya da onların benimkini öğrenmeleri. Ama ben hangi dili konuşuyorum? Benim dilim hangisi? Türkçe mi, bu? Türkçe olmalı mı? Ama Türkçe denen ne? Buna Türkçe de denebilir, istenirse, kimse tersini söyleyemez, çünkü benim onu tek konuşan. Ne diyorum ben? Ne söylediğimi ben kendim anlıyor muyum, ben kendim anlıyor muyum? (*Odanın ortasına gelir*) Peki, Daisy'nin dediği gibi, ya onlar haklıysa? (*Aynanın önüne gelir*) İnsan çirkin değildir, insan çirkin değildir! (*Elini yüzünde dolaştırarak kendini süzer*) Ne tuhaf şey! Neye benziyorum ben öyleyse? Neye? (*Bir dolaba koşar, içinden fotoğraflar çıkarır, onlara bakar*) Fotoğraflar! Kim bütün bu insanlar? Papillon, daha doğrusu Daisy! Peki şu, Botard mı yoksa Dudard mı, ya da Jean, ya da benim belki! (*Yeniden dolaba koşar ve içinden iki ya da üç çerçeveli resim çıkarır*) Evet, kendimi tanıyorum; benim bu, benim bu! (*Resimleri fondaki duvara, gergedan başlarının yanına asar*) Benim bu, benim bu. (*Resimleri astığında bunların yaşlı bir adamın, şişman bir kadının, bir başka erkeğin resimleri oldukları görülür. Bu resimlerdeki insanların çirkinliği ile çok güzelleşmiş olan duvardaki gergedan başları çarpıcı bir karşıtlık oluşturur. Resimleri uzaktan seyretmek için Bérenger biraz geri çekilir*) Güzel değilim, güzel değilim. (*Resimleri astığı yerden indirir, hırsla yere atar, aynanın*

önüne gider) Güzel olan onlar. Ben haksızmışım! Ah, keşke onlar gibi olsaydım. Boynuzum yok, ne yazık ki! Ne kadar çirkin, dümdüz bir alın. Benim de bir ya da iki boynuzum olsaydı, sarkan hatlarımı toparlardı. O da olur, belki, ben de artık utanmam, gidip onlara katılabirim. Ama çıkmıyor ki! *(Ayuçlarına bakar)* Ellerim nemli. Sertleşecekler mi acaba? *(Ceketini çırkarır, gömleğinin önünü açar. aynada göğsünü inceler)* Derim yumuşak. Of, bedenim de bembeyaz, üstelik de kıllı! Derim sem sert olsaydı keşke, o harikulade koyu yeşile dönüşseydi, çıplaklığım da, ayıp bir çıplaklık olmasaydı, onlarınki gibi kılsız bir çıplaklık olsaydı! *(Böğürtüleri dinler)* Şarkılarının bir albenisi var, biraz hatır hutur, ama bir albenisi var! Onlar gibi yapsam. *(Onları taklit etmeye çalışır)* Vuu! Vuu! Brr! Yok, olmuyor! Bir kez daha deneyeyim, daha yüksek! Vuu! Vuu! Brr! Yok, yok, olmuyor, çok hafif, çok güçsüz! Böğüremiyorum. Yalnızca uluyorum. Vuu! Vuu! Brr! Uluma böğürme değildir! Vicdanım hele hiç rahat değil, ben de gitmeliydim peşlerinden, daha o zaman. Artık çok geç! Ne yazık, bir yaratığım artık ben, bir yaratığım ben. Ne yazık, hiç gergedan olmayacağım, hiç, hiçbir zaman! Değişemem artık. Çok isterdim, çok fazla isterdim, ama yapamıyorum. Kendi yüzüme bakamam artık. Çok utanıyorum! *(Aynaya sırtını döner)* Ne kadar çirkinim! Lanet yağsın öz-günlüğünü korumak isteyeneye! *(Birdenbire silkinir)* Ne yapalım peki! Ne olmuşsa olmuş! Ben de bütün herkese karşı savunurum kendimi! Tüfeğim, tüfeğim! *(Gergedan başlarının durduğu fondaki duvara döner ve haykırır)* Herkese karşı, kendimi savunacağım, herkese karşı, kendimi savunacağım! Son insanım ben, sonuna kadar da insan kalacağım! Teslim olmuyorum!

BAVULLU ADAM

| L'homme aux valises |

Türkçesi
Lâle Arslan

Bavullu Adam Paris'te, Atölye Tiyatrosu'nda (Théâtre de l'Atelier), Jacques Mauclair tarafından sahneye konmuştur.

Çevre Düzeni, Jacques Noel tarafından hazırlanmıştır. Başlıca rollerde, Jacques Mauclair, Tsilla Chelton, Nita Klein, André Thorent, Marcel Champel, Monique Mauclair, Philippe Noel, Catherine Frot oynamıştır.

BİRİNCİ SAHNE

ÇEVRE DÜZENİ: *Belirsiz bir yer, gri renk egemendir, bir yerlerden su sesi gelmektedir; sahnede, seyircinin sağında gri uzun paltolu ve şapkalı bir adam vardır.*

Birinci Adam bir süre sesi duyulan suyu bakar; iki elinde birer bavul taşımaktadır. Bakışı uzaklara nehrin ötesine yönelmiştir. Bu arada sahne ışıkları mavi önlüklü, başında beresi bulunan pipo içen bıyıklı bir ressamı aydınlatır; üstünde bir tual olan resim sehпасı önünde, bir sandalyede oturmaktadır.

Sahne olabildiğince loş bir ışıkla aydınlatılmalıdır. Birinci Adam'ın elindeki bavullar ancak şimdi görülür. Ressam, piposundan bir nefes çekip sakın sakın resim yapmaktadır.

Bir süre sonra nehrin öteki yakasından büyük bir uğultu gelir, sesler, boru sesleri, alkışlar duyulmaktadır.

BİRİNCİ ADAM Öteki kıyıda birileri var.

(Sesler neredeyse duyulmaz olur)

RESSAM Bir sandal kiralayıp geçin karşı kıyıya. *(Sessizlik)* Önünüzden akıp giden bu büyük nehir Seine Nehridir .

(Sesler yeniden şiddetlenir sonra tekrar durulur)

BİRİNCİ ADAM İnsanları böyle topluca öldürmek zorundalar mı?

RESSAM Yanılıyorsunuz. 1938'deyiz, anladınız mı, hâlâ devrimi yaşıyoruz. 1789 ruhu hâlâ yaşıyor. *(Trompet ya da borazan sesleri ve başka sesler duyulur. Sonra sesler tamamen kesilir)* İşte bu nedenle herkes öbür yakada. Fransa hâlâ dimdik ayakta, insanlar hâlâ ülkelerine inanıyorlar. Onlara katılabilirsiniz. 1938'deyiz. Fransızlar nasıl da hareketli ve akıllılar! Neyse ki 1938'deyiz, 1944 henüz gelmedi.

BİRİNCİ ADAM Bakın şunlara, 1940-42'deki Fransızlara, nasıl küçük nasıl yenilmişler! Şu 42 Fransızları.

RESSAM Aptal olan halk değil seçkinler sınıfıdır. İğrenç geri zekâhlar. Bunlar değil. (*Eliyle nehrin karşı yakasını gösterir*) Kendinizi yormayın. Bavullarınızı bırakın.

(*Ressam kalkmak üzere dir; öteki yakadan gelen ışıldılar bir tür alev parlaması gibi görünürler*)

BİRİNCİ ADAM Ateşten bayrakları ve kandan bayrakları var.

(*Sadece ışıklar kalır, sesler kesilir*)

RESSAM Seine Nehrinin kıyısında olduğunuzu biliyorsunuz değil mi? Evet evet Seine Nehrinin kıyısında sınız. Bırakın bavullarınızı. Korkmayın. Sizi otele götürecek treni ya da metroyu bekleyebileceğiniz en iyi yer burasıdır.

(*Birinci Adam bavullarını yere bırakır. Sonra alnını bir mendille siler*)

BİRİNCİ ADAM Buradan tren... ya da metro geçiyor değil mi?

RESSAM 1938'deyiz, yaşayan bir Paris'teyiz. Ya da 42'de, ya da 50'de.

BİRİNCİ ADAM 1950'de Paris ölmüştü bile. Duyuyor musunuz? Ne kadar sessiz! Sessizlik değil kuğunun sarkışı bu, ölüm şarkısı. Seine'in pis sularında duyduğumuz bir kuğunun şarkısı. (*Birinci Adam bavullarını yerden alır*) 1938'de mi yoksa 1950'de mi olduğumuzu bilmiyorum.

RESSAM 38'de. Hâlâ her şey yolunda. Yoksa yanılıyor muyum, 50'de mi olacaktık? Ama artık elinizden bir şey gelmediğine göre bavullarınızı nehir kıyısına koyup bekleyin. Bunları alacak biri gelecektir. (*Kalkar*)

BİRİNCİ ADAM (*Bavullarını yere bırakmıştır*) Bunları alacak biri gelecektir.

(*Sahnenin sağ tarafında bir gemi burnu belirir. Elinde kürek tutan bir adam sahneye iner. Eğer teknik ola-*

naklar yetersizse, sahneye sadece elinde kürek bulunan bir adamı girebilir, gemi maketi gerekmez. Bu arada dalgaların sesi duyulacaktır)

KÜREKLİ ADAM *(Birinci Adam'a)* Sizi bavullarınızla otelinize götürmeye geldim.

BİRİNCİ ADAM Sandalla mı geldiniz? Venedik'te miyiz?

KÜREKLİ ADAM *(Birinci Adam'ın bavullarını almaya gider)* Yoo!

BİRİNCİ ADAM Bırakın. Bavullarımı kendim taşıyabilirim.

KÜREKLİ ADAM Kesinlikle olmaz. Bırakın efendim. Sizi otelinize götüreceğim. 1910 sel baskınından bu yana güvenlik amacıyla Paris'te ulaşım sandallarla sağlanıyor. Yolların yarısı su kanalına dönüştü.

BİRİNCİ ADAM Yani Paris'te Venedik'i yaşıyoruz.

KÜREKLİ ADAM Venedik'te de Paris'i yaşıyoruz. İkişi kardeş şehirler. *(Küreğini yere bırakır ve bavulları alır)* Küreği de koltuğumun altına sıkıştırın lütfen.

BİRİNCİ ADAM Küreği ben taşıyım. *(Kürekli Adam'la çıkışa yönelirler)* Çok garip. Başkentler giderek adalara ve fiyortlara dönüşüyor. Bundan kaygı duymuyor musunuz?

KÜREKLİ ADAM *(Sesi duyulur, sahneden çıkmıştır)* Küreği verin bana. Sandala binin. Verin elinizi.

(Birinci Adam da sahneden çıkar. Sahnede kimse yoktur. Suyun sesiyle giden sandalın sesi duyulur. Sağ taraftan gürültüler ve ışıklar gelmektedir. Sanki sahne alev almış gibidir)

İKİNCİ SAHNE

ÇEVRE DÜZENİ: *Bir ev. Sahnede kimse yoktur. Fonda pencerelerinden ışık gelen beyaz bir ev vardır.*

Birinci Adam, bir Kadın, genç bir adam sahneye girerler. Kadın ve Genç Adam Birinci Adam'ın iki yanındadırlar.

BİRİNCİ ADAM (*Kadın'a*) Bu evi tanıdın mı?

KADIN Uzun süredir buraya gelmiyorduk.

BİRİNCİ ADAM Pek çok kez geldim, geldiğimi düşündüm. Yoksa o kadar uzak ki! Uçaklar var ama demiryolu yok; bu kargacık burgacık yollar raylar için uygun değil... bu vadi de o kadar dar, küçük ve o kadar karanlık ki. Neyse ki katırlar var.

KADIN Küçük üşüdü. Tir tir titriyor. Bu nemli rüzgâr.

BİRİNCİ ADAM (*Genç Adam'a*) Yine pardösünü unutmuşsun. Katırın sırtında bırakmış olmalısın. Git al hadi.

GENÇ ADAM Özellikle bıraktım. Üşümüyorum.

BİRİNCİ ADAM İnatçının tekisin, titriyorsun işte.

KADIN (*Genç Adam'a*) İster misin gidip alayım? Bir dakikamı alır.

GENÇ ADAM Katırlar en azından beş kilometre. uzaktalar. Hatta daha uzak belki.

BİRİNCİ ADAM Artık nerede oldukları da belli değil. Son mola yerimiz de uzakta kaldı. Uzakta, çok uzakta.

KADIN Katırları tepenin eteğinde bıraktık.

BİRİNCİ ADAM Hangi tepenin?

KADIN Şunun.

BİRİNCİ ADAM Daha da uzakta. Hiç uzaklık duygun olmadı, ne de yön duygun. Altı tepe çıktık indik. Şu anda yedincisine çıkıyoruz, zirve yolunu yarılдық. Küçük beyaz evi çoktan görmeliydik.

(İçinde yükselen alevlerle pencereleri aydınlanan beyaz ev daha net olarak görülmeye başlar)

KADIN İşte

GENÇ ADAM Evet işte orada.

BİRİNCİ ADAM (*Genç Adam'a*) Bu doğduğum ve çocukluğumu geçirdiğim ev. Büyükbaban ben çok küçükken evi terk etmiş; ben de bırakıp gittiğimde annem, babaannen hâlâ burada yaşıyordu. Beni hem mutlu ediyor hem de hüznlendiriyor orfu yeniden

görmek. Beni korkutuyor, ama aynı zamanda içimi çılğınca bir umut kaphyor. Annemin ölüp ölmediğini bilmiyorum, son nefesini verirken yanında mıydım, yoksa bana mı öyle geliyor bilmiyorum. Belki sadece ölümünü düşündüm. Onu görüyorum ufak tefek, yüzü bumburuşuk, zayıf, yaşlanmasına rağmen ak düşmemiş saçlarına. (*Kadın'a*) Bana yazar mıydı? Hatırlamıyorum.

KADIN Tabii ki. Ondan iki ya da üç mektup aldık. Çok uzun süre önce.

BİRİNCİ ADAM (*Kadın'a*) Annemi bu evde görmeye gelmiş miydin?

KADIN Pek çok kere. Unuttun mu?

BİRİNCİ ADAM Çok iyi hatırlayamıyorum artık.

KADIN Belleğin gittikçe zayıflıyor. Nasıl unutursun? Senin tedavi olman gerekiyor. Ev iki katlıydı.

BİRİNCİ ADAM Doğru. Hatırlıyorum. Giriş katı toprağa gömüldü, giriş katında onun yatak odası ve salon vardı.

KADIN Annem, ben ve sen çiçeklerle geldik, anneannene evleneceğimizi söyleyecektik.

BİRİNCİ ADAM Oğlumuzun vaftiz törenine geldi mi? Sanırım geldi.

KADIN Hayır gelmedi.

BİRİNCİ ADAM Yolculukta mıydık yoksa, o zaman ölmüş müydü?

KADIN Hatırlamıyorsun. Mektuplarını aldık. Bizi görmek istiyordu. Bizden küçüğün fotoğrafını istedi. Ona bir fotoğraf gönderdik; mektup kayboldu savaş yüzünden, posta teşkilatı çökmüştü.

BİRİNCİ ADAM Doğru ya. Bunlar belki de ölümünden sonra gelen mektuplardı.

KADIN Bunlar senin mektuplarına gelen cevaplardı. Yoksa bir oğlumuz olduğunu nasıl bilecekti? (*Genç Adam'ı gösterir*) Jean bunu sana doğrulayabilir.

GENÇ ADAM Evet, vaftiz törenime gelmedi.

(Beyaz evden elinde bir buket çiçek olan yaşlı bir kadın çıkar. Kadın, Yaşlı Kadın'a yaklaşıırken öteki ikisi sahnenin önünde geride dururlar. Yaşlı Kadın üzgün gibidir, sonra yüzünde hem mutluluk hem üzüntü ifadesi belirir. Gülmüser)

YAŞLI KADIN *(Kadın'a)* Bunu sana veriyorum. Bundan sonra onunla sen ilgileneceksin. Onu seveceksin. Bu çok kolay olmayacak. Senin yapılması gereken her şeyi yapacağını biliyorum.

(Yaşlı Kadın çiçek buketini Kadın'a verir)

KADIN Sağ olun bayan... sağ ol anne.

YAŞLI KADIN *(Gülmüseyerek)* Kolay olmayacak. Her zaman kolay olmaz! *(Seyircilerin soluna doğru geriler)*

KADIN Gidiyor musunuz, hemen mi?

YAŞLI KADIN Acelem var. Birazdan gece çökecek.

KADIN Ne dedi?

(Çiçekleri tabutun üzerine atar gibi birer birer yere atar. Sahnenin ışıkları azaltılır. Pencereleeri alevler içinde olan beyaz ev yarı karanlık içinde ama daha açık seçik görülmektedir)

GENÇ ADAM Tanıdım onu. Bana gösterdiğiniz fotoğraflarından tanıdım.

BİRİNCİ ADAM Evin arkasında tepeye çıkan bir yol vardır.

KADIN Gitme. Yanacaksın. Beklesene!

(Üçü de hiç kımıldamadan yanıp küllü olan evi seyrederek. Yangın neredeyse sönmüştür. sadece iki yerde evin sağında solunda kor halinde iki küçük ateş kaldığı görülür. Sahneyi alevler aydınlatmaktadır; ancak bir süre sonra bunların yerini yavaş yavaş çoğalan ay ışığı alır)

BİRİNCİ ADAM Tüm bu külleri ne yapacağız?

GENÇ ADAM Kavanozlara koyacağız!

KADIN Hadi gidelim.

(Yol ay ışığıyla aydınlanır, ay tepede yükselir)

ÜÇÜNCÜ SAHNE

KİŞİLER: *Oldukça genç bir adam, tekerlekli sandalyede yaşlı bir kadın.*

Bu sahnenin başında, sahne kapkaranlıktır. Fısıldamalar, alçak sesli konuşmalar, belirli belirsiz cümleler duyulur.

"Gelecek misin?"

"Neredeyiz?"

"Belli değil"

"Daha önce gelmiş miydiniz?"

"Mobilyalara çarpmayın"

"Işığı yakın"

"Bıktım bu karanlıktan"

Hâlâ karmaşık sesler duyulur. Belirsiz sesler devam eder. Sahne çok az aydınlanır gibi olur. Yavaş yavaş kişilerin silüetleri görülür.

"Bu yol toprak, ne kadar sert"

"Bahçede ne çiçek, ne bir ot"

Sahnedeki tekerlekli sandalyede yaşlı bir kadını iten genç bir adam görülür.

GENÇ ADAM İşte geldik.

YAŞLI KADIN Beni itmekten çok yorulmadın değil mi tatlım. Bu sandalye tekerlekli ama ben de ağırlım doğrusu. Yaşlanınca ağırlaşıyor insan.

GENÇ ADAM Burada kendini daha iyi hissedeceksin anne.

YAŞLI KADIN Sanki evi daha önce gördüm gibi.

GENÇ ADAM Burası en büyük oda.

YAŞLI KADIN Buraya daha önce geldiğimizi hiç sanmıyorum, ama yine de tanıyorum, bildik bir yer burası. Çok fazla ışık yok.

GENÇ ADAM Sandalyenin arkası kapkara. Bu arkalığı değiştireceğim. Birini çağırayım.

YAŞLI KADIN Hayır küçüğüm. Sırtımın arkasında kalıyor, görtünmüyor. Hem ben siyaha alışığım, saçlarım simsiyah beyazlamak istemiyorlar. Beyaz bir peruk alacağım. Elbisem, eldivenlerim, çantam siyah. Alıştım artık, korkmuyorum. Sürekli etrafımda dönüyorsun. Çok hareket ediyorsun, biraz yanımda kal, sana bakmak istiyorum. Her şey düzelecek, bu evden hoşlanacağım buna eminim, en azından huzurlu olacağım. Huzura ihtiyacım var. Yeter ki sıcak olsun. Sen yanımda ol. Gel küçüğüm sana bakayım biraz. Hâlâ koşmak mı istiyorsun. Elini ver.

GENÇ ADAM *(Elini ona verir, sonra birden geri çeker)*
Sizin annem olup olmadığınızı bile bilmiyorum.

YAŞLI KADIN Nasıl böyle bir şey söylersin? Gözlerin bana benziyor. Benimkiler gibi siyah.

GENÇ ADAM Bilmiyorum.

YAŞLI KADIN Ama ben eminim. Bunu bilecek olan da benim.

GENÇ ADAM Belki de babamı aldattınız.

YAŞLI KADIN Nasıl söylersin böyle bir şey? Seni büyütürken yaşlandım, hep fedakârlık yaptım.

GENÇ ADAM *(Sırtını döner)* Sizi bırakacağım. Gitmem gerek. *(Yaşlı Kadın'ın yüz ifadesi değişir. Hem sıkıntılıdır hem de sinirli)* Neden değişti suratınız?

YAŞLI KADIN Yalancı! Hayta! Koynumda yılan beslemişim. Ah bilseydim!... Katil!

(Siyah çantasını yırtar gibi açar etrafa beyaz haplar saçılır. Bunlardan bir avuç alıp ağzına atmak ister)

GENÇ ADAM *(Birden döner. Kadının elini zorla açar. hapları alır. çantayı da yere fırlatır her yere haplar saçılır)* Kendinizi zehirlemenize izin vermeyeceğim.

YAŞLI KADIN Çantayı al bana ver..

GENÇ ADAM İzin vermeyeceğim size.

YAŞLI KADIN Kendim toplarım. Birkaç tane kalabilir yerde. *(Genç adam koltuğun çevresinden, Yaşlı Kadın'ın ayakları altından, tekerlekli sandalyenin*

altından ve arkasından tüm sahneye saçılmış hapları teker teker toplayıp çantaya koyarken Yaşlı Kadın da onu kalaylamaktadır) Hergele! Sana ve babana yıllarımı verdim! Neden reddediyorsun beni! Uzun süredir beni buna hazırlıyordun. Sana asla inanmayacaktım. İkiniz öldürdünüz beni. Baban hançeri kalbime sapladı, sen de son darbeyi vuruyorsun.

GENÇ ADAM (*Hapları teker teker toplamaya devam ederek*) İşte bir tane daha. Hayır kıymıdamayın. Hepsini bulmalıyım. Bu hapların her biri çok kuvvetli bir zehir.

YAŞLI KADIN Katil! Sefil! Öldürdün beni, şimdi de kendimi zehirlememi engelliyorsun.

(*Çıkarlar*)

DÖRDÜNCÜ SAHNE

Sahnenin solunda, tekerlekli sandalyede yaşlı bir kadını iten biri görülür. Sandalyeyi iten adam kaybolur. Yaşlı Kadın bir süre etrafına bakar sonra sol tarafa bakar, buradan genç bir kadın sahneye girmektedir.

YAŞLI KADIN (*Genç Kadın'a*) Anne! Benim küçük anneciğim.

GENÇ KADIN Sen misin küçük kızım, tatlım.

YAŞLI KADIN Anneciğim seni yeniden gördüğüme çok sevindim. Artık umudum kalmamıştı. Sürekli aklımdaydın. Tabii aklımdan çıktığın günler de oldu, ama çok nadir, sonra yanımda olmadığın aklıma geliyordu ve kalbim sıkışıyordu, kendimi kötü hissediyordum.

GENÇ KADIN Sen misin benim küçük tatlı kızım. Gözlerin hiç değişmemiş. Henüz bebeğinle oynadığın zamanlarda da bu kadar güzeldiler.

YAŞLI KADIN Görüyor musun anne, kırışıklarım var, saçlarıma ak düştü, artık yürüyemiyorum, romatizmam var.

GENÇ KADIN Kızım, sen hep küçük kızım olarak kala-

caksın.

YAŞLI KADIN Neden gittin? O kadar uzun zaman oldu ki.

GENÇ KADIN Ben gitmek istemedim. Benim hatam değildi. (*Genç Kadın Yaşlı Kadın'a yaklaşır, onu kucaklar*) Zavallı küçüğüm çok üzölmüş olmalısın.

YAŞLI KADIN Seni bekledim. Sabahları kalkmak istemedim, tek başıma giyinmek istemedim. Başka birinin beni giydirmesini de istemedim. Başka birinin beni okula götürmesini de. Beni okula gitmem için zorladılar, sonra büyüdüm, evlendim ve iki oğlum oldu, torunlarım oldu. Savaşta öldüler. Kocam, damadın öldü. Zaten onu tanımadın. Kimsem yok şimdi. Seni hep düşündüm. Ve işte nihayet karşımdasın.

GENÇ KADIN İşte nihayet karşımdasın!

YAŞLI KADIN Bana geri gelmeyeceğini söylemişlerdi.

GENÇ KADIN Gördüğün gibi geri geldim.

YAŞLI KADIN Artık beni terk etmeyeceksin değil mi? Beni terk etmeyeceğine yemin et.

GENÇ KADIN Sana söz veriyorum.

YAŞLI KADIN (*Genç Kadın'ı kollarının arasında sıkıca kucaklayarak*) Seninle çok mutluydum. Sen gidince büyük bir boşluk oluştu içimde, hiçbir şey yerini alamadı. Ah başıma gelenleri bir bilseydin!

GENÇ KADIN Artık bunları düşünme küçük kızım. Seninleyim. Daha sonra anlatırsın. Zamanımız var, çok zamanımız var.

YAŞLI KADIN Uslu durduğumda bana şeker alırdın.

GENÇ KADIN Sana şeker alacağım.

YAŞLI KADIN Peki ya çikolata.

GENÇ KADIN Çikolata da.

YAŞLI KADIN Köşedeki kadından güzel kutulu olanlardan.

GENÇ KADIN Her zaman güzel kutuları vardı.

YAŞLI KADIN Bana elbise alacaksın. Uslu duracağım.

GENÇ KADIN En güzel elbiseyi.

YAŞLI KADIN Beni okula götürecek misin. Seni arkadaşlarımla tanıştırmak istiyorum. Bana bir daha gelmeyeceğini söylemişlerdi.

GENÇ KADIN Yola çıkmak gerek. Ama bu sefer seni de götüreceğim. Artık hiç ayrılmayacağız.
(Genç Kadın tekerlekli sandalyeyi iter ve sahnenin solundan çıkarken)

YAŞLI KADIN Hiçbir zaman, hiçbir zaman.

GENÇ KADIN Hiçbir zaman.

YAŞLI KADIN Benim küçük anneciğim. Nasıl da mutluyum. Sarıl bana anne.
(Çıkarlar)

BEŞİNCİ SAHNE

ÇEVRE DÜZENİ: *Sahne karanlıktır, sona doğru aydınlanacaktır..*

BİRİNCİ ADAM Sanki... sanki..... evet bu eski varoşu tanıyor gibiyim.
(Çok yaşlı bir kadın ve çok yaşlı bir adam gelir)

BİRİNCİ ADAM Sizi daha önce gördüm mü? Çok uzun süre önce. Kimsiniz? Siz...

YAŞLI KADIN Bırak bavullarını. Seyahat etmekten yorulmadın mı? Geziyorsun sürekli.

YAŞLI ADAM Senin anneannen ve dedeniz.

YAŞLI KADIN Ben senin anneannenim ve bu da deden.

BİRİNCİ ADAM (Erafına bakarak) Hayır burayı tanımıyorum. Buraya hiç gelmedim.

YAŞLI KADIN Burası bizim memleketimiz.

BİRİNCİ ADAM Buraya nasıl geldim bilmiyorum.

YAŞLI KADIN Bu senin deden. Her zamanki gibi piposunu içiyor. (Sakallı ve gri saçlı başka bir adam gelir)
İşte dayılarından biri, oğlum. Görüyorsun hâlâ yaşıyor. Çok çocuğum oldu. Yedi oğlan, beş kız. Annen kızımdı. Girişte arka taraftaki odayı hatırlıyor mu-

sun?

YAŞLI DAYI Dünyanın en büyük şehrinde oturuyorum. Dünyanın en zengin adamlarındanım, kral beni onurlandırdı. Prens ve armatörüm. Ama buraya sadığım. Zaman zaman buraya geliyorum. Neden bana böyle bakıyorsun? Beni dilenci mi zannettin? Yoksul giyimli, saçım başım dağınık ve kaba biri gibi görünüyorum. Burada böyle olmak gerekiyor; dikkat çekmek istemiyorum. Kimseyi üzmem. Annen nasıl?

BİRİNCİ ADAM Haberim yok. Nerede olduğunu bilmiyorum.

YAŞLI DAYI Yükseklerle çıkmak için en alttan başladım. Tüm ailede, kız kardeşlerimi ve erkek kardeşlerim arasında bir tek ben başarılı oldum. Daha sonra öğreneceksin. Takma isimle servet yaptım. Daha sonra sana anlatırım.

(Yaşlı Adam seyircilere göre sahnenin sağından çıkar)

BİRİNCİ ADAM Dede neden gitti?

YAŞLI KADIN Ölmek için saklanmaya gitti.

BİRİNCİ ADAM Daha önce öldüğünü sanıyordum. Ah, evet hatırlıyorum, girişte alt kattaki odada hasta yatağında öldü. Son nefesini verirken yanındaydım. Siyah bir takke vardı başında. Peki siz anneanne, ölü müsünüz yoksa yaşıyor musunuz?

YAŞLI KADIN Ben ölü?

(Kalkar, üzerinde eski giysileri düşer, peruğu da düşer, sahne birden aydınlanır. Beyaz bir elbise vardır üzerinde. Seyircinin sol tarafında, ikinci sahnede yanan ev görünür. Yaşlı Dayı eve yönelir)

BİRİNCİ ADAM Dayı eve girme, yanacaksın!

(Yaşlı Dayı alevler içindeki evde kaybolur)

YAŞLI DAYI Çok geç!

(Alevler içindeki eve girer. İtfaiyecilerin sesi duyulur)

YAŞLI KADIN *(Gençleşmiştir)* Tüm çocuklarımla beraberim. Onları yeniden buldum. Onları gördün mü,

duyuyor musun? Buradalar.

(Bir heykel gibi, bir kolu yukarıda öteki kolu uzanmış hareketsiz kalıktır. Başka bir adam girer sahneye. görevlidir)

GÖREVLİ Belediyenin Medeni İşler Bürosu'nun sorumlusuyum.

BİRİNCİ ADAM Biliyorum, şimdi, biliyorum. Neden geldiğimi biliyorum. Beni buraya getiren kader. Ama burada olmaktan memnunum. Buraya anneannemin annesinin gerçek adını öğrenmeye geldim. Anneannemin kızlık soyadını öğrenmek istiyorum. İşte yolculuğum nedeni. Kızlık soyadını hiç bilmedik. Her zaman sakladı.

GÖREVLİ Sakıncalı toplumsal bir sınıftan mı geliyordu?

BİRİNCİ ADAM Öğrenmek istediğim de bu.

GÖREVLİ Hep kırılmak istenen bir etnik kökenden mi? Kaderine mahkûm bir ırktan mı? Eğer öyleyse aramamız daha iyi olur. Bunun tatsız sonuçları da olabilir; onları kıranların hıncı sonraki kuşaklara da uzanabilir.

BİRİNCİ ADAM Kökenimi bilmek istiyorum. Ne olursa olsun bilmek istiyorum.

GÖREVLİ Öyleyse ben aradığınız kişiyim. Büyük büyük annenizin ve dedenizin adlarını öğrenebileceğiniz tek yer bu küçük kasabanın belediyesidir. Dünyada, burada doğmuş olsun olmasın, sakinleriyle ilgili tüm arşivleri tutan tek belediye biziz.

BİRİNCİ ADAM Anneannem bu karanlık gökyüzü altında açık renk giysisi, etrafında çocuklarıyla ne kadar genç ve güzel.

GÖREVLİ Gençleşti bayım, çünkü onun bir köşede unutulup gidilmesini sağlayan ve onu yaşlandıran adını değiştirdi.

BİRİNCİ ADAM Adını değiştirmekle sadece gençleşebilir. *(Kadına bakar, endişelidir)* Buna hakkı var mıydı? Bunu yapmamalıydı. Bunun doğru bir şey olduğunu

sanmıyorum, doğru bir şey değil bu. (*Seyircinin sol tarafında bulunan ev söner. Sadece yıkıntılar kalır. Sonra yıkıntılar da kaybolur*) Ev yandı! Dayım küllerin içinde.

(*Yeniden hava kararır. Birinci Adam bavullarını alır. Öteki iki kişi de kaybolur*)

ALTINCI SAHNE

Sol tarafta bir kadın, yaşlı bir kadın, yaşlı bir adam, genç bir adam belirir.

Birinci Adam sahnenin ortasında durur. Genç Adam kollarında Mısır bebeklerine benzeyen, gövdesi düz dururken kafası yan dönmüş, iri kara gözlü bir bebek tutmaktadır.

Kadın, Yaşlı Kadın, Yaşlı Adam ve Genç Adam grup olarak ilerlemektedirler. Hepsi birden acele etmeden Birinci Adam'a doğru ilerler. Küçük bir platform üzerinde ilerleyebilirler veya kendiliğinden yavaşça ilerleyen bir platform üzerinde dururlar; veya patentler üzerinde yürür gibi hareket ederler veya gerçekten patentlerle kayarak ilerlerler.

YAŞLI KADIN (*Birinci Adam'a*) Böyle hep birlikte iyiyiz değil mi? Gel sen de bize katıl. Kendimizi daha iyi koruruz. Sıkışın biraz.

KADIN (*Birinci Adam'a*) Her zaman annen olduğumu sandın. Ben senin karınım.

BİRİNCİ ADAM Eğer sen annem değilsen, benim annem nerede?

KADIN Öldü şekerim. (*Elinde bebek tutan Genç Adam'ı gösterir*) İşte oğlun ve kızın. Onları tanımadın mı?

BİRİNCİ ADAM Bir oğlum olmuş muydu? Ve şu küçük kız, onu bırakalı on yıl oldu; büyümedi mi?

KADIN Onu öksüz bırakmak mı istiyorsun?

BİRİNCİ ADAM Garip, bu beyaz teni ve iri kara gözüyle

Mısırlı bir kız çocuğuna benziyor.

GENÇ ADAM Bu benim öz ablam.

BİRİNCİ ADAM (*Kadın'a*) Her zaman annem olduğunu düşündüm.

KADIN Çabala biraz, hatırlasana.

BİRİNCİ ADAM Hayır hatırlamıyorum.

YAŞLI ADAM Evet hadi hatırla ama.

GENÇ ADAM Hatırlasana baba.

BİRİNCİ ADAM (*Bir çiğlık utarak*) Büyük bir boşluk görüyorum. Başım dönüyor. Şimdi hatırlıyorum, düğün törenimizde çok mutluydu.

KADIN Yolculuğa çıktık. Geri geldiğimizde ölmüştü.

BİRİNCİ ADAM Yirmi yıl önce öldü. Bu kadar uzun zamandır yalnızım. Bu kadar yıldır anneciğim olmadan yaşıyorum. Onsuz nasıl yaşayabildim?

KADIN Fark etmedin bile. Hatta sanki bilmiyordun. Ben yanındaydım onun yerine.

BİRİNCİ ADAM (*Küçük bir çocuk gibi ağlayarak*) Zavallı anneciğim, zavallı anneciğim. Yirmi yıl oldu, otuz yıl oldu, kırk yıl oldu, kaç yıl oldu bilmiyorum. Sanki gözlerim açık uyudum. Nasıl unutabildim?

YAŞLI KADIN Baban da öldü. Fark etmedin mi?

BİRİNCİ ADAM Dün gördüm onu, dün gördüm. Kavga ettik.

YAŞLI KADIN Öleli yirmibeş yıl oldu.

BİRİNCİ ADAM (*Kadın'a*) Ona söyleyecek o kadar çok şeyim, soracak o kadar çok sorum vardı ki. Eğer kızım öksüzse sende mi ölüsün? Ölü müsün, yaşıyor musun? Cenaze törenini hatırlamıyorum, ben yokken mi öldün? Kimseyi terk etmemeli. Hepsi onları terk ettiği gibi ölüyorlar. Sırtını döner dönmez gidiyorlar. Geri geliyorsun, yoklar. Yok olduklarının da sana söylenmesi gerekiyor, fark etmiyorsun. Belki de babam yerine ölen benimdir.

YAŞLI KADIN Tüm aileni kaybettin; anneni, babanı, kuzenlerini, kardeşlerini ve kız kardeşlerini, birbiri

ardına.

BİRİNCİ ADAM Hiç farkına varmadım.

YAŞLI KADIN İşte birkaç saniye rüya gördün ve her şeyi öğrendin.

BİRİNCİ ADAM Nasıl yokluklarımı fark etmedim, nasıl özlemedim onları? Her şeyi apaçık görebilmek için hayatı rüyada geçirmek gerekiyor.

YAŞLI ADAM Zavallı, bilmemek daha iyidir. Hayat eskisi gibi olmayacak artık.

(Sevircilerin solundan orta yaşlarda bir adam girer)

BİRİNCİ ADAM Baba sensin. Her zamanki gibi büyük ayakkabılarını giymişsin.

ADAM Oğlum.

BİRİNCİ ADAM Seninkiler gibi büyük ayakkabılar almam için bana para vermiştin. Ben daha ince, küçük ve güzel pabuçlar aldım. Kızmıştın. Kavga ettik, postanenin arka tarafında. Metresin nerede?

ADAM Öldü ve tüm mirası da öyle.

BİRİNCİ ADAM Baldızın nerede? Kayınbiraderin ve kuzenin?

ADAM Uzun süredir. Bir yıldır, yüz yıldır...

YAŞLI ADAM Sonsuzluk zamanının dışındadır.

BİRİNCİ ADAM *(Adam'a)* Yaşıyorsun ama ondokuz yıldır da ölüsün. İskambil kâğıtlarına ve dominolarına ne oldu? Sana söyleyebilirim, bu dünya sana göre değildi. Bunu sana şimdi söyleyebilirim yaşamaya değmez.

YAŞLI KADIN Çok yalnız ve çok üzgün, çok üzgün.

KADIN Terk edilmiş.

BİRİNCİ ADAM Zavallı baba, zavallı küçük aptal.

ADAM Lokantaya gitmek için bir araba ya da bir taksi çağırırım.

YAŞLI ADAM *(Adam'a)* Durak, koridorun yani hastanenin öbür ucunda. Yaşlı hastaların üzerinden atlamak gerek.

ADAM Bu bir çıkmaz.

BİRİNCİ ADAM Gelin kalabalığa karışalım.

(Adam ve Birinci Adam gider gibi yaparlar, biri sol taraftan öbürü sağ taraftan)

YAŞLI KADIN Çok kalabalık, geçemezsiniz.

KADIN *(Birinci Adam'a)* Gel hayatım, seni teselli edeyim.

Çocukları öldürmediniz. Siz katil değilsiniz.

ADAM Korkmuyorum. Cinayetlerimi üstleniyorum. Eğer beni engellemezlerse başkalarını da öldüreceğim.

BİRİNCİ ADAM Ama ben bu suçun ağırlığı altında yaşayamam. Ben en azından çocukları öldürmedim. Peki bu onulmaz pişmanlık neden?

KADIN Hepimiz çocukları öldürdük ama bilerek değil.

(Motor güürültüleri duyulur. Bir polis otosu alarmı duyulur)

YAŞLI ADAM Bu siyah polis arabası, tek konuşmacı!

BİRİNCİ ADAM Dikkat, tek konuşmacı!

ADAM *(Birinci Adam'a)* Senin kadar çekiniyorum, sadece senden sakınıyorum.

BİRİNCİ ADAM Ne yaptım ben? Onu çağırın benim?

GENÇ ADAM Gelin babacım, gelin babacım.

YAŞLI ADAM Bizimle birlikteler tüm soyumuz sopumuz.

YAŞLI KADIN Yaklaşın, gelin aramıza sıkışın.

(Adam ve Birinci Adam ötekilere katılırlar. Grup seyircilerin sağına doğru yavaşça hareket eder)

YAŞLI ADAM Tüm aile bizimle.

YAŞLI KADIN Herkes birbirine daha yakın. Daha sıcak şimdi.

GENÇ ADAM Sağda, Seine Nehri boyunca, ekili toprağı görüyorsunuz.

KADIN Filizler çıkıyor ve inciçiçeğı gibi beyaz çiçekler ve yeşil yapraklar açıyor.

(Küçük platform ilerler. Seyircilerin sağ tarafında, kulisin hemen yanında, insanlar birer birer düşerler: Yaşlı Adam, Yaşlı Kadın, Genç Adam ve bebek, bebeğın kafası da yerde yuvarlanır, Kadın, Adam. Fon müziğı belli)

belirsiz duyulur. Grubun sonunda olan Birinci Adam, kulisin ucuna gelir ve kaçar)

BİRİNCİ ADAM Ben, şimdi olmaz. Daha zamanı değil. *(Sahnede tek başına kalır) Bavullarım! (Seyircinin soluna doğru sahnenin gerisine bavulların bulunduğu yere ilerler. Bavullarını alır) Zamanı gelince söyleyeceğim.*

YEDİNCİ SAHNE

Birinci Adam sağa doğru ilerler.

BİR SES: Kim var orada?

BİRİNCİ ADAM Benim.

(Genç Adam, sağ tarafta elinde bir karabinayla belirir. Birinci Adam'ı hedef alır)

GENÇ ADAM Dur kimsiniz!

(Birinci Adam bavullarını yere fırlatarak ellerini yukarı kaldırır)

BİRİNCİ ADAM Bavullarımda sadece zararsız eşyalar var.

GENÇ ADAM Parola.

BİRİNCİ ADAM Gölge kurbanını salmaz.

GENÇ ADAM Dikkatlice tekrarlayınız.

BİRİNCİ ADAM Gölge kurbanını salmaz. Peki ya cevap?

GENÇ ADAM Kurban gölgesini salmaz. *(Silahını indirir)*
Ne istiyorsunuz?

BİRİNCİ ADAM Bir rehber.

GENÇ ADAM Ne istiyorsunuz?

BİRİNCİ ADAM Yolumu. Ve tabii gerçek amacımı.

GENÇ ADAM Yolları denetleyen kolluk kuvvetindenim. Bir rehber aramak için daha ileriye gitmeden önce, aşlında sorunlu bir şey bana kalırsa ama sizi ilgilen-dirir, daha uzağa gitmeden Sfenks'in sorularına cevap verin.

(Genç Adam kaybolur ve Sfenks belirir. Sfenks, Genç Adam da olabilir, ama bu sefer böcek kanatları ve bir

böcek buşı takmıştır)

SFENKS Sorularınma cevap vereceksiniz. Nedir bu? En iyisini en sona saklamak en iyi yoldur.

(Birinci Adam, susar)

SFENKS Çabuk cevap verin. Saniyesinde cevap vermek gerek. En iyisini en sona saklamak en iyi yoldur. Cevap verin.

BİRİNCİ ADAM Sözcük.

SFENKS Teahhütsüz gönderiler yapar.

BİRİNCİ ADAM Top güllesi.

SFENKS Yüz kızarmadan kalbi etkilemez, çoğul.

BİRİNCİ ADAM Gözyaşları.

SFENKS Güzel olduğunda soylu.

BİRİNCİ ADAM Ruh.

SFENKS Önemli bir iletişim ağının en küçük elemanı.

BİRİNCİ ADAM Kılcal damar.

SFENKS Kablolar.

BİRİNCİ ADAM Kitaplar.

SFENKS Sırtı yüklü olmalı.

BİRİNCİ ADAM Atlas.

SFENKS Gereksiz olmayan.

BİRİNCİ ADAM Temel.

SFENKS Tanınmış bir romancı, üç harf.

BİRİNCİ ADAM Sue, Eugène Sue.

SFENKS Hayır, Poe, Edgar Poe. Dikkat bu ilk. İki yanlıştan fazla yapamazsınız. Meurthe-et-Moselle'de.

BİRİNCİ ADAM Toul.

SFENKS Marguerite'in önünde.

BİRİNCİ ADAM Azize.

SFENKS Hayır. Zemberek, Çıkrık. İki yanlış. Bir yanlışınızı affediyorum. Kırılınca da kullanılabilen.

BİRİNCİ ADAM Kalp, kırık kalp.

SFENKS Hayır. Diş. Pişmiş aşı su katmayan.

BİRİNCİ ADAM Ahçı.

SFENKS Bir kere boşalsa, ne rahatlık!

BİRİNCİ ADAM Çuval.

SFENKS En iyisini en sona saklamak en iyi yoldur.

BİRİNCİ ADAM Daha önce söyledim.... Sözcük.

SFENKS Doğru, başta demiştiniz. Sona saklamadınız.

Başvurunuz kabul edilmedi. Dışarı.

Oturma izni talebiniz geri çevrildi.

(Sfenks kaybolur)

BİRİNCİ ADAM Ama, parolayı bildim. Soruların çoğuna cevap verdim. En iyi notu almalıydım. En azından 20 üzerinden 14.

SEKİZİNCİ SAHNE

Birinci Adam.

Kürekli Adam.

BİRİNCİ ADAM Paris'te olduğumuzu söylememiş miydiniz? Beni otele götürmeniz gerekmez miydi? Şimdi bana bir geminin güvertesinde olduğumuzu söylüyorsunuz. Çok karanlık bu güverte.

KÜREKLİ ADAM Paris büyüktür. Otel gitmek için gemiye binmelisiniz.

BİRİNCİ ADAM Öteki yolcular nerede?

KÜREKLİ ADAM Alt kattalar. İskeledeler. Daha çok kişi gelecek. Bir kuşet kapmak istiyorsanız acele edin. Pek çoğu kuşetlerin yanında oturmak ya da diz çökmek zorunda kalacak.

BİRİNCİ ADAM Tanımadığım bu insanlarla bir arada olmak istemiyorum. Tek kişilik güzel bir kamara istiyorum.

KÜREKLİ ADAM Kamara ayarlayamam. Bunu kaptana sormak lazım.

BİRİNCİ ADAM Kaptan nerede?

KÜREKLİ ADAM Kumanda odasında. Endişelenmeyin, yeni yolculara hoş geldiniz demek için arada sırada güverteye çıkar.

BİRİNCİ ADAM Bavullarım nerede? Bavullarımı san-

dalda mı bıraktınız.

KÜREKLİ ADAM Sakin olun. Unutmadım. Getireyim.

(Kürekli Adam çıkar)

BİRİNCİ ADAM Bavulları sandalda bırakmak da ne sallaklık. Her an çalınabilirler. *(Etrafına bakar)* Burası da hiç güverteye benzemiyor. Daha çok bir rıhtıma benziyor..

(Kürekli Adam gelir, küreği koltuğunun altındadır, bavulları tutmaktadır)

KÜREKLİ ADAM İşte bavullarınız. *(Birinci Adam'ın ayaklarının dibine bırakır)* Hiçbir şey kaybolmaz. Gördünüz mü, bavulların üzerinde adınız bile yok. Sistemimizde hiçbir şey kaybolmaz. Yolcu her zaman bavullarıyla gelir.

BİRİNCİ ADAM Üç bavulum vardı.

KÜREKLİ ADAM Sadece iki bavulunuz vardı.

BİRİNCİ ADAM Üç, üç bavul.

KÜREKLİ ADAM İki bayım, iki.

BİRİNCİ ADAM Ne dediğimi biliyorum ben. En önemli bavulum yok, giysilerimin ve özellikle de el yazmasının olduğu bavulum yok.

KÜREKLİ ADAM Sadece iki bavulunuz vardı; her elinizde bir bavul vardı, ben de öyle yaptım, sadece iki elim var, sadece iki bavul var. Üç bavulunuz olduğunu sanıyorsunuz. Ya da bir yerlerde unuttunuz. Şimdi gitmek zorundayım bayım.

BİRİNCİ ADAM Otelime kadar bana eşlik etmeliydiniz.

KÜREKLİ ADAM Benim görevim bitti. Yanlış anlamışsınız. Size bu gemiye kadar eşlik edecektim.

BİRİNCİ ADAM Burası gemi güvertesi değil. Burası uzun bir rıhtım.

KÜREKLİ ADAM Tamam deniz istasyonu o zaman. Meraklanmayın, size yardım edecek birini bulursunuz.

BİRİNCİ ADAM Benimle alay mı ediyorlar.

KÜREKLİ ADAM Ben sadece emirlerinizi yerine getirdim.

BİRİNCİ ADAM Size bahşiş yok. (*Kürekli Adam seyircilerin solundan çıkar*) Peki ya el yazmam? Onu yeniden yazmam gerekecek. Her şeye yeniden başlayacağım ilk satırdan son satırına. Ne yazdığımı artık hatırlamıyorum. Bu el yazması benim tek servetimdi. (*Arka tarafta üniformalı genç bir adam belirir*)

GENÇ ADAM Bavulunuz Lyon'da olmalı. Öte yandan, eğer doğuya giden bir gemiye binmek istiyorsanız Paris'ten yola çıkmalısınız. Ben de yolcuym.

BİRİNCİ ADAM Paris'te hava limanları vardır, rıhtım yoktur.

GENÇ ADAM Size bu konuda bilgi veremem bayım.

BİRİNCİ ADAM Paris'te hava limanları vardır. Rıhtım yoktur. Değil mi? Belki de başka bir yerdeki rıhtıma varmak için uçağa binmemiz gerekiyor.

GENÇ ADAM (*Omuzlarını silkerek*) Bilmiyorum. Uçağa binin o zaman.

BİRİNCİ ADAM Ben uçakları sevmem, uçakta korkuyorum.

GENÇ ADAM Uçakta korkuyor musunuz? Kimden korkuyorsunuz?

BİRİNCİ ADAM Ama eğer gerekiyorsa uçağa binerim. Sizden daha tabansız değilim! Üniformalı olduğunuz için benden daha...

(*Genç Adam sol taraftan çıkar*)

BİRİNCİ ADAM (*Tek başınadır*) Paris'te gerçekten bir hava rıhtımı var mı? Bir rıhtım var mı yok mu? Hatırlamıyorum. Olmuyor. Rahat bir yer de nereden bulacağım? Bir o yana bir bu yana gidip gelirken, yazı yazmaya yeniden başlamak için sakın bir yer nereden bulacağım?

(*Seyircilerin solundan bir kadın girer. orta yaşlardadır ve yas giysileri içindedir*)

KADIN (*Hızlı adımlarla Birinci Adam'a doğru ilerler*) Eğer uçağa binmek istiyorsanız, önce trene binmek gerekir. Yolculuk ne çok kısa ne de çok uzun sürer. Tren sizi

doğrudan havaalanına götürür, aktarma yapmanız gerekmez. Ama dikkat edin doğru vagona binin. Tren her gün düzenli olarak geçer buradan, bu durakta durur, bu peronda, tam sizin önünüzde. Aslında durmaz; sadece yavaşlar. Treni kaçırmayın sakın, bu, çok da zor değil. Adımlarınızı hızlandırın, rampaya asılın. Bu trene binmek isteyen üç ya da dört yolcu her zaman olur. Sadece onlardan hızlı davranmalısınız. Kuşkusuz onlardan daha çeviksiniz.

(Kadın ortadan kaybolur)

BİRİNCİ ADAM Yine de treni kaçırmaktan korkuyorum.
(Uzaktan düdüğü çalarak gelen trenin sesi duyulur. Adam seyircilerin sağına doğru hızlı hızlı gider ve durur) Aa! Bavullarım! Bavullarımı bırakamam. Zaten bir tanesini kaybettim. Sadece iki elim var. Rampaya yapışmak için bir elimin serbest olması gerekiyor... Hamal! Hamal! Kimse yok mu? Hamal! *(Başında kasket, elinde kırmızı filama olan bir görevli girer)* Nihayet! Tren geliyor. Bavullarımı trene koymak için yardım eder misiniz? Şu ikisini. Tren yavaşlayınca onları vagonun içine atmak gerekiyor.

GÖREVLİ Ben hamal değilim.

BİRİNCİ ADAM Bir hamal çağırın o zaman! İyi para veririm.

GÖREVLİ Bu garda hamal yok.

BİRİNCİ ADAM Öyleyse yardım edin bana. Bahşişi size veririm.

GÖREVLİ Bu, yönetmelikle yasaklanmıştır.

BİRİNCİ ADAM Para alma izniniz yok mu?

GÖREVLİ Bana istediğiniz her şeyi verebilirsiniz. Buna bir sözüm yok, ama bavullarınızı taşıma iznim yok.

BİRİNCİ ADAM Yine de size döviz vereceğim. *(Ceplerini arar)* Hayret hiç param yok.

GÖREVLİ Üçüncü bavulunuzda bırakmış olacaksınız.

BİRİNCİ ADAM Doğru. Ama bakın bavullarımla trene binmek için ne yapacağım şimdi?

GÖREVLİ Yolcular her zaman başlarının çaresine bakarlar.

BİRİNCİ ADAM Trenimi kaçırmaktan korkuyorum.

GÖREVLİ: Hangi tren?

BİRİNCİ ADAM Bir saniye sonra gara girecek olan tren. Duyuruldu.

GÖREVLİ Gitti bile. Görmediniz mi? Biraz önce önümüzden geçti gitti.

(Hiç tren geçmemiştir)

BİRİNCİ ADAM Görmedim. Bir sonrakini beklemek zorundayım. Birazdan gelir değil mi?

GÖREVLİ Bilmiyorum... Yine de burada uzun süre beklemek yasaktır. No Mans Land'deyiz. Burada kalmanın cezası ölümdür.

BİRİNCİ ADAM Ölüm cezası mı? Haksızlık bu.

GÖREVLİ Bu, No Mans Land yönergesi.

DOKUZUNCU SAHNE

Sahne çok aydınlıktır. Canlı bir müzik duyulur, müzik önce derinden gelmektedir sonra giderek yükselir. Seyircilerin solundan sağına doğru sahneyi boydan boya geçen küçük bir araba görülür, araba olanak varsa raylar üzerinde gitmelidir. Arabanın rengi çok canlıdır. Çiçeklerle süslenmiştir. Arabanın üzerinde canlı renkli ince bir pardösü giymiş genç bir adam vardır. Adam mutlu gibidir. Araba kayar gibi yavaş yavaş hareket etmektedir. Araba yavaş yavaş sahnede ilerlerken, yolun yarısına varmadan, seyircilerin sağ tarafından Birinci Adam girer, elinde bavulları vardır. Birinci Adam arabadaki Genç Adam'ı görür.

BİRİNCİ ADAM Çoban! Çoban mısınız? Siz Başçoban-sınız!

(Araba kuliste kaybolur. Birinci Adam bavullarını bırakır ve arabanın kaybolduğu yere uzun bir süre bakakalır. Sonra alnını siler.

Araba sağ taraftan çıkar, Genç Adam yani Çoban, hâlâ arabadadır, ama bu kez yanında elinde bir buket çiçek tutan beyaz bir elbise ya da gelinlik giymiş genç bir kız vardır. Çoban neşeli neşeli bir şarkı mırıldanmaktadır. Genç Kız buketten bir çiçek alır ve Birinci Adam'a atar. Araba seyircilerin soluna, kulise doğru yavaşça ilerler)

BİRİNCİ ADAM Yaşasın Çoban! Yaşasın eşi! (Sonra, çiçeği yerden alır ve koklar) Bunu tüm yaşamım boyunca saklayacağım!

(Küçük araba kaybolur; seyircilerin solundan başka bir adam girer, Birinci Adam'a doğru ilerler, bu arada Birinci Adam sol tarafa kulise bakmaya devam etmektedir)

BİRİNCİ ADAM Yaşasın Çoban! Yaşasın eşi!

ÖTEKİ ADAM (Birinci Adam'ın elindeki çiçeği alırken) Buna hakkınız yok!

BİRİNCİ ADAM. Benim hatam değil. Bunu ben... (Öteki Adam seyircilerin sağ tarafından kuliste kaybolur, bu arada müzik durur) Ben ona bir şey yapmadım. (Sonra, kulis tarafına doğru) Size bir şey yapmadım. (Birinci Adam bavullarını alır. Işıklandırma değişir)

ONUNCU SAHNE

KİŞİLER: Birinci Adam (Bavullu Adam) - Bir gümrük memuru - Gerekli olduğunda gümrük memuru ya da polis görevini yapan üçüncü bir Adam- Bir Kadın.

ÇEVRE DÜZENİ: Sahne boştur. Fonda basık, birbirinin içine geçmiş pek çok ev görülmektedir, evlerin yalnızca sağ ve sol duvarları vardır, çatıları yoktur ya da çatılarında koca gedikler vardır.

Evlerin arkasında, her zaman fon üzerinde, bazen absürd bazen grotesk silüetler yükselir; kimi çoktan inşa edilmiş, kimi inşaat halinde, pek çoğu çan kulesi şeklinde, yüksek yapılar görülmektedir.

Işık soluktur.

Sahnenin başında, seyircilerin sol tarafından bir geminin sirenteri, dalga sesleri, palamarların gürültüsü ve belirsiz sesler duyulur. Sahnenin solunda lombarın yanında duran iki gümrük memuru-denizci halatları sarmaktadır.

Sol taraftan kulisten bir ses duyulur: "İskeleyle Dikkat!" İskelenin kaldırıldığı duyulur ve sahnede bir iskele ucu gözükür. Yeniden, birbirine karışmış sesler, gürültü, uğultu duyulur. Eğer tiyatronun oyuncu kadrosu zenginse, ellerinde bavullarla birer birer iskeleden sahneye inen yolcular görülür ve ellerindeki kâğıtları gümrük memuruna dönüşen denizcilere gösterip sonra tekrar yollarına devam ederler; gümrük memurlarının başlarında kepleri bulunmaktadır, ayrıca bellerinde silah kılıfları sallanmaktadır.

Yolcular, kimlik kartlarını gümrük memuru-denizcilere gösterdikten sonra, hızlı hızlı bavullarıyla uzaklaşırlar. Sahneyi geçerler, seyircilerin sağ tarafından kuliste gözden yiterler.

En son Birinci Adam çıkar.

BİRİNCİ POLİS Nereden geliyorsunuz?

BİRİNCİ ADAM Gemiden.

BİRİNCİ POLİS İskeleyi neredeyse çekiyorduk. Neden en son siz çıktınız?

BİRİNCİ ADAM Çünkü bavullarım çok ağır ve büyük.

İKİNCİ POLİS Bayım çok zaman harcamış olmalısınız. Acele ediyor gibi bir haliniz de yok.

BİRİNCİ ADAM (Yani Bavullu Adam) Yanılıyorsunuz. Her zaman acele ederim. Çok hareketliyimdir.

BİRİNCİ POLİS Bana pasaportunuzu gösterme nezaketinde bulunur musunuz? Formaliteleri yerine getirmek gerekli.

BİRİNCİ ADAM Pasaportum yok. Bir kimlik kartım var hatta iki kimliğim var: Biri yolculuk kartı, öbürü de

nüfus kağıdım. İşte.

BİRİNCİ POLİS (*İkinci Polis'e*) Bu bayı iyi tanırım. Bir arkadaş ve yurttıştır.

İKİNCİ POLİS Yolculuk kartınızda adınız FII.ARD, mesleğiniz: Cibinlik. Nüfus kağıdınızda adınız MARTY ya da MARLY, çok iyi okuyamıyorum ya da VARDY.

BİRİNCİ ADAM Daha çok MOFTY. Ben de bilmiyorum. Bu M belki de C, ama kötü yazılmış, ya da M ve C harfleri birbirine eklenerek üçüncü bir harf yaratılmış. Ben de bunun nasıl söylenmesi gerektiğini bilmiyorum. Bu adı yazmıştım, patronumla alay etmek için ben yazdım bu adı, 1 Nisan şakası. Fransa Devletinin, Paris komününün verdiği pasaportta gerçek adım yazılı.

BİRİNCİ POLİS Nüfus kâğıdı sadece Fransız vatandaşları ya da sadece Parisliler için geçerlidir.

İKİNCİ POLİS Neden adınız yanlış yazılmış?

BİRİNCİ POLİS Nüfus kâğıdı asıl belge. Sadece adı yanlış. Zaten bu takma adı olmalı. (*Kılıfını ve kasketini çıkarır*) Adını biliyorum, size dedim, bu bir arkadaş, çocukluk arkadaşı. KORAKIDES'dir adı.

BİRİNCİ ADAM (*Öte yandan*) Yine de Paris'e telefon etmem gerekiyor. Bunun benim gerçek adım olduğundan emin değilim. (*İlk Polis'e*) Ama siz öyle diyorsanız.

BİRİNCİ POLİS (*Bavullu Adam'a*) Bildirecek bir şeyleriniz yok değil mi? Size bavullarınızı taşımanızda yardım edeceğim. Bir tanesini alacağım ve uzun süredir görmediğiniz şehri size gezdireceğim (*İki bavulu da alır*)

İKİNCİ POLİS Hadi bayım girin artık. Kartınız size girme iznini veriyor ama çıkıp çıkamayacağınızı bilemem. (*Çıkar*)

BİRİNCİ ADAM (*İlk Polis'in önünde, sahnenin ortasına kadar ilerler; etrafına bakar*) Ne kadar garip. Eski şehir henüz tamamen yıkılmadı, ama bunun ardında

başka bir tane yükseliyor bile. Bu evleri bu durumda görmek bana çok dokunuyor. Burada şu anda hayata veda etmiş eski akrabalar oturuyorlardı, yani pek çoğu ölmüş olmalı ama yaşayanlar da vardır, şimdi nerede oturuyorlar? Arkadaşlarım vardı, lise arkadaşlarım, onlarla büyük planlarımız vardı. Pek çoğu yaşıyor olmalı. Ne oldular? Onları bulmak için geldim.

BİRİNCİ POLİS Onları bulabilirsiniz. Size bu konuda Nüfus Bürosu ya da Başkomiserlik yardım edebilir, bakın işte şurada bir komiserlik var, bakın bir bayrak var.

BİRİNCİ ADAM Aynı bayrak değil. Bayrağı değiştirmişler.

BİRİNCİ POLİS Bayrak değişmedi. Anne babanızın ve arkadaşlarınızın adları neydi? Burası bir başkent güya ama taşrada yaşıyoruz. Birkaçını tanıyor olmalıyım.

BİRİNCİ ADAM Bu çok zor. Adlarını artık hatırlamıyorum. Sadece planlarını hatırlıyorum. Müdür olmak istiyorlardı. Ama bırakın artık bavulları, ben taşıyabilirim. Şimdi araştırma zamanı.

BİRİNCİ POLİS Yok canım ağır değiller. (*Birinci Adam ceplerini araştırır*) Adres defterinizi aramayın, onu kaybettiniz biliyorsunuz.

BİRİNCİ ADAM İki tane vardı.

BİRİNCİ POLİS Gemideyken cebinizden düştüler. Denize düştüler. Ev ev dolaşıp arkadaşlarınızı bulmanıza yardım etmek istiyorum.

BİRİNCİ ADAM Hafızamı zorluyorum! ilk adları aklıma geliyor sadece örneğin Julien.

BİRİNCİ POLİS Uzun boylu, zayıf, bıyığı var.

BİRİNCİ ADAM Bıyığı yoktu.

BİRİNCİ POLİS Benim müdürüm. Sizi kabul etmeyecektir. Çok meşgul, polis şefi şimdi. Görüyorsunuz hayallerini gerçekleştiren olmuş aralarında, müdür olmuşlar. Eğer eski arkadaşlarınız sizi reddederlerse yenilerini edinirsiniz.

BİRİNCİ ADAM Benim yaşımda! Ama Orduevi hâlâ ayakta. Şimdi hatırladım. Köşeyi dönerdim, orduevini arkamda bırakırdım, cadde boyunca yürürdüm. Yolu çıkarıyorum şimdi. Yolum sonunda dairemimin olduğu apartman vardı. Ailemle yaşıyordum.

BİRİNCİ POLİS Ne dairesi? Ne apartmanı?

BİRİNCİ ADAM Parkın karşısında.

BİRİNCİ POLİS Parkın yerini değiştirdiler. Şimdi şehrin öteki yakasında. Eski evinize el koyuldu. Burada hâlâ yaşlı bir kadın oturuyor. İşte.

(Seyircilerin sağ tarafında yaşlı bir kadın belirir, Birinci Adam'a yaklaşır)

YAŞLI KADIN *(Birinci Adam'a)* Mektuplarıma hiç cevap vermedin.

BİRİNCİ ADAM Sen de benimkilere hiç cevap yazmadın. Sana sık sık yazardım.

YAŞLI KADIN Ne bilmek istiyorsun? Sana anlatamam. Artık anlayamazsın.

BİRİNCİ ADAM Neden bana soğuk davranıyorsun? Beni gözetmen gerekmez mi. Ben de sana anlatamam. Seni kucaklamamı istiyor musun bilmiyorum.

YAŞLI KADIN Tek başına mı geldin? Jeannot hâlâ büyümedi. Yani ruh olarak. Onunla ilgilenen benim. Artık burada olamadığımda ne olacak? Onu yanında da götüremezsin, çünkü pasaportu yok.

BİRİNCİ POLİS Bu kadar çabuk dönmeyeceksin değil mi?

BİRİNCİ ADAM Evet. Olabildiğince çabuk dönmek istiyorum.

BİRİNCİ POLİS Önce bavullarınızı boşaltın.

(Yaşlı Kadın seyircilerin solundan çıkar)

BİRİNCİ ADAM O kadın gerçekten annem miydi? Eğer öyleyse hâlâ yaşadığı için mutluyum.

BİRİNCİ POLİS Ötekileri görmeye gitmemek hiç de doğru olmaz. Size bavullarınızı vermeyeceğim. Yani hemen demek istedim.

(Seyircilerin sağ tarafında orta yaşlı iki adam belirir,

Philippe ve Paul)

BİRİNCİ ADAM (*İki adama*) Sizi tanıyor muyum, yoksa lanımıyor muyum? Evet sizi tanıyorum. Siz Marius ve Sezar'sınız.

BİRİNCİ POLİS Arkadaşlarınızı görmek istediniz. İşte ikisi. Bu Bay Philippe, bu Bay Paul. Her ikisi de yönetici.

PHILIPPE (*Birinci Adam'a*) Neye bulaştınız böyle?

PAUL Bu adamla ve sıkıntılılarıyla ilgilenemeyiz. Çok işimiz var.

BİRİNCİ POLİS (*Birinci Adam'a*) Size demiştim.

PAUL Uzaktan geliyorsunuz, izleyicisiniz.

BİRİNCİ ADAM Şehiri çok değişmiş buldum. Yollar, insanlar aynılar, ama aynı zamanda çok değişmişler.

PHILIPPE (*İlk Polis'e*) Ne zamandan beri uniformalı bir görevli bir yabancıнын bavullarını taşıyor?

BİRİNCİ POLİS Affedersiniz. (*Bavulları yere bırakır ve selam verir*) Ailemden olduğu için bir sakıncası olacağını düşünmedim, hatta görevim olduğunu düşündüm. Bavullar çok ağır.

PAUL Bırakın tek başına taşınsın.

BİRİNCİ ADAM Gazetenizin redaktör ekibindeydim. Bana yeni adresi verin. Yolculuklarımı yazmak istiyorum.

PHILIPPE (*Paul'a*) Duyuyor musun ne diyor?

PAUL (*İlk Polis'e*) Onu izlemeyi sürdürebilirsiniz ama uzaktan ve gizlice.

(*İlk Polis sol taraftan çıkar. Philippe ve Paul yarı yoldan dönerler ve sağ taraftan çıkarlar*)

BİRİNCİ ADAM Ama hani biz kardeş gibiydik. Birlikte çalıştık. Gitmem gerektiğini bana söyleyen sizdiniz. Unuttunuz mu? Çok uzun süre oldu. (*Birinci Adam bir süre sahnede tek başına kalır. Elinde iki bavul vardır*) Yol nerede?

(*Sağ taraftan masa taşıyan bir polis gelir. Başka biri de elinde sandalyeyle içeri girer. İlk Polis oturur, masaya dirseklerini dayar. öteki polis ayakta durur. Birinci Adam*

polisin masasına yaklaşıp, hâlâ bavullarını taşımaktadır)

BİRİNCİ POLİS Ülkemize geldiğinizden beri, birilerini görmeye çalıştınız, üst düzey görevlilerle görüşmek istediniz; neden? Önce şapkanızı çıkarın.

BİRİNCİ ADAM Anlamadım.

BİRİNCİ POLİS (*İkinci Polis'e*) Dilimizi artık anlamıyor. Ona denilenleri çevirin.

İKİNCİ POLİS Anlamadığını söyledi.

BİRİNCİ POLİS Hepsi aynı şeyi söyler.

BİRİNCİ ADAM Arkadaşlarımı görmek istedim.

İKİNCİ POLİS Arkadaşlarını görmek isteğinin yolculuğunun asıl nedeni olmadığını söyledi.

BİRİNCİ ADAM Turist olarak geldim, bir seyahat acentası aracılığıyla. Bana iyi bir indirim yaptılar. Neden gelmek isteğine karşı koyamadım bilmiyorum, bu sadece kısa bir süre içindi.

İKİNCİ POLİS Gizli, saklı şeyleri öğrenmek ve bu bilgileri edinmek için eski ilişkilerini kullanmak için geldiğini söylüyor. Ayrıca çok uzun süre belki de hep burada kalmak istediğini söyledi. Bunun kanıtı da gelir gelmez mezarlığı ziyaret etmesi.

BİRİNCİ ADAM Dilinizi tamamen unutmadım mezarlığa gitmek istedim, çünkü ailem ve arkadaşlarımdan pek çoğu öldü. Mezarları başında dua etmek istedim. Ayrıca ölmüş olanları görerek yaşayanları öğrenecektim. Basit bir çıkarma işlemi.

BİRİNCİ POLİS Bu hesaplar burada yasaktır.

BİRİNCİ ADAM Artık sizin ülkenizin yurttaşı değilim.

İKİNCİ POLİS Artık ülkemizin bir yurttaşı olmadığını söylüyor.

BİRİNCİ POLİS Bu kâğıtları düşürmüşsünüz, tanıyabildiniz mi?

İKİNCİ POLİS (*Birinci Adam'a*) Bu kâğıtları düşürmüşsünüz, tanıyabildiniz mi?

BİRİNCİ ADAM Evet. Tabii ki. Nasıl buldunuz onları?

İKİNCİ POLİS (*İlk Polis'e*) Çok emin değil.

BİRİNCİ POLİS (*Birinci Adam'a*) Bana soru sorma izniniz yok.

İKİNCİ POLİS (*Birinci Adam'a*) Ona soru sorma izniniz yok.

BİRİNCİ POLİS (*Birinci Adam'ın kâğıtlarına bakarak*) Bu bir mektup. Okunmuyor. Doğal olarak okunmuyor, çünkü kime yazdığınızı bilmiyorsunuz. Bunu söylemişsiniz.

İKİNCİ POLİS (*Birinci Adam'a*) Bunu zaten söylemişsiniz.

BİRİNCİ POLİS Yine de iki sözcük okunabiliyor: rekabet, ve iktidarsızlık.

İKİNCİ POLİS (*Birinci Adam'a*) Rekabet ve iktidarsızlık yazmışsınız.

BİRİNCİ POLİS Bunu kamu kuvvetlerine bir hakaret olarak alabiliriz.

İKİNCİ POLİS (*Birinci Adam'a*) Bu, kamu kuvvetlerine bir hakaret olarak alınabilir.

BİRİNCİ ADAM Niyetim kesinlikle bu değildi.

İKİNCİ POLİS (*İlk Polis'e*) Niyetinin tamamen bu olduğuna emin değil, en azından bilinçli olarak.

BİRİNCİ ADAM Ben devlet düşmanı değilim. Siyaset yapmam.

İKİNCİ POLİS (*İlk Polis'e*) Yönetimden nefret ettiğini, bunu bugüne kadar sakladığını söylüyor. Ayrıca muhalif taraftan olduğunu söyledi.

BİRİNCİ ADAM (*İki Polis'e*) Bunu demedim.

BİRİNCİ POLİS (*Birinci Adam'a*) Peki karabatak derken neyi kastediyordunuz?

İKİNCİ POLİS (*Birinci Adam'a*) Karabatak derken neyi kastediyordunuz?

BİRİNCİ ADAM (*İkinci Polis'e*) Bu sözcüğün kâğıtlarda yazılı olduğuna inanmıyorum.

İKİNCİ POLİS (*İlk Polis'e*) Çok kötü yazdığını, bu karabatak sözcüğünü nasıl okuyabildiğinizi soruyor.

BİRİNCİ POLİS Bana yorum yapmadan kesin cevaplar

verin.

İKİNCİ POLİS (*Birinci Adam'a*) Karabatak sözcüğüyle ne demek istiyorsunuz?

BİRİNCİ ADAM Büyük bir kuş, Romalı bir general, bir macera romanının kahramanı.

BİRİNCİ POLİS (*İkinci Polis'e*) Ne dedi?

İKİNCİ POLİS (*İlk Polis'e*) Bunun bir tavşan, kümes hayvanlarından bir kuş, bir karga olduğunu söylüyor.

BİRİNCİ POLİS Ben de böyle anlamıştım. Görüyorsunuz eylemlerinin ve sözlerinin tamamen bilincinde.

İKİNCİ POLİS (*Birinci Adam'a*) Durumunuz ciddi, ama umutsuz değil. Size yardım etmeye çalışacağım.

BİRİNCİ POLİS (*Birinci Adam'a*) Metninizde şu sözleri okuyorum: "Bu bir buz dağı değil". Sonra, "Bu buzdağının tepesi değil".

İKİNCİ POLİS (*İlk Polis'e*) Şu anlama geliyor: "Gelecek sefere daha iyisini yapacağım"

BİRİNCİ POLİS Aslında, bu sözler belli bir anlama gelmiyor. (*Birinci Adam'a*) "Gelecek sefere daha iyisini yapacağım," ne anlama geliyor?

BİRİNCİ ADAM Her anlama.

BİRİNCİ POLİS (*İkinci Polis'e*) Ne dedi?

İKİNCİ POLİS (*İlk Polis'e*) Her anlama geldiğini söyledi.

BİRİNCİ POLİS (*İkinci Polis'e*) Kurnaz. (*Birinci Adam'a*) Aslında, "bu ne buz dağı ne de buzdağının tepesi" sözleri kamu kuvvetlerine hakaret olarak alınmayabilir. Bu özgürlüğünüzü veriyor size. Tüm kötü düşüncelerinizi siliyor. Gidebilirsiniz. Gidin, serbestsiniz. (*İkinci Polis'e*) Onu izlemeye devam etmeli. Görevi size veriyorum.

BİRİNCİ ADAM (*İkinci Polis'e*) Ne dedi?

İKİNCİ POLİS (*Birinci Adam'a*) Serbestsiniz. Çıkabilirsiniz.

BİRİNCİ ADAM (*İkinci Polis'e*) Sağ olun. Pasaportum olmadan kendimi kötü hissediyorum. Fransa Büyükelçiliğinin ya da Paris Akademisi Konsololuğu'nun nerede olduğunu söyler misiniz? Yeni bir pa-

saport almak istiyorum.

(İlk Polis masa ve sandalyeyle çıkar)

İKİNCİ POLİS *(Birinci Adam'a)* Düz gidin, büyükelçiliği ya da konsolosluğu göreceksiniz. Dümdüz gidin, şehir yuvarlak. Bu pasaporta ihtiyacınız var çünkü her ne kadar pasaportunuz olmadan ülke içinde dolaşabilerseniz de, gerekli imzaları taşıyan bir pasaport olmadan ülkeden çıkamazsınız. Yolunuz üzerinde, Konsololuğa ya da Büyükelçiliğe gelmeden, büyük bir gölcüğe rastlayacaksınız. Botlarınız var mı? Gölü geçtikten sonra, eski akademiye bulacaksınız, şimdi askerler kalıyor orada, aradığınız burası değil. Devam edin. Kuşkusuz evsiz sokaklardan ya da yanan evlerin bulunduğu sokaklardan geçeceksiniz, ama daha uzakta kıyının aşağısında biraz gömülmüş olsa da arkadaşlarınızın evlerini göreceksiniz. Hayır hayır, bavullarınızı ben alıyorum. Gezinizi tamamladığınızda size bavullarınızı geri vereceğim.

(İkinci Polis bavullarla çıkar)

BİRİNCİ ADAM Bavullarım olmadan ne yapacağım? Ne pasaportum var ne de bavullarım. Sokağın adını da sormadım. *(Bir tabeladan sokağın adını okumaya çalışır)* Bu ülkenin dilini artık anlamıyorum. Hem bu Latince. Latince'yi unuttum. Ne yapmalı? Dediği gibi düz gideceğim.

ONBİRİNCİ SAHNE

Sağ taraftan bir kadın girer.

BİRİNCİ ADAM *(Kadın'a)* Hanımefendi, affedersiniz. Bir şey sorabilir miyim? Paris Büyükelçiliğinin nerede olduğunu biliyor musunuz? Pasaportumu kaybettim, bavullarımı kaybettim. Kimliği kanıtlayabilmem için Büyükelçilikten bir belge almalıyım. Ne kalabiliyorum ne gidebiliyorum. Geri dönmek, evime dönmek için

izin belgesine ihtiyacım var. Ben yabancı bir yolcu-
yum. Aslında tamamen yabancı değilim, eski bir
yurttaşım, evet, eskiden buralıydım. Belki de çift va-
tandaşlığım var, ya da hiçbir ülkenin vatandaşı de-
ğilim. Beni sadece Büyükelçilik ya da Konsolosluk bu
çıkılmazdan kurtarabilir.

KADIN Nasıl, bayım? Dediklerinizi anlamıyorum.

BİRİNCİ ADAM Diyorum ki, Büyükelçiliğimi arıyorum,
tabelalarda yazılanları anlamıyorum, çünkü Latince
yazıyor. Eskiden Latince bilirdim, şimdi hepsini
unuttum: yani, bana yolu gösteriniz.

KADIN Tek bir sözcük anlamıyorum. Bu adamın ko-
nuştuğu dil de ne ki? Yabancı olmalısınız.

BİRİNCİ ADAM Yabancı bir turist. Paris'ten geliyorum.
Aslında, yabancı olup olmadığını da bilmiyorum.

KADIN Yabancı olup olmadığını dahi bilmiyor. Bilmi-
yorsa, yabancı olduğundandır. Bilmiyorsa, sak-
ladığındandır. Bilincinde olduğu bir şeyler olmalı.

BİRİNCİ ADAM Sizi temin ederim kötü bir şey yapma-
dım. Hiçbir suç işlemedim.

KADIN Buna karar verecek ben değilim. Hem sizi an-
lamıyorum.

(Sol taraftan bir polis sahneye girer)

POLİS *(Kadın'a)* Yabancılarla konuşmak yasaktır.

KADIN Bana yanaşan oydu.

POLİS Ona cevap vermemeliydiniz.

KADIN Aslında bu, gerçek bir konuşma sayılmazdı. Onu
anlamıyorum. Hangi dili konuştuğunu bilmiyorum.

POLİS *(Kadın'a)* Sizi tutukluyorum. Hadi, karakola.

KADIN Size yanaşanın o olduğunu söyledim. Ne olur
yapmayın. Beni bekleyen çocuklarım var.

POLİS Devlet ilgilenir. Derdinizi komisere anlatırsınız.

(Polis sol tarafa çıkışa yönelir, Kadın'ı da götürür)

POLİS *(Çıkmadan önce, Birinci Adam'a)* Size gelince, sizi
izliyoruz. Durumunuzu inceliyoruz.

BİRİNCİ ADAM Büyükelçiliğe şikâyetle bulunacağım.

POLİS Büyükelçilik yok.

(Polis. Kadın'la çıkar)

BİRİNCİ ADAM Yo, hayır, bir tane var. Gelmeden önce iyice soruşturdum.

(Başka bir adam sağ tarafta belirir)

İKİNCİ ADAM *(Birinci Adam'a)* Sizi daha önce uyarılmıştım oysa. Size bu yolculuğu yapmamanızı, ülkenizi terk etmemenizi, Paris'ten çıkmamanızı, hatta mahallenizden, dairenizden dışarıya adım dahi atmamanızı söylemiştim. İnsanlar neden yolculuk yapmak isterler sanki. Size kaç kere söyledim. Her yer tehlikeli. Özellikle sizin durumunuzda. Güvendediniz. Bana gitmeyeceğinize ve rahat duracağınıza dair söz vermiştiniz. Ama, işte, geziyorsunuz, hareket ediyorsunuz, unutuyorsunuz.

BİRİNCİ ADAM Unuttum. Yani, bir daha bu ülkeye gelmeme kararı aldığımı unuttum. Unutmak için ne yaptığımı unuttum. Buraya gelme kararını nasıl aldığımı unuttum. Nasıl böyle bir karar aldım? Aslına bakarsanız, bu tam da bir karar değildi. Otomatige bağlanmış olmalıyım. Rüyada gibiydim.

İKİNCİ ADAM Maceracı bir ruha sahipsiniz. Ama maceralarınızı sırtlayacak cesaretiniz yok. Kendinizi bir maceraperest, gözünü budaktan sakınmayan biri sanıyorsunuz. Maceralarınıza dayanacak karaktere sahip değilsiniz. Sabah korku...

BİRİNCİ ADAM Şafakta evet korktum. Geceleri de evet uykusuz kaldığımda.

İKİNCİ ADAM ...öğleden sonra iğnelerinizi olduktan sonra cesaretleniyorsunuz.

BİRİNCİ ADAM Şimdi sabah mı, öğleden sonra mı?

İKİNCİ ADAM Öğleden sonraları bu mevsimde kısa sürer. İşte akşam olmak üzere sis bastırıyor. Cesaretiniz de sisle uçuyor.

BİRİNCİ ADAM Karanlıkları sevmiyorum. Doğru korkuyorum, bu tehlikeli ülkede çok korkuyorum. Keşke

sadece bir turist olsaydım. Turistler güvenlidir. Gerçek bir turist gibi davranmayı hiç beceremedim. Bu kurtlar kapanında yalnız kaldım. Şeytanlar mağarasında. Balinanın karnında. Cehennem kapısında. Hatta cehennemde.

İKİNCİ ADAM Salaklığınızdan. Kendinizi ve yapabileceklerinizi tanımamanızdan. Cehennemle çevrili bir vahada yaşıyordunuz. Gamsızın tekiydiniz. İşte benim turistlerim. Ben onların rehberiyim.

(Sol tarafta turistler gülünç kılıklarıyla, fotoğraflarıyla belirirler; iki kadın, iki adam. Öteki üç turisti izleyen İkinci Adam iki bavul taşımaktadır)

BİRİNCİ TURİST *(İkinci Adam'a)* Ah! Buradasınız. *(Öteki turistlere)* İşte rehberiniz. *(İkinci Adam'a)* Bize bugün nereyi göstereceksiniz? Kurtlar kapanını görecek miyiz?

BİRİNCİ ADAM *(Turistlere)* Kendinizi kurtlar kapanına kaptırmayın!-

BİRİNCİ TURİST Bravo! Kurtlar kapanı!

TURİSTLER Kurtlar kapanı.

İKİNCİ TURİST KADIN Ne eğlenceli.

İKİNCİ TURİST ADAM Öğretici!

İKİNCİ ADAM Programda vardı.

İKİNCİ TURİST ADAM Peki ya şeytanlar mağarası?

BİRİNCİ TURİST Balinanın karnı?

İKİNCİ TURİST KADIN Cehennem kapıları?

BİRİNCİ ADAM *(Turistlere)* Oraya gitmeyin. Yalvarırım, gitmeyin.

İKİNCİ ADAM *(Turistlere)* Öğleye doğru cehennem kapılarını göreceğiz. Orada öğle yemeği yiyeceğiz.

BİRİNCİ ADAM *(Onu dinlemeyen rehber)* Onları müzeye götürsenize. *(Turistlere)* Sadece müzeye.

BİRİNCİ TURİST *(İlk Adam'a)* Endişelenecek bir şey yok.

İKİNCİ TURİST ADAM Kurala uygun pasaportlarımız var.

BİRİNCİ TURİST Ve vizeler.

İKİNCİ KADIN TURİST Ve Büyükelçiliğimiz.

BİRİNCİ TURİST Rezervli gidiş-dönüş biletlerimiz.

İKİNCİ TURİST ADAM Uçakta rezerve yerlerimiz.

BİRİNCİ TURİST Gezimize devam edeceğimiz gemide de yerlerimiz rezerve.

İKİNCİ TURİST KADIN Kurallara uygunuz.

ÖTEKİ TURİSTLER Kurallara uygunuz.

İKİNCİ ADAM Kurallara uygunlar.

BİRİNCİ ADAM (*Birinci Turist'e*) Sizi tanıyorum hanımefendi. Sizin yurttaşınızım. Ama pasaportum yok. Beni tanıdınız mı? Sizin komşunuzum. Aynı mahal-
lede oturuyorum. Sık sık karşılaştık. (*Öteki turist-
lere. sırayla*) Beni tanıdınız mı? Beni tanıdığınızı söyleyin. Yola birlikte çıktık. Sonra gruptan koçtum. Aslında sizinle olmalıydım. Beni yeniden aranıza alın.

(*Öteki turistler, teker teker, Birinci Adam'a bakırlar. şaşkın bir havaları vardır ve hepsi de teker teker...*)

BİRİNCİ ERKEK TURİST (*İlk Adam'a*) Yanılıyorsunuz bayım.

BİRİNCİ KADIN TURİST Sizi hatırlamıyorum.

İKİNCİ TURİST KADIN (*İlk Adam'a*) Karıştırıyorsunuz. Aynı kafeye hiç gitmedik. Yirmi senedir aynı mahal-
lede yaşıyorum, herkesi tanırım. Sizi daha önce hiç görmedim.

BİRİNCİ ADAM (*İkinci Turist Kadın'a*) Daha geçen hafta pazarda torbalarınızı taşımanıza yardım ettim.

İKİNCİ TURİST KADIN (*Birinci Adam'a*) Hiç alışveriş yapmam.

BİRİNCİ ADAM Ama bakın bu olanaklı değil hatırlayın.

İKİNCİ ADAM (*Birinci Adam'a*) Hadi, neyi hatırlayalım. Sadece saçmaladığınızı göremiyor musunuz? (*Turist lere*) Haydi bayanlar, baylar beni izleyin. Araba bizi bekliyor.

(*İkinci Adam sağ taraftan çıkar, turistler de sevinç çığlıkları atarak hızlı hızlı adımlarla onu izlerler. Kay-*

bolurlar. Çıkarken. İkinci Turist Adam bavullarını salmenin ortasında bırakır)

BİRİNCİ ADAM (*Çıkmak üzere olanların arkasından sevelenerek*) Beni yalnız başıma bırakmayın! (*Bavullara bakar*) Beni tanımadıklarımı söylüyorlar, ama benim bavullarımı taşıyorlar. Onlarla konuşamadım. Kuşkusuz onlarla anlaşamadım. (*Bavulları alır ve onlardan birinin üzerine oturur*) Kuşkusuz tüm çözümler üçüncü bavulda. Onu bir yerde mi bıraktım? Yoksa çaldılar mı? (*Soldan genç bir kız geçer*) Küçük hanım, Küçük hanımı! Sizi tanıyorum, tatilden, ...birkaç hafta oldu, bir sene oldu. Jacqueline değil mi? Onsekiz yaşındaydınız.

GENÇ KIZ Doğru. Şimdi yirmi beş yaşındayım.

BİRİNCİ ADAM Yirmi beş mi oldunuz? Zaman ne çabuk geçiyor.

GENÇ KIZ Zaman çabuk geçer. Bunu bilmiyor muydunuz?

BİRİNCİ ADAM Evet kim bilmez? Ama bu kadar çabuk geçmez. Yoo hayır! Bilmiyordum, bu kadar çabuk geçtiğini bilmiyordum. Bana geçen sene onsekiz yaşında olduğunuzu söylemiştiniz.

GENÇ KIZ Yirmi altı yaşındayım. Şimdilik.

BİRİNCİ ADAM Neredeyse benim yaşıma varacaksınız. Ben zamanın daha yavaş geçtiği bir kuşaktanım. Babamın zamanında, zaman daha da yavaş akıyordu. Her an iki hafta sürüyordu. Bugünün iki haftası. Babam bana eskiden otuz beş yaşına gelindiğinde bunun bir ömür demek olduğunu söylerdi. Atalarımız çok genç ölürlerdi, ama uzun yaşarlardı, bizden çok daha uzun.

GENÇ KIZ Bu nedenle gençler ya intihar ediyorlar ya da öldürülüyorlar. Böylece onları gençliklerine çiviliyorlar, sonsuza kadar ebediyetin askılarına takılıyorlar. Acelem var. Doğum günümü kutlamalıyım. Kaçtırmamalıyım, yoksa, saati geçirirsem, otuz beş ya-

şımı kutlamam gerekecek. Ayrıca çiçekler gerekiyor. Çok pahalılar.

(Çıkar. Bir adam soldan sağa geçer)

ADAM Her yerde aynı değil. Yavaş ülkeler var. Hızlı ülkeler var.

(Adam çıkar, Birinci Adam da, bavullarını alır ve sahneneden çıkar)

ONİKİNCİ SAHNE

Sahne boştur.

Arka taraftan bir kadın girer.

KADIN *(Terk edilmiş, saf ve şaşkın bir kadını oynamalıdır)*

Kabin lütfen. *(Telefon kabiniyle bir adam girer içeri ve kabini sahnenin ortasına yerleştirir. Geri çekilir. Kadın telefon kabinine girer. Ahizeyi kaldırır)*

KADIN *(Numarayı çevirir)* 2,3,4,5,6,7,8,9,10,11, Alo! Sen misin, tatlım? Benim. Gezer bir telefon kabiniyim, evet gezici bir kabin bu. Evet Posta İdaresinin son buluşu. Bunu teklif eden doktorlardı. Sonunda böyle bir şey yapıldı. Bunu getiren bir hastabakıcı. Sadece hastalar için değil, herkes için. Bilmiyorum. Hijyen ve halk sağlığı için. Hayır, hayır ispiyonlamak için değil. Kimse yok. Bunun paraleli yok eminim. Artık hasta değilim. Beni bıraktılar. Aramamı söyleyen sendin. Yo hayır hiçbir şey değişmedi. İnanmıyor musun? Sana gelebilir miyim... hemen gelebilir miyim?

(Arka taraftan elinde bavullarıyla Birinci Adam girer. Kabine yaklaşır)

BİRİNCİ ADAM Telefon. Kurtulabilirim belki de.

KADIN *(Telefona)* Gelmemi istemiyor musun? Seni görmek istiyorum. Hayır kocan kızmaz. Biliyorsun okulda beraberdik. Gelmemi elbette ister, beni kıskanmaz. Senin beni sevdiğini, benim de seni sevdiğimi bilir. Başka biri mi? Koca mı değiştirdin, yeniden mi ev-

lendin? Kim? Şu sarışın genç adam mı? Çok hoş. Daha önce sende görmüştüm. Tanımıyor muyum? Beni tanı mıyor mu? Alo, beni tanımak istemiyor mu? Ne korkunç ...

BİRİNCİ ADAM *(Bavulları yere bırakır, kabinin kapısını açar)* Hanımefendi, acele edin lütfen, acil bir görüşme yapmam gerek.

KADIN Bir dakika bayım, lütfen. *(Yeniden telefona)* Bu imkânsız. Ben kliniğe yatalı sadece iki gün oldu. Altı ay mı diyorsun? Aman Tanrım zaman ne kadar da izafi! Yanılmıyorum. Burada takvim var. Ben de Posta İdaresinin takvimi var. Sende başka mı var? Resmi takvim mi var ? Resmi olan benimkiydi, bizimkiydi. Artık hiç ortak noktamız yok mu? Zaman bile ortak değil mi? Ne olacak şimdi, ne olacağım ben?

BİRİNCİ ADAM Acele edin hanımefendi, çabuk biraz.

KADIN *(Adam'a)* Artık aynı takvime bakmıyor.

BİRİNCİ ADAM Bu telefon etmenizi engellemez, hem ben tuvalete gitmeliyim.

(Mimikler olmadan, sıkıntıyla ama çocuksu bir sıkıntıyla)

KADIN Ben de, ama kendimi tutuyorum. Önce gidin işeyin sonra telefon edersiniz. Sakin sakin.

(Sadelikle, ahartmadan, komiklik yapmadan, rüyada gibi sıkıntılı)

BİRİNCİ ADAM Önce telefon etmeliyim. Hemen telefon etmeliyim.

(Yerinde kalır)

KADIN *(Telefona)* Artık aynı zamanda değilsek, başka bir yerde karşılaşabiliriz. Uzamda. İstedğin herhangi bir yerde. Bak biz ikizler gibiydik. Yanılısama mı? İstemiyorsun yani. Seni seviyorum, tatlım. Sen olmadan yaşayamam. Bu öyle bir şey ki. İkiye bölündüm sanki. Tek başıma, kalbim yarıya bölünmüş gibi.

BİRİNCİ ADAM *(Sıkıntılı sıkıntılı)* Önce telefon mi edeyim, yoksa, önce tuvalete mi gideyim, hangisi daha

doğru?

KADIN (*Telefona*) Gerçekten istemiyor musun? Durmadan fotoğrafına bakıyordum. Gözlerimi senden ayıramıyordum. Fotoğrafını öpüyordum. Saçlarını, yüzünü okşuyordum. Gözlerimi kapadığımda sürekli yüzünü görüyordum. Geceleri, uykusuz gecelerimde, kâbus-larımda, kâbuslarımin sonunda, uykusuz gecelerimin sonunda, beni sakinleştiren hayalindi. Oradaydın. İnanmıyor musun? Kocan bombacıysa, insanları öldürüyorsa, binaları yıkıyorsa ben ne yapabilirim? Hiçbir anlamı yok bütün bunların. Sadece sen varsın çiçeğim, tanrıçam.

BİRİNCİ ADAM Artık tutamıyorum bayan, acele edin, anlayın lütfen.

KADIN (*Birinci Adam'a*) Ama anlayın bayım. (*Telefona*) Anla beni aşkım.

BİRİNCİ ADAM (*Hiçbir hareket olmadan*) Beni ilgilen-dirmez. Anlayın artık beni ilgilen-dirmez.

KADIN (*Telefona*) Anla beni, yalvarırım, lütfen, yalvarırım. Yanlış numara mı çevirdim? Yani, sen değil misin?...ha sensin ama başka bir numarayla öyle mi diyorsun. Doğru, dünyada o kadar çok mutsuzluk var ki, benimkilerle ilgilenemezsin. Dünyanın dertlerini boş ver, ama ne olur benimkileri değil, benimkileri değil. Bir istisna yap meleğim, tatlı belam (*Ağlamaya başlar*) Artık ben sadece bir enkazım.

BİRİNCİ ADAM Benim için fark etmez. Acele edin. Bu benim sıram.

KADIN (*Telefona*) Ölüyorum, duyuyor musun, öleceğim. Evet biliyorum tabii böyle olan milyonlarca insan var. Kahretsin, kapatıyorum ve ölüyorum.

BİRİNCİ ADAM (*Kadın'a*) Ama acele edin artık!
(*Kadın telefonu kapatır*)

KADIN (*Adam'a*) Tamam gidebiliriz.
(*Kadın yere yığılır*)

BİRİNCİ ADAM Nihayet. (*Kabinin kapısını açar. kadını*

kucaklar ve sahnenin sonuna kadar sürekleler sonra sonra hızlı hızlı kabine gider. Ahizeyi kaldırır gibi yapar, fikir değiştirir, bavullarını alır, bunları kabin kapısının arasına yerleştirir, kapı açık kalmıştır İşte, böylece onlara göz kulak olabilirim. *(Ahizeyi kaldırır, dinler)* Çevir sesi yok. Bozukluk. *(Hararetili hararetili ceplerini arar)* Olsun, jetonlarım var. *(Tüm ceplerini arar)* İşte. *(Jetonları atmaya dener)* Ama bunlar olmadı. Başka jetonlarım da olmalı. *(Yeniden ceplerini arar, giderek daha da hızlı hızlı aramaktadır, pek çok kere arar, pek çok kere aynı cebini arar)* Bu da değil, bu da, bu da değil, bu da. *(Duraklar, alnını siler, ceplerini tekrar arar, sonunda telefona uyan bir jeton bulur)* Ah işte bu oldu! *(Numarayı çevirir)* 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11.

(Birkaç saniye bekler) Çalmıyor. Konuşabilmek için her ülkede çalması gerekir. *(Kapatır, tekrar açar, birkaç saniye bekler)* Ah! İşte çalıyor. Ah evet biri açtı! Konsolosluk? Alo Konsolosluk mu? Alo orası Konsolosluk değil mi? *(Kapatır, tekrar açar, aynı numarayı çevirir)* 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11.

(Önceleri daha az duyulan sonraları tüm sahnede yankılanan bir ses cevap verir)

SES: Yanlış numara çevirdiniz. Lütfen telefon rehberine bakınız. Yanlış numara çevirdiniz. Lütfen telefon rehberine bakınız. Yanlış numara çevirdiniz. Lütfen telefon rehberine bakınız. Yanlış numara çevirdiniz. Lütfen telefon rehberine bakınız.

BİRİNCİ ADAM Yo sizi temin ederim bu doğru numara.

SES: Yanlış numara çevirdiniz. Lütfen telefon rehberine bakınız.

BİRİNCİ ADAM Kahretsin. *(Kapatır, Deli gibi ceplerini arar. Aradığını bulamaz. Bavullarından birini açar. Arar. Bavuldan çeşitli eşyalar, çamaşırlar, mendiller çıkarır ve etrafa yayar. Büyük bir kâğıt bulur)* İşte numara. *(Okur)* 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11. İşte bu doğru numara. Doğru hatırlıyorum. *(Yeniden telefona yönelir.*

ahizeyi kaldırır, durur düşünür, kapatır, bavulun yanına gider, sinirli sinirli eşyaları içeri koyar, bavulun tam kapanıp kapanmadığını kontrol eder, kabinin kapısının kapanmasını önlemek için araya yerleştirir. Yeniden ahizeyi kaldırır. Numarayı çevirir) 1,2,3,4,5,6,7,8, 9,10,11. Ah yanlış çevirdim. 12'yi çevirdim. Çünkü jetonu koymadım. Jeton nerede? (Jetonu yerde arar. Sonunda bulur. Elleri titreyerek, jetonu atar, ahizeyi kaldırır, numarayı çevirir)

1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11...11.

BİR SES *(İfadesiz ve otomatik) Hatlarımız doludur. Lütfen birkaç saniye bekleyiniz. (Daha güçlü olarak) Hatlarımız doludur. Lütfen birkaç saniye bekleyiniz. (Sonra tüm sahnede yankılanan yüksek sesli bir jazz müziği duyulur)*

BİRİNCİ ADAM Bekle, bekle, bekle. *(Seyircilerin solundan silah atışı duyulur. Sonra, makineli tüfek taşıyan üniformalı bir adam jazz müziği ritmine ayak uydurarak sağa doğru ilerler ve ateş eder. Jazz devam ederken)* Ne yapıyorsunuz? Duyulmuyor.

ÜNİFORMALI ADAM Asker kaçaklarına ateş ediyorum

BİRİNCİ ADAM Öldürülmek istemiyorlar, kuşkusuz.

ÜNİFORMALI ADAM Ben de öldürülmek istemiyorum.

Siz de. Ne yapalım yani?

(Sağ taraftan ateş etmeyi sürdürerek çıkar)

ÜNİFORMALI KADIN *(Sol taraftan sahneye girer, makineli tüfekle ateş ederek sağ tarafa yönelir. O da, jazz müziğinin ritmine uyarak yürümektedir)* Kimse ölmek istemez. Yazık olur.

(Sürekli ateş ederek sağ taraftan çıkar. Jazz müziği birden durur)

ÜNİFORMALI KADIN Endişelenmeyin, telefon eden insanlara ateş edilmez. Siz güvenliktesiniz.

(Çıkar)

BİRİNCİ ADAM Alo.

OTOMATİK SES: Aradığınız numara yanlıştır. Lütfen te-

lefon rehberine bakınız.

ÖTEKİ SES *(Telefondan gelmektedir ama bu ses otomatik değildir)* Sizi başka bir hatta aktarabiliriz. Aradığınız numaraya bağlanacaksınız.

BİRİNCİ ADAM *(Telefona)* Sayın Konsolos, sayın büyükelçi, ah bir bilseydiniz, ah bir bilseydiniz... her şeyi biliyorsunuz. Sizi çok zor duyuyorum. Parazit var.

BİR ADAM SESİ *(Telefondan gelmektedir)* Kapatın. Her yerden ateş ediyorlar. Sizinle sığıntıktan başka bir telefondan konuşuruz. Arayınız.

BİRİNCİ ADAM Yine de konuşalım. Belki sizi bulamam. Belki sizi bulamam. Belki sizi bulamam!

AYNI SES Kapatın. Sonra arayın. 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11.

BİRİNCİ ADAM *(Kapatır)* Jetonum kalmadı. *(Kabinin kapısını açar. Bağırır)* Jetonu olan var mı! Allah aşkına. *(Yankı duyulur)* Jeton! eton! ton! loon!
(Birinci Adam bavullarını alır ve sahnenin ortasına koyar. Bavullarından birine oturur, ötekini açar daha sakindir daha yorgundur. Seyircilerin solundan, beyaz gömlek giymiş bir doktor girer ve sağa doğru yönelir. Göğsünde büyük kırmızı bir haç vardır. Elinde bir lavman aleti tutmaktadır. Ardından beyaz gömleklili, kırmızı haçlı kadın bir hastabakıcı gelmektedir, elinde büyük bir makas tutmaktadır)

KADIN HASTABAKICI Cesetler hemen önünüzde doktor. Hektarlarca, hektarlarca alana yayılmış durumdalar. İşimiz var.

DOKTOR Bu, doktorun görevi.

BİRİNCİ ADAM Ne yapacaksınız?

K. HASTABAKICI Onları yeniden yaşatacağız. Tersine bir ötenazi anlayacağınız.

BİRİNCİ ADAM Belki de istemiyorlardır.

DOKTOR Onların fikrini sormayacağız. Figüranlara, partizanlara ve askerlere ihtiyacımız var.

BİRİNCİ ADAM Bu onların zararına olacak.

DOKTOR İşte hayat!

BİRİNCİ ADAM Onları ebediyen mi canlandıracaksınız?

DOKTOR Sadece bir erteleme. Yetkililer karar verdi.

BİRİNCİ ADAM Öyleyse, neye yarar?

K. HASTABAKICI *(Birinci Adam'a)* Soru sormayın bayım.
Bir casus mu olacaksınız?

BİRİNCİ ADAM *(Doktor ve Hastabakıcı sağ taraftan çıkarken)* Yo kesinlikle hayır, inanın bana, Konsolosluğumu arıyorum. Yabancı bir turistim. Daha doğrusu yarı yarıya yabancı.

K. HASTABAKICI Sadece bunu söylüyorsunuz.

DOKTOR *(Kadın Hastabakıcı'ya)* Acele edin hanımefendi.
(Kulise giren doktorun sesi) Haydi, çalışalım.
(Kadın Hastabakıcı da ortadan kaybolur. Seyircinin solundan Erkek Hastabakıcı girer. Telefon kabinesini alır ve sola götürür. Birinci Adam irkilir)

ERKEK HASTABAKICI Kabini başka yere taşıyacağım. Herkesin sırası var. Telefon etmek için jetona da telefona da ihtiyacınız yok. Demokratik bir ülkedeyiz. Sizi arayacaklar. Duyarsınız ve cevap verebilirsiniz.
(Hastabakıcı soldan telefon kabiniyle çıkar. Sağdan inlemeler, uğultu, bağırtı çağırıtı, bebek viyaklamaları duyulur. Önceki sahnelerden tanıdığımız dört turist, 11. Sahne'de İkinci Adam olarak adlandırılan rehberleriyle birlikte sahneyi boydan boya geçerler. Rehber şimdi bir kasket takmakta ve beyaz bir cop taşımaktadır)

BİRİNCİ TURİST KADIN Olağanüstüydü.

BİRİNCİ TURİST Bu yolculuğa değdi.

İKİNCİ ERKEK TURİST Fotoğraflar çektim.

İKİNCİ KADIN TURİST Sadece boğaları öldürüyorlar. Çok ender olarak da boğa güreşçisini.

BİRİNCİ KADIN TURİST *(Rehber'e)* Bizi bu kadar ilginç şey gösterdiğiniz için size teşekkür ederiz bayım.
(Turistler kendilerini selamlamak için şapkasını çıkararak rehberine bozuk para verirler)

REHBER Sağ olun baylar bayanlar.

BİRİNCİ TURİST Samimiyetiniz için teşekkür ederiz.

(Turistler "Hoşça kalın," diyerek ve mendillerini sallayarak giderler)

REHBER *(Paralarını cebine koyar, kasketi yeniden takar. Birinci Adam'a doğru yönelir.*

Bundan sonra Polis diyeceğimiz Rehber, Birinci Adam'a yaklaşır, sırtır, sonra sahnenin arkasına gider ve hareketsiz kalır, bakışlarını Birinci Adam'a dikmiştir.

Seyircilerin sağından omuzunda tüfek ve süngüyle bir asker girer. Birinci Adam'a birkaç metre kala durur ve konuşmadan hareketsiz kalır.

Birinci Adam, endişeli endişeli iki adama bakar, sonra sola yönelir, kulise doğru birkaç adım atar sonra geri gelip zar zor bavullarını kaldırır. Çıkışa doğru bir iki adım ilerler, durur, bavulları bırakır ve alını siler.

Seyircilerin solundan üniformalı kırbaçlı bir kadın girer. Sahnede birkaç adım atar ve durur)

ÜNİFORMALI KADIN *Giderek daha da ağırlaşıyorlar.*

POLİS *Ona demiştim.*

(Sahnede kimşenin sesi çıkmamaktadır. Birinci Adam askere doğru birkaç adım atar, bavullarına geri döner, sonra Polise doğru birkaç adım atar. Polis sırtır. Birinci Adam bavullarına geri döner. Ona kırbaç tehdit eder gibi sallayan üniformalı kadına doğru birkaç adım atar. Birinci Adam bavullarına geri döner)

BİRİNCİ ADAM *Ehliyetim var oysa.*

(Ötekiler alaylı alaylı gülümserler. Onu süngüsüyle tehdit eden askere doğru birkaç adım atar. Birinci Adam geriler, bavullarına geri döner, onları daha da zorlanarak kaldırmaktadır, bavulları yeniden yere koyar ve bavullardan birine oturur. Kımıldamayın üç kişiye tekrar bakar)

BİRİNCİ ADAM *Sigara içebilir miyim?*

(Asker bir kahkaha atar. Kadın omuzlarını silkeler. Polis ceplerini karıştırır gibi yapar)

BİRİNCİ ADAM *Tamam, içmiyorum.*

(Üç kişi Birinci Adam'a doğru ilerler. Tehdit eder gi-

bidirler. Birinci Adam'a belli bir mesafede dururlar)

POLİS İçebilirsiniz. Sizden istenen, sınırları aşmamanız.

(Birinci Adam kalkar, oturur, sonra yeniden kalkar, yeniden bavula oturur ve öteki bavulu arar. Umulanmıştır. Bavuldan, takma bir burun alır ve burnuna takar; güneş gözlükleri, takma bıyık ve takma sakal alır ve birer birer takar. Bavulundan aldığı bir aynaya bakar, sonra aynayı bavula koyar ve bavulu kapatır. Menunun olmuş bir hali vardır. Polis'e doğru birkaç adım atar)

BİRİNCİ ADAM Görüyorsunuz, şimdi daha hafifler. *(Polis hayır anlamında kafasını sallar)* Bakın, görüyorsunuz bu ben değilim. *(Asker kımıldamaz)* Görüyorsunuz artık bir başkasıyım. *(Kadın'a)* Görüyorsunuz bir yabancıyım, yabancı bir turist, yanıldınız görüyorsunuz. *(Teker teker üç kişiye de sorar)* Beni tanımadınız. Ben bir başkasıyım. Ben değilim, ben değilim. *(Tek kelime etmeden, üç kişi de onu çevrelerler. Asker silahını Birinci Adam'ın göğsüne dayar)*

POLİS *(Birinci Adam'ın maskesini çıkararak)* Ne kadar aptalsınız!

BİRİNCİ ADAM Adımı unuttum. Hatırladığımda kim olduğumu göreceksiniz.

(Telefon çalar, sonra ifadesiz bir kadın sesi duyulur)

KADIN SESİ Alo bayım, Konsolos sizi bekliyor. Sıranızı kaybetmeyin.

POLİS *(Kadın'a)* Makyajını temizleyin. Sayın Büyükelçinin huzuruna bu makyajla çıkamaz.

(Kadın kırbacını atar, üniformasını çıkarır, beyaz bir gömleği vardır, bir makyöz olur. Küçük bir kutudan küçük bir sünger ve kâğıt mendil çıkarır. Birinci Adam'ın makyajını yavaş yavaş siler)

KADIN *(İlk Adam'a)* Sapkanızı takabilirsiniz.

(Kadın, Birinci Adam'ın makyajını silerken, Asker döner ve seyircilerin sağından çıkar. Geri geri giderken Polis sahnenin arkasında durur ve ellerini arkasında bir-

leştirir)

KADIN (*İlk Adam'a, makyajını silerken*) Yavaşça, bayım.
BİRİNCİ ADAM Acele edin. Sıramı kaybetmek istemiyorum.

KADIN Sakin olun. Kıpırdamayın.

KADIN SESİ Sayın Konsolos sizi bekliyor.

KADIN (*Birinci Adam'a*) Bir saniye lütfen. Sizi beklerler.
İşte bitti bile.

BİRİNCİ ADAM Tüm kalbimle teşekkür ederim hanımefendi. (*Polis'e*) Geçiş serbest değil mi? (*Bavullarını alır*)

POLİS Takma uzuvlarınızı da veriyorum. Konsolosun yanında ihtiyacınız olacak, bir adınız olmasını istiyorsanız.

(Birinci Adam sağa yönelir)

POLİS Çıkıştan değil. (*Birinci Adam sola yönelir*) Oradan da değil. Ama tabii tüm yollar Roma'ya çıkar. Gözümüz üzerinizde. (*Polis arka taraftan çıkar*)

BİRİNCİ ADAM (*Bağırır*) Geldim. Bekleyin.

(Önce sağa sonra sola yönelir gibi yapar, sonra arka tarafa sonra sola yönelir karar verir ve birden çıkar. Birkaç saniye sahne boştur. Birinci Adam'ın çıktığı yönün karşı tarafından başka bir adam girer, kötü giyinmiştir ve yerde bir şeyler aramaktadır)

KÖTÜ GİYİNMIŞ ADAM İşte bir izmarit. İşte bir izmarit daha. İşte iki izmarit. İşte bir tane daha. Bir izmarit daha. Dört izmarit oldu. İşte altı oldu. Yedi izmarit oldu.

(Sekizinci izmariti arar)

ONÜÇÜNCÜ SAHNE

KİŞİLER: *Bavullu Adam (Birinci Adam), Konsolos, sekreteri.*

ÇEVRE DÜZENİ: *Bir büro, bir sandalye. Konsolos büronun önünde sandalyede oturmaktadır. Hastabakıcı*

kılığındaki Sekreter Konsolos'un yanında ayaktadır. Uzaktan patlama ve makineli tüfek sesleri duyulmaktadır; arada strada alevler görülmektedir.

BİRİNCİ ADAM Nihayet Sayın Konsolos, sizi bulabildiğime ne kadar memnunum anlatamam size efendim. Şansım varmış ki Konsolosluğun açık olduğu saatlerde sizi görebildim. Cinayetler yüzünden geceyi dışarda geçiremezdim. Başıma neler gelebilirdi! Kâbus, gerçek bir kâbus. Hayır, size maceralarımı anlatmayacağım. Koşmam gerekti, kendimi savunmam gerekti. Konsolosluğun 12 numarada olduğunu hatırladım, ama sokağı hatırlayamadım. Sokaklar vardı. Tanrı bana yardım etti. Tanrı. Ondan iyi kurtuldum. Evimden de haber alamadım, bana mektup var mı? Neyse, şimdi bunun o kadar önemi yok. Bana pasaportumu verin ya da bir yenisini hazırlayın. Ve vizeler. Beni yurduma geri gönderin.

KONSOLOS (*Kolunda Kızılhaç bandı vardır*) Beni burada bulabildiğiniz için şanslısınız. Bu ülkeyle diplomatik ilişkilerimizi koparmak üzereydik, üstelik bu saatler benim normal çalışma saatlerim değil. Birkaç gündür buradayız.

BİRİNCİ ADAM Yorgunluktan öldüm.

KONSOLOS Bavullarınıza oturmayın, şekillerini bozacakınız.

BİRİNCİ ADAM Bugüne kadar bozulmadılar.

KONSOLOS Bize karşı savaş açmak üzere olan bu ülkenin her yeri tuzak dolu. Her yere yerleştirilmiş mikrofönler var. Önemli değil, zaten artık dinlemiyorlar sanırım; bu akşama kadar diplomatik dokunulmazlığımız var. (*Sekreter'e*) Ona bir sandalye verin. (*Hastabakıcı Birinci Adam'a bir sandalye verir. Birinci Adam oturur*)

BİRİNCİ ADAM (*Otururken*) Ne kadar hoş. Keşke sonuza kadar tüm yaşam boyunca oturabilsek, daha ne

isteriz.

HASTABAKICI Sandalyeler sonsuza kadar kalmaz.

KONSOLOS Ssuza kadar sallanan sandalye de henüz icat edilmedi. Kâğıtlarınız için acele etmeliyiz. İki fotoğrafınızı var mı?

BİRİNCİ ADAM Hayır.

HASTABAKICI Onlara artık sadece sahte fotoğraflar veriliyor.

BİRİNCİ ADAM İsterseniz, bana iyi bakın, yüzümün çizgilerini iyice hafızanıza kazıyın, basın.

KONSOLOS Deneyeceğiz. Zor ama.

HASTABAKICI Gözlüklerle.

(Konsolosa gözlüklerini verir, kendisi de gözlük takar, her ikisi de Birinci Adam'a yaklaşır ve yüzünü dikkatli dikkatli incelerler. Sonra her ikisi de yerlerine döner)

KONSOLOS *(Hastabakıcı'ya)* Ne düşünüyorsunuz?

HASTABAKICI Sanırım olabilir. Yalnız üstündekileri değiştirmemeli.

KONSOLOS Ve tabii şapkasını da.

BİRİNCİ ADAM Her zaman şapka takmıyorum.

HASTABAKICI Taşımazsanız da değiştirmeyin.

KONSOLOS Baba adınız.

BİRİNCİ ADAM Baba adım? Baba adım? Sanırım, yani, çok emin değilim ama baba adım... baba adım.. Yo hayır gerçekten hatırlamıyorum.

KONSOLOS Bu kötü.

BİRİNCİ ADAM Kâğıtlarım vardı. Adlar orada yazılıydı. Öteki bavulda kaldı.

HASTABAKICI *(Konsolos'a)* Ona hazırlayacağınız karneye bir soru işareti koyun bu, her şeyi halleder.

KONSOLOS Sanırım size anne adınızı sormamın bir faydası yok.

BİRİNCİ ADAM Babam ona kimi zaman Ursule, kimi zaman Elise, bazen Mariette, bazen de Blanche derdi.

HASTABAKICI *(Konsolos'a)* Jeanne yazın, bu daha akla yatkın.

KONSOLOS (*Birinci Adam'a*) Size yardım etmek için soruyorum. Yaşınız kaç?

BİRİNCİ ADAM Ah Sayın Konsolos, bunu bana söyleyebilir misiniz? Gerçekten öğrenmek istiyorum.

KONSOLOS "Belirsiz yaş," diye yazalım. Mesleğiniz?

BİRİNCİ ADAM Ben var olanım.

KONSOLOS Ondan düzinelerce var.

BİRİNCİ ADAM Hepsi benim gibi değil.

KONSOLOS "Özel var olan," diyelim.

BİRİNCİ ADAM Hayır özel değil, uzman lütfen, "Uzman var olan".

HASTABAKICI Aynı şey değil.

KONSOLOS Bulduğumuz durumda! Eğer bunun ona yararı olacağını düşünüyorsa ya da bunun ona bir yararı olacaksa.

BİRİNCİ ADAM Emin olmak istedim. 170 cm boyunda olduğumu da yazın lütfen.

KONSOLOS Ne zamandan beri?

BİRİNCİ ADAM Çocukken çok daha kısaydım.

KONSOLOS Bu her şeyi karıştırır. Neyse ben, "Değişken uzunluk" yazayım. Bana verdiğiniz bilgilerdeki eksiklikleri göz önüne alarak size sadece bir geçiş belgesi verebilirim. Ayrıca siz yabancısınız, bu ülkenin yasalarına karşı gelemem.

BİRİNCİ ADAM Geçiş belgesiyle geçmeme izin vermezler. Çok yetersiz.

HASTABAKICI Ona yardım etmek için bir sağlık sertifikası verebiliriz, geçiş belgesine ekler. İki kâğıt birbirlerini tamamlar. Kurallara uygun olması için en azından bir aspirin yutmalı.

BİRİNCİ ADAM Bundan emin değilim.

(*Hastabakıcı Birinci Adam'a bir aspirin ve bir bardak su verir*)

KONSOLOS (*Hastabakıcı'ya*) Çok su vermeyin. Biliyorsunuz karneye bağlıyız.

BİRİNCİ ADAM (*Aspirini bir yudum suyla içer*) Sağ olun,

zor yuttum ama oldu işte. (*Konsolos'a*) Sağ olun, doktor.

KONSOLOS İşte sağlık sertifikanız.

BİRİNCİ ADAM Sağ olun bayan. Sağ olun bayım. Tüm bunlarla gidebileceğim değil mi? Sınırı geçmem için bunlar yeterli olacak kuşkusuz. Hayatımı kurtardınız. Sağ olun, tekrar sağ olun.

KONSOLOS Sağlık sertifikasının arkasında şehrin bir planı var.

BİRİNCİ ADAM Size hayatımı borçluyum, özgürlüğümü borçluyum. (*Bavullarını alır*)

KONSOLOS Kâğıtlarınızı unutmayın.

BİRİNCİ ADAM Geçiş belgesi, sağlık sertifikası, cebime koyuyorum, ceketimin cebine, gördünüz tanıştımsınız. Uçağa binebilirim ya da trene, her tür vasıtaya. Serbest kaldığımdan beri. Bavullarım hafiflemiş gibi, siz de kendinizi kurtarmaya bakın doktor. Siz de kendinizi kurtarmaya bakın bacım.

KONSOLOS Bizi düşünmeyin. Biz alıştık. Sadece bu belgeleri ülkenin belediye ve sağlık yetkililerine imzalatın. Yo hayır endişelenmeyin, bu basit bir formalite, çok basit bir formalite. İki saniyenizi alır.

BİRİNCİ ADAM Bir otel odası arayacağım. Yanlış etki bırakmamak için bavullarımı oraya bırakacağım.

(*Çıkar*)

HASTABAKICI Zavallı adam!

KONSOLOS ve HASTABAKICI Zavallı adam!

KONSOLOS Ona derme çatma kâğıtlar verdim. Gerçek kimliğini bize söylemek istemedi.

HASTABAKICI Kim olduğunu bilmiyor.

KONSOLOS Biz kim olduğumuzu biliyor muyuz? İşlerimiz sayesinde öylesine biliyoruz.

(*Sokaktan çığlık sesleri duyulur. Seyircilerin sağından, bir polis girer*)

POLİS Bay ve bayan, hükümetim adına size artık görevlerinizin olmadığını duyuruyorum. Yani artık

kimlikleriniz yok, hükümetim artık sizi tanımıyor.
KONSOLİOS Ne kadar iyi. Böylece bizi suçlayamazlar.

ONDÖRDÜNCÜ SAHNE

Sahnede, ikisi sağda ikisi solda dört yatak bulunmaktadır.

Sağdaki yataklarda, iki yaşlı adam, soldaki yataklarda iki yaşlı kadın yatmaktadır. İntlemektedirler.

BİRİNCİ YAŞLI ADAM İki senedir ayakyoluna gitmedim.

BİRİNCİ YAŞLI KADIN Bende de dalak var. Şişiyor, şişiyor; başka bir şeye yer bırakmıyor.

İKİNCİ YAŞLI ADAM Ben çok işiyorum. Tonlarca tonlarca işiyorum. Şimdiye kadar işediklerim göl oldu.

İKİNCİ YAŞLI KADIN Benim içimde kupkuru ağaçlar bitiyor. Böğürümü yarıp geçiyorlar. Gelin bakın, dokunabilirsiniz.

(Birinci Yaşlı Adam koltuk değneklerini alır ve inleyerek İkinci Yaşlı Kadın'a yönelir.)

Birinci Yaşlı Kadın bastonuna bastırarak, İkinci Yaşlı Kadın'ın yanına gelir. İkinci Yaşlı Adam zar zor yanına yaslanarak kalkmaya çalışır, kalkamaz, tek dürbünle bakmaya çalışır)

BİRİNCİ YAŞLI ADAM *(İkinci Yaşlı Kadın gömleğini çıkardıktan sonra, bakar ve eliyle yoklar)* Sert. Dalların ucunu hissedebiliyorsunuz.

BİRİNCİ YAŞLI KADIN Yapraklar çıkmış. Daha çok iğne gibiler. *(İkinci Yaşlı Adam'a)* Gelin bakın.

İKİNCİ YAŞLI ADAM Buradan dürbünümle çok iyi görüyorum.

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Gelin dokunun.

İKİNCİ YAŞLI ADAM Kimıldayamıyorum. Yere işemekten korkuyorum. Kimıldamadığımda duruyorum.

BİRİNCİ YAŞLI ADAM *(İkinci Yaşlı Kadın'a)* Bu bir şey

değil tatlım. Karım da aynı hastalığa yakalanmıştı.

Rejim yapınca geçiyor.

İKİNCİ YAŞLI KADIN İyileşti mi?

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Gençleşti. Bu bahar işareti.

BİRİNCİ YAŞLI KADIN Ben de gençleştirici bir hastalığa yakalanmak isterdim.

İKİNCİ YAŞLI ADAM Doğru değil bu. Öldü. Ben aletimle her şeyi gördüm.

İKİNCİ YAŞLI KADIN Korkuyorum. Çok korkuyorum. Size göstermemeliydim.

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Yalan söylüyor. Karımın kavakları vardı. Yalan söylüyor. Sizinkiler kozalaklı ağaçlar. *(Birinci Yaşlı Adam ve Birinci Yaşlı Kadın sendeleyerek yataklarına yönelirler. İlerler. Dışarıdan ayak sesleri ve bazı gürültüler gelir)*

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Geliyorlar.

İKİNCİ YAŞLI ADAM Susun.

İKİNCİ YAŞLI KADIN Böğrüm. Ah! böğrüm. İçerden itiyorlar. Patlayacaklar.

BİRİNCİ-YAŞLI KADIN Susun lütfen.

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Ağlamak yasak.

İKİNCİ YAŞLI ADAM Gülelim.

(Zar zor hepsi gülmeye başlarlar. Arkadan Birinci Adam'ın sesi duyulmaktadır)

BİRİNCİ ADAMIN SESİ Odamın kapısına kadar bavullarımı taşıdığın için sağ ol evladım. Benim için çok ağırlar.

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Bu doktor değil.

İKİNCİ YAŞLI ADAM Sakin olun. Bu bir müşteri.

BİRİNCİ YAŞLI KADIN Sakinleşelim.

İKİNCİ YAŞLI KADIN Ama tüm yataklar dolu!

İKİNCİ YAŞLI ADAM Umarım ona portatif bir yatak getirirler.

BİRİNCİ YAŞLI KADIN Yoksa bir felaket olur.

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Umarım olmaz.

(Dışarıdan itilen iki bavul sahnenin ortasına kadar ge-

lır. Arkadan Birinci Adam girer)

BİRİNCİ ADAM *(Geri dönerek)* Onları buraya kadar ittiğiniz için de tekrar teşekkürler.

(Dört yaşlı yeniden inlemeye başlarlar. Birinci Adam teker teker yataklara ve inleyen yaşlılara bakar)

BİRİNCİ ADAM Yanlış yere mi geldik. *(Geri döner. Yıkılmaya çalışır kapı kilitlidir)* Yanlışlık var. Ben tek başıma bir oda istemiştim. Burası otel değil.

BİRİNCİ ADAM *(Dışarıya seslenir)* Yanlışlık yaptınız!

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Kapıyı itelemeyin. Zorlamayın.

İKİNCİ YAŞLI ADAM *(İnleyerek)* Sadece dışarıdan açılır.

Bunların en son teknoloji olduğunu söylüyorlar.

BİRİNCİ ADAM Kimler?

BİRİNCİ YAŞLI KADIN *(İnleyerek)* Doktorlar.

İKİNCİ YAŞLI KADIN *(İnleyerek)* Mimarlar.

BİRİNCİ YAŞLI ADAM *(İnleyerek)* Belediye başkanı, belediye danışmanları.

BİRİNCİ ADAM Ne yapabilirim? Burada pencere de yok.

İKİNCİ YAŞLI ADAM *(İnleyerek)* Birinin kapıyı açmasını bekleyin.

BİRİNCİ YAŞLI KADIN Biz de, biz de bekliyoruz.

İKİNCİ YAŞLI KADIN Bize de buranın bir otel olduğu söylendi.

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Hepimiz bekliyoruz.

BİRİNCİ YAŞLI KADIN Buraya hasta olmamız için getirdiler.

BİRİNCİ ADAM Burası hastane.

İKİNCİ YAŞLI KADIN Gerçekten hastane mi, bir bilebilseydik.

BİRİNCİ ADAM Ama ben bir yolcuyum, yabancı bir turist!

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Biz de yabancı turistlerdik.

BİRİNCİ ADAM Konsolosuma bunu şikâyet edeceğim. Konsolosuma!

İKİNCİ YAŞLI ADAM Artık bir yabancı değilsiniz. Bir kere buraya geldikten sonra, Sosyal Güvenlik sizi bu

ülkenin bir vatandaşı olarak bakar.

BİRİNCİ ADAM *(Yaşlılar inerken)* Ama bu Machiavel Yasası! Neden bana bunu yaptılar? Kapıyı açacaklar değil mi? Ne kadar beklemek gerekiyor? Saatlerce? *(Ötekiler cevap vermezler)* Haftalar? Aylar? Açacaklar ama. Onlara anlatacağım. Anlayacaklardır, onlar da insan. Bir yatağım bile yok.

(Bavullarından birinin üzerine ilişir. Ötekini karıştırır. Yaşlılar inlemeye devam ederler. Yaklaşan ayak sesleri duyulur, sesler gelir. Beyazlar giymiş bir doktor gelir, arkasında hastabakıcı. Hastabakıcı büyük bir şırınga taşımaktadır. Bu iki kişinin gelişinden önce, Birinci Yaşlı Adam "Geliyorlar!" der)

İKİNCİ YAŞLI ADAM Susun! İnemeyin artık, ağlamayın artık!

(Yaşlılar gülmeye çalışırlar. Doktor ve Hastabakıcı içeri girerken kahkahalarla güliyorlardır. İkinci Yaşlı Kadın da gülmektedir, ama arada sıra inleme sesi çıkarmaktadır, bu sesi bastırmaya çalışmaktadır. Doktor ve Hastabakıcı içeri girer girmez Birinci Adam bavullarını alır ve hâlâ açık olan kapıya doğru fırlar)

DOKTOR *(Birinci Adam'a)* Nereye gidiyorsunuz? Çıkmak mı istiyorsunuz? Bekleyin önce tanışalım.

(Birinci Yaşlı Adam ve Birinci Yaşlı Kadın kapıya yönelirler. Doktor bir silah çıkarır)

DOKTOR Kımıldamayın. *(Yaşlılar durur. Arka taraftaki kapı sertçe kapınır)* Yerleriniz! *(Birinci Yaşlı Adam ve Birinci Yaşlı Kadın yeniden yataklarına yatarlar. Yaşlılar yeniden gülmeye başlarlar)*

DOKTOR *(Birinci Adam'a silahını gösterir ve cebine koyar)* Affedersiniz bayım, bu sadece ortapedik bir alet. *(Yaşlılara)* İyileştiniz mi? Sağlığınıza kavuştunuz mu?

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Sağlıklyız.

İKİNCİ YAŞLI ADAM İyileştik.

BİRİNCİ YAŞLI KADIN Çıkabiliriz.

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Bahçede biraz dolaşabiliriz.

İKİNCİ YAŞLI KADIN Burada sizinle mutluyuz.

İKİNCİ YAŞLI ADAM Mutluyuz ve sağlıklıyız.

DOKTOR Yalancılar!

(Yaşlılar, yan taraflarına yaslanarak kalkmışlardır, artık gülmezler ve kıııldamazlar)

HASTABAKICI *(Yaşlılara)* Yatın!

DOKTOR *(Birinci Adam'a)* Bunlar adam olmaz. Bunu biliyorlar. *(Yaşlılara)* Beni kandıramazsınız. Ben doktorum.

BİRİNCİ ADAM *(Doktor'a)* Benim durumum farklı, Sayın Belediye Başkanı.

DOKTOR Biliyorum. Siz oteli şaşkırdınız. Burası şehirin oteli değil burası Hotel-Dieu Hastanesi. Doktor deyin bana.

BİRİNCİ ADAM Sayın Belediye Başkanı, pardon, Sayın Doktor, benim adım...

DOKTOR Biliyorum. Sizin geleceğiniz bana söylendi.

BİRİNCİ ADAM Konsolos mu söyledi?

DOKTOR *(Hastabakıcı'ya)* Ziyaretçimizin fişi yanınızda mı?

HASTABAKICI Evet Doktor. Bu Koriakides Bey.

DOKTOR *(Birinci Adam'a)* Koriakides. Adınız bu mu?

BİRİNCİ ADAM Sanırım doğru Doktor. Evet durum icabı öyle. Bir turistim.

DOKTOR Doğal olarak herkes gibi. Ama topluluğunuz nerede?

BİRİNCİ ADAM. *(Doktor'a)* Vizemi imzalatmak için size getirdim. *(Hastabakıcı'ya)* bunu bilmelisiniz, siz herşeyi kaydettiniz.

HASTABAKICI Bu ayrıntı fişinizde yazmıyor.

BİRİNCİ ADAM Çok ilginç. Çok yazık. Fişe iyice bakınız.

HASTABAKICI İyice baktım.

DOKTOR *(Birinci Adam'a)* Her şey sizi şaşkırtıyor. Bu önemi olmayan bir ayrıntı.

BİRİNCİ ADAM Çıkmak istiyorum.

HASTABAKICI Hepsi aynı. (*Birinci Adam'a*) Bekleyin kapı açılın.

BİRİNCİ ADAM Uzun sürer mi? Burada geberip gitmeyeceğim değil mi.

DOKTOR Yok canım, hayır.

HASTABAKICI Size günlük yiyecek hakkınız verilecek. (*Yaşlılar yavaş yavaş inlemeye başlarlar*)

DOKTOR Burada çok az kalacaksınız, kırk vakit kadar, çok çok kısa kırk vakit kadar.

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Bana da aynı şeyi söylemişlerdi.

BİRİNCİ YAŞLI KADIN Hepimize aynı şeyi söylemişlerdi.

DOKTOR (*Gülümseyerek Birinci Adam'a*) Sizin için aynı şey değil. Sizin durumunuz farklı.

İKİNCİ YAŞLI KADIN Bunu da söylemişlerdi.

BİRİNCİ ADAM Nerede yatacağım, yatağım bile yok.

DOKTOR Bir yatak bulunacaktır.

(*Yaşlıların korku dolu çığlıkları*)

YAŞLILAR (*Répliğin üzerine basa basa*) İstemiyorum! İyi durumdayım. Kendimi hiç bu kadar iyi hissetmemiştim. Sizde insan kendini çok iyi hissediyor, burada özenle bakılıyor, şımartılıyor.

(*Hastabakıcı, büyük şırıngasını yaşlılara teker teker sallar*)

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Ateş etmeyin!

İKİNCİ YAŞLI ADAM Bana değil.

BİRİNCİ YAŞLI KADIN Ateş etmeyin! Kendimi iyi hissediyorum, çok genç hissediyorum, otuz yaş gençleştim sanki.

İKİNCİ YAŞLI KADIN Ağaclarım, dallarım, yapraklarım ve çiçeklerim var. Onları öldürmeyin!

DOKTOR (*İkinci Yaşlı Kadın'ı Hastabakıcı'ya parmağıyla göstererek*) O.

İKİNCİ YAŞLI KADIN (*Öteki yaşlılar yüzlerine yatak örtülerini çekerken*) Yalvarırım size. Yapmayacaksınız değil mi?

BİRİNCİ ADAM Buna tanık olmak istemiyorum. Vizemi istiyorum.

HASTABAKICI *(İkinci Yaşlı Kadın'a yönelirken)* Acı çekmeyeceksiniz. Göreceksiniz, harika olacak.

İKİNCİ YAŞLI KADIN Hayır, istemiyorum, hayır.

DOKTOR *(Birinci Adam'a)* İğneyi yapabilmesi için hastanın kolunu tutarak Hastabakıcı'ya yardım ediniz lütfen. Böylece vizenizi alacaksınız.

(Birinci Adam birkaç saniye duraklar, sonra İkinci Yaşlı Kadın'ın kolunu tutmaya gider, kadın öteki eliyle şırıngayı tutmaktadır ve bağırmaktadır)

İKİNCİ YAŞLI KADIN İstemiyorum!

(Doktor, İkinci Yaşlı Kadın'ın öteki elini tutarken, Hastabakıcı sağ kola iğneyi yapar. İkinci Yaşlı Kadın bağırtır sonra konuşur)

İKİNCİ YAŞLI KADIN Henüz değil, başka bir gün! *(İğnenin etkisiyle)* Çok iyi. Yapraklar bitti, çiçekler açtı. *(Son nefesini verir)*

DOKTOR *(Silahını çıkarır, İkinci Yaşlı Kadın'ın şakağını hedef alır ve tetiği çeker)* Her zaman tedbirli olmalı. *(Birinci Adam'a)* Cesedi kaldırmak için Hastabakıcı'ya yardım edin.

BİRİNCİ ADAM Vizemin verilmesi şartıyla.

DOKTOR Göreceğiz.

HASTABAKICI *(Birinci Adam'a)* Güvenin bize.

(Hastabakıcı ve Birinci Adam cesedi alır ve çıkış kapısına yönelirler. Yaşlılar örtülerin altından çıkarlar ve yataklarının içinde otururlar. Cesedi taşıyan Birinci Adam ve Hastabakıcı çıkarken, Doktor çıkışı koruyarak geri geri yürür. Öteki üç yaşlı saldırganlaşır, tehdit edici sesler çıkarırlar)

DOKTOR *(Silahını yaşlılara doğrultarak)* Kımıldamayın! *(Doktor da çıkar. Öteki yaşlılar kalkarlar, yataklarının yanında ayakta dururlar. Kapı yeniden açılır ve Doktor Birinci Adam'a içeri atar, Birinci Adam bavulların üstüne düşer)*

DOKTOR (*Kapının yanından*) Size vize vereceğim sözünü vermedim, en azından hemen vereceğim sözünü vermedim. Size otelimizin bir yatak vereceğini söyledim, onu da aldınız.

BİRİNCİ ADAM (*Doğrularak*) En azından örtüleri değiştirin.

DOKTOR Bavullarınız için vize veremem.

(Doktor kaybolur. Üç yaşlı saldırgan, tehditkâr bir biçimde Birinci Adam'a doğru ilerler, onu çevrelerler)

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Pis herif!

BİRİNCİ ADAM Benim hatam değildi.

İKİNCİ YAŞLI ADAM Alçak!

BİRİNCİ ADAM Böyle olsun istemedim.

BİRİNCİ YAŞLI KADIN Katil!

(Üç yaşlı onu yumruklar ve baston ve değnekleriyle döverler. Birinci Adam mücadele eder, üstüne çullanırlarını iter, yaşlılardan birini yere düşürür. Sonunda bavullarını kapar ve onları kalkan gibi kullanarak çıkış kapısına doğru geri geri gider. Arka taraftan bavullarıyla çıkar. Çıkar çıkmaz kapı otomatik olarak kapanır. Yaşlılar kapıyı yumruklarlar)

BİRİNCİ YAŞLI ADAM Açın!

İKİNCİ YAŞLI ADAM Açın!

BİRİNCİ YAŞLI KADIN Açmazsanız kırarız.

ÜÇÜ BİRLİKTE (*Yumrukluyarak*) Açın, açın, açın!

(Bir doğu ezgisi çalan kemanın sesi duyulur. Yaşlılar dönerler ve kapıya sırtlarını çevirirler. Soldan sağa genç bir Japon kızı geçer, kimono giymiştir. Yaşlılar hiç konuşmadan onu izlerler. Japon kızı kaybolur. Müzik durur. Yaşlılar yeniden kapıya dönerler ve yumruklamaya başlarlar)

YAŞLILAR Açın, açın, açın! (*Yeniden müzik duyulur. Japon kızı bu sefer sahneyi sağdan sola geçer ve kaybolur. Yaşlılar, sırtları kapıya dönük, hayran hayran kıtı seyrederek. Sonra yeniden kapıya dönerler ve yumruklamaya başlarlar*) Açın, açın, açın!

ONBEŞİNCİ SAHNE

Birinci Adam yatmaktadır.

GENÇ KADIN Şerif.

(Göğsünde büyük bir şerif rozeti olan siyah sakallı bir adam girer)

ŞERİF Her şey çözümedi. *(Şerif kaybolur)*

BİRİNCİ ADAM *(Kalkarken, Genç Adam görünüür)* Doktor, rüya gördüğümü gördüm. Bana gizemin anahtarını vaat ediyordunuz, bana dünyanın sırrını vermek zorundaydınız. Oysa şimdi bavullarımda ne olduğunu dahi bilmiyorum, bunu dahi bilmiyorum. Size bahşinizi veremeyeceğim. İstesem de dövizim yok.

GENÇ ADAM Gümrük vergileriniz için tek bir kuruşunuz da mı yok! Peki ya öteki gümrükler. Alavere havuzunun vanalarını açması için havuz beğçisine verilecek bir metelik de mi yok! Bilgiyi nasıl öğreneceğinizi sanıyorsunuz? Bir kuruşla rüyadan rüyaya geçebilirsiniz. Karşılığında bir şeyler vermek lazım.

BİRİNCİ ADAM Bana hiçbir şey öğretmediniz.

GENÇ ADAM Bir gün bir şeyler öğretebileceğim birilerini bulacağım.

BİRİNCİ ADAM Ona ne öğreteceksin?

GENÇ ADAM Ne isterse. Ne bilirse. Bana ne öğretebilirse. Ben sıradan biriyim bayım ben sadece sıradan bir doktorum. Size dediğim, öğrenecek kişi önce bana öğreneceklerini öğretmeli.

(Genç Kadın ve Şerif yeniden belirir)

GENÇ ADAM Anlıyorum. Eğer daha uzağa gidemiyorsak bu Şerif'in suçu.

BİRİNCİ ADAM Artık nereye gittiğimizi bilmiyorum. *(Genç Kadın'a)* Sizi tanıyor gibiyim.

GENÇ KADIN Hiç sanmıyorum bayım. Kesinlikle hayır. Kasabadan geliyorum, Şerif'in yardımcısıyım.

BİRİNCİ ADAM Evet evet, sizi tanıyor gibiyim.

GENÇ KADIN Belki de rüyanızda gördünüz. Neyse, buraya dünyevi zorunluluklarla gelmedim zaten.

ŞERİF: Kanun namına!

GENÇ KADIN *(Birinci Adam'a)* Size yargılanacağımızı söylemeliyim.

BİRİNCİ ADAM Sadece ülkemin kanunlarıyla yargılanırım.

ŞERİF *(Genç Kadın'a)* Bayrağı tanınan bayraklar arasında kayıtlı mı?

GENÇ KADIN Bayrağını tanımıyoruz.

ŞERİF *(Genç Adam'a)* Nöbetçi! Süngü tak!

GENÇ ADAM Emredersiniz binbaşım.

GENÇ KADIN *(Birinci Adam'a)* Bu çok ciddi olmayabilir.

BİRİNCİ ADAM Bir hata mı işledim?

GENÇ KADIN Önemli olan suçun kendisi değil, yoğunluğudur. Suç önemli değil, önemli olan insan. Kendinizi savunma hakkına sahipsiniz.

ŞERİF Mahkeme!

(Üzerinde meyveler, patatesler, çeşitli sebzeler bulunan büyük bir masa getirilir. Sarışın Genç Kadın, Şerif'e kırmızı bir manto giydirir ve peruk takar. Yaşlı bir kadın girer içeri)

ŞERİF *(Genç Adam'a)* Suçluyu getirin.

(Genç Adam elinde silahla Birinci Adam'ı sebze tezgâhının yanına bir koltuğa yerleştirir. Yaşlı Kadın tanık sandalyesinin önüne yerleşir ya da daha iyisi Sarışın Genç Kadın yaşlı bir kadına dönüşür. Saçları siyah ve beyazdır. Koyu renkli bir şal giymektedir)

BİRİNCİ ADAM Suçlamaları kabul etmiyorum.

(Koltuğunda oturmaktadır, bacak bacak üstüne atmıştır, bir sigara yakar)

GENÇ ADAM *(Birinci Adam'a)* Kalkın! Burası mahkeme salonu.

(Genç Adam nöbetçi olur yeniden)

ŞERİF *(Artık Yargıç diyeceğiz)* Çar, Mahkeme ve Velihat

adına.

BİRİNCİ ADAM Artık ne Çar'a, ne Mahkemeye ne de Veliht'a inanıyorum.

YAŞLI KADIN (*İstavroz çıkararak*) Çar, Mahkeme ve Veliht adına.

YARGIÇ (*Birinci Adam'a*) İnandığınız neyse ona yemin edin öyleyse.

BİRİNCİ ADAM (*Elini kaldırarak*) Parlamento ve Anayasa kurumları üzerine yemin ederim. (*Yeniden oturur*) Sandalyem yok.

YARGIÇ Öyleyse ayakta kalabilirsiniz.

BİRİNCİ ADAM Mahkeme kürsüsünde soğanların, pancarların, salataların ve patateslerin ne işi var anlamıyorum.

YARGIÇ Size soru sorulduğunda konuşun. (*Yargıç oturur. Yaşlı Kadın'a*) Oturunuz.

YAŞLI KADIN Sandalyem yok.

YARGIÇ Ayakta kalın öyleyse.

YAŞLI KADIN Romatizmalarıma rağmen bu hoşuma gider. Suçlamak için daha iyi oluyor.

BİRİNCİ ADAM (*Tüm gücüyle*) Asıl suçlayan benim! (*Yargıcın kürsüsüne kadar gider masaya bir yumruk indirir, sonra koltuğuna geri döner. Parmağıyla Yaşlı Kadın'ı gösterir*) Bu kadının dediği her şey yalandır. Manav kendisi. Elinizde kanıtlarınız var, çünkü hepsi masanızın üstünde. Ondan bir kilo tatlı patates ve bir kilo pancar almak istedim. (*Birinci Adam giderek heyecanlanmaktadır ve sinirlenmektedir*) Ona para vermeyi teklif ettim, bana satmak istemedi.

YARGIÇ Bu sebzelerle ne yapacaktınız?

YAŞLI KADIN Onları yemek için istemedi.

YARGIÇ (*Birinci Adam'a*) Ne yapmak istiyordunuz, gerçeği söyleyin.

BİRİNCİ ADAM Onları yemek istedim. Salata ve püre yapacaktım. Hem bu beni ilgilendirir.

YAŞLI KADIN Bu doğru değil.

BİRİNCİ ADAM Asla yalan söylemem. Yabancı aksanın yüzünden bana malına satmak istemedi.

YARGIÇ Bunu siz söylüyorsunuz.

YAŞLI KADIN Bu onun görüşü.

NÖBETÇİ Evet, Sayın Yargıç, bu iddiayı atan sanıktır.

BİRİNCİ ADAM Buraya sanık olarak gelmedim. Ben davacıyım. Şikâyetçi olan benim. Bu kadın ülkesine hakaret ettiğim iddiasında bulundu. Bana her şeyin iyi olduğunu, gelirin yeterli olduğunu, bakanların maaşlarının öğretmenlerin maaşlarından yüksek olduğunu söyledi. Bana bunun yalan olduğunu ve ülkesine kara çaldığımı söyledi. Oysa bana kara çalan o. Hiçbir ülkeyi karalamam, hatta kendi ülkemi bile. Ülkenizi ziyaret ediyorum, bu doğru. Bununla birlikte patates veya pancar almak söz konusu olduğunda yabancılarda yurttaşlarla aynı haklara sahiptirler. Özellikle söz konusu olan sadece iki kiloysa sadece iki kilo bayım. Yemek yemek istedim bayım, acıktım.

YARGIÇ Bu bir onur.

BİRİNCİ ADAM Öyleyse mahkemeleriniz, yargılarınız, sorularınız, dedikodularınız ve yanılsamalarınız rahat bıraksın beni.

YARGIÇ (*Kadın'a*) Ona malınızı satmayı sadece siyasal nedenlerden ötürü reddedebilirsiniz.

BİRİNCİ ADAM Görüyorsunuz haklıyım Sayın Yargıç. Bu kadın ülkenize kara çaldığımı kanıtlayamaz. Ona en ağır cezayı, ömür boyu hapis cezasını vermenizi istiyorum. Malına benim adıma el koymanızı istiyorum, böylece malı Yüksek Mahkemenizle paylaşabileyim. Harcadığım parayı bana geri ödemenizi ve bana bir çıkış vizesi verilmesi için yetkililerle irtibat kurmanızı ve yurttaşı olduğum devletle diplomatik ilişkiler kurmanızı istiyorum. Bana askeri madalya vermenizi veya istediğiniz başka bir madalyayı vermenizi istiyorum. Bunun da kabartmalı ve imzalı bir parşömene yazılmasını istiyorum. Hem...

YAŞLI KADIN Bu çok fazla oldu. Bu bayın ukalalığı tüm sınırları aştı. Yemin ederim, Çar, Mahkeme ve Velihat adına size gerçeği söylediğime dair yemin ederim. Hem, sonunda ısrarına dayanamayarak istediği pancarları ve patatesleri sattım ona. Yanlış yaptım, çünkü onları yemedi.

BİRİNCİ ADAM (*Yaşlı Kadın'a*) Böyle konuşmaya nasıl cesaret ediyorsunuz? (*Yargıç'a*) Bu, cezayı gerektiren bir iddia. Ölüm cezasıyla cezalandırılmasını istiyorum.

YAŞLI KADIN Size kanıtı kolayca sunabilirim.

BİRİNCİ ADAM Burada Yüksek Mahkemenin Sayın Yargıcının kürsüsünün üzerinde hiç dokunulmadan dururlarken nasıl yiyebilirdim onları?

YAŞLI KADIN (*Yargıç'a*) Emredin bavullarını açsın.

YARGIÇ: Sanığın bavullarına bakın.

BİRİNCİ ADAM Bu çok komik bir formalite. Sakınacak hiçbir şeyim yok benim.

NÖBETÇİ (*Yargıç'a*) Anlaşıldı, Sayın Yargıç.
(*Bavullardan birini açar*)

YAŞLI KADIN Eeee?

NÖBETÇİ Çimentoyla karışık bir kilo pancar var bavulda.

YARGIÇ: İkinci bavulu açın!
(*Nöbetçi ikinci bavulu da açar*)

YAŞLI KADIN Görüyorsunuz.

NÖBETÇİ (*Bavulu açtıktan sonra*) Ayakkabılar, çimento, yine çimento ve bir kilo patates var.

YAŞLI KADIN Gördünüz mü onları yememiş.

BİRİNCİ ADAM (*Ayağa kalkar ve bavullara bakar*) Hiçbir şey anlamıyorum Sayın Başkan, sizi temin ederim.

YARGIÇ (*Yaşlı Kadın'a*) Temize çıktınız. Uğradığınız zararlar için size bir tazminat verilecektir. (*Birinci Adam'a*) Sizin kaderiniz hakkında karar verilecektir. Yalancı!

(*Mahkeme Heyeti karar vermek için geri çekilir*)

BİRİNCİ ADAM Hiçbir şey anlamıyorum. Hiçbir şey anlamıyorum.

YARGIÇ, NÖBETÇİ ve YAŞLI KADIN Çar, Mahkeme ve Veliaht adına.

BİRİNCİ ADAM Aldığım pancarlar ve patatesler nasıl olur da hem Yargıcın kürsüsünün üzerinde hem de bavulumda olabilir? En azından bavullarımı kapatabilir miyim?

(Yargıç, Nöbetçi ve Kadın geri çekilir)

BİRİNCİ ADAM *(Bavullarını kapatır)* Büyü bu! Rezil pancarlar! Bu bana ders olsun.

ONALTINCI SAHNE

Arka tarafta Birinci Adam bavullarıyla belirir; dikkatlice bir adım atar, sağa ve sola bakar. Sağda, siyah ipek elbise giymiş, taşra modasına uygun, şapkalı bir kadın belirir; kilise çanları duyulurken sahneyi geçer.

Birinci Adam bavulları ayaklarının dibinde görünmemek için duvara yanaşır.

BİRİNCİ ADAM Pazar.

(Bayan kaybolur. İki kadın sahneyi aynı yönde geçerler. İkisi de yuvarlak şapka veya manto veya şemsiye taşımaktadırlar)

BİRİNCİ KADIN Gördün mü şekerim, Bayan Goupillon, kiliseye yeni siyah ipek elbisesiyle ne mantosu ne de şemsiyesi olmadan gidiyor, oysa ufukta kocaman siyah bir bulut var.

İKİNCİ KADIN Ne bu, cesaret mi, yoksa bilinçsizlik mi?

BİRİNCİ KADIN *(Birinci Adam'ın yanında geçerek)* Jacques! Nasılsınız?

BİRİNCİ ADAM Yanılıyorsunuz, ben Jacques değilim.

İKİNCİ KADIN *(Birinci Adam'a)* Bayan Goupillon'u tanılıyorsunuz veya en azından babasını tanıyor olmalısınız. Pazar meydanında 3 numarada oturur, bir

mağazası var, bir silah dükkânı.

BİRİNCİ ADAM Makineli tüfeğe ihtiyacım yok.

(İki kadın yine seyircilerin solundan kaybolur. Birinci Adam zorlukla bavulları alır, yere bırakır, alnını siler, bavulları tekrar zorlukla kaldırır. Seyircilerin solundan başka iki kadın ve bir adam girer. Birinci Adam yine duvara kapanır. Üçü de Birinci Adam'a doğru ilerler)

BAŞKA BİRİNCİ KADIN Eğer yerleri tanımak istiyorsanız. Bilin ki burası gerçek şehir değil.

BAŞKA ADAM Kilise meydanında olmanıza rağmen.

BAŞKA İKİNCİ KADIN Gerçek şehir, eski olanı, buraya iki kilometre uzaklıkta, harabesiz, ağaçsız, pazarsız küçük bir kasaba.

BAŞKA BİRİNCİ KADIN Tam tersi yönde. Poitiers yolunda.

BAŞKA ADAM Bakın çamaşırhaneden sonra, sağ tarafta bostanı geçin, şatodan sonra sol tarafınızda koyunların otladığı bir otlak göreceksiniz.

BAŞKA İKİNCİ KADIN Çamaşırhane Sokağının sonunda orman geçidi bulunur..

BAŞKA BİRİNCİ KADIN Geçit küçük Garonne'un üzerinden geçer.

BAŞKA ADAM Eski köprü adıyla tanınır ülkede. Allah rahmet eylesin dayım kasabanın resmi şarhosuydu. Sendeleyerek buraya gelirdi. "Tanrım, yalvarırım, bırakın geçeyim, bir daha asla içmeyeceğim," diye bağırdı. Ama öteki tarafa geçince, dans eder, şarkı söyler ve bağırdı, "Yine içeceğim, Hah! ha! ha!".

(Öteki iki kadın kahkahalarla gülerler)

BAŞKA İKİNCİ KADIN Köprünün öteki kıyısında bir yol vardır. Daha uzakta sizi Kutsal Bakire yolundan Saint-Jacques Köprüsüne götüren bir yol uzanır.

BAŞKA BİRİNCİ KADIN Sonra dümdüz önünüze bir çayır çıkar, buradan yukarı iki yanında pembe, beyaz, mavi ve yeşil akdikenlerin bulunduğu dar bir yol çıkar.

BAŞKA ADAM Çitin arasından, çimenlikleri göreceksiniz,

bunun ortasında su birikintisi fark edeceksiniz, bu su birikintisinde çilli, kızıl saçlı bir kız yüzmektedir. Durmayın. Küçük Pucelle Sokağını izleyin, sağ tarafınızda sonra sol tarafınızda sonra da önünüzde çakıllı yollar, sardunya bahçeleri, yılan gibi kıvrılan bir göl göreceksiniz.

BAŞKA İKİNCİ KADIN Bu yamaçlarda süsen çiçekleri, mavi, sarı, yeşil, siyah unutmabeni çiçekleri ekilidir sonra da yol boyunca gökkuşağı renginde güvercinlikler vardır.

BAŞKA BİRİNCİ KADIN Sonra fındık ağaçlarıyla dolu küçük bir tepe. Sonra, otlaklar, çilek ağaçlarıyla bahçeler, çilek ağacı ormanları ve sonra parkın sonunda beyaz bir duvar karşına çıkar.

BAŞKA ADAM İşte burada durmalısınız.

BAŞKA İKİNCİ KADIN Ama Ahtenaise Kilisesine gitmek için doğru yol bu değildir. Gri çitlerden sonra hemen sağa dönmek gerekli sonra yeşil buğday tarlaları uzanır, buralarda parlak kırmızı gelincikler doludur ve sonra önünde bahçeler bahçeler uzanır.

BAŞKA BİRİNCİ KADIN Bu yol varoşlara iner ve Pucelle Sokağının öteki ucuyla keşişirsiniz, sonra solda bir U dönüşü yapın, dörtyol ağzını geçin, dümdüz gidin, kasabayı göreceksiniz, kilise ve Anthenaise kilisesi karşındadır.

BAŞKA İKİNCİ KADIN İyi gezintiler bayım.

BAŞKA ADAM (*Hasır şapkasını sallayarak*) İyi gezintiler.

BAŞKA BİRİNCİ KADIN İyi gezintiler.

(*Reverans yapar. Üç kişi seyircilerin sağından kaybolurlar. Birinci Adam bavullarını kaldırmak ister. Çılgına dönmüş bir tavuğun gıdıklaması duyulur. Adam yine duvara yapışır. Sağ taraftan bir tavuk girer sahneye ardından elinde bıçakla sahneye yaşlı bir kocakarı girer*)

KOCAKARI: Pis hayvan! (*Tavuşu yakalamaya çalışır ve*

başaramaz.) Aksi şeytan! (Sonunda hayvanı yakalamayı başarır. Koltuğunun altına sıkıştırır. Tavuğun kafasını keser. Tavuğun kafası gövdesinden ayrılır. Kan akar) Pis hayvan! (Sürekli "Pis hayvan," diyen kocakarı sahnenin solundan dışarı çıkarken sağ taraftan bir erkek ve bir kadın girer, birinin elinde masa ötekinin elinde sandalyeler vardır. Adam sandalyelerden birine, masanın yanına oturur, bu arada kadın sağ taraftan çıkar, bir süre sonra elinde bir örtüyle gelir, örtüyü masaya serer; yeniden çıkar, elinde iki servisle gelir, masaya koyar; oturur, adam sağ taraftan çıkar ve iki tabakla gelir, oturur.

Sol taraftan Roma imparatoru kılığında bir adam gelir: başında defne yapraklarından bir taç vardır ve harp taşımaktadır. Öteki iki kişinin önünde ayakta durur)

ROMALI KILIĞINDAKİ ADAM Zafer peşinde koştum. İşte defne yapraklı tacım. *(Defne yapraklı tacımı gösterir)* Beklemek yerine durmadan koştum. Dünyayı kurtarmalıydım. En azından kurtarmayı denedim. Onurlu bir yenilgi güzel bir başarıya yeğ midir? Gurur fanfanları üzücüdür. Çok üzgünüm. Piramit ters düz oldu.

(Kocakarı seyircilerin sağından girer, ötekilerin masasının karşısına bir koltuk yerleştirir. Sağ taraftan çıkar. Romalı Kılığındaki Adam koltuğa oturur)

ROMALI KILIĞINDAKİ ADAM Dul kalan karıma ve yetim kalan çocuklarıma kavuşacağım.

(Liriyle şarkı söyler)

"Oğlumun adı Pisagor,
kızımın adı Eurakadır
ama İtalyan liri çalarım"

ADAM Arasıcaklar yeterince tatlı değilmiş.

(Kocakarı elinde kızarmış tavukla içeri girer ve masaya bırakır. Adam çatalını tavuğa batırır, kadın da aynı şeyi yapar, sonra Romalı Adam da aynı şeyi yapar; suratları ifadesizdir. Bir saniye sessizlik olur)

KADIN *(Romalı Kılığındaki Adam'a)* Sizce?

ROMALI KILIĞINDAKİ ADAM *(Oturmaktadır)* Tavuk yeterince taze değil.

KOCAKARI Oysa daha birkaç saniye önce yaşıyordu.

(Adam masayı taşıyarak sağ taraftan çıkar; kadın da sandalyeleri alır onu izler; Romalı Kılığındaki Adam kalkar. Kocakarı soldan koltukla çıkar. Romalı Kılığındaki Adam bir saniye ayakta kalır, sonra sol taraftan çıkar.

Birinci Adam, bu sahne sırasında yanına bıraktığı bavullarını alır, zorlukla kaldırır, yeniden yere bırakır, alnını siler, zar zor bavulları kaldırır.

Seyircilerin solundan ikinci bir adam girer)

İKİNCİ ADAM Bavullarınız çok ağır sanırım.

BİRİNCİ ADAM *(Bavulları tekrar yere bırakarak)* Hiç de değil! Yani adamına göre değişir. Kimi zaman ağır, kimi zaman hafifler.

(Seyircilerin sağından üçüncü bir adam girer. Polis kılığındadır)

ÜÇÜNCÜ ADAM *(Birinci Adam'a)* Ne var bavullarınızda?

İKİNCİ ADAM *(Polis'e)* Bence baksanız iyi olur. Bu bavullu adam çok garip.

ÜÇÜNCÜ ADAM *(Rozetini göstererek Birinci Adam'a)* Ben şerifim. Ne var bavulların içinde?

(İkinci Adam bir bavulu kaldırmaya çalışır)

İKİNCİ ADAM Çok ağır. Kaldıramıyorum.

BİRİNCİ ADAM Konsolosluğumu arıyorum. Daha önce oraya gitmiş miydiniz unuttum, ya da bana vize verilmiş miydi?

İKİNCİ ADAM Konsolosluğunuz yasaklandı.

BİRİNCİ ADAM Yine de tatil günlerinde açık olabilir. Bugün Pazar.

İKİNCİ ADAM *(Birinci Adam'a)* Bugünün Pazar olduğunu nereden biliyorsunuz?

ÜÇÜNCÜ ADAM Bavullarınızda ne var?

BİRİNCİ ADAM Çimento. Sadece çimento.

ÜÇÜNCÜ ADAM (*İkinci Adam'a*) Şu adamın bavullarını açın!

(*İkinci Adam, Birinci Adam'ın yardımıyla bavulları açar. İkinci Adam ve Üçüncü Adam bavuldan çamaşır, ayakkabı, bir bebek vb. çıkarır, yeniden bavula koyar*)

ÜÇÜNCÜ ADAM (*Birinci Adam'a*) Evet. Çimento var. Kapatabilirsiniz.

(*Birinci Adam bavulu kapatır*)

ÜÇÜNCÜ ADAM (*Birinci Adam'a*) Ama inşaat izniniz yok. İzni almaya çalışın.

BİRİNCİ ADAM İşte ben de bu izin için Konsolosluğa gitmeye çalışıyorum.

(*İkinci ve Üçüncü Adam sahneden çıkarlar, ilki seyircilerin sağ tarafından ikincisi sol taraftan çıkar*)

BİRİNCİ ADAM Kalbimi sıkıştıran ağırlığı kaldırdılar.

(*Büyük bir rahatlıkla bavulları kaldırır. Bir adım atar, sola bakar sağa bakar, bir gürültü duyar, yeniden duvara yapışır. Sağ taraftan önceki sahnede gördüğümüz kimonolu Japon kız girer ve sol taraftan çıkar*)

BİRİNCİ ADAM (*Her zamanki gibi duvara yapışık vaziyette*) Bu dünya tehlikelerle dolu!

(*Olanaklar el verirse ya da sahne yönetmeninin isteğine bağlı olarak, elinde makineli tabanca taşıyan bir adam sahnenin sağından soluna gider ve...*)

MAKİNELİ TABANCALI ADAM Tehlike, şeytan gibidir, bir sözcük yeterli. Çağırırsınız koşarak gelir.

(*Makineli Tabancalı Adam kaybolur. Çıglıklar, silah sesleri, zincirleme patlama sesleri, uçak sesleri, bebek ağlamaları duyulur. Birinci Adam duvara yapışık vaziyette delirmiş gibi her yöne bakmaktadır. Üstü yırtık pırtık kanlar içinde bir kadın girer sahneye, bağırır, düşer, kalkar, çöker, kalkar ve sağ taraftan kaybolur. Hareketleri belli bir ritimdedir ve hızlı hızlı hareket eder. Birinci Adam bavullarını alır, sağa ve sola bakar, sahnenin ortasına kadar ilerler. Motor sesleri yaklaşır.*)

Sağ taraftan pat pat sesler çıkaran bir motosiklet ya da bisiklet üzerinde bir adam girer ve Birinci Adam'ın etrafında döner. Sol taraftan yine motosiklet ya da bisiklet üzerinde bir üçüncü adam girer. İki motosikletli etrafında dönerek Birinci Adam'ı yavaş yavaş sıkıştırırlar. Birinci Adam kaçmaya çalışır; iki motosikletlinin korkutucu tavırları vardır, kasket ve güneş gözlüğü takmaktadırlar)

BİRİNCİ ADAM (*Hareketsiz kalarak*) Ben değilim. Yanılıyorsunuz, yemin ederim. Ben değilim. (*İki motosikletli oyunlarına devam eder sonra sol taraftan kaybolurlar. Birinci Adam sahnenin ortasında bavuluyla kalakalır. Gürültüler giderek uzaklaşır, sonra da duyulmaz olur*)

BİRİNCİ ADAM Acaba üçüncü bavulumun nerede olduğunu sormak için uygun bir zaman mı?

ONYEDİNCİ SAHNE

BİRİNCİ ADAM (*Bavullarıyla*) Ne güzel park!
(*Fonda pencereyi beyaz bir duvar belirir. Pencere aydınlanır, bir adam bakar*)

BİRİNCİ ADAM (*Pencereye doğru*) Ne istiyorsunuz benden, ben hiçbir şey yapmadım. Susadım. Bu çok normal çünkü çok koştum.
(*Pencere açılır*)

PENCEREDEKİ ADAM Parkın sonunda bir han olacak.
(*Adam ve pencere kaybolur. Seyircilerin sağında bir bar görüntüsü belirir. Barın arkasında bir barmen vardır*)

BARMEN (*Birinci Adam'a*) Akıl sağlığı sertifikanızı gösterirseniz size içecek bir şeyler verebilirim.

BİRİNCİ ADAM Neden? Bana hakaret ediyorsunuz. Doğru değil bu. Eğer herkes size böyle bir sertifika vermek zorunda olsaydı kimseye içki veremezsiniz.

BARMEN Sizin durumunuz farklı. Bana öyle geliyor ki delisiniz, ya da size iğne yapılmış. Siz uyuşturucu

almışsınız.

BİRİNCİ ADAM Ben de ötekiler gibi bir müşteriyim. Hatta mavi kartım, yolculuk kartım var. İnsan haklarını çiğniyorsunuz! Çok garip bir ülke burası. Bakın, işte kartım.

BARMEN Bizde geçmez.

BİRİNCİ ADAM Oysa tüm uygar ülkelerde...

BARMEN Beni ikna etmeyi başaramayacaksınız.

BİRİNCİ ADAM Bavulumda bir tane daha var. Bir dakika bekleyin.

BARMEN Beni ikna etmeyi başaramayacaksınız.

(Birinci Adam bavullarıyla uzaklaşır ve sahnenin öteki ucuna gider. Bavullarını bırakır)

BİRİNCİ ADAM Bu kesinlikle kabul edilemez.

(Ceplerini arar, bir sigara paketi çıkarır, bir sigara alır yakmaya çalışır beceremez) İslanmış. (Başka bir tane yakmaya çalışır, bir tane daha, sonra bir tane daha, hep başarısız olur) Delinmişler her yerden hava giriyor.

BARMEN *(Alay eder, sonra)* Görüyorsunuz siz delisiniz.

BİRİNCİ ADAM *(Sigaralarını birbiri ardına atar)* Başka bir tane satın alacağım. Sigaranız olmalı değil mi? *(Bara yönelir, Barmen ve bar kaybolur. Birinci Adam Barmen'in bulunduğu yere bir tekme atar)* Burada bir dükkân vardı! Sadece bir çukur var şimdi. *(Barın bulunduğu yerde tepinir) İntikamımı alacağım! (Seyircilerin solunda, biraz önce Birinci Adam'ın bulunduğu yerde, küçük bir ağaç, yuvarlak bir masa ve üç bahçe sandalyesi belirir. Üç adam masaya otururlar. Bu arada küçük bir masayla ve bir sandalyeyle bir kadın girer sahneye, sandalyeye Birinci Adam oturur. Sahnede sessizlik.*

Kadın ön plandadır; ayaktadır, onun yanında Birinci Adam vardır. Daha geride masa etrafında oturan üç adam vardır.

Birinci Adam kadına bakar, sonra üç adama döner. Onlardan birine bakar, ona kanı kaynamış gibidir)

BİRİNCİ ADAM Buraya içmek için geldim, çünkü bu kadar çok yürüdükten ve bu bavulları taşıdıktan sonra çok susadım. Hem de bazılarının kırıcı davranışlarından kurtulmak için. Sanırım size kanım kaynadı, siz daha anlayışlısınız ya da bana öyle geliyor.

KADIN (*Birinci Adam'a*) Endişelenmeyin bayım. Size hizmet etmek için buradayım. Size içecek ve yiyecek bir şeyler getireceğim. (*Sol taraftan çıkar*)

BİRİNCİ ADAM İçmek için ne getirecek bana? Ne yemeği getirecek?.. Bekliyorum.

(*Ara.*)

Üç adam seyircilerin sol tarafından çıkar. sandalyeleri ve masayı da götürürler) Nasıl bir yiyecek ve nasıl bir içecek? Nasıl bir yiyecek ve nasıl bir içecek? Bekliyorum. Bana ne getirecek?

(*Birinci Adam bir süre hareketsiz kalır. Belli bir süre sonra sahnenin öbür ucunda, biraz önce barın ve Bar-men'in bulunduğu yerde, bir ışık görünür ve dans sesleri ve müziği duyulur, ama çok yüksek sesli değildir. Arka tarafta smokinli ya da giyimli üç adam belirir ve sağ taraftan ışığın geldiği yerden kaybolurlar. Sonra sağ tarafta şort, sutyen ve beyaz eldivenler giymiş sarışın bir kadın belirir. Birinci Adam'a doğru yönelir*)

SARIŞIN KADIN (*Çok genç çok toy olmalıdır*) Sizi ziyaretçilerimiz arasında görmekten memnunum.

BİRİNCİ ADAM Peki ya kocanız?

SARIŞIN KADIN O da mutludur. Hatta gelmeniz için ısrar eden oydu. Bavullarınızla tabii.

BİRİNCİ ADAM Bu çok sıkıcı.

SARIŞIN KADIN Gelin size dans etmeyi öğreteceğim.

BİRİNCİ ADAM Peki ya bavullarım?

SARIŞIN KADIN İşte kocam burada. Onlara göz kulak olur.

(*Koca sağ taraftan gelir*)

KOCA (*Birinci Adam'a*) Sizi aramızda görmekten mem-

nunum. Bavullarınıza göz kulak olacağım. Bana güveniyorsunuz değil mi?

(Sarışın Kadın Birinci Adam'ı sahnenin ortasına getirir. Sıkıca sarılır. Birinci Adam çekingendir)

SARIŞIN KADIN *(Fazla abartmadan sosyete kadını rolünde)* Ama endişelenmeyin. Kocam bavullarınızın çalınmasına izin vermeyecektir.

(Birinci Adam kadını omuzlarından kavrar, bir iki dönüş yaparlar sonra Birinci Adam durur)

SARIŞIN KADIN Çok çekingensiniz. Bakın kocam arkasını dönüyor.

BİRİNCİ ADAM Arkasını mahsus mu dönüyor?

(Mimiksiz, hareketsiz, ölçülü ve tutuk bir oyundur)

SARIŞIN KADIN Evet mahsus.

BİRİNCİ ADAM Gizli bir yer bulmalı.

(Kadın'ı sahnenin arkasına götürür, bir polis belirir)

BİRİNCİ ADAM Burada yasaktır.

SARIŞIN KADIN Yakında bir çalılık var.

(Adam'ı çalılığa götürür)

BİRİNCİ ADAM Polis bizi izliyor.

SARIŞIN KADIN Şu yıkık duvarın arkasına.

(Birkaç adım atarlar)

BİRİNCİ ADAM Bizi gözlüyor.

POLİS Burada sigara bulamazsınız. *(Polis kaybolur)*

BİRİNCİ ADAM Nereye sığınabiliriz?

SARIŞIN KADIN Şu holün altına.

(Birkaç adım atarlar. Polis yeniden belirir)

BİRİNCİ ADAM Her yerde o var.

SARIŞIN KADIN Başka yere gidelim.

BİRİNCİ ADAM Zamanımız yok. Trene binmeliyim.

SARIŞIN KADIN Sizi gara arabamla götüreceğim.

(Sarışın Kadın sağ taraftan kaybolur. Birinci Adam bavullarına yönelir)

KOCA *(Doğal ve terbiyeli)* Bavullarınız burada. Ama acele edin treninizi kaçıracaksınız.

(Sarışın Kadın yeniden belirir, bir şapka takmıştır ve

elinde bir çanta vardır)

SARIŞIN KADIN *(Birinci Adam'a)* Bavullarınızı alın ya da almayın, gelin, tren on dakika içinde kalkacak.

BİRİNCİ ADAM Zaman yok. Zaman yok. Bavullarım olmadan gitmem.

(Seyircilerin sağındaki köşe özellikle aydınlatılır. Giyimli iki ya da üç adam belirir. Bir vals müziği çalmaktadır)

GİYİMLİ ADAM Dans edelim, bayanlar, dans edelim.

(Kadınların gülüşleri duyulur. İki kadın belirir; gülmektedirler. Gürültü çoğalır)

SARIŞIN KADIN *(Birinci Adam'a)* Gelin katılın bize.

KOCA Hadi ama istediğini yapın.

GİYİMLİ İKİNCİ ADAM *(Birinci Adam'a)* Gelin bizimle dans edin.

BİRİNCİ ADAM Dansa girmek istemiyorum. Dans etmek için gelmedim bu ülkeye.

(Dans. Yüksek sesli müzik. Maytaplar.

Birden her şey durur. İnsanlar hareketsiz kalırlar)

ONSEKİZİNCİ SAHNE

KİŞİLER: *Birinci Adam, bir Kadın, İkinci Adam.*

BİRİNCİ ADAM Burası mı? Geldim mi?

(Sahne karanlıktır. Adam'ın elinde bir kürek vardır)

İKİNCİ ADAM Saatiniz kaç?

BİRİNCİ ADAM Tüm bu yolculuklarım sırasında, değişik ülkelerde ve değişik yüksekliklerde o kadar çok saat değiştirdim ki, şu anda hangi senede olduğumuzu, hangi ayda ve tabi ki hangi saatte olduğumuzu bilmem olanaksız. Ama hava hâlâ karanlık. Gün mü doğuyor ya da akşam mı oluyor?

İKİNCİ ADAM İşte, kayıkla size gönderdiğim bavullarınız.

BİRİNCİ ADAM Sandalı bu kadar iyi kullandığınız için

sizi kutlarım. Yolculuk uzun ve tehlikeliydi. Nehir dalgalıydı, ama neden bu kadar pisti neredeyse siyahtı? Bu bindirme iskelesi gibi.

İKİNCİ ADAM Çünkü buraları nehrin kirli suları ile yıkıyorlar.

BİRİNCİ ADAM Bana bavullarımı getirdiğiniz için teşekkür ederim. Ötekini kaybettiğiminden beri üçüncü boyutum yok. İçimde bir şeyler eksik. Sakatım. Bana böyle bakınca açıkça görülmüyor tabii ki.

İKİNCİ ADAM Bu bir parabol mü?

BİRİNCİ ADAM Gelmek gereken yerin burası olduğuna tamamen emin değilim.

İKİNCİ ADAM Başka bir yere çıkamazdık. Başka bir dubalı köprü yok.

BİRİNCİ ADAM Nereye çıktığımızı yine de bilmek isterdim, çünkü nerede sandala bindiğimizi de bilmiyordum.

(Adam küreğiyle gider. Seyircinin sokunda orta yaşlarında bir kadın belirir; belden yukarısı çıplaktır. Oldukça kirli bir etek giymektedir. İnci bir kolye takmaktadır)

KADIN Artık seni beklemiyordum. Nihayet buradasın. Kichinev Limanındayız.

BİRİNCİ ADAM Birbirimizden burada ayrılmamıştık.

KADIN Ama birbirimizi burada bulduk.

BİRİNCİ ADAM Burada mı oturuyorsun?

KADIN Buraya senin gidişinden hemen sonra geldim, belki buradan geçersin diye, seni bekledim.

BİRİNCİ ADAM Çok uzaklardan geliyorum. Karanlık şehirlerden geçtim. Söylemeye çalıştım, gerçeği söyleyecektim.

KADIN Hangi gerçeği söyleyecektin? Kime?

BİRİNCİ ADAM Artık bilmiyorum. Acaba biliyor muydum? Artık bilmiyorum. İşte bu nedenle sadece yıpranmış paraboller buldum. Yolculuk yapmak için denizci olmam gerekti. Kirli sularla kirli köprüler

yıkadım. Akan su kapkaraydı. Kichinev de artık bir güneş şehri değil.

KADIN Neden Kichinev'e geldin?

BİRİNCİ ADAM Bu kadar uzun bir ayrılıktan sonra, seni görebilmek için.

KADIN Buraya çikalı birkaç saniye oldu, ne nereye çıktığımı ne de nereden geldiğini biliyordun. Ben biliyordum, çünkü seni bekliyordum. Antenlerim var çünkü her yerde seni bekliyorum, dünyanın her köşesinde seni bekledim. Kichinev'de olduğumuzu ben söyledim sana.

BİRİNCİ ADAM Her neyse randevular için ideal bir yer burası.

KADIN Randevular için.

BİRİNCİ ADAM Sadece bizim randevumuz için sadece bizim randevumuz. Uygun sözcükleri bulamıyorum çünkü parabolleri kaybettim. Kirli sularla kirli köprüleri yıkadım. Akan su kapkaraydı. Kısa saplı eski bir süpürgeyle kaldırımları süpürdüm, ötekiler bilgisayarlarla oynarken benim bir aspiratörüm bile yoktu. Ötekilerin tek başına tüm işi yapan çimenbiçerleri varken ben zararlı otları ellerimle temizledim. Ve yollarda.

KADIN (*Kuşkucu ve alaylı bir tonla*) Evet ne yaptın yollarda?

BİRİNCİ ADAM Bir vincim olmadığı için taşları ve çakılları heybelerde topladım. Toprağı tırnaklarımla kazdım çünkü delgi makinem yoktu.

KADIN En azından bu komşuları daha az rahatsız etmiştir.

BİRİNCİ ADAM Gürültü yapmak bana yasaklandı. Hasat makinem olmadığı için bir orakla hasat yaptım, hatta bazen orakçıkla, Ekim makinem olmadığı için de elimle ektim tohumları.

KADIN Neden yaptın bütün bunları?

BİRİNCİ ADAM Geri gelmek ve seni bulmak için.

KADIN Yalancı! Senelerim seni beklemekle geçti. İlayatımın en güzel zamanları. Bak.

BİRİNCİ ADAM Param var. Şehirde gezelim. Param, banknotlarım var durumumuzu düzeltebiliriz. Yalvarırım ağlama. Onu nasıl teselli etmeli! (*Ellerini bükerek ve kadın ağlar*) Yanılıyorsun, yaşlanmadın. Neden derinin rengi bu kadar koyu, temiz değil. Neden insanların yanında çıplak dolaşıyorsun? (*Onu daha da sıkı sarar, o da ağlamaktadır*) Seni umutsuzca seviyorum. Sular temizlenecek, gökyüzü açılacak, insanlar artık yolundan çekilmeyecekler, seni kutsayacaklar ve ben seninle olacağım. Seni seviyorum. İkimiz yeniden öğretmen olacağız. Gözyaşlarını sil, incilerini yutma, yalvarırım.

KADIN Alacakaranlık oldu.

BİRİNCİ ADAM Önümüzde yepyeni bir kariyer var. Göreceksin yarın her şey yenilenecek. Şimdi anlıyorum, seni tanıyorum.

KADIN Zamanının büyük bir kısmını uyumakla geçirdiğin ömründe ender olarak arada sırada uyandığın anlar oluyor.

BİRİNCİ ADAM Rüyadan uyanıyorum. Bir daha asla rüyamda uyamayacağım.

ONDOKUZUNCU SAHNE

Birinci Adam iki bavulunu da taşıyarak sahnenin bir o yanına bir bu yanına gitmektedir. Pek çok defa gider gelir. Arada sırada bavullarını bırakır, alnını siler, sonra yeniden yürümeye başlar ve bu böyle devam eder.

Bir kadın tam tersi yönde yanından geçer. İkisi birbirini görmezden gelir. Bu biçimde pek çok kez sahnenin bir o yanına bir bu yanına gidip gelirler.

Kadın kaybolur, sonra başka bir adam girer sahneye, şapkası yoktur, kırmızı bir uşak yeleği giymiştir. Sahneyi

bir uçtan bir uca üç kez geçer. Sonra çıkar.

Sonra Birinci Polis ve bunun ittiği tekerlekli sandalyeli bir kadın aynı biçimde sahnenin bir o yanına bir bu yanına gidir gelirler. Sonra kaybolurlar.

Sonra, tekerlekli sandalyede bu kez Birinci Polis olduğu halde bunu iten İkinci Polis sahneye girer, iki ya da üç kez sahneyi bir uçtan bir uca geçerler.

Sonra, bu sefer İkinci Polis tekerlekli sandalyededir; Birinci Polis tarafından itilmektedir. Onlar da ötekiler gibi sahneyi birkaç kez gider gelirler.

Sonra başrol oyuncusu sahneyi soldan sağa geçerken tam tersi yönde sağdan sola boş bir tekerlekli sandalyeyi iten Yaşlı Kadın geçer. Bu hareket iki ya da üç kez tekrarlanır.

Tüm bu kişiler, Birinci Adam da, birbirlerini görmezden gelmektedirler.

Sonra, tekerlekli sandalyeyi iten Yaşlı Kadın, bunun arkasından sırayla Birinci ve İkinci Polis ve topallayan yaşlı bir adam da sahnenin bir ucundan girip öbür ucundan çıkarlar.

Tekerlekli sandalyede genç bir Kadın bir görünür, bir kaybolur; Yaşlı Kadın tekerlekli sandalyeyi itmektedir. Ardında iki polis ve Üçüncü Adam vardır.

Bu arada Birinci Adam volta atmaya devam etmektedir.

Sonra, Birinci Adam'ın yürüyüşünün tersi yönde Birinci Adam'ın taşıdığı bavullara çok benzer bavulları arabasında taşıyan İkinci Polis sahneye girer.

Sonra içinde iki bavul bulunan bir arabayı iten bir kadın geçer boydan boya sahneyi. Sonra tersi yönde Birinci Polis iki bavul olan bir arabayı iterek sahneyi geçer.

Sonra, İkinci Kadın tersi yönde iki bavul bulunan bir arabayı iteklerken görülür.

Bu gidi geliş aralıklarla devam eder. Herkes Birinci Adam'ın yönünün tersi yönde gidip gelmektedir ve sonra kaybolmaktadır.

Sonra iki kadın, birbiri ardına, her ikisi de bir araba

itekleyerek sahneyi geçerler.

- Sonra sağdan sola birbiri ardına iki polis, içinde iki bavul bulunan arabayı itekleyerek sahneyi geçer ve öteki uçtan kaybolurlar.*

Sonra bir tarafta her biri içinde iki bavul bulunan bir arabayı itekleyen iki polis görünür, bu arada tersi yönde içinde iki bavul bulunan arabaları iten iki kadın gelir ve sahnenin ortasında dururlar.

Birinci Adam elinde iki bavuluyla kendini ötekilerin ortasında bulur.

BİRİNCİ POLİS Pardon.

İKİNCİ POLİS Pardon.

BİRİNCİ KADIN Pardon.

İKİNCİ KADIN Pardon.

BİRİNCİ ADAM Pardon.

DÖRDÜNCÜ ADAM *(Arabasıyla soldan girer ve ortada durur) Ne trafik!*

(Birkaç saniye hareketsizlik olur, Düdük sesleri duyulur. İnsanlar dağılır ve çıkarlar, üç adam sağ taraftan, iki kadın ve bir adam sol taraftan girerler.

Birinci Adam sahnenin önüne gelir. Sonra polisler ve Dördüncü Adam iki kadın da peşlerinde sahneyi soldan sağa geçerler ve çıkarlar, sonra sağ tarafta yeniden belirirler, tek sıra halinde her şeye bir bale havası veren melodi ve düdük sesleriyle ritmik hareketlerle soldan çıkarlar)

SON

ŞU KAHPE DÜNYA

[Ce formidable bordel]

Türkçesi
Hülya Yılmaz

KIŞILAR

Başkişi. • Lucienne. • Agnès. • Agnès'in Kızı. • Ev Sahibesi.
• Yaralının Annesi. • Küçük Köpekli Kadın. • Yaşlı Kadın.
• Kapıcı Kadın. • Kapıcı Kadının Kızı. • Kasiyer Kız
(Janine). • Devrimci Kız. • Yaralı Adam. • Başkişinin An-
nesi. • Patron. • Kafenin Patronu. • Küçük Köpekli Kadının
Kocası. • Lokantanın Patronu. • Jacques Dupont. • Devrimci
Adam. • Polis. • Jacques Dupont'un Oğlu. • Devrimci
Adamın Oğlu. • Pierre Ramboul. • Bastonlu Adam. • Yaşlı
Adam. • Genç Bir İşçi. • Polis. • Genç Adam. • Genç
Adamın Oğlu. • Lokantada Bir Müşteri

SAHNEYE KOYAN Jacques Mauclair.

ÇEVRE DÜZENİ ve GİYSİLER Jacques Noel'in.

MÜZİK Francisco Semprun ve Michel Christodoulides.

Oyun ilk kez, 14 Kasım 1973'te Moderne Tiyatrosu'nda
(Pleins-Feux de Paris Yapımı) oynanmıştır.

1. SAHNE

ÇEVRE DÜZENİ: *Bir çalışma masası.*

PATRON Hiç de hoş değil.

JACQUES Sahtekâr herif.

PIERRE Onun böyle yapmasına hiç şaşırmadım.

LUCIENNE Miras ona kaldı. Gitmek en doğal hakkı. Artık bir ihtiyacı kalmadığına göre.

PIERRE (*Lucienne'e*) Hep zaafınız oldu ona karşı. Artık yeter.

LUCIENNE Ah!

PATRON Bize ihtiyaç duyduğunda... biz ona yardım ettik ama. O ne yaptı, bizi böylece bırakıp gitti. Defoldu. Bize ancak üç gün önceden haber vererek. Ama tazminat ödemesini isteyeceğim ondan. Yerine geçecek birini bulmak o kadar kolay değil!

PIERRE Oysa iyi bir işçi sayılmazdı.

JACQUES Ne demezsiniz! Tam bir tembel. Büyük bir kayıp olmayacak. Tam on beş yıl karşı karşıya oturduk.

PIERRE O kadar mangırını ne yapacak acaba?

PATRON Benim şirkete yatırım yapabiliirdi.

PIERRE Onunla çalışmak size sorun yaratır.

JACQUES Bense artık o pis suratını görmeyeceğim için mutluyum. Her gün, her gün, artık dayanamıyordum.

PIERRE Oysa birlikte kafeye gitmekten memnundunuz. Öğle sonraları kâğıtların üzerinde uyukluyordu. (*Jacques Dupont'a*) Siz söylemiştiniz.

PATRON Ben aptal değilim. Tabii ki biliyordum.

PIERRE (*Lucienne'e*) Biraz olsun üzülüyor musun?

LUCIENNE Ne de olsa onu uzun zamandır tanıyordum.

PIERRE (*Lucienne'e*) Bir zamanlar sevgilindi. Böyle de bir sevgili...

LUCIENNE Seni tercih ettim. Onu senin için terk ettim.

PIERRE Bir zavallı gibi giyiniyordu.

PATRON Kışına bir tekme vurup onu kapı dışarı etmeye-
yerek büyük bir iyilik yapmışım. Şimdi tam bize para
desteği yapabileceksen, bu ne vefasızlık. Manevi bir
borç sayılır. Şirketin parasal desteğe ihtiyacı var.

JACQUES Benim siyasal görüşlerim vardı. O ise tam bir
gerici.

PATRON Ah! Hiç değil. Ondan daha solcu yoktur.

PIERRE Ne var ki onun görüşlerinin hiçbir değeri yoktu.
Gerçekte, hiçbir konuda görüşü yoktu zaten.

JACQUES Bana, hiçbir şeyin anlamı olmadığını söyledin.

PIERRE Asıl onun yaşantısının hiçbir anlamı yoktu.

JACQUES (*Pierre'e*) Ya sizinkinin bir anlamı var mı?

PIERRE (*Jacques'e*) Sizinkinin var mı?

JACQUES Ben en azından inanıyorum ki...

PIERRE Sizin ne düşünmeyi düşlediğinizi çok iyi biliyo-
rum. Her gün anlatıyorsunuz zaten ve bir değişiklik
de yok. Sizin saplantılarınız var.

PATRON Şimdi kavga etmenin zamanı değil.

JACQUES Geldiğinde, hakkında ne düşündüğümüzü
yüzüne söyleriz.

PIERRE Ona surat asarız.

PATRON Daha fazlasını yapacağım. Onu bir güzel azar-
layacağım.

LUCIENNE İyi de o size ne yaptı? Onun parası var artık.
İstediklerini yapar.

PATRON Yardımı dokunan insanlar böyle yüzüstü
bırakılmaz. Üstelik de salak. Şirkete para yatırsaydı,
büyük işler yapabilirdik. Biliyorsunuz ki şirketin
borçları var.

JACQUES Ah! Siz patronlar, dükkânı kapatmak için hep
böyle söylersiniz, oysa kasanız para doludur.

PATRON İsterseniz gelip bakın. Benim saklayacak bir
şeyim yok.

PIERRE Bu Dupont'un işi değil ki, benim işim! Personel
temsilcisi benim, ne de olsa.

PATRON (*Pierre'e*) Şirketime geldiğinizde büyük hayalleriniz vardı. Çok sayıda fikirleriniz vardı. Büyük oynamayı seviyordunuz. Hani o fikirlerinize ne oldu? Artık günlük hayhuya siz de girdiniz. Çabuk pes ettiniz sevgili dostum.

PIERRE Burada söz konusu olan ben değilim, o. Ben elimden geleni yaptım.

PATRON Pek bir şey yapamadınız ama.

JACQUES Onun pis bir burjuva olduğunu düşünmüşümdür hep.

PIERRE Zavallı bir burjuva.

PATRON Zavallılar, yaşamlarında hiçbir şey başaramamış burjuvalardır.

JACQUES Büroya tıraş olmadan gelirdi. İçki kokardı. Bunun hiç hoş olmadığını tahmin edersiniz!

LUCIENNE Her zaman böyle değildi ama.

PIERRE (*Lucienne'e*) Şimdi benim hatam olduğunu söyleyeceksin değil mi? Çünkü onu benim için terk ettin.

LUCIENNE Sana bir sözüm yok. Ben böyle bir şey söylemedim hiçbir zaman. Onu isteyerek terk ettim.

JACQUES Bir elbise alacak parası olmadığı için kötü giyindiğini söylerdi. Şimdi geldiğinde göreceksiniz. En pahalı terzilerden giyinecektir eminim. Bize hava atacaktır.

LUCIENNE Onun tarzı değil.

JACQUES Bela kokuyordu.

PATRON Çalışmayı sevmezdi. Halbuki çalışmak mutluluk verir. Bize manevi borcunu ödemesini isteyeceğim. Bir kaç milyar eder herhalde.

JACQUES Pislilik herif!

PIERRE Salak!

JACQUES Hâlâ Amerika'da mirasçılarını seçmeyi bilmeyen amcalar var.

PATRON Amerika'da amcası olduğunu bizden nasıl da sakladı.

LUCIENNE Kendisi de bilmiyordu ki. Unutmuştu. Babasının kardeşi. Babasını bile tanımadı o.

PATRON Annesi onun için intihar etti. Kadıncağzı onu işe almam için rica etmişti. Çok minnettar kalacağını söylemişti. Düşünebiliyor musunuz?

PIERRE Öyle bir adam minnettarlık duyamaz. Bizse onu hep şımarttık.

JACQUES Erkek değil o.

PATRON Onu zamanında işten kovmalı, önce davranmalıydım. Her durumda da onu kapı dışarı edecektim zaten.

JACQUES Çok geç. O önce davrandı.

PIERRE Siz ona karşı fazla iyiydiniz patron.

PATRON İyilik yapmayı seviyorum. Hiç dayanamam. Ama artık asla.

PIERRE Çok iyi kalplisiniz. Yine yaparsınız eminim.

PATRON Çok iyi kalpliyim. Böyle yaratılmışım. Başıma daha çok şey gelecektir.

JACQUES Pislilik herif!

PIERRE Salak!

PATRON Nankör!

KASİYER KIZ O kadar kötü biri değildi.

LUCIENNE (*Kasiyer Kız'a*) Değil mi? O kadar kötü bir insan değildi.

PIERRE Alçağın tekiydi.

(*Başkişi alçak gönüllü bir tavır ve sıradan giysilerle sahnenin sağından girer*)

PIERRE (*Ötekilerle birlikte ona doğru döner*) İşte geldiniz sevgili dostum.

JACQUES Dostlarını görmeye gelmek ne büyük nezaket.

PATRON (*Elini sıkarak*) Ne şanslısınız. Kutlarım.

LUCIENNE Sizi gördüğüme sevindim.

PIERRE Hepimiz sizi görmekten çok mutluyuz.

JACQUES Sizin adınıza sevindik.

PIERRE İçtenlikle söylüyoruz, kıskanmadan.

PATRON Zenginsiniz artık, bizi bırakıp gidiyorsunuz.

Ama size kızmıyoruz. Çok doğaldır. Hayır hayır içtenlikle söylüyorum, tamamen haklısınız. Bu iş belki de size göre değildi. Size daha önemli bir kadro sunmayı isterdim. Ne yazık ki, mütevazı şirketimde size yakışır bir kadrom yok. İşi büyütmeyi isterdim tabii. Ama büyük sermaye gerekir. Aslında biliyor musunuz, bu konuda düşüncelerim var. Birlikte büyük şeyler, büyük işler yapabiliriz.

(Başkişi sessizce durur. Bir siire, tepkisini beklerler)

JACQUES Size alışmıştım dostum. Bunca yıl birlikte, yüz yüze, bütün bir gençlik. Kardeş gibiydik.

PATRON Benim için bir oğul gibiydiniz.

PIERRE Şimdi yaşamınızı nasıl düzenlemeyi düşünüyorsunuz?

(Başkişi suskundur)

LUCIENNE Daha o da bilmiyor.

KASİYER KIZ İzin verin de düşünsün.

LUCIENNE Önce biraz dinlensin.

PATRON Evlenecek misiniz?

JACQUES Umarım böyle bir aptallık yapmaz.

PIERRE Şimdilik servetinin tadını çıkarırsın. Henüz genç. Zamanı geldiğinde olur nasılsa.

PATRON Sermayenizi çarçur etmekten korkmuyor musunuz? Yatırım yapmanız daha akıllıca olur. İyi bir yatırım. En azından bir bölümünü. *(Sessizlik)* Ah! Bunu, bizim şirkete yatırım yapmanız için söylediğimi düşünmenizi istemem. Ama yine de sizin yararınıza olur.

JACQUES Patron yalnızca sizin çıkarınızı düşünüyor.

PIERRE *(Kısa bir sessizlikten sonra)* Ben de bu işe para yatırdım. Ama zarar ettim. Zamanlama kötüydü.

PATRON *(Pierre'e)* Biraz da kazandınız ama.

PIERRE Hepsini kurtaramadım.

PATRON Yeni bir ortak... *(Hâlâ suskun duran Başkişi'ye gözünün ucuyla bakarak)* Yeni bir ortaklık size on misli kazandırır. Katkıda bulunanaysa yirmi misli ka-

zandırır. O dönemde kriz vardı. Şimdiyse refah var.
Çok güçlü ortaklarım var.

(*Sessizlik*)

LUCIENNE Bizi tamamen unutmazsınız değil mi?
Hatırlarsınız.

PIERRE (*Lucienne'e*) İşte bu nedenle burada. Bizi unut-
mayacağını göstermek için... Seni unutmayacağını
göstermek için. Seni unutmak ne mümkün.

PATRON Tabii, tabii, altın kalplidir o.

PATRON (*Başkışı'ye*) Her durumda da size teşekkür et-
meliyim... evet, evet, bize sunduğunuz yardımlar ve
şirkete ayırdığınız değerli zamanınız için teşekkür
etmeliyim. Vakit nakittir. Bakın yemek saati geldi, size
bir içki ısmarlayayım. Bon Coin Restoranında.
Çekinmeyin lütfen. Bu çok doğal. Bon Coin'i iyi bilir-
siniz siz.

JACQUES (*Başkışı'ye*) Orada, hoşça zaman geçirdik.

PATRON (*Başkışı'ye*) Önden buyurun lütfen. Buyurun,
biz de geliyoruz. (*Lucienne'e ve Kasiyer Kız'a*) Buyu-
run lütfen.

(*Lucienne, Kasiyer Kız, Başkışı çıkarlar*)

PIERRE (*Patron'a*) Pislik herif.

JACQUES Size söylemiştim değil mi? Pis bir burjuva.

PATRON Sahtekâr oyun bozan. Nankör. (*Pierre'e ve
Jacques'e*) Buyurun, önden buyurun.

2. SAHNE

ÇEVRE DÜZENİ *Bir kafe. Çevre düzeni kısa sürede
hazırlanabilir. Örneğin, ilk çevre düzeninde var olan
masanın yeri değiştirilebilir. Flüoresan lambayla
aydınlanma. Sandalyelerde yer değişikliği. Şirketin sa-
hibi önlük ve bıyık takarak ve gözlüklerini çıkarıp bar
yerine geçen masanın ardında duran patronu oynaya-
bilir. Bütün bu değişiklikler seyircinin önünde yapılır.*

Bar arkasından, sıra sıra içki şişeleri görünmeli. Yapının parasal kaynaklarına göre gerektiğinde kafenin patronunu bir başka oyuncu da oynayabilir. Pierre Ramboul, Jacques Dupont, Kasiyer Kız, Lucienne ve Başkışı sahneye girer.

JANİNE (*Kasiyer Kız, ötekiler bara dizilmiş önlerinde boş bardaklarla otururlarken, sağa doğru, yani barın karşı yönüne dönerek*) Beyefendi, bir önceki içkileri siz ısmarladınız, içkilerinizi yenilememi ister misiniz?

JACQUES Biraz daha kalın.

PIERRE Çok işi olduğunu işaret ediyor. Oysa pek yok.

LUCIENNE Biraz kırgın.

PIERRE (*Başkışı'ye*) Bu kadar erken kalktığımız için biraz alındı. Hep böyledir, birbirimizle didişiriz, küseriz ama sonuçta birbirimizi severiz, ne de olsa yıllarca birlikte çalıştık.

JACQUES Tüm bir yaşam. (*Başkışı'ye*) Öyle değil mi?

PIERRE Haydi bir içki daha. Sonra birlikte patrona gideriz.

JACQUÉS Zamanımız var nasılsa. İkidenden önce başlamıyoruz! Bir veda yemeği yiyelim en azından! (*Başkışı'ye*) Hayır, acele etmeyin. İsmarlama sırası bende. Bizi görmeye gelirsiniz ve bizlere şampanya ısmarlarsınız.

KAFENİN PATRONU İçkiler benden bu kez.

KASİYER KIZ Hayır benden.

PATRON Bayanlar konuğumuz. Biz centilmeniz. Pernod içkisi uygun mu?

PIERRE En az zararlı olanıdır.

JACQUES İnsanı sersemletmiyor. Aksine zihin açıyor.

(*Patron içki doldurur; hepsi bardaklarını fon dip yapar*)

KASİYER KIZ Şimdi sıra bende.

JACQUES Ah! Olmaz hanımefendi, şirketin kasalarını çarçur edecek değilsiniz.

JANİNE Hanımefendi değil, genç kız. (*Başkişi'ye*) Bir zamanlar evlenmeyi düşünmüştük. Artık hiç evlenmem.

PİERRE (*Janine'e*) Onun yüzünden mi tüm yaşamınızı mahvettiniz? (*Başkişi'yi göstererek*) Böyle söylenir ama sonra unutulur.

JANİNE Öyle demedim. Bir deneyim oldu, o da bana yeter.

JACQUES (*Başkişi'yi göstererek*) Dostumuz kendini kötü hissedecek.

JANİNE Ben de gitmeliyim. Kasada müşteri bekliyordur. (*Ayağı kalkar, ayaklanan Başkişi'ye doğru yönelir*) Sizi öpeyim. (*Onu öper. Ayakta olan Başkişi yeniden oturur. Başkişi'ye*) Buralara gelirsiniz. Aslında sanmıyorum. (*Çıkar*)

JACQUES (*Başkişi'ye*) Utangaç tavırlarınız, giyiminiz, çehreniz ve öykünmecî davranışlarınıza karşın kadınlar sizi sevdi.

PİERRE Yoksul yaşlı kadınların Don Juan'ı. Bir içki daha. (*İşaret eden Başkişi'ye*) Hayır, hayır sizden değil... Daha sonra... İçkiler benden. (*Lucienne'e*) Onu sen de özleyeceksin. (*Yeni içkileri hepsi fon dip yapar yine*) Ben gidiyorum. (*Lucienne'e*) Yok, sen kalabilirsin daha. Veda edersiniz. (*Başkişi'nin sırtına sert bir biçimde vurarak*) Seni kadın avcısı seni, üstelik tıraş olmamış bile. Güzel bir takım elbise alırsınız artık kendinize.

PİERRE (*Lucienne'e alçak sesle*) Artık parası var diye onu ayartmaya çalışmayacaksın herhalde? Arpası var diye daha az aptal ve çirkin değil. Biliyorum, bana duyulan güveni boşa çıkardım. Ama bu bir neden olamaz. (*Yüksek sesle*) Eh! Ben artık gideyim. Size iyi eğlenceler. Ben işe gidiyorum, görevimin başına.

(*Sahneden çıkar*)

LUCIENNE (*Başkişi'ye*) Beni dinleyin.

JACQUES Bir içki daha. Siz de için patron.

LUCIENNE (*Başkişi'ye*) Beni dinleyin.

JACQUES *(Her ikisine de)* Birbirinize söylemek istediğiniz şeyler varsa benden çekinmeyin. Gerektiğinde bir ölü kadar sağır ve dilsiz olabilirim. Herkes gibi ben de aranızda geçenleri biliyorum. Doğrusu, Ramboul şirkete girdiğinde geleceği parlak görünüyordu, bundan kaç yıl önce...

BAŞKIŞI Beş yıl ve bir ay.

JACQUES Beş yıl ve bir ay... Sermayesini şirkete yatırmakla iyi etmedi. *(Başkişi'ye)* Paranızı korumakla doğru olanı yapıyorsunuz, sizi onaylıyorum. Haklısınız. Çok daha akıllıca.

LUCIENNE *(Başkişi'ye)* Sizi bir av sonra terk etmişim.

JACQUES Beş yıllık evliliğinizi kutlardık şimdi.

LUCIENNE *(Başkişi'ye)* Dinleyin, dinleyin. Size şunları söylemek isterdim... Sana söylemek isterdim...
(Onu bir masaya sürükler. Birlikte otururlar)

PATRON *(Her ikisine de)* Bardaklarınızı getiriyorum.

JACQUES *(Başkişi ve Lucienne'e)* Rahatsız olmayın. Ben içkimi patronla birlikte barda içerim. Konuşmanız bittiğinde *(Başkişi'yi göstererek)*, son kez onunla elmalı 'Bouden' sosisleri yemeye gideriz.

PATRON Lokantanın özel yemeği. *(Başkişi'ye)* Öylesine güzel 'Bouden'i hiçbir yerde yiyemezsiniz. *(Barın patronu, masada oturan Başkişi ve Lucienne'e iki bardak getirir ve bara, Jacques'ın yanına geri döner)* Bir içki daha, ama bu kez benden.

LUCIENNE *(Başkişi'ye)* Her durumda gideceğinize göre... gideceğine göre... Sana her şeyi söyleyebilirim artık. Sana karşı çok aptalca davrandım. Seni tamamen aklamak istediğimden değil. Biliyorsun ki yalnızca benim hatam da değildi.

(Başkişi kafa sallayarak onaylar)

JACQUES *(Bar Patronu'na)* Son haberi okudunuz mu? Bugünkü gazetede? Siz ne düşünüyorsunuz? Ben hiç şaşırmadım.

LUCIENNE *(Başkişi'ye)* O zamanlar ne istediğimi bilmi-

yordum. Senin de pek bildiğin söylenemezdi. İlişkimizde net göremediğim, net seçemediğim şeyler vardı. Şimdi düşündüğümdeyse...

BAR PATRONU (*Jacques'e*) Küçük esnafı ve zanaatkârları yok etmek istiyorlar, bir şey yapmak gerekir.

LUCIENNE (*Başkişi'ye*) Ama her şeye rağmen birbirimizi seviyorduk. Ben seni seviyordum. Ama seninle insan emin olamıyor. O kadar karmaşık ve esrarengiz ki. Bana açılmalıydın...

JACQUES (*Bar Patronu'na*) Sakın kendinizi ezdirmeyin. Dün akşam toplantıda tartıştık bu konuyu.

LUCIENNE (*Başkişi'ye*) Cesaret edemiyordun. Karar veremiyordun. Gerçekten, kapalı kutu gibisin. Evet, ya Ramboul diyeceksin, tabii... Ramboul yüzünden bana kırgınsın. Çok çaresizdim, ne yapacağımı bilmiyordum. O, ilk geldiğinde ne kadar hareketli, istekli, gelecek vadeden biriydi. Beni baloya götürürdü, iki kez tiyatroya, şık, neşeli ve müzikli lokantalara götürmüştü. Ama daha sonra, bu eğlenceler onu sıkmaya başladı. O zaman senden daha iyi olmadığını anladım. Her konuda söz veriyordu. Onun kötü yanı da buydu. Sense hiçbir konuda söz vermiyorsun. Bu da senin kötü yanın. Ama o, en azından, bir süre için dünyayı pespembe görmemi sağladı, sonra da, parasını yitirdi. Sen de şirkete yatırım yapma sakın. Hiçbir zaman büyük bir şirket olamayacaktır. Bunu söylerken hiçbir çıkar gözetmiyorum. Yeniden benimle olasin diye söylemiyorum. Belki de benim hatamdı. Yaşamı sana sevdiremediğim, sana yeni bir heves, yeni bir umut getiremediğim için düş kırıklığına uğramıştım. Beni gerçekten sevdiğini inanmıyordum. Beni gerçekten sevseydin... Aşk dağları delip geçer. Aşk demiri büker. Aşk engel tanımaz. Hiçbir şey onun yolunu kesemez. Herkes bilir. En azından böyle söylenir. Beceriksizliğimiz yüzünden hemen pes ediyoruz. Büyük aşklarda yenilgiye yer yoktur. Kim bi-

lır? Daha değişik koşullarda ilişkimiz yürüyebilirdi. Belki de aşkımızın külleri altında ateşli bir kor ortaya çıkmayı bekliyordu. Ne yazık ki, içimizdeki karanlık derinliklerde yalnızca yıkıntılar, yıkıntılar katmanları yer alıyor. Ama bir zamanlar belki de, bir tapınak vardı orada. Işıl ışıl sütunlar, pırıltılı bir mihrap... Bu bir varsayım. Belki de orada, bir kaostan başka bir şey yok. Hevesimizi körelten belki de parasızlıktı, ya da o iç karartıcı ve tekdüze işimizdi. Yeniden deneyebiliriz. Artık varsıl olduğundan değil, ama yine de belki de varsıl olduğundandır, daha gönlünce yaşayabilir, beni de bu özgürlüğe ortak edebilirsin, sonradan keşfedilmiş bir özgürlüğe. Yolculuğa çıkardık. Güzel ülkeler görürdük, uçağa binerdik, uzaklara giderdik, okyanusların ötesine, adalara giderdik. Bak, iki tel kır saçım var... Ya adalarda da sıkılırsan... Beni üzüyorsun. Bir içki daha içebilir miyim? (*Patron'a*) Bize iki kadeh daha getirin. Evet, aynısından.

(*Patron, Lucienne ve Başkışı'ye iki kadeh getirir*)

PATRON Alın bakalım çocuklar.

JACQUES (*Bakışlarıyla patronu ve bir süre sessiz kalan Lucienne ve Başkışı'yi izledikten sonra*) Bana da bir tane. O ödeyecek. Onun için fazladan bir içki nedir ki.

(*Patron bara dönüp Jacques'e ve kendisine içki koyar, bu sırada her ikisinin de izlediği Lucienne ve Başkışı konuşmaksızın içkilerini yudumlarlar.*)

(*Jacques ve Patron fon dip yaptıktan sonra birbirlerine dönüp kaş göz işaretleri yaparak bakışlırlar*)

LUCIENNE (*Başkışı'ye*) Her şey bitti mi sence? Ne düşünüyorsun? Sana bütün bunları söylememeliydim aslında. Kâğıda dökmek daha iyi olurdu. İnsan yazarken daha fazla düşünme olanağı buluyor. Daha kolay açıklayabiliyor kimi şeyleri. Çok genç bir kız bulursun artık. Parayla her şey elde edilebilir. Belki de hiç bulamazsın. Aramadığın için. Bir şey söyle. Oysa beni dinlediğinden eminim. Seni sıkmadığımdan

da eminim. Yok hayır, seni sıkmadığımdan o kadar emin değilim. Seni sıktığımdan eminim. Öylesine tuhafısın ki. Ah! Kim bilir belki de tuhaf değildir. Nasıl biri olduğunu hiçbir zaman öğrenemedim.

(Sessizlik)

Nasıl biri olduğunu hiçbir zaman öğrenemedim. Ne istediğini hiçbir zaman bilemedim. Çok konuşan biri değilsin. Ama yine de, zaman zaman bir şeyler söyledin. Havanın güzel olduğunu söyledin, beni sevdiğini söylemiştin. Hâlâ seviyor musun? Anımsıyor musun? Aramızda hiçbir şey olmamış gibi yapamazsın. Gerçekten böyle düşünüyorsan senin için çok yazık. Ama bu doğru değil. Güzel bacaklarım, güzel bir bedenim, güzel gözlerim olduğunu söyledin. Bacaklarım hâlâ güzel. Gözlerim ışıltısını yitirmedi. Söyle, umut etmeli miyim sence? Şimdi değil, birkaç gün, birkaç ay sonra, beklerim. Ramboul'le olan ilişkim tam bir yıkımdı. Biliyorum. Çok yüzeysel biri. Olur olmaz şeyler söylüyor. Kendini övüyor. Sıkıntıdan daha sıkıcı. Senden daha sıkıcı. Beni görmeye gelecek misin? Ya da en iyisi bana yaz. Posta kodumu vermeme ister misin? Söyle. Konuş.

(Başkişi suskundur)

Söyleyeceğin son söz bu mu? Boşuna aynı şeyleri iki kez yaşamış oldum. Sen de aynı şekilde. Sen de mutsuzsun. Yok hayır, mutsuz bile değilsin. Doğru mu?

(Başkişi suskundur)

Üzgünüm. Ama sana kırgın değilim. Başkaları gibi olmadığını düşünmekle yanılıyorum sanırım.

(Sessizlik)

İyi o zaman, daha doğrusu ne çare ki gidiyorum. Öpeyim. *(Onu alınından öper)* Beni öpmeyecek misin? Bir veda ya da hoşça kal öpücüğü.

(Başkişi ayağı kalkar. Dudak ucuyla Lucienne'i öper)

BAŞKİŞİ Ben... Ben...

LUCIENNE Hep böyledir. Bana yaz. Yazacağına inanmıyorum. Ah! Aslında inanmıyorum. (*Bardağındaki son yudumu içer. Ayağı kalkar. Jacques ve Patron'a*) Hoşça kalın. (*Başkişi'ye*) Hoşça kal. Unutma, ben hep buradayım.
(*Gider. Başkişi yeniden oturur*)

3. SAHNE

Lucienne dışında aynı kişiler.

JACQUES (*Hâlâ oturmakta olan Başkişi'nin masasına gider*) O şapşal gitti mi? Sizi rahatsız etmek istemedim. Birbirinize söyleyeceğiniz şeyler vardı belki de. Dinlemek de istemedim. Ölçülü davranmayı biliriz. (*Oysa Patron da o da başka bir şey yapmamışlardı, dinlemek dışında*) Ölçülü olmayı biliriz, ama her şeyi de öğreniriz. (*Elindeki kadehi şerefe kaldırarak*) Seninle içmeye geldim. İzin verir misin? Rahatsız etmiyorum değil mi? Her şey bilinir. (*Lucienne'in yerine oturur*) Oturabilir miyim? Ahh! Ah!... Onbeş yıl birlikte, az buz değil! Her şeyi bilmem çok doğal. Şapşal... Hı! Ona böyle dememden hoşlanmıyorsun... Eh! Rambo- ul'le evlenerek kazançlı bir iş yaptı Lucienne. Ama yine de sen ondan hevesini aldın nasılsa. Kışkandığımdan değil, benim kızlarım vardı ve de karım vardı, sıkılacak zamanım yoktu, haklıydın. Seni kırmak için söylemiyorum, ama o kadın sende ne buluyordu acaba? Hep somurtkandın, suratsız; hayır, suratsız tam karşılığı değil, ama şimdiki gibi ağlamaklı. Bir cenazeden yeni gelmiş gibi görünürdün hep. Oysa, ailen yoktu. Dostun yoktu, en azından öyle söylüyordun. Tuhaf bir adamsın. Yine de seni severdim. Daha önce söyledim ya, biz kardeş gibiydik. Bir tane daha içelim mi? Patron, iki içki daha. Bir tane de

kendinize koyun.

(Bir süre sessizlik)

Eh! Ne diyorsun bakalım? O kadar parayla ne yapacaksın? Şefi zengin etmeyeceksin herhalde? Bize yeterince çektirdi! O bir köpek, pek belli etmese de. Çok uysal görünür. Ama... nesnel olarak baktığımızda, tam bir köpek. Nesnel bir köpek. Kendi sınıfımızdan bir düşman. Sen ve ben birlikte bir şey yapabilirdik. Şirkete hareketlilik getirebilirdik. Ama seninle mümkün değil. Umurunda bile değildi. Hımbıl biriydin. Korkuyordun. Her şey canını sıkıyordu. Hiçbir şeye inanmıyordun. Onüç yıl, hayır on beş yıl, hayır on üç, on üç mü on beş miydi? Ne çabuk da geçti! Hiçbir halt etmeyince yaşam ne çabuk da geçiyor... Ne yazık ki sende sınıf ayrımının bilinci yoktu! Ah! Seni severdim, hâlâ da severim, kardeş sayılırız... Birlikte on beş yıl... ya da on üç... Birlikte on beş yıl... On beş mi on üç mü?

BAŞKİŞİ On dört diyelim.

JACQUES Evet, kısaca on dört. İnsanın bir ideali yoksa, yaşam ne işe yarar? Bir ideal uğruna yaşamalı. (*Patron'a*) İki tane daha! (*Patron içkileri getirir*) Aksi halde, hafakanlar basar, hiçbir boka yaramazsınız, bir hiçsinizdir. (*Patron bardakları getirir ve masaya koyar*) Biri sizin. (*Başkışı'ye*) Seni o acınacak halinden kurtarmaya çalıştım. Yapılacak bir şey yoktu. Hiç kıpırdamıyordun bile. Haksızlıklar umurunda değildi. Bu yüzden sana çok kızılıyordum. Kızılıyordum, ama yine de seviyordum. Kardeş gibiydik. Birlikte onbeş yıl. Yüz yüze. Ya da onüç yıl.

BAŞKİŞİ On dört.

JACQUES Senin gibilerin ne kadar sorumluluk sahibi insanlar olması gerektiğinin bilincinde değilsin. (*İşaret parmağını ve bakışlarını korkutucu bir biçimde ona yöneltir*) Sorumlusun. Toplumumuzun ve sistemin yarattığı acıların yükünü taşımağın, sorumluluk

üstlenmelisin, sahip çıkmalısın. Bilmek ister misin, aslında sistem sensin. Senin hatan. Oh! Evet, kaç yıldır birlikte çalışıyoruz! Onbeş veya onüç, her neyse. Sen istemediğin sürece bütün bunları nasıl değiştirebiliriz ki? Ama artık elindeki parayla bir şeyler yapabilirsin. Bize yardım edebilirsin. Yoksullara para vermeyeceksin. İyice yoksulluk içine batmalılar ki devrim yapabilsinler. Sendikalara vereceksin parayı. Kadrolulara, gazetecilere, militanlara, çalışan insanlara vereceksin. Ama sen bunu anlamazsın. Bencilsin. (*Patron'a*) İki içki daha Patron. Hıh! Yalnızca bir tane olsun, çünkü o artık içmiyor. Yok, yok iki tane yine de. Öbürünü siz içersiniz. (*Başkışı'ye*) Savaş vermem için bana para yardımında bulun deseydim, parayı benim yiyeceğimi düşünürdün. Hıh! İstemiyorum işte. Pislüksin sen.

PATRON (*Jacques'e bir kadeh getirdiği ve kendi içkisini fon dip yaptığı sırada*) Bay Jacques, ona böyle demeyin ne olur. Hepimiz pisliziz.

JACQUES (*O da fon dip yaparken*) Hemen, hemen. Ama hepimiz nesnel koşulların kurbanlarıyız.

PATRON Hıh! Siz bilir misiniz ki, hayatım boyunca benim imanım gevredi, bir diploma bile alamadım... Kuaförde çırağıyken önce, sonra da lokantada garsonluk yaptım, imanım gevredi; bileğimin gücüyle bu yeri açtım, bu barı, şimdi patronum. İşte ben, paramın değerini bilirim. Olur olmaz insanlara vermem. Herkes başının çaresine baksın. Toplum budur işte.

JACQUES O zaman orman kanunları geçerli demektir. Kapitalistsiniz siz. Halkın düşmanısınız.

PATRON (*Jacques'e*) Ya siz, hiçbir zaman olmayacak düşler kuruyorsunuz. Uyandıığımızda yok olan düşler. Yaşamdan tat almasını bilmiyorsak ölelim bari. Ben doyasıya tat alıyorum işte.

JACQUES (*Patron'a*) Tat aldığınız falan yok. Söylediğiniz gibi, sabahtan akşama kadar çalışıyorsunuz. Sabahın köründen gecenin bir vaktine kadar. Siz de tutsak

sayılırsınız.

PATRON Doğru değil. Eğleniyorum ben. Müşterilerimle birlikte ben de içiyorum ve onların hepsi benim dostum. (*Başkişi'ye*) Öyle değil mi bayım? Onuç veya onbeş yıldır burada yiyorsunuz, size hiç kötü davrandım mı?

JACQUES (*Başkişi'ye*) Yine de sizi seviyorum. (*Patron'a*) Sizi de seviyorum. Söylediğimiz üç kadehi getirin de hep birlikte içelim. Biz demokratız. (*Başkişi'ye*) Hayır, biraz sinirliyim de, sensiz kalacağım, gelecek olana alışmam gerekecek. Seni kardeş gibi seviyordum. Sürekli nezleydin, sürekli sümüklerini silerdin pis mendillere. Alışmıştım. Artık gelenin pis mendillerine alışmam gerekecek. O da burnunu çekecek. Belki de tam bir eşekoğlu eşek gelir, ama sen gibi değil. Onun da tikleri olacak, kulaklarını kaşıyacak; parmağıyla burnunu karıştırarak; yere tükürecek. Yeni toplumu oluşturacak kişi olmayacak. (*Başkişi'yi göstererek Patron'a*) Daha içmek istiyor. Üç kadeh getirin yine. Hıh! Patron ne derse desin, her gün bayram değil. Gidişini kutluyoruz ne de olsa. Öbürünün gidişini kutlamak isterdim ben, o yeni gelecek olanın. Onbeş yıl daha bekleyeceksem eğer, emeklilik yaşı gelmiş olacak o zaman. Emekli olduğumda mücadelemi sürdürmek için bolca zamanım olacak ve her şey değişecek. Göreceksiniz değişecek. Şimdilik yemeğimizi yiyebiliriz. O ödeyecek. Her ikimiz, hayır her üçümüz için Bouf Bourgignon. Ve bir de şarap, ama o sıradan şaraptan değil, hani şu proletaryanın içtiği köpek öldüren cins şaraptan değil; ince kıvamlı 'Beaujolais'den olsun.

PATRON Daha iyisi var bende. Bir Châteauneuf, daha diri. Bourgogne da var. Bouf bourgignon'la daha iyi gider. (*Güzel bir sözcük oyunu yapmış gibi*) Ha, ha, ha! Görüyorsunuz işte, hayatta gülecek bir şeyler var. Bourgogne Burgonyalılar içindir. Gerçek Burgonyalılar

ve sonradan olanlar için.

JACQUES Burgonyalı olacağım ben de.

PATRON Gerek yok. Paris'teki Bourgogne, Burgonya'daki aslından daha güzeldir. Dışsatım yapıyorlar.

JACQUES Bize şişeyle getirin.

PATRON Yiyecekleri de getireyim.

JACQUES (*Başkişi'ye*) Görüyorsun işte ahbap, adalet... (*Patron yemekleri getirir*) ...Siz de oturun Patron. Bir iskemle çekin. (*Patron öyle yapar. Başkişi'ye*) Biliyor musun ahbap...

PATRON (*Oturur*) Ah! Bourgogne'u unuttuk!

JACQUES En önemli şey o... Hatta her şeyden önce gelir. (*Başkişi'ye*) Biliyor musun ahbap... (*Patron elinde bardaklarla gelir ve içki servisi yapar. Üçü birlikte şeref kaldırırılar*) Hadi sağlığınıza.

PATRON Sağlığınıza.

JACQUES Biliyor musun ahbap... On beş yıl birlikte çalışmanın bir değeri vardır... Gelenle nasıl yapacağım... (*Patron'a ve Başkişi'ye*) Sağlığınıza, sağlığınıza... On beş yıl birlikte, ya da on üç yıl, bir insanın yaşamında önemlidir. İsteyen istediğini söylesin, hiç de küçümsenmeyecek bir olgu. ... (*Patron'a ve Başkişi'ye*) Sağlığınıza, sağlığınıza... Çünkü dediğim gibi, bana inanmalısın, hay Allah, şarap şişesi boşalmış.

PATRON Yeni bir tane getireyim.

JACQUES Yok, hayır, abartmayalım.

PATRON Üç kadeh daha, bu kez benden.

(*Üç kadeh almaya gider ve çabucak döner*)

JACQUES Şef istediğini söylesin, büroya gitmeyeceğim. Bir daha görüşmeyeceğiz, bu son günümüz ne de olsa. Ama son günümüz sayılmaz. Bizi görmeye gelersin.

PATRON (*Başkişi'ye*) Size iyi hizmet verdim, öyle değil mi bayım, isterseniz de istemeseniz de, bizi görmeye geleceksiniz bayım, burada gösterdiğimiz ilgiyi hiçbir

yerde bulamazsınız.

JACQUES Sağlığınıza.

PATRON Sağlığınıza.

(İçkileri fon dip yaparlar. Patron git gide daha hızlı bir biçimde içkileri yeniler, hiç duraksamadan)

JACQUES *(Başkişi'ye)* Geleceksin değil mi ahbab... Arkadaşlar unutulmaz. Birbirimizi her zaman sevmezdik... Ve de ben sana hep kızardım... Her neyse, karar senin. Eminim ki düşüncen değişecek ha, artık kiliseye gideceksin anlamında değil, bizim harekete katılacaksın. *(Patron'la birlikte kadeh kaldırdığı sırada)* Sağlığınıza, sağlığınıza. Şimdi ısmarlama sırası bende...

BAŞKİŞİ Hayır, bende.

(Patron yeni kadeh getirmek için gider ve dolu bardaklarla döner)

JACQUES *(Başkişi'ye)* Birlikte onüç yıl, hayır, onbeş yıl.

PATRON *(Yine boş bardakları götürüp dolu bardaklarla dönerken)* Hiçbir yerde böylesine güzel bir 'Bourgignon' bulamazsınız, özel yemeğimdir ve onunla övünürüm. Ve dahası Châteauneuf'üm Cassoulet ile de çok iyi gider.

JACQUES *(Başkişi'ye)* Belki de senin yerine şimdiden biri geçmiştir. Ah! Gelenin suratını görmek isterim. Hıh! Görmemeyi yeğlerim. Seninkinden de çabuk bıkmıştım. Birlikte onbeş yıl demek... *(Patron'a ve Başkişi'ye)* Sağlığınıza.

PATRON Sağlığınıza. Tüm Paris'te bile böyle bir Cassoulet yoktur. Annem Toulouselu'ydu ve bizde elma şarabı yoktur. *(Başka kadehler almaya giderken)* Bira da yoktu. Dunkoflar içindir o.

JACQUES *(Başkişi'ye)* Seni kırmak için söylemiyorum.

PATRON *(Üç yeni kadeh getirir)* Anımsar mısınız... savaşı? Katıydılar ama dürüsttüler. Hepimiz öyleyiz, askerken. *(Jacques ve Patron Başkişi'yle birlikte kadeh tokuştururlar)* Sağlığınıza.

PATRON *(Başkişi'ye)* Sağlığına. Sana, sen diyebilirim.

Onbeş yıldır bizde yemek yedin.

JACQUES Onbeş yıl birlikte çalıştık. Her gün, öyle değil mi? Gün be gün. Neyse ki geceler vardı.

PATRON (*Jacques'e içki getirirken*) Gecelerin acısını çıkarıyordun ama, seni çapkın seni. (*Başkişi'yi göstererek*) O çıkartamıyordu.

JACQUES Ah! Siz onu tanıyorsunuz. Onun da Lucienne, Janine'i vardı. Evet, evet, şaşırma, inanmazsın ama, bakma onun öyle görüldüğüne.

JACQUES, PATRON ve BAŞKIŞI Sağlığına, sağlığına, sağlığına.

(*Patron'un gidiş gelişleri... Jacques yineler*)

JACQUES Onbeş yıl aynı şirkette. Şef umurumda bile değil. Ya sen, senin suratını görmekten de usanmıştım artık. Ama yine de birbirimizi seviyoruz. (*Patron yeni kadehlerle gelir*) Sağlığına, sağlığına, sağlığına.

(*Jacques ve Patron öpüşürler. Birlikte Başkişi'yi de öperler, kendisi biraz uzak durmak istese de öpmelerine ses çıkarmaz*)

4. SAHNE

Başkişi, Yaşlı Kadın.

Sahne boş. Yalnızca, sahnenin ön tarafında, seyirciye göre biraz solda, bir iskemle var. Oturan kadının karşısında, Başkişi bulunuyor, üzerinde bir önceki sahnede gördüğümüz giysiler var., yani gri pardösü, gri şapka, siyah ayakkabılar. Pardösüsünü çıkardığında, tabii ki altında gri bir takım elbise var. Siyah bir kravat takmış.

YAŞLI KADIN (*Bir küçük burjuva. Kafasına kocaman iğneli bir şapka takmış. Tabii ki üzerinde koyu renkte bir tayyör*) Endişe duymayın beyefendi, dairenizi kolayca döşeyebilirsiniz. Benim gibi yapın, hepsini Merkez Galeri'den alın. Buraya çok yakın, 400 metre

ilerde. Orada her zaman, usta ve dürüst zanaatkârların yaptığı kaliteli mallar bulunur. Elllerinde olmayana da depodan getirtiyorlar. Aslında orası, şehir içindeki Merkez Galeri'nin bir şubesidir. İstediklerini getirebiliyorlar. Sakın çevre kentte bir şey eksik sanmayın. Hiçbir şeyden yoksun değiliz. Artık bu daireyi aldığınıza göre iyi bir iş yaptığınızı söyleyebilirim. Şu sıralar çok sayıda yeni binalar yapılıyor ve sizin istediğiniz biçimde daireler satıyorlar. Bilmem, siz de benim gibi misiniz? Çizimleri gösterdiklerinde, ben pek bir şey anlayamıyorum. Üstelik çağdaş yapılar çok alelacele kuruluyor, müteahhitler para kazanmak için yapıyorlar, yirmi yıldan fazla dayanmıyor o evler, bilerek yapıyorlar, böylece yirmi yıl sonra yenilerini inşa edip yine para kazanacaklar. Evi, yapıldıktan sonra görmek daha akıllıca. Projeler insanı yanıltıyor. Yeni evlerde duvarlar çok ince. Komşuların öksürdüğünü, sifonun sesini duyuyorsunuz. Konuştuklarını da duyuyorsunuz. Tükürdüklerinde de duyuyorsunuz. Her şeyi ama her şeyi duyuyorsunuz. Daha fazla anlatmama gerek yok, beni anlıyorsunuz değil mi? Paramızı taşa yatırmak gerekir kuşkusuz, benim yaptığım da o, ama sağlam taşa yatırmak gerek, gerçek taşa, boş tuğlalara ve kartona değil. Beyefendi ben hepsini denedim, en iyi yatırım yine taşdır. Kimi bankerler var, onlara para yatırarsınız, size sözler verirler, derler ki %8, %9, %10, %11, %12 vereceğiz ve sonra paranıza ne olduğu belli değildir, sermayeyi alıp kaçarlar! Hırsızdır bankerler. Diyeceksiniz ki, bugün hepsi hırsız! Kimileri bunun her tarihte görüldüğünü söylerler, ama ben inanmıyorum. Eskiden insanlar daha dürüsttü. Ciddi çalışan zanaatkârlar vardı o zamanlar, zanaatlarına inanırlar, iyi yapılmış işi severlerdi. Şimdi, hiç kimsenin umurunda bile değil! Kuşkusuz, paranızın bir bölümünü faize yatıracaksınız ama dikkatli olun, çünkü geçiminizi ve evinizde

rahat rahat oturmanızı sağlayacak bir geliriniz olmalı. Ben olsaydım, bir ziraat bankasına yatırırdım, ama size öğüt verecek değilim! Benim için ziraat bankaları çok daha güvenli, çünkü temelinde arpa var. Taş taştır, arpa arpadır, daha güvenli ne olabilir. Arpa ne kadar gerekli, öyle değil mi beyefendi! O olmazsa ekme olmaz, hamur olmaz; ekme olmazsa karnımızı doyuramayız; ve beyefendi, arpa, tahvil ya da senet değildir ve tahvil ve senetler günümüzde yaşadığımız ekonomik krizlerde güvenilir sayılmazlar. Bu nedenle beyefendi, burada çok rahat edeceksiniz. Bina ne çok eski ne de yeni. Üçüncü kattasınız, yakın çevre kenttesiniz, başkente uzak sayılmaz, gitmek istediğinizde otobüsler var, tramvay kaldırıldı ama acil durumlarda taksiler var. Bu ev, yüz yıllık sayılır beyefendi. Ama ihtiyaç duyacağınızı sanmıyorum, emeklilikte her gün Paris'e gidip de ne yapacaksınız? Ne yazık ki binanın girişi biraz karanlık. *(Başkişi, yer hakkında ayrıntılı bilgi veren yaşlı kadının davranışlarını dikkatle izler)* Ama girişte uzun süre durulmaz ki, yalnızca geçilir. Adı üstünde "giriş", girilir ve çıkılır. Kapının yanında, solda, tuvalet var gördüğünüz gibi. Tesisatı sağlamdır, yeni yaptırdım. Sifonu çektiğinizde, zinciri elinizde kalmayacak. Duvarlara bakıyorsunuz. Kuşkusuz bir kat boya istiyor, çok daha güzel olur. Ve işte şurada, içinde bulunduğumuz salona açılan buzlucamlı kapı. Görüyorsunuz beyefendi, burayı aydınlatan üç pencere var. Ferah ve aydınlık, yemek salonu olarak kullanabilirsiniz; ilerde, tuvaletin yanında, mutfak yer alıyor, gördüğünüz gibi, devamında bahçeye bakan iki oda var. Birini yatak odası yaparsınız, diğerini de, ne bileyim ben, gençsiniz, evlenip çocuk sahibi olduğunuzda, çoluk çocuğu doldurursunuz o odaya. Bir erkek için, yaşlılıkta yalnız kalmamak daha iyi. Yalnızlık her zaman eğlenceli değildir. Ama işinize karışmak istemem, size öğüt verecek değilim. Bu be-

nim düşüncem, sizi zorlayacak değilim. Çocuğun mu var derdin var. Nankör olurlar, hepsi değil, içlerinden iyileri de çıkar kötülerini de. Sonuçta, hayata gülerek bakmalı. Yine de evlenmek istemezseniz, çocuk odasını sandık odası yapabilirsiniz... İçine bavullarınızı, giysilerinizi koyarsınız. Bu odada beyefendi, gördüğünüz gibi (*Parmağıyla seyircilerin bulunduğu yönü gösterir*) küçük sokağa bakan pencere var, soldaysa (*Başkişi bakar*), küçük sokağın başındaki Châtillon Sokağına bakan öbür pencere. Kamyonlar, otobüsler var, biraz gürültü oluyor tabii, yadsıyacak değilim, ama yine de uzak sayılır. Bana ninni gibi geliyor, rahatlatıyor, uykumu getiriyordu. Ama tabii, herkes benim gibi düşünmüyor, kimilerini rahatsız edebiliyor. Umarım siz de benim gibi düşünürsünüz. Ve işte öbür pencere, dediğim gibi, küçük sokağa bakıyor. Bir başka manzara. Bir tarafta, büyük kent, diğerinde kasaba. Bu taraf oldukça sakin beyefendi. Yüzlerce kilometreye iki adım uzaktasınız. Olabildiğince sakin. Bir gömütlük kadar. Ama yaşayan bir gömütlük diyebilirim, izin verirsiniz. Yalnızca yaşlı emekliler var, sizin gibi genç emekliler değil, ama yaşlılar, gerçekten yaşlı olanlar. Beyaz Rus dediğimiz çok görgülü bir adam var, beyefendi. Eski bir düktür. Devrimde kovmuşlar onu. Düşünebiliyor musunuz? Öylesine kibar, öylesine görgülü insanlar kovulsun, olacak şey değil! Her zaman köpeğiyle birlikte gezintiye çıkar. Sevimli bir köpek, oldukça sevimli. Tıpkı sahibi gibi kibar, görgülü. Böyle efendinin böyle uşağı olur. İkinci katta oturan bayanın da bir kanişi var. O pek görgülü sayılmaz. Sahibesi de iyi bir insan değil zaten. Bir defasında, ayakkabımı ısırmişti. Ve küçük sokakta, beyefendi, ahşap evleri ve küçük bahçeleri ve ağaçları görüyorsunuz, tam karşıda, iki yaşlı adam var, beyefendi, iki yaşlı bey, iki âşık gibiler. Birlikte çıkarlar, onları hep bir arada görürsünüz. Biri ötekine

dayanır, öteki de bastonuna. Öpüşürler. Sevimli bir görüntü, beyefendi. Onlara her baktığımda gözlerim yaşarır. Ve evin sağında, öbür küçük evi görüyorsunuz, orada yaşlı bir adam var, göreceksiniz. Hasta olduğu zamanlar dışında, her gün dışarı çıkar. Pek neşeli bir insan değildir. Bu nedenle size söylüyordum beyefendi, onun gibi yapmayın, evlenin. Ve ahşap evin solunda, görüyorsunuz, şişko bir kocakarının yaşadığı öbür ahşap ev var. İşte o hiç de neşeli değildir. Her akşam oğlunu beklemek için kapının önüne çıkar, yirmi yıldır bekliyor onu. Savaşa mı yoksa Amerika'ya mı gitti bilinmiyor. O kadar uzun zaman oldu ki, o da bilmiyor! Ama her akşam, kapının önüne çıkar, yağmur yağdığında eline şemsiyesini alır, hava güzel olduğunda kapının önüne koyduğu bir iskemleye oturur. Sağa doğru bakar, hep sağa doğru, aynı yöne, bekler, bekler... konuşmaz. Bundan birkaç yıl öncesine kadar, ağlar, yakınır, göz yaşları içinde içeri girerdi. Şimdi daha sakin. Artık kendi kendine bile konuşmuyor. Gece olana kadar bekliyor ve sonra da iskemlesini alıp içeri giriyor. Ama bunun dışında, burası neşeli bir yerdir. İlyazda, bütün bahçelerde, güzel çiçekler olur, iri çiçekler, gerçekten çok iri, başkentte öylesini göremezsiniz. Ve rengârenk olurlar. Şehirdekilerden daha kolay açarlar ve kuzey çevre kenttekilerden daha güzeldirler. Burada, güney çevre kentte, hava daha sıcaktır tabii ki. Böylece, özellikle Pazar günleri, gökyüzü masmavi olur, özellikle Pazar günleri. Genelde, Perşembe gününden itibaren, gökyüzü masmavi olmaya başlar. Ve bizler, merkez şehre ve kuzey çevre kentlerine göre, Ekvator'a daha yakın olduğumuz için, güneş çok daha büyük ve daha yakındır. Günler de daha uzundur ve geceleri daha çok yıldız olur. Zaman zaman, uykum kaçtığında ya da sinemadan döndüğümde izlerdim. Kocamla birlikte dönerdik sinemadan. Vefat etti, beyefendi. Evi bu ne-

denle satıyorum. Burada onsuz yaşayamıyorum. Ah! Kocamı bir görseydiniz, beyefendi. Siz dul olmanın ne demek olduğunu bilemezsiniz. Ah! Beyefendi öğrenmenizi de hiç dilemem. Hiç ayrılmazdık. Kırk yıl oldu. Her tür mesleği yapmıştı. Esnaf, işadamaı, teknisyen, tiyatro dekorcusu, suflör, hatta buraya yakın bir çamaşırhanesi bile vardı, iki yüz metre ilerde, ortağına devretti. Tabii ya! Siz de çamaşırınızı orada yıkatırsınız; sonunda tren istasyonu şefi olmuştu. Polis teşkilatına girmek istiyordu, o mesleğe ilgi duyardı. Ah! Beyefendi, o konuda derin bilgileri vardı. Bütün polisiye romanları okumuştı, güzel bir koleksiyonu vardı. Öldü, beyefendi, birden bire, öylece. Akşamüstü sohbet ediyorduk, kötü bir gün geçirmişti. Satıcısıyla sorunları vardı, biraz sinirliydi ve biraz da atışmıştı. Satıcısıyla sıkıntıları olduğunda, benimle didişirdi hep. Ve sonra, ateşin başında barışırđık, işte burada, görüyorsunuz, şöminenin başında, karşı karşıya duran iki kırmızı koltuk vardı. Ben karşısında oturur örgümü örerdim, o da, kitap ya da gazetesinde yer alan cinayet sayfalarını okurdu. Oysa iyi bir insandı, beyefendi, siz bilemezsiniz beyefendi, ne kadar iyi bir insan olduğunu. Belki de düş dünyasında tatmin olabiliyordu yalnızca. Ve sonra, elini kalbine götürdü, ayağı kalktı, çok korkmuşum, ona sordum "Nen var, Jean?" Boylu boyunca yere yığıldı, beyefendi, boylu boyunca. Çok uzun boyluydu, iki metre vardı. Yere uzanmış haliyle baktığımda, dört metre gibi geldi birden. Yere düşmüş bir sütun gibi. Doktoru çağırdım, papazı çağırdım, deli gibiydim, beyefendi. Böyle bir şeyin olabileceğine hiç inanmazdım. Böyle bir şeyi hiç düşünmemiştim. Aptal bir biçimde, hep var olacağımızı düşünüyordum. Papazın kolları arasında ağladım. Papaza göre, kendimi böyle bir şeye alıştırmış olmalıymışım, er ya da geç o gün gelirmiş.

Daha geç ya da daha erken, ama mutlaka o gün gelir çatar. Tanrı onu yanına aldı. O tanrıya inanmazdı. Ben inanırdım, inançlı bir insanım, onunla çiçekli bir bahçede, bir ağacın altında buluşacağımıza inanıyorum. Doktor, kalbi durduğu için öldüğünü söyledi. Sordum "Kalbi nasıl durur?". "Kalp çalışmayınca insan ölür," diye yanıtladı. Oysa bir Türk kadar güçlü bir adamdı, beyefendi. Bir yumruğuyla sizi yıkabilirdi. İyi anlaşırđık. Bir defasında, sarhoştu, bana tokat atmıştı, burnum kanadı, bir dişim kırıldı, ama sonra özür diledi. Ah! Dünya insanıydı o. Bu evde onsuz yaşayamam. Kırsal bölgede, deniz kıyısında oturan bekâr yeğenimin yanına gideceğim. İki küçük odası var, ikimize yeter. Yeğenim, aldığı emeklilik maaşıyla orada geçinip gider, benim de katacağım parayla, daireden gelecek para ve kenarda biriktirdiklerimle, ikimiz birlikte mütevazı bir yaşam sürebiliriz. Çok fazla ihtiyacımız yok bizim. Ama uzun bir süre daha, dertsiz yaşayabiliriz, belki on yıl ya da onbeş ve hatta yirmi yıl. Ben çok fazla yaşamam, ölümün nasıl olduğunu gördüm çünkü. Ölebileceğimizi biliyorum. Her şeyin bir sonu olduğunu biliyorum, oysa o ana kadar hiç düşünmemiştim. İşte böyle, artık yeğenimle birlikte yaşayacağım, yalnız ölmeyeceğim. Parasal katkıda bulunacağım için ona yük olmayacağım. Başkalarına yük olmak istemiyorum beyefendi, çünkü bir insan bir işe yaramıyor ve bakım istiyorsa, ondan kurtulmak için ölmesi beklenir. Bakınız ben, annem genç yaşta öldüğü için büyük anneme baktım; o öldüğünde bir "Oh!" çektim, rahatlamıştım, oysa onu seviyordum beyefendi, onu seviyordum, onu ne kadar sevdiğimi tahmin bile edemezsiniz. Daha sonra evlendim. Bu nedenle, her şeyi önceden düşünmek zorunda insan. Ben yaşlıyım. Yeğenim pek genç sayılmaz. Bu yüzden her şeyi önceden düşünmeli, ön hazırlık yapmalı ve onun, ölümünden sonraki geleceğini de düşünü-

yorum, sahildeki dairenin geliri ve onu Amerikalılara sattıktan sonra eline geçen parayla iyi bir huzurevine, çok iyi bir huzurevine yerleşebilir. Ben çok gördüm mutsuz olanları, ama iyi bir huzurevine girenler, iyi bakılanlar hiç farkında bile olmadan can veriyorlar. Kilo kaybediyorlar, git gide zayıflıyorlar, bastonlarıyla bahçede dolaşıyorlar, erkekler kadar kadınlar da dolaşıyorlar, zayıflıyorlar, sonra yalnızca gölgeleri seçilebiliyor, gölgeleri olduğu için hâlâ burada oldukları sanılıyor ama aslında yoklar, yalnızca gölgeleri var; sonra gölgeleri de siliniyor, yavaş yavaş, tıpkı bir bulutun, güneşin önüne geçerek her şeyi silmesi gibi. Öbür huzurevlerinde, kötü olanlarda, onlara kötü davranıyorlar, beyefendi, öldürülüyorlar hatta, duyduğuma göre, gereksiz ve parasız oldukları için onları iğne vurarak öldürüyorlar, katlediyorlarmış. Ah! Aslında her şeyi bilmiyoruz. Ama ben size gerçeği söylüyorum. İşte beyefendi, daireyi istediğiniz gibi döşeyebileceksiniz.

(*Ayağı kalkar*)

Keyfinize göre olacak, ben gidiyorum, gidiyorum.

BAŞKİŞİ Affedersiniz hanımefendi, bu semtte yakın bir kafe var mı?

YAŞLI KADIN Evet, beyefendi, Chatillon Caddesiyle sokağın birleştiği köşede. Küçük sokağın köşesinde. Orada her şey bulabilirsiniz. Kimi zamanlar kocamla birlikte giderdik oraya; ikimiz de sallana sallana, sersemlemiş olarak dönerdik. (*Kibar bir tavırla*) İçkisi çok iyidir oranın. En iyi özel üretimli şaraplar orada bulunur, ince ve güzel bir tattadır, hoş bir tat... Yola çıkmam gerekiyor beyefendi, izin verirseniz gitmeliyim. (*Kapıya doğru gider, dönüp şöyle der*) Unutuyordum, aramızda kalsın, aman Kapıcı Kadın'a dikkat edin.

(*Çıkar*)

5. SAHNE

Sahnenin sağından, küçük köpekli bir kadın girer.

KADIN İyi günler beyefendi. Sizi işinizden almıyorumdur umarım? Ama ev bomboş olduğuna göre işiniz de yok demektir! Bir iskemle var. Oturabilir miyim? Hemen altınızda oturuyorum, merdivenin sağındaki dairede, ikinci katta. Daha önce de görmüştüm sizi, satın almadan önce daireyi görmeye geldiğinizde. Satın almakla iyi ettiniz beyefendi, taştan daha güvenli ne var. Burayı satan yaşlı bayan iyi bir insandır. Dul olduğunu söylemiştir size, kocasından söz etmiştir. Öyküsünü herkese anlatır. Çok konuşur ve sürekli aynı şeyleri anlatır, ne de olsa yaşlılık. Ben öyle değilimdir. Bunun dışında iyi bir insandır. Şimdiden onu özlüyoruz. Apartmandaki insanları tanımak hoşuma gider. Briç oynar mısınız? Evimde konuk ağırlamayı severim, apartmandaki insanları, tanıdıkları. Daha neşeli oluyor. Bozkır kurdu olmamak gerek. Yoksa tek başına sıkıcı olur. İşten ayrıldığınızı söylediler, artık çalışmak istemiyor musunuz? Miras kaldı herhalde. Gördüğünüz gibi şimdiden her şeyi biliyoruz. Bilmediğimiz ne var ki? Ben soru sormadım, kendiliğinden anlattı. Kapıcı kadın. Her şeyi yetiştirir beyefendi, ona dikkat edin, ama kötü biri değildir. Çok konuşur yalnızca. İnsanlar hakkında kötü konuşur çoğu zaman. Ama bunu kötü niyetle yapmaz. Kapıcı kadınların nasıl olduğunu bilirsiniz. Yılan gibi sokan dilleri vardır. Mesleği gereği. Ama yalnızca dili sokar. Bunun dışında, onunla anlaşmak kolay. Size birçok konuda yardımcı olur. Biraz bahşiş vermek yeterli, ama çok değil, alıştırmamak gerek. Sizi evlendirmeliyiz beyefendi. Tek başınıza da evlenebilirsiniz. Evlenmek şart. Evlilik çok güzeldir. Ama ben acısını

çekiyorum. Ben hep çevre kentte yaşamadım. Bu nedenle dünya zevklerine alışkınımdır. Sefa âlemlerini sever misiniz? Bir aile gibiyiz. Hepimiz büyük bir aileyiz. Apartman sakinleri, komşular, büyük bir aile sayılırız, öyle değil mi? Ama herkesi çağırđıđımı düşünmeyin. Sizi mesela, tereddütsüz davet ederim. İyi bir adam olduğunuz hemen belli oluyor, bir beyefendi. Minik köpeğim çok sevimlidir. Yedi tane vardı beyefendi. Külfetli oluyor. Çocuk gibi bakım istiyor. Ben istemediğimden değil. Kocamın hatası. Ama ben ağzı pek bir insanım ve ayrıntılara girmem. Kocam çok asık suratlı biridir, bilmezsiniz. Evlilik, kimi zaman cehennemi aratmaz insana. O benim gibi değil. Hep ona bakmalı, üzerine titremeliyim, düşünabiliyor musunuz... Yedi küçük köpek ve bir de kocam. Esir gibiydim. Sevimliler ama esir ediyorlar. Kocam da çok iyidir ama sürekli yakınır, homurdanır, şunu veya bunu ister. Çevre kentte oturmamızı o istedi. Kimseyi görmek istemiyordu. Onun gibi yapmayın beyefendi, şimdi pişman ama iş işten geçti. Zaman zaman taşınmak istediğimiz oluyor, ama artık başkentte daireler çok pahalı. Kocamın tahvilleri var, kenarda paramız var, kayda değer hisseleri var, ama biliyorsunuz ki, günümüzde onların da pek değeri kalmadı. En azından, eskisi kadar değeri yok. Her şeyin değeri düşüyor. Hayat pahalılığı artıyor. Artması gerekenler düşüyor, düşmesi gerekenler artıyor. Kimi zaman, dayanamayacak duruma geliyorum. Hep aynı ev, aynı öyküler, aynı sorunlar, canıma tak ediyor. Çekip gittiğim zamanlar oluyor. Defolup gidiyorum. Ve sonra dönüyorum. Evi sahıpsiz bırakmam, üstelik kocam sinirli ve bakıma muhtaç bir insan. İnanmayacaksınız. Neşeli görünüyorum, daha genç sayılırım, çirkin de değilim, en azından öyle söylüyorlar, iltifat ediyorlar, erkekler sokakta dönüp bakıyorlar, ama ben dışarıda çok fazla durmamaya gayret ediyorum. Düşünün ki

hiçbir şey yapmıyor ve sürekli sızlanıyor. Her isteğine sahip ama sürekli yakınıyor. Sabırlı bir insan değil, sinirli biri, hayatın iyi yönlerini görmesini bilmiyor. Hayatın iyi yönlerini görmek gerek beyefendi, aksi halde ne yaparız? Yaşayamayız! Ama gerçekten yaşayabiliyor muyuz? Hayatımızı yaşamak istiyoruz, ama aslında yaşayamıyoruz, onu yitiriyoruz. Hep yanılıyoruz. Orada burada dolaşılıyor, yolumuzu bulamıyoruz. Ve işte, size söylediğim gibi, yuvama geri dönüyorum. Yorgun dönüyorum. Adamıma kavuştuğum için mutluyum ve yine eski yaşantıma dönüp toplantılar düzenliyorum. Ve sonra günlük yaşam. Gidebildiği yere kadar gider. Ve yine dayanamıyorum. Boğuluyorum, beyefendi, boğuluyorum. Ve yine gidiyorum. Ve yine dönüyorum. Ve yine gidiyorum. Ve yine dönüyorum. Ve yine gidiyorum. Ve yine dönüyorum. Ve hep böyle sürüp gidiyor. Nereye gitmeli beyefendi, nerelere sığınmalı? Her şey istiyorum, hiçbir şeyim yok ya da var olanlar, bana hiçbir şey değilmiş gibi geliyor. Ah! Yeniden başlayabilseydik! Ne yapacağımı bilirdim! Ne yapacağımı bilir miydiniz sizce? Başka hatalar yapardık büyük olasılıkla. Yaşam ne kadar saçma, değil mi? Daha mutsuz olanlar var, üzülmemek gerek. Yine de üzülüyoruz işte. Üzülmemek için ne yapmalı acaba? Can sıkıntısı beyefendi. Ben deliyim, biraz deli, çok değil, ama yine de dikkat etmeliyim. Delilikte ölçülü olmak şart. Bir hiç için mi yaşıyoruz? Söylenene göre öyle değil. Söylenene göre öyleymiş. Aslında kimse bilmiyor. Bunun yanıtını bilen kişi çok akıllı biri olmalı. Asıl sorun da bu zaten. Hep kendinden aşağısını görebilmek gerek. Asla üstü değil. Üste baktığınızda, sizden daha mutlu olduklarını görüyorsunuz. Aşağıdakilere baktığınızda, sizden daha mutsuzlar var. Böylece teselli buluyor, daha kötüsü var diyorsunuz. Ama sorarım size, daha az kötüyle mi yetinmek gerek? Gerçek

anlamda, daha az kötüyle yetinebilir mi insan? Ah! Şu kör olası dünya, hiç de gülesi değil. Sizinle bu kadar açık yüreklilikle konuştuğum için beni bağışlayın, henüz yeni tanıştık ama çok güven veren birisiniz. Ve ben de içten biriyim. Açık yüreklilikle konuşmayı seviyorum. Her şeyi anlatırım, kocama bile. Bu yüzden bana çok kızar. İçimi dökmemden hoşlanmaz. Yapılacak bir şey yok. İnsanlar daha ne istiyor ki? Sizden daha ne bekliyorlar? Sizi elde etmek istiyorlar. Her şeyinizi almak istiyorlar; ben bir bakıma çırılçıplak kaldım. Bu nedenle, artık veremiyorum. Verenler varmış. Verdikçe varsillaşmış insan. Siz inanıyor musunuz beyefendi? Felsefe yapıyorlar. Ama size söylediğim gibi, o da mutlu değil. Camı sıkılıyor. O da hiçbir zaman yeterli bulmuyor. Hiçbir zaman yeterli bulmayız zaten. Her şeyi isteriz. Her şey ne? Ne olduğunu kimse bilmiyor ki! Her şey ne? Sorarım size... Yaşam... Ah! Yaşam! Ama kafanızı daha fazla şişirmek istemiyorum. Ne çok şey anlattım size. Daha önce sizinle böyle konuşan oldu mu hiç?... Ah! Bir bilseydiniz. Kocam hiçbir şeyden tatmin olmuyor. Hiçbir şey tatmin etmiyor onu. Aslına bakarsanız, ben de öyle. Hepimiz aynıyız. Sonra da, bir tanrının varlığını savunuruz. Ve sonra, sizden daha mutsuz insanların hep var olduğunu bilmek, biraz olsun sizi teselli eder, ama bu kadar çok sefil insan görmek, onları düşünmek içimizi karartır. Onlara bakmaktan başımız dönebilir, içine düşebiliriz biz de. Ah! Beyefendi, hiç istemem, yoksulluğa gelemem ben. Oysa, oysa... Masmavi bir gökyüzü var. Bir de karanlık gökyüzü. Ve bir de, bütün bunlar. Ve gazeteler ve siyaset. Artık eğlendirmiyor beni gazeteler. Siyaset de artık eğlendirmiyor. Kimilerinin fazlası var, kimilerine yetmiyor. Bana yetmiyor. İşte görüyorsunuz, daha üste bakmanın sakıncalarını, aşağıya bakmak daha iyi. Hiçbirine değmez diyorum size. Sıkılıyorz.

Sıkılıyoruz... Ne çok da sıkılıyor. Toplantılarımıza geleceksiniz değil mi? İyi ağırlanacağınızdan emin olabilirsiniz. Ağırlamayı biliriz. İyi günler beyefendi. (Çıkışa doğru yönelir) Görüşmek üzere. (Çıkışa doğru gider, ve döner) Ve unutmayın sakın. Kapıcı Kadın'a dikkat edin.

(Çıkar)

6. SAHNE

Seyircilere göre sağdan, küçük köpekli kadının kocası gelir.

Önce, Başkışı şapkasını ve pardösüsünü bir kenara atar. İskemleyle oturur, sonra da henüz soluklanmadan aniden ayaklanır.

ADAM İyi günler, beyefendi. Sizi rahatsız ediyorum galiba. Rahatsız ettiğimi biliyorum. Hıh! Siz kibar bir insansınız, rahatsız olduğunuzu söylemezsiniz. Belki de rahatsız olmuyorsunuzdur? Karım sizden çıkıyordu. Kim bilir neler anlattı size. Bunun için gelmedim ben. Sizinle tanışmak için geldim. Birbirimizi tanımamız gerek, birbirimize destek olmalıyız. Size sırlarımı anlatacak değilim. O delidir. Size neler anlattı acaba? Ağzı pek biriyim. Hiçbir şey söylemeye niyetim yok. Biliyor musunuz beyefendi, yaşamı seven bir kadın değildir. Asla hoşnut olmaz. Başkalarının hoşnut olmadığını söyler. Doğru değil. Ne yapacağını bilmiyor. Yaşam bu tür kadınlar için çok acımasız. Çocuk sahibi olmak istemiyor. Oysa ben isterdim. Olmaması için elinden geleni yaptı. Çocukları olursa, daha az sıkılacağını söyledim ona. Evet dedi, ama önce köpeklerle denemesi gerekiyormuş. Bu nedenle bir yavru sürüsünün hepsini aldı. Ben, hayvanlardan çok çocukları yeğlerim, ama bu demek değildir ki hayvanlardan nefret ediyorum. Onları zehirledi, beyefendi. Neyse ki, çocuğumuz olmadı. Aynı şeyi onlara

da yapardı! Şimdi de hapiste olurdu. Ona söyledim; hapse gitmekten ucuz kurtulduğun için mutlu değil misin? Ne de olsa evinde olmak daha hoş. Bu seni avutmali. Canı sıkılıyor. İstedığınız kadar yürekli, istediğiniz kadar erkek olun, zaman zaman siz de dayanamıyorsunuz. Akli olmayan insanlarla akıllı davranmak gerek. Evde toplantılar yapıyor. Komşular, semtteki dostlarla. Hep kazanmak istiyor. Para için oynamıyor, ama hep kazanmak istiyor. Aa! Aslında parayı da sevmiyor değil! Onu ne mi yapıyor? Evde kumbaralara koyuyor. Her şeyi kırıyor, tabakları kırıyor, perdeleri yırtıyor, döşemeyi batırmak için bir şeyler döküyor. Sefa âlemleri için davet ettiği insanların önünde de böyle yaptığı oluyor. Onları azarlıyor. Başta insanlar biraz gülüyor, ama sonra rahatsız oluyorlar, bu nedenle de bir daha gelmiyorlar. O da başkalarını çağırıyor. Kuşkusuz o nedenle sizi görmeye geldi. Başkalarını bulması gerekiyor çünkü. Semtte, gelecek insan bulamayacak sonunda. Ve kimse gelmek istemediğinde o da dışarı çıkıyor, âşıkları var, onları nasıl bulduğunu merak ediyorum doğrusu, aslında çirkin bile sayılır, beni hiç ilgilendirmiyor, işime bile yarıyor. Ve birini bulduğunda, her defasında, artık sıkılmayacağını düşünüyor. Ama yine de canı sıkılıyor hemen beyefendi, her kim olursa olsun sıkılıyor. Kimi zamanlar da, söylediklerimin aksine gülüyor, isterik bir krize girerek. Sürekli gülüyor. Benim pek işime gelmiyor. Sinirlendiğinde tabakları kırıyor, delice güldüğünde de yine kırıyor onları, neşesine neşe katmak için. Onu tedavi ettirmem gerektiğini düşünüyorsunuz. Ben de düşünmedim değil. Doktorlara gitti. İçlerinden biri fazla dayanamadı. Boynuna atlamıştı adamın. İntihar etti zavallı. Ona da bulaştırdı deliliğini. Oysa deli doktoruydu kendisi. Deli doktoru olduğundan, o da deliydi aslında. Delilerle uğraşmak eğlenceli değil. Bir virüs

kadar bulaşıcı. Briç oynamaya ya da toplantılarına gelmemeniz için söylemiyorum bunu. Ama, nasıl bir şey olduğunu siz de göreceksiniz. Ben kendime arkadaş arıyorum. Kafede vakit geçirmeyi seviyorum. Sizi de götürürüm. Semtte çok iyi yerler biliyorum. Ama onun nesi var, bilmiyorum, nesi var hiç bilmiyorum. İyileşmesi için çok fazla bir şey gerekmiyor. Bir sözcük, belki de. Bir sözcük. Hangisi? Aman dikkat edin, sizin de başınızı döndürmesine izin vermeyin. Kışkandığım için söylemiyorum bunu. Daha önce de dediğim gibi, umurumda bile değil. Sizin için söylüyorum, dikkat edin. Sizi de hasta edebilir. Uysal bir adama benziyorsunuz, dengeli, ahlaklı, akli başında görünüyorsunuz. Sizi allak bullak edebilir. Krizleri tuttuğunda Eyfel Kulesini bile devirebilir. Evler bile nevrastenik olabiliyor! Taşlar! Kafede çalışan garsonlar! Daha uzak bir kafeye gideriz biz. Arabam var. Bir şeyler içeriz, ama çok değil. İçmeyi sevmem, ama yine de hoş oluyor. Siz ne dersiniz? Hı! Ne dersiniz? Ah! Sizi sıkmak istemiyorum. Gidiyorum. Sizi sıktım. Karımın sıkıntısı bu, benden size geçiyor. Bizi görmeye gelin yine de. Güleriz. İyi o zaman, hoşça kalın. Görüşmek üzere. Aramızda kalsın, kapıcı kadına dikkat edin. (*Adam gider. Bir saniye sonra geri gelir*) Karım çok kötü bir aşçıdır. Ondan sonra da hep erkekleri suçlarlar.

(*Bu kez Adam gerçekten gider. Başkişi iskemleye oturur. Yeni birisi gelir. Aniden yine ayaklanır*)

7. SAHNE

Aynı kapıdan. Olabildiğince iriyarı, kır saçlı, topallayan, bastona dayanan bir adam gelir.

ADAM Habersiz geldiğim için özür dilerim. Görüyorum ki bir iskemleniz var. Yerinize oturduğum için bağış-

layın. Ayakta durmakta zorlanıyorum. Sizinle tanışmak için geldim. Birbirimizi tanımalıyız. Tanıdıkça, birbirimize değer veririz. Bir insanı tanıdıktan sonra sevmeye ya da sempati duymaya başlarız. Bana şimdiden sempatik görünüyorsunuz. İnsanlarla ahbaplık kurmayı çok severim. Ahbaplık kuramasaydık ne yapardık? İnsanlar birbirlerini yeterince tanımadıkları için savaşıyorlar. Ya da hiç tanışmadıkları için. Çok savaşlar gördüm ben. Bakınız topallıyorum, savaş gazisiyim. İşte biz de, tanımadığımız insanlarla savaşıyorduk, onlarla anlaşamıyorduk, tabii bir başka dil konuştukları için. Biz onların dilini, onlar da bizim dilimizi öğrenmiş olsalardı, daha öncesinde karşılaşmış olsaydık, kuşkusuz birbirimizle savaşmazdık. Kısacası, sizi daha fazla meşgul etmek istemiyorum, ömür boyu sakatım. Çok acıklı beyefendi, çok acıklı. Gazeteleri okumuyorum artık. Mutsuz ediyor beni. Gazetelere göz atmaya çoktan bıraktım, yalnızca katliamlar, cinayetler, salgınlar, seller, veba, depremler, soykırımlar, yangınlar, zorbalıklar var. Birbirlerinden ne istiyorlar? Verdikleri açıklamalar, insanın insan tarafından sömürülmesi, toplumsal adaletsizlikler, ekonomik yetersizlikler, bütün bunlar evrensel katliamı haklı göstermek için çok yetersiz bana göre. İdeolojiler ve hak davaları her şeyi açıklamıyor ne yazık ki, ortaya çıkan büyük felaketlerin nedeni olmaktan çok uzaklar. İdeolojiler şiddetle bastırıldı. Şiddetin bir gerekçesi olmaktan öteye gidemiyorlar, bir sır olmaktan öteye. Her şey muamma. Her şey şiddet. "Birbirinizi sevin", dendi, oysa "birbirinizi yiyin", denmeliydi. Ne demek istediği çok açık "birbirinizi yiyin" sözü. İnsan sevdiğini yer. Dünya kötülüklerle dolu. Onu yaratan başarılı olamamış. Yemek zorundayız, içine dönük bir ekonomi yaşıyoruz. Dışardan bir şey gelmiyor ve bizler yemek zorundayız, yaşamak için. Mikroskoba baktığınızda, hü-

relerde olup biteni görüyorsunuz, mikroskobik varlıklar birbirlerini yiyorlar. Herkes yaşamak istiyor. Neden bizlere yaşama arzusunu vermişler ki o zaman? Çünkü bu kör olası dünyayı meydana getiren yaradan eserinin yaşamasını istemiş. Bu nedenle, bizlere yaşama arzusu vermiş ve birbirimizi yeme, birbirimizi öldürme arzusu, çünkü daha önce de söylediğim gibi, içine dönük bir ekonomi yaşıyoruz. Yaşamayı arzulamayı bıraktığımız an, her şey son bulacak. Her şeyin bitmesini istemiyor oysa. Böylece, bizleri, zapt edilemeyen arzularla yaşayan, her şeye karşın yaşamaya çalışan bireyler olarak avcunun içinde tutuyor. İçimdeki arzuları dindirmeye çalıştım. Her şeyin arzusu, herhangi bir şeyin arzusu, hiçbir şeyin arzusu. Hiçbir şeyin arzusu da bir arzudur. Cehennemde yaşadığımızı düşünmüyor musunuz? Cehennemnin burası olduğunu? Hepimiz susamış, aç, arzuluyoruz, ve açlığımızı giderdiğimizde, susuzluğumuzu giderdiğimizde, arzularımızı tatmin ettiğimizde, başka arzular, başka susuzluklar, başka açlıklar ortaya çıkacak. Çok bereketli bir düş gücü var. Kur-naz, istediği kadar uydurur. İzin vermemeli. Hepimiz esiriz, birbirimize bağımlıyız, öbüründen hep arzularımızı tatmin etmesini isteriz. Ah! Bir su içmeyi ve ekmek yemeyi bırakabilsem. Yapılabilir aslında. Ben, üç gün yememeyi, içmemeyi denedim, ama sonunda dayanamadım. İntihar etmeliyiz. Kolay değil. Çünkü O, konuşma içgüdüsünü ve ölüm korkusunu da yerleştirmiş içimize. Bizleri bizden koruyor böylece. Korkuyu yaratmış. Gerçekten de, doğruyu söylemek gerekirse, her şeyden korkuyorum. Tehlikede olduğunuzu düşünmüyor musunuz siz? Özellikle tehlike olmadığında korkarım. Bizleri neler bekliyor, merak ederim? Sessizce, sinsice, bir şeylerin hazırlığı yapılıyor. Duvarlar gidip geliyor sanki. Bir deprem hazırlığı hissediliyor. Sanki nesnelere, onlara benzeyen

ama onlar olmayan nesnelere yer değiştirmiş. Sürekli bir değişim yaşanıyor. Şu anda üstüne oturduğum iskemle, geldiğimde oturduğum iskemleyle aynı değil. Hep değişiyor. Her yerde çatlama var. Kimi zaman çatlama duyuyorum, kimi zaman da duyamıyorum, ama çatlama, sinsice gerçekleşen değişiklikler var biliyorum. Çok tuhaf. Neden yapıyor ki bunu? Her an kırılabilir, ikiye ayrılabilir. Şimdiye kadar olmamasına şaşırıyorum. Hep beklemedeyim. Akılsız biri sanmayın beni, aksine bilgeyim ben, bilgeyim. Ama her şeye uyum sağlayamıyorum. En bilge kimdir acaba? Her şeye boyun eğen mi, yoksa hiçbir şeye boyun eğmeme konusunda kararlı olan mı? Boyun eğme bilgelik midir? Kimi zaman, bilgeliğin, deliliğin bir başka çeşidi olduğuna inanmak istiyorum. En azından, bu konuda bilgilenmemize olanak verselerdi. Hiçbir şeyi öğrenemiyoruz, birer cahiliz. Bu dünyayı algılama yetisinden yoksun bırakıldık, çünkü ne bilineni, ne bilinmeyi, ne ne-bilineni ne ne-bilinmeyeni algılayabiliyoruz. Aslında kutu biçiminde bir cezaevinde yaşıyoruz. Bu kutu bir başka kutunun içinde, o da bir başka kutunun içinde, o da bir başka kutunun içinde, o da bir başka kutunun içinde, o da bir başka kutunun içinde, vesaire, vesaire, sonsuza kadar böyle. Ve söylediğim gibi, sonsuzu algılamak da güçtür. Hiçbir şey algılanabilir değil. Büyük bilgeler de fazla bir şey bilmiyor. Evreni bir ucundan öbür ucuna kadar en azından düşleyememek, bir ucundan öbür ucuna demek ne kadar doğru bilinmez, çünkü evren uçsuz bucaksız. En azından, uçsuzluğu algılamak. Bilmemek için yaratılmışız. Bir tek şey bildiğimden eminim, o da hiçbir bilmediğim. Hiçbir şey bilemem. İşte bunu kabullenemiyorum. Benim kabul edip etmemem onun umurunda bile değil, çünkü o bizleri böyle yarattı, bilmememiz için yarattı. Bilerek yaptı. Ve bizler üretiyoruz, beyefendi, üre-

tiyoruz, beyefendi, inşa ediyoruz, uçak yapıyoruz, top ve mermi yapıyoruz, elektrik yapıyoruz, uzay araçları yapıyoruz, uzaya gidiyoruz. Ufak tefek tamirler yapabiliriz. Açıklanamayan şeyler arasında küçük işlerle uğraşabiliriz. Çok karmaşık şeyler arasında. Ne biçim karmakarışıklık bu! Umarım görüşürüz beyefendi, gidiyorum. Bütün bunları konuşuruz yine. Size güveniyorum, bana ışık tutuyorsunuz.

(Ayağı kalkar, gider)

İyi günler, beyefendi. Bir şey daha bizim kapıcı kadına dikkat edin.

(Çıkar)

8. SAHNE

Başkişi iskemleye oturur, bir süre durağan bir biçimde öyle kalır. Bir zaman sonra, başını kaldırır, tavana, yere sonra da çevresine bakar. Yavaşça, sağa doğru yönelir. Ayaklarının altında, parke çatırdar. Biraz ürkmüş gibi görünür. Eğilir, ayakkabılarını ve parkeyi yoklar. Yavaşça, parmak uçlarına basarak, sağdaki duvara gider ve sağlamlığını denetlemek için eliyle bastırır. "Sağlam," dercesine omuzlarını silker. Arka plandaki duvara doğru gider, aynı işlemi yapar. Soldaki duvara da gider. Yavaşça dokunur, daha sonra hızlıca bastırır ve tüm gücüyle bastırmaya başlar. Birden geri çekilir. Birkaç adım daha geriler. Bir süre bekler. Omuzlarını silker.

BAŞKİŞİ Sağlam görünüyor.

(Odanın ortasına gider ve arka duvara bakar. Bir kez daha omuzlarını silker, ama hâlâ endişeli görünür. Aniden, pardösüsünü fırlatıp attığı köşeye yönelir. Ceplerini karıştırır, bir paket sigara çıkarır; sonra temkinli bir biçimde, parmak uçlarına basarak, iskemleye doğru gider, oturmak ister. Kararsız kalır. İskemlenin sağlam olup olmadığından, yere sağlam bastığından emin olmak için iskemleyi yoklar. Oturur,

yerleşir. Bir sigara yakar ve öylece kalır; uzun bir zaman öylece sigarasını içer.

Bir süre sessizlik.

İzmaritini atmak için çevresine bakınır. Sonunda, karar verir ve izmaritini yere atıp ayağıyla ezer, yine tavana bakar. Tavana bakar. Cebine koyduğu sigara paketini çıkarır yeniden, içinden bir sigara daha alır, onu paketin içine geri koyar ve sigara paketini de cebine yerleştirir. Ayağı kalkar ve bir süre seyircinin karşısında durağan bir biçimde kalır. Aniden zıplamaya başlar ve durur. Bir süre daha durağan kalır, sol taraftaki köşeye hızlıca yönelir, ama bir pencerenin varsayıldığı seyirci tarafına döner. Düşsel bir perdeyi açıyormuş gibi yapar ve seyirciye doğru bakar, yani sokağa. Sessizlik.)

Eğlenceli.

(Pencerenin önünden ayrılır, ellerini arkadan tutturmuş, birkaç kez dairenin içinde denetliyormuş gibi dolaşır. Bir ara, arka plandan dışarı çıkar. Bir süre öbür odalarda yürüdüğü işitilir; sonra Başkişi yeniden ortaya çıkar. Onun sahnede olmadığı süre uzun bir zaman dilimi olmalı, belki bir ya da iki dakika. Yeniden iskemlesine yerleşir, sigara paketini çıkarır, bir sigara alır, paketi cebine koyar, ağır hareketlerle sigarasını yakar, boş boş bakar, hep uzun sürelerle, yüzü ifadesiz olmalı. Kapıcı Kadın gelir. Kırk yaşlarında, yumuşak görünümlü bir kadın. Arka plandan girer. Girmeden önce şöyle dediği işitilir)

KAPICI KADIN İyi günler, beyefendi. Benim, kapıcı. (Başkişi ürkmüşcesine aniden döner, kapıcı kadın görüldüğünde seyirciye sırtını döner. Kadıncağız zararsız görünmektedir) İyi günler, beyefendi. Mobilyalarınız aşağıda. Biraz sonra onları taşıyacaklar. Ne çok mobilyanız var. Kısa sürede buradaki insanları tanıyacaksınız. Bozkır kurdu gibi yalnız yaşamamalısınız. Durumunuza bakılırsa mutlu olmalısınız. İnsanın yüreği neşeli olmalı. Yüreğinde biraz güneş

olmalı, gökyüzü karanlık olsa da her şey eğlenceli oluyor o zaman. Ben öyle yapıyorum. Yaşamak güzeldir. Evinizin bakımı için size bir hizmetçi bulaçağım. Bir elektrikli süpürgeyi kullanmasını bile bilmiyorsunuzdur Allah bilir! Biliyor musunuz beyefendi, her şey insanı şaşırtıyor. Ben insanların konuşmalarını çok dinlerim, neler söylediklerini duymak hoşuma gidiyor, mesleğim ne de olsa, kapıcıyım. Ne dersenez deyin, meraklıyım işte. Anlattıkları arasında mutlaka ilginç bir şeyler vardır, saçmalasalar bile ilginç olabiliyorlar. Ne dünyalar var. Ve o dünyaların her birinde başka dünyalar da var. Olaylar var, feci olaylar, gülünç olaylar. Her birinin öyküsü var. Yaşlılar ölür. Böyledir, düşerler ve yeniden çiçek açarlar. *(Bir gürültü duyulur. Kapıcı Kadın bir süre için çıkar. Bir kasayla geri döner)* Şişeleriniz geldi bile. Hayır, hayır beyefendi, içmiyorum. *(Onu yere bırakır. daha sonra, camlı dolap geldiğinde, Başkışı onu içine yerleştirecektir)* Ben gidiyorum beyefendi, köpeğim ve çorbamla ilgilenmeliyim. İğrendiniz mi? Siz bilemezsiniz beyefendi, çorbayla köpeğin ne kadar tutkulu bir uğraş olduğunu. Çok konuştum, kapıcıyım ya, kesin olarak gidiyorum. Aa! Son bir şey daha, ama aramızda kalsın, öyle değil mi, kanişli kadından uzak durun, ne kadar kötü olduğunu bilemezsiniz, tam bir yılan, kocası da ondan farklı değil; sizi görmeye gelen Rus adam, onun casus olduğunu duydum. Öyle bir hali var. Ben inanıyorum. Sizi seviyormuş gibi görünen insanlara dikkat edin. Sizi kendilerine çekmek, pençeleri arasına almak istiyorlar, sizi boğazlayabilir, öldürebilirler. Ama yine de endişelenmeyin beyefendi, bunun dışında, iyi insanlardır. İsterseniz ve bana iyi davranırsanız size daha fazlasını anlatabilirim. Hayır, hayır beyefendi, dedim ya, konyak istemem. Hiç içmem. Yalnızca pastis içerim.

(Çıkar)

9. SAHNE*

Sahnenin arkasından gelen bir gürültü duyulur. Başkişi gürültünün geldiği yöne doğru gider. Sapsarı ve büyük bir camlı dolap belirir. Başkişi, tekerlekler üstünde duran camlı dolaba yönelir. Sarı dolabı, sahnenin sağındaki duvara dayar. Başkişi biraz geri çekilir, uzun uzun dolaba bakar, yüzünde hoşnut bir ifade belirir. Dolabı açar, içinden bir konyak şişesi ve bir bardak çıkarır, kendine içki doldurur, içer. Sonra da, şişeyi ve bardağı yerine koyar.

Bir başka gürültü duyulur ve yine arka plandaki kapıdan, yine tekerlekler üstüne yerleştirilmiş yuvarlak bir masa belirir. Başkişi masayı sahnenin ortasına iter, yine hoşnut bir ifadeyle masaya bakar, masa temiz ve parlak olduğu halde tozunu temizlemek için eliyle siler. Sonra, yine arka kapıdan, birer birer, altı iskemle belirir, Başkişi onları, ağır ağır, hiç acele etmeden masanın çevresine yerleştirir. Biraz geri çekilir, masayı, iskemleleri ve dolabı uzun uzun izler. Önce, sahnenin başından beri gördüğümüz ilk iskemleyi sol tarafa, bir kenara koyar. Sonra, yine arka kapıdan, pembemsi kırmızılıkta yuvarlak bir halı belirir, onu masanın üstüne bırakır, sonra epey zorlanarak, iskemleleri ve masayı teker teker kaldırarak, onu masanın altına yerleştirir. Arkadan dört iskemle daha gelir, onları da kenarlara ve dolabın yanına yerleştirir. Soldan, yani seyircilere sağdan, birbiri ardına mavi ve mor olmak üzere iki koltuk gelir. Tabii ki koltuklar da tekerlekler üstüne yerleştirilmiş olmalı. Onları seyircilere karşı, seyircinin sağına, pencerenin bulunduğu varsayılan yere yerleştirir. Denemek için, birine oturur, sonra da öbüründe daha uzun süre kalır. Yerleştirilmiş halinden hoşnut görünür. Bir süre öylece oturur, ayağı kalkar, masanın çevresinde bulunan altı iskemleyi birer birer

* Paris'te oynarken bu sahne kaldırılmış.

dener, onları yeniden yerlerine koyar. Arkadan paketlenmiş bir duvar tablosu gelir, onu açar ve arka duvara yerleştirir. Seyircilerin resmi görebilmeleri için tablonun yeterince büyük olması gerekir. Resimde İspanyol köpekleri vardır: Baba köpek, anne köpek ve yavru köpek olmak üzere. Arkadan, ilk fiskos masası gelir. Başkışı hemen alır ve sahnede ona uygun bir yer bulmak için bakınır. Bulur ve iki koltuğun arasına yerleştirir onu. Bir başka fiskos masası gelir, onu da sahnenin ortasına koyar. Bir kasa gelir, Başkışı içinden art arda üç vazo çıkarır; birini masanın, öbürlerini fiskos masalarının üstüne koyar. Arkadan, aniden, yeşil büyük bir kanepeler belirir. Onu koltukların gerisine yerleştirir. Ve birden karar değiştirir ve koltukları kanepenin gerisine koyar, sonra da kanepenin her bir yanına yerleştirir. Bir başka kasa gelir ve içinden turuncu abajurlu bir lamba çıkarır. Lambayı yakar, uzun uzun izler ve söndürür, sonra yeniden yakar ve söndürür. Asılı, siyah çiçeklerle bezenmiş iki kırmızı perde belirir. Onları belli belirsiz bir yere takar. Arkadan bir duvar saati belirir. Başkışı onu dolabın yanına yerleştirir. Artık boşalmış olan iki ya da üç kasayı, tekmeyle arkaya fırlatır. Her nesneyi hayran hayran izler, kanepeye oturur ve sonra uzanır. Ellerini ensesine koyar ve ıslık çalar. Islık çalmayı bırakır, gözlerini kapatır, kollarını bedenine yaslar. Gözlerini kapalı tutar. Bir süre öylece durağan kalır. Ve birden, kalkar, dolaba gider, yeniden konyak şişesini alır, kendine içki koyar, bir bardak, bir tane daha, sonra şişeyi yine dolaba koyar, zıplaya zıplaya bir eşyadan öbürüne geçer, düşsel pencereden bakar, arka kapıdan yok olur. Uzun bir süre sahne boş kalır, eşyalarla dolu bir durumda. Arkada yürüdüğü ve murıldandığı işitilir. Yine arka kapıdan, elinde bir bezle yeniden belirir; döşemeyi silmeye başlar, halının, iskemlelerin altını, boş yerleri. Pantolonunun arka cebinden yassı bir konyak şişesi çıkarır, şişeyi dikip bir yudum içer. Onu yeniden

cebine koyar. Döşemeyi silmeyi sürdürür. Perde iner)
(9. Sahnenin Sonu)

[Bu sahnenin sonunda perde indirilebilir ya da yalnızca karartma yapılabilir. Oyunu ara verilecekse perde indirilebilir. Her durumda da, karartma yapılsa bile, o zaman süresince, çevre düzeni değiştirilir ve mutlaka aşağıda yazılı olan sesler ve gürültüler işitilmelidir. Ara verilmesi durumunda da, oyunun başlangıcında karartma yapılır ve aynı sesler ve gürültüler işitilmelidir. Otobüslerin motor gürültüsü, motosiklet gürültüsü, gurdamayı andıran seslenişler "alo", "ne diyon", ıslıklar, kavgaya eden bir erkek ve bir kadının birbirine karışmış çığlıkları, çığlıklar, kahkaha, çığlık, borazan sesi, sokakta birbirine karışmış ayak sesleri. Gerçek veya uydurulmuş sözcükler, vs.]

10. SAHNE

KİŞİLER Yaşlıca bir çift, bir kadın ve bir erkek; Garson Kız, Patron; Başkışı. İki manken, başka insanların yerine kullanılabilirler.

ÇEVRE DÜZENİ Bir çevre kent lokantasının salonu, hatta kasabavari. Arka planda bir bar. Patron barda duruyor. Adamın biri bir masada tek başına. Müşteri yerine geçebilecek mankenlerin oturduğu iki üç masa daha (yeterli sayıda oyuncu ve figüran olmadığı zaman). Büyük bir ayna, salonu daha geniş ve kalabalık göstermenizi sağlar. Ön planda, boş küçük bir masa. Bir süre, yeterince uzun bir zaman, insanlar sessizce yemek yerler. Yine sessizce, Garson Kız, arka sağ plandaki kapıdan girip çıkar, elindeki yemekleri müşterilerin bulunduğu masalara bırakır. Hafifçe, sokaktan geçen arabaların boğuk gürültüleri işitilir. Barda duran adam aperitifini içer, sonra da gelir bir masaya oturur. Birkaç

belli belirsiz fısıltı; sonra donuk bir sessizlik.

Soldan, yani seyircinin sağından, Başkışı gelir. Açılan kapının hafifçe sesi duyulur. Başkışı sahnenin ortasına gelir, çevresine bakar. Genç diyebileceğimiz, sempatik ve yorgunluk izlerine karşın hoş görünen Garson Kız ona doğru gelir.

PATRON Beyefendi.

(Masalarda oturan öbür insanlar Başkışıye dikkat etmezler)

GARSON KIZ Yemek için miydi?

(Baskışı kafa sallayarak onaylar. Ve sahnenin ön planında duran küçük masayı gösterir)

GARSON KIZ Tabii, isterseniz oraya oturabilirsiniz.

Baskışı yine kafa sallayarak teşekkür eder ve oturur. Sonra, gabardin pardösü ve şapkasını portmantoya asmak için kalkar. Yeniden oturur, hemen ardından Garson Kız gelir, yemek münüsü verir ve masayı servise hazırlar. Başkışı mөнüü alır.

Bütün bunlar sessizlik içinde yapılır)

GARSON KIZ Bir aperitif alır mıydınız? *(Baskışı kafa sallayarak evet der)* Burada mı yoksa barda mı içersiniz?

BAŞKİŞİ Barda. *(Bara doğru bakar)* Hayır, burada.

GARSON KIZ Pastis mi? Yeni soğutulmuşu var elimizde. Ya da Campari?

GARSON KIZ Pastis mi yoksa Campari mi? Campari de soğutulmuş.

BAŞKİŞİ Campari.

GARSON KIZ Buz ve gazoz?

BAŞKİŞİ Duple.

GARSON KIZ Daha sonra?

(Sessizlik. Başkışı mөнüye bakar, kararsız)

GARSON KIZ Yağda sardalye öneririm. Evet mi? Tamam. Yağda sardalye. Sonrasında? *(Baskışı kararsızdır)* Bir biftek? Burginyon usulü sığır eti?

BAŞKİŞİ Biftek! Yok, sığır eti! Hayır, iyi pişmiş bir biftek.

GARSON KIZ Kızarmış patates? Tamam. Yanında kızarmış patates.

BAŞKİŞİ Ve bir de Camembert peyniri.

GARSON KIZ Peynir olarak Brie almanızı öneririm. Daha lezzetlidir. Daha iyi yapılmış.

GARSON KIZ Tatlı alır mıydınız? Peki. Daha sonra. Bir şey içmek istiyor musunuz? Beaujolais öneririm. Patronun özel mahzeninden.

GARSON KIZ Size hemen Campari'nizi getiriyorum.

(Hemen Campari'sini getirir. Başkışı bir dikişte içer)

GARSON KIZ Oh! Ne çabuk!

BAŞKİŞİ Susamıştım. Teşekkürler. Beaujolais'yi bir dolu şişe istiyorum, yarım değil.

(Garson Kız siparişi getirmek üzere gittiğinde, Başkışı dirseklerini masaya dayar, yüzünü ellerinin arasına alır. Campari'yi bir dikişte içer)

BAŞKİŞİ Bir tane daha!

GARSON KIZ O kadar hızlı içmeyin, beyefendi, dokunabilir.

(Campari'nin Başkışı'ye dokunduğu söylenemez. Birden gevşemiş görünür. Sakin bir ifade belirir yüzünde. Güler yüzle çevresine bakınır, özellikle seyirciye doğru bakar çünkü orada camın ardından görünen bir sokak bulunduğu varsayılır. Patronun barda tek başına içki içtiğini görürüz. Bu sırada, Garson Kız kimi zaman gerçek müşterilere kimi zaman da varsa manken müşterilere sessizce servis yapar. İnsanlar sessizce yerler. Yalnızca ara sıra sokaktan gelen gürültüler duyulur. Daha sonra, devinimler gerçekdışı olmaya başlar ve Garson Kız gerçekdışı bir biçimde yürüyecektir, belli belirsiz biçimde dans edercesine. Bir süre sonra, sokaktan gelen sesler de, söz konusu gerçekdışılığı vurgulamak için, bir müziğe dönüşecektir.

Başkışı Garson Kız'a boş bardağını gösterir)

GARSON KIZ Hemen.

(Baskışı çevresine bakınır)

BAŞKİŞİ Bu kadar insan...

YAŞLI ADAM (*Yaşlı çiftin masasında, Yaşlı Kadın'a*) Bu kavurmayı sevdi mi?

BAŞKİŞİ (*Yeniden seyircilerin tarafına bakarak*) Oldukça hareketli.

YAŞLI ADAM (*Kartısına*) Ne olacak halimiz? Bizleri salaklar yönetiyor. Yönetenler böyle olduğu sürece, halimiz harap...

İLK ADAM (*Masasında tek başına*) Aksine, çok şey değişecek. Bir gün gelecek, göreceğiz! Hoşnut olmayacaklar! Sonucu gördüklerinde.

(*İki yaşlı da adama bakarlar ve yine tabaklarına gömüllürler*)

YAŞLI KADIN (*Kendi masasında*) Bilmiyorum ne yapmak gerekir. Sen yaptın mı yoksa?

İKİNCİ ADAM (*İlk Adam'a*) Ah! Evet, tabii.

(*Garson Kız elinde siparişlerin bulunduğu tepsiyle birlikte gelir. Tepsiyi masaya koyar*)

GARSON KIZ İşte Campari'niz, işte Beaujolais'niz. Bifteğiniz, peyniriniz. (*Yemeği, tabakları, kaşık çatalları güzelce yerleştirir. Başkışı Campari bardağını alır ve bir dikişte içer*) Çok obursunuz beyefendi ve çok içiyorsunuz. Size dokunacak.

GARSON KIZ Biliyor musunuz, şarabımız güzeldir. Aperitiflerimiz de. Bizde her şey tazedir. Semtin en iyi restoranıyız. Patronun eşi yapar yemekleri. Ama abartmanız da gerekmiyor. Tüm müşteriler iştahla yerler. Semtin en iyi restoranıyız. Bir büyük restoran daha var, şık görünmeye çalışıyorlar, ama kimse gitmiyor.

BAŞKİŞİ (*İçkisini içtikten sonra*) Her gün gelmek isterim. Aynı masayı ayırır mısınız?

GARSON KIZ Görüyorum ki alışkanlıklarınız var. Küçük lokantalarda rezervasyon yapılmaz. Ama isterseniz Patrona sorabilirim.

(*Patron'a doğru gider, sessizce konuşur onunla. Patron*

kafasıyla onaylar. Bu strada. Başkışı kendine bir kadeh şarap doldurur. İçer.

Öbür insanlar tabaklarına gömülmüşlerdir.

Garson Kız Başkışinin yanına döner)

GARSON KIZ Evet, beyefendi, Patron olur dedi. Her gün on iki buçukta. Tamam, peki.

BAŞKİŞİ Teşekkürler. Sizi tanıyabilir miyim?

GARSON KIZ Adım Agnès. Patronun baldızıyım. Kuzenim de burada çalışıyor. Büyük alışverişleri Patron yapar.

BAŞKİŞİ Sonsuza kadar hep böyle süreceğine inanıyor musunuz?

AGNÈS Biz gittikten sonra da sürececek. Endişelenmeyin. Rahat olun.

(Birden bire, masa örtüsünün üzerinde bir ışık belirir; yukarıdan gelen bir ışık)

BAŞKİŞİ Ah! Olağanüstü.

AGNÈS Yalnızca bir ışık.

BAŞKİŞİ *(Her noktadan sonra duraksama)* Her şeyi değiştirir. İlginç. İlginç, çok yeni. *(Heyecanlıdır)*

AGNÈS Özür dilerim, beyefendi. İşim var. Hayır, hayır sizi terk etmiyorum, yine geleceğim.

(Dolaşır. Lokantanın havasında bir değişiklik hissedilir. Işık hemen hemen her yere yayılmıştır. Başkışı oturur. kalkar, oturur, kalkar)

ADAMLARDAN BİRİ *(Masadan Garson Kız'a seslenir)* Genç bayan, mantarlarımı getirin, lütfen.

(Sesler ve devinimler gerçeklerden biraz uzak ve en sıradan siparişler bile neredeyse şarkı havasında söylenir, devinimlerse dans gibidir)

YAŞLI ADAM *(Kalkarak, oturarak)* Sosislerimiz, lütfen.

ÖBÜR ADAM *(Masadan)* Yağlı patateslerim.

(Garson Kız siparişleri yerine getirir)

BAŞKİŞİ Patates. *(Hayranlık içinde)* Çatal, tabak, bıçak.

(Çatal kaşıkların müzikli gürültüsü)

PATRON *(O da şarkı söylercesine)* Çok güzeller. Çok

lezzetliler. Lezzetli olan iyidir.

BAŞKİŞİ Ah! Beaujolais!

PATRON (*Hep şarkı söylercesine*) Şarap, şişelenmiş güneştir.

GARSON KIZ (*Dans ederek ve şarkı söyleyerek doluşır*)
Geliyorum, sabırlı olun, hepsi geliyor.

Işık git gide artar.

YAŞLI KADIN (*Masasından*) Hepsi geliyor. Ne kadar iyi.

İLK ADAM (*Patron'a*) Patron, size bir içki ısmarlıyorum.
(*Bara gidip Patronla bir içki içer*)

İLK ADAM İşime döneyim. Ama daha zamanım var.
(*Başkişi Garson Kız'a boş şişeyi gösterir*)

GARSON KIZ Yenisini mi istiyorsunuz? Çok fazla olmadı mı?

YAŞLI ADAM (*Hâlâ şarkı söylercesine*) Onbeş yıldır emekliyim.

GARSON KIZ İşte şarabınız.

YAŞLI KADIN Ama hâlâ yaşıyoruz.

BAŞKİŞİ Bir de kahve.

İKİNCİ ADAM Ah! Her gün bayram olsa.

YAŞLI ADAM Hiçbir zaman aynı olmaz.

PATRON (*İlk Adam'a*) Bir içki daha, ben ısmarlıyorum.
(*Garson Kız, Beaujolais'yi ve kahveyi getirir, gider*)
(*Neredeyse dans edercesine*)

İLK ADAM Kabul ediyorum, teşekkürler.

YAŞLI ADAM Üç de eklersek, dokuz eder.
(*Ayağı kalkar*)

İLK ADAM (*Garson Kız'a*) Bizimle bir içki içer misiniz?

GARSON KIZ Yapamam, beyefendi, gördüğünüz gibi, elim kolum dolu. Birilerinin servis yapması gerekiyor. Daha sonra size katılırım.

İLK ADAM (*Seyircilere doğru döner, her bir yana bakar. Coşkulu bir hali vardır*) Yılın bu döneminde güneş çok sık görünmez.

YAŞLI KADIN (*O da ayaklanır*) Söylemek zor.

(*Hepsi ayağı kalkar ve seyirciye doğru bakarlar. Işık.*)

hızlı bir biçimde git gide yok olur ve her şey yeniden gri bir havaya bürünür. Yaşlılar ve öbürleri döner ve otururlar. Adam yerine geçer. Danslı devinimler git gide son bulur. Başkışı de yerine oturur. Şarkılı müzik yeniden fıslıtya dönüşür ve sessizlik olur. Herkes susar. Yüzler yine donuklaşır. Başkışı birden bire ayaklanır. Tabakların gürültüsü artık ahenksizdir. İnsanlar, şaşkın, Başkışı'ye bakarlar ve yine yemeklerini yemeyi sürdürürler. Yüzler yine donuklaşır. Başkışı birden bire ayaklanır. Tabakların gürültüsü artık ahenksizdir. İnsanlar, şaşkın, Başkışı'ye bakarlar ve yine yemeklerini yemeyi sürdürürler.

BAŞKİŞİ (Garson Kız'a) Işık söndü.

GARSON KIZ Neden söz ediyorsunuz? Değişen bir şey yok. İyi görünmüyorsunuz. Size bir konyak getireyim. (Sanki hiçbir şey olmamış gibi, herkes boş ve donuk bakar. Sessizce yerler. Ona yaklaşan Garson Kız, bir saniye, tepkisiz ona bakar ve sonra uzaklaşır.)

BAŞKİŞİ (Camdan bakar, yani seyirciye doğru) Çok hareketli, çok. (Ayağı kalkar. Salondan tepki gelmez) Duymuyor musunuz?

(Yeniden oturur. İnsanlar sessizce yemeyi sürdürürler. Çatal kaşık ve tabak sesleri gelir. Her şey yine ağırlaşır ya da etkisiz hale gelir. Sonra, dışarıdaki motorlardan gelen şiddetli bir gürültü. Olanak varsa, arka plandan motorlu silüetler geçirilebilir. Gürültüler kesildiği an, öbürleri, gürültülü, ateşli ve öfkeli bir biçimde içeri girerler. Kafası bağlı bir adam arkadan gelir, sonra ikincisi. Karabina tüfeğini omzuna takmış bir adam içeri girer, hızlı adımlarla bara yönelir. Yeniden yemeye başlayan insanlar göz ucuyla bakar ve yine yemeyi sürdürürler)

DEVRİMCİ (Asker havasıyla) Bir pastis! Savaştan geliyorum. Terledim.

(Esmer tenli, sinirli küçük bir kadın gelir ve o da bara yönelir)

KADIN Pastis!

(Masalarda oturan insanlar başlarını çevirip Devrimci'ye bakarlar)

DEVRİMCİ Büyük meydanda savaşıyoruz.

(Müşteriler git gide daha dikkatli dinlemeye başlarlar, sonra birbirini ardına Devrimci ve Kadın'ın çevresine üşüşürler)

YAŞLI ADAM Görülmemiş bir şey bu!

DEVRİMCİ KADIN Patlamaları duymuyor musunuz?

(Bütün insanlar kulak verir ve savaşın hala hafifçe işitilen gürültülerinin geldiği yöne dönerler)

KADIN Evet, evet.

YAŞLI ADAM Gerçekten de, büyük meydandan geliyor.

Her Pazar oraya gider Pazar gezintimi yaparım. Geçen Pazar, sakindi, Pazara kadar biter herhalde.

KADIN Kuşkusuz, uzun sürmez.

PATRON Gerçekten de gürültü var. Al işte, yine başladı.

Uzun zamandır bir şey yoktu.

DEVRİMCİ KADIN Pazara kadar bitmez!

YAŞLI ADAM Öyleyse Pazarım olmayacak.

DEVRİMCİ KADIN Yakında, her gün Pazar olacak. Bu nedenle savaşıyoruz.

YAŞLI ADAM Ama o sırada ben Pazarsız kalacağım.

LK ADAM Kavga başladığına göre, şimdiden Pazar sayılır.

İKİNCİ ADAM Bu kez ciddi mi?

PATRON Şehir merkezinde ne de olsa.

GARSON KIZ Yalnızca bizim çevre kentte.

DEVRİMCİ Şehir merkezi umurumuzda değil. Varsıllar da umurumuzda değil.

DEVRİMCİ KADIN Şimdilik kendi işimize bakıyoruz. Yeterince iş var zaten, kendi kapımızın önünü temizliyoruz.

(Git gide, oyun süresince, savaş gürültüleri artar. Yine oyun süresince, arka plandan, silahlı insanlar geçer, sivillerin ve savaşa katılmayanların görüntüsünün yerini

bu görüntüler alır. Gürültüler git gide büyür ve pencerenin ardından kanlar içinde insanlar geçer. Ve bir de, protestocuların ardından koşan eli coplu polis memurları geçer. Daha sonra, şarkılar işitilir ve büyük bir şamata olur. Ama bunlar yavaş yavaş gerçekleşir ve en büyük etki, son ana, sahnenin en önemli bitiş anına bırakılır)

İKİNCİ ADAM Ben anlıyorum.

GARSON KIZ. Yaşantımıza bakın!

DEVİRİMCİ KADIN *(Aşağılayıcı tavırlarla çevresine bakarak)* Neyse ki erkek adamlar var hâlâ! *(Devrimcinin omzuna vurur)* Sizin gibi herifler de olmasa, hayat çekilmez. Sizler sayesinde onlara göstereceğiz.

DEVİRİMCİ Aksi olamaz.

PATRON *(Devrimci'ye)* Bir içki daha, ikramım olsun.

YAŞLI ADAM Ben de devrime katılmıştım, gençliğimde, Sardunya'da.

KADIN Kocam eski anarşistlerden.

İLK ADAM Ben sizi anlıyorum. Yeter ki, bununla kalmasın.

PATRON Ben de anlıyorum sizi. Toplum bu işte.

(İki adam, Kadın ve Yaşlı Adam, sahnenin sonuna doğru, Devrimci'ye dönişürler. Ve en sonunda, sahneden ayrılmadan önce, ceketlerini değiştirir, ellerine tüfek alır ve kemerlerine tabanca takarlar, gür sakal ve peruklarla kılık değiştirirler. Yaşlı Kadın da kılık değiştirir ve Devrimci olur)

YAŞLI ADAM Benim zamanımda, benim zamanımda, ah, 47'de oradaydım, şimdi bir köşede huzur içinde ölmek istiyorum.

KADIN Uykumuzu kaçırarak değiller.

İKİNCİ ADAM Bizler Fransızız.

GARSON KIZ *(Başkişi'ye)* Hıh! Siz ne bilirsiniz.

PATRON Fransa devrimlerin ülkesidir, tıpkı Meksika gibi.

DEVİRİMCİ *(Başkişi'ye)* Siz olmadan da yapabiliriz.

PATRON 89'da oldu.

DEVİRİMCİ KADIN (*Başkişi'ye*) Sizin gibi tipleri iyi biliriz.
Sizin gibilerle zafer kazanılmaz.

GARSON KIZ (*Başkişi'ye*) Bunlar size göre değil.

İLK ADAM (*Başkişi'ye bakarak*) Nasıl bir adam olduğunuz belli.

PATRON 89 sonrasında, 37, 47, 57, 67, 77, 87 ve yine 89'da oldu.

YAŞLI ADAM Çember kuşatıldı.

DEVİRİMCİ KADIN Kuşatılmaz hiçbir zaman. Pislik he-rifler!

(*İnsanlar Devrimci'nin çevresine doluştuklarında, bir tek Başkişi yerinde kalır*)

DEVİRİMCİ Ya şimdi ya hiç.

DEVİRİMCİ KADIN Onlara anlatmasını biliriz.

GARSON KIZ Kuşkusuz, onlara göstereceğiz.

İLK İŞÇİ Değişmeli bu düzen.

PATRON Madem öyle, içkiler benden, herkese ısmar-lıyorum.

İKİNCİ İŞÇİ Bravo!

KADIN Bravo, katılıyorum.

GARSON KIZ (*Başkişi'ye*) Rahatsız olmayın. Bardağınızı masanıza getiririm.

KADIN Ona da içki ikram ediliyor, demek!

GARSON KIZ Müşterimiz.

(*Ona bardağını götürür ve grubun yanına döner*)

DEVİRİMCİ Böyle süremezdi.

KADIN Sizin gibiler varken...

YAŞLI ADAM Sonuna kadar gitmeli. Ah, sizin yaşınızda olsaydım!

DEVİRİMCİ Tembeller ülkesi! Ahlaksız bir toplum.

KADIN Artık canımıza tak etti.

HEPSİ Ah! Kesinlikle!

İLK ADAM Aşağılanmayı hak ediyorlar yalnızca.

İKİNCİ ADAM Aşağılamak yeterli değil.

DEVİRİMCİ KADIN Sonuna kadar gitmek gerek. Kan

gerek. Şehvet ve ölüm gerek.

DEVİRİMCİ Onları ortadan kaldıracacağız. Hepimiz için en iyisi.

PATRON Doğrudur.

DEVİRİMCİ Doğrudan yana olacağız.

DEVİRİMCİ KADIN Adalet acımasızdır, görecekler.

KADIN Ahlaksızlık ve adaletsizlik içinde sefa sürenlerin hepsi.

KADIN Kızıl meydandaki kasap.

GARSON KIZ Dişlerinde bıçak.

İLK ADAM Varsıllar!

İKİNCİ ADAM Yoksullar!

PATRON Proletarya!

DEVİRİMCİ KADIN İkel devrim karşıtlığı.

DEVİRİMCİ Mutlak iktidar, ama özgürlük içinde.

KADIN Yeter ki özgürce benimsensin.

PATRON Öyle olacak.

YAŞLI ADAM Gülen yarınlar.

DEVİRİMCİ KADIN Kan içinde ve kanla ödenecektir.

GARSON KIZ Bu çürümüşlük içinde, çoktan hak ettiler.

İLK ADAM Pis burjuvalar.

KADIN İşçiler yoksul, çünkü içiyorlar, hepsi alkolik.

İKİNCİ ADAM Ya esrara ne demeli!

PATRON Tüketici toplum.

KADIN Ortaklaşacılık, bireyselcilik!

GARSON KIZ Bizim tüketici toplumumuz.

İLK ADAM Halk kanı emiciler.

İKİNCİ ADAM Hepsi satılmış!

DEVİRİMCİ *(Korkunç bir sesle ve çok sert bir yumruk vurarak bardaki bardakların havalanmasına ve yere düşmesine neden olur)* Ya kardeşlik! Kardeşliği unutmamalı!

(Bir an, bir sessizlik. insanlar ürkmüş görünür. Bir süre, yemeyi bırakır, hareketsiz kalırlar)

PATRON *(Garson Kız'a)* Toplayın şunları.

(Garson Kız söyleneni yapar. Ve konuşmalar kaldığı yerden devam eder)

DEVİRİMCİ KADIN Yumrukla, bıçakla boğazlarına sokarız. Karınlarını deşeriz.

KADIN Gına geldi.

YAŞLI ADAM Biraz önce söylediğinde haklıydı, kardeşliği unutmamalı.

GARSON KIZ Kardeşliği unutmamalı.

İLK ADAM Kardeşliği unutmamalı.

İKİNCİ ADAM Evet, kardeşliği unutmamalı.

PATRON Kardeşlik.

DEVİRİMCİ KADIN Kan! Deşilmiş karınlar! Bağırsaklarının sarktığını görmek istiyorum.

GARSON KIZ İnsanlar hep aynı.

İLK ADAM Yalnızca gençlikte yeterince coşku var.

PATRON Gençler aptal.

İLK ADAM Yaşlılar aptal.

İKİNCİ ADAM Aptal gençler ve aptal yaşlılar var, insan aptal olunca ömür boyu sürer.

GARSON KIZ Artık dayanacak gücümüz kalmadı, görüyorsunuz ya işte, hep iş, güç, çoluk çocuk.

DEVİRİMCİ KADIN *(Korkutucu bir tavırla ve dişlerini gıcırdatarak)* Zevk için devrim.

(İnsanlar yavaş yavaş kılık değiştirirler ve neredeyse bambaşka insan olurlar. Karışıklığa neden olmamak için kişilerin adları değiştirilmemeli)

KADIN Zevk için.

(Sınırlı sayıda oyuncu varsa. Garson Kız, Patron ve Başkişi dışında, bütün insanlar kılık değiştirir)

İLK ADAM *(Hançerini havaya kaldırarak)* Zevk için.

DEVİRİMCİ Şenlik, hep şenlik içinde yaşayacağız, daima şenlik.

(Hepsi silahlarını havaya kaldırır, sonra sessizlik içinde, o şekilde kalırlar)

DEVİRİMCİ Karnı acıkıyor insanın, midem kazınıyor.

PATRON Hepinize yemek ısmarlıyorum.

DEVRİMCİ Çok isterdim, ama karım beni yemeğe bekliyor, ama çabucak yiyebileceğimiz bir şeyler olursa, neden olmasın. Mesela sandviç.

(Patron içecek koyar. İçerler. Hepsi bardağını kaldırır ve şöyle derler)

HEPSİ Gebersin aynasızlar!

DEVRİMCİ KADIN Aynasızların kellelerinden söğüş yaparız.

DEVRİMCİ (Garson Kız'a) Daha çabuk. Oyalanma sandviçleri hazırlarken. Artık itaat etmek zorundasın, orospu, eskisi gibi değil.

DEVRİMCİ KADIN Her şey değişti, hiçbir şey eskisi gibi değil.

GARSON KIZ (Devrimci'ye) Elimden geleni yapıyorum. Kibar değilsiniz hiç, memnun değilseniz gidin.

KADIN Kibarlık burjuvalıktır.

DEVRİMCİ (Garson Kız'a ve Patron'a) Eşnafsınız. Aslında, siz de sömürmekten başka bir şey yapmıyorsunuz.

GARSON KIZ Ben bir işçiyim, alınımın teriyle kazanıyorum hayatımı, ya siz, konuşmaktan başka ne yapıyorsunuz ki.

DEVRİMCİ Kaltak!

GARSON KIZ Ah!

BAŞKİŞİ (Masasından kalkıp Devrimci'ye) Beyefendi, utanmıyor musunuz?

DEVRİMCİ Pis küçük burjuva. Gel de görelim bakalım.

(Başkişi yaklaşır)

DEVRİMCİ Pislilik herif!

(Başkişi'nin suratına bir yumruk indirir ve onu iskemlesine geri gönderir)

DEVRİMCİ KADIN Çok iyi oldu!

PATRON Lütfen, o benim müşterim.

(Garson Kız Devrimci'ye iki harika tokat patlatır. Devrimci yere düşer, kalkar, çenesini yoklar. Kahkaha)

atılır. sonra, Garson Kız ve Patron dışında herkes iskemlesine yıkılmış olan Başkışı'ye yönelir ve yumruk kaldırırlar)

HEPSİ Pislilik herif!

(Devrimci. yumruğunu Başkışı'ye doğru yöneltmiş öylece durduğu sırada Garson Kız Başkışı'nin yanına gider. Başkışı'nin cebindeki mendili alır ve kanlar içindeki yüzünü siler)

GARSON KIZ Size göre değil, bunlar.

(Dışarıdaki gürültü iki misli artar, çatırtılar, çığlıklar duyulur. anlaşılacağı gibi yalnızca büyük meydana dövuşmüyorlardır artık. Makineli tüfeklerin gürültüsü, çığlıklar işitilir. arka planda, ellerinde tüfekler ve bayraklarla geçen insanlar görülür)

DEVRİMCİ KADIN İyice yaklaştı, bu semte geldiler, hadi gidelim, çatlasın, patlasın, kan gövdeyi götürsün! *(Bir bayrak çıkarır)*

DEVRİMCİ Yaşasın sancak!

KADIN Viva la muerte!

İLK ADAM Devrim sokakta yapılır.

(Bu sırada, Başkışı darbe yemiş gözünü mendille bastırarak üzümlü rakısını içer)

PATRON Hesabınızı ödemedен gitmeyin.

GARSON KIZ Hesabınız, hesabınız.

İKİNCİ ADAM Devrimci Komite'den alırsınız paranızı.

DEVRİMCİ KADIN Nah! Alırsınız.

PATRON Vay, anasını!

GARSON KIZ Vay, anasını!

BAŞKİŞİ Yapabileceğim bir şey var mı?

PATRON Ne yapabilirsiniz ki?

BAŞKİŞİ Bütün bunları temizlemenize yardım edebilirim.

GARSON KIZ Biz kendimiz yaparız. Rahat durun siz.

BAŞKİŞİ Bir konyak, lütfen.

GARSON KIZ *(Patronla birlikte ortalığı toparlarken)*
Hemen getiriyorum.

11. SAHNE

PATRON Daha önce de devrime katılmışım. Liderlik edebilirdim onlara.

GARSON KIZ Çok yorgunsunuz artık, çok yaşlı.

PATRON Ondan değil. Devrimci değil onlar, gerici.

GARSON KIZ Ya rakipleri?

PATRON Onlar da gerici. Bir bölümü Laponyalıların adamı, öbürleri de Türklerin.

GARSON KIZ Gördünüz mü, Osmanlı suratı vardı adamlarda.

PATRON Aa! İrkçi olmayın.

GARSON KIZ Tabii ki ırkçuyım. Çünkü ben, bütün ırklardan yanayım, ırkçı karşıtı değilim.

12. SAHNE

Bir kadıncağız, korkmuş bir halde, içeri girer.

KADINCAĞIZ Allahım, yavrum, kurtarın onu.

(Yaralı, kafası bantlı genç bir adam içeri girer; Patron ve Garson Kız onu tutmak için koşarlar. Yaralı yere düşer)

YARALININ ANNESİ Ona rahat durmasını söylemişim oysa.

GARSON KIZ Daha kim bilir neler göreceğiz? Yaşadığımız zamana bakın...

PATRON Kadının oğlu, hani köşede oturan, geçen yıl kocasını kaybeden dul. Şimdiki gençler tehlikenin ne olduğunu bilmiyorlar.

ANNE Zavallı yavrum, zavallı yavrum!

KADINCAĞIZ Böylesini görmedik hiç. Yaşadığımız zamana bakın, aslında sakın sayılırdı bizim çevre kent.

ANNE *(Oğlunun bedeni üstüne eğilmiş)* Ona ne yapmışlar

böyle? Öylesine yumuşak, öylesine sevimliydi.
KADINCAĞIZ Bütün bir ömür çalıştık, emekli olduk, rahat edeceğimizi düşünüyorduk. Artık hiçbir yerde rahat yok.

PATRON Hayat bu işte. Ölüyoruz.

PATRON (*Hiçkirmaya devam eden Yaralının Annesi'ne*)
Belki iyileşir.

KADINCAĞIZ Gençler çok canlıdır.

GARSON KIZ Şimdilik baygın.

KADINCAĞIZ Görüyorsunuz, hâlâ kıpırdıyor.

PATRON Evet, kıpırdıyor. Can çekişmeleri bunlar.

GARSON KIZ Açılın biraz, bırakın nefes alsın.

PATRON Nefes alıyor mu gerçekten?

KADINCAĞIZ Bacaklarına bakın, evet, can çekişiyor, sıçırıyor... bir kurbağa gibi.

ANNE Doktor, bir doktor çağırın.

GARSON KIZ Hastaneye telefon etmeli, gelip alsınlar.

PATRON Cankurtaranlar gelemaz. Her yerde barikat var.

GARSON KIZ Trafik hep tıkanır zaten. Ulaşım aksar.

KADINCAĞIZ (*Anne'ye seslenerek*) Onun hatası.
Karışmasaydı bu olaya.

PATRON Ya kim karışacak?

ANNE Sana söylemiştim canım, sana söylemiştim, hep arkadaşların yaptı. Onlarla gitmemeni söylemiştim sana.

PATRON Kimdi arkadaşları?

KADINCAĞIZ Semtin serserileri... René ve Michel.

PATRON Onlar nerede şimdi?

KADINCAĞIZ Protestocular arasında tabii ki, çalışmak yerine tek yaptıkları bu.

PATRON Gençken ben de protestolara katılırdım. Ama hiç yakalanmadım.

ANNE Michel'le René de ölmüşler.

KADINCAĞIZ Onlar da demek! Gençlik yok olacak.

GARSON KIZ Ölümüne kadar izlerinden gitmek istedi.

KADINCAĞIZ Bağlılık bu işte.

ANNE Çağırın, telefon edin, çağırın.

PATRON *(Garson Kız'a)* Yine de telefon edin cankurtarana. Belki gelirler.

GARSON KIZ Deneyeceğim. *(Telefon etmeye gider)*

PATRON Küçük bir bardak içki vermeye çalışalım. Belki ayılır.

(Patron'la Kadıncağız, içirebilmek için yaralının dudaklarını aralamaya çalışırlar)

GARSON KIZ Telefon edilemiyor. Hatlar kopuk. Gerçi bugün kapalılar, bayram nedeniyle.

ANNE Onu eve götürüyüm. Bana yardım edin. Evim uzak değil. Bana yardım edin. Onu yatağına yatırayım, çocukluğundaki yatağına. Doktoru çağırırım. Çocukluğunda o doktor iki kez hayatını kurtarmıştı.

GARSON KIZ Doğru, evi uzak değil.

(İki polis memuru ve bir adam girer)

İLK MEMUR Burada neler oluyor?

İKİNCİ MEMUR Dağılın.

PATRON Ama burası bizim.

İKİNCİ MEMUR Kapa çeneni.

ANNE Kurtarın onu, memur bey. Hastaneye götürün.

İLK MEMUR Bir anarşist daha.

İKİNCİ MEMUR Çekilin.

İLK MEMUR Olay nasıl oldu?

PATRON Bilmiyoruz. İçeri girdi ve yere yığıldı. İşte kendi kan gölü içinde yatıyor.

İLK MEMUR Onun kanı olduğu doğru.

ANNE Onun suçu değil, memur bey. Öylesine yumuşak, öylesine sevimlidir ki. Başkalarına uydu. Ona söylenene inandı.

KADINCAĞIZ Kimse suçlu değildir hiçbir zaman. Hep öyle denir. Çocukken bile tavuklarımı çalıyordu o.

İLK MEMUR Konuşmayın, siz.

İKİNCİ MEMUR *(Anne'ye)* Onu iyileştiremeyiz artık, görmüyor musunuz, can çekişiyor, sizlere ömür.

İLK MEMUR Ölmüş bile.

ANNE Öyle demeyin, zavallı yavrum, zavallı yavrum!
Atlıkarıncaları severdi.

İLK MEMUR (Anne'ye) Siz kimsiniz?

GARSON KIZ Annesi işte, görmüyor musunuz?

İLK MEMUR Kim olduğunu, adını, soyadını, medeni durumunu soruyorum.

İKİNCİ MEMUR (Anne'ye) Kimlikleriniz. (Öbürlerine)
Kimlikleriniz.

(Herkes kimliğini gösterir)

PATRON Ben patronum.

GARSON KIZ Ben garsonum.

İLK MEMUR (Başkişi'ye) Ya siz, boş boş oturarak burada ne yapıyorsunuz?

GARSON KIZ Bir müşteri.

İLK MEMUR Bir müşteri, müşteri demek...

İKİNCİ MEMUR Müşteriniz burada ne yapıyordu?

GARSON KIZ Her gün yemeğe gelir.

İLK MEMUR (Başkişi'ye) Kimliğiniz.

İKİNCİ MEMUR Bölücüler buradayken ne yapıyordu?

İLK MEMUR Onlarla birlik miydi?

GARSON KIZ O zararsız.

PATRON Bir aptal.

İLK MEMUR Size düşüncenizi soran olmadı. Kiralık odanız var mı?

PATRON Artık işletmiyorum.

GARSON KIZ (Memurlara) Buyrun çıkın görün, yatak matak yok.

ANNE (Memurlara) Onu hastaneye götürün, size yalvarıyorum. Tüm kanını kaybediyor.

ADAM Anlamak istemiyor. Kanının tümünü kaybetti zaten.

ANNE Doğru değil. Hâlâ iyileşebilir.

KADIN O öldü bayan, öldü.

ADAM Şu olanlara bak, böylesine sakın bir semtte! Huzurlu iki emekliydik. Bütün bir ömür deliler gibi çalıştık ve şimdi devrim başladı.

KADIN Yaptıkları gürültüye bak.

PATRON Her Şeyimi kırdılar.

İLK MEMUR Onu morga götürelim.

İKİNCİ MEMUR Onu buradan temizleriz Şimdi.

ANNE Beni oğlumdan ayırmayın.

İLK MEMUR (*Anne'ye*) Siz Őüpheli durumdasınız.

GARSON KIZ Ama neden, beyefendi?

İKİNCİ MEMUR Soru sormak size düŐmez.

İLK MEMUR Ve siz, hepiniz, dikkatli olun, yoksa hepinizi götürürüm.

PATRON (*Memurlara*) Gitmeden önce bir Şeyler içmek istemez misiniz?

GARSON KIZ Her Şeyi kırdıkları için pek bir Şey kalmadı.

İLK MEMUR Demek bizimle alay ediyorsunuz?

PATRON İŞte, bir Şişe Suze' m kalmış.

İLK MEMUR Görüyorsunuz, iyi niyet olunca.

(*Patron iki memura içki verir, onlar da bir dikişte içerler. İçkilerini barda içerler*)

ANNE  ocuğumla ilgilenin.

İKİNCİ MEMUR Amma kafa ŐiŐirdi bu da. Sizinle de yakından ilgileneceğiz. Endişelenmeyin.

KADIN EndiŐeleniyor beyefendi, normaldir.

(*Memurların her ikisi de ölmekte olan zavallıyı alır ve dışarıya sürüklerler*)

İKİNCİ MEMUR (*Anne'ye*) Ve siz, bizi izleyin.

ANNE Beni  ocuğumdan ayırmayın.

İLK MEMUR (*Patrona' ve Adam'a*) Hey! Siz, yakalayın Şu kadını. Onu ekip arabasına tıkn.

(*Patron'la Adam zorla Anne'yi çıkarırlar. Kadın bağırır. Memurların taşıdığı yaralı da çıkartılmıŐtır*)

KADIN Evime gitmeye çalışacağım.

GARSON KIZ Dikkatli olun. Sokakta hâlâ ateş ediliyor.

KADINCAĞIZ Kedime yemek vermem gerek, ne olursa olsun.

ADAM Size eşlik edeyim bayan. Ben de kedime yemek

vermeliyim.

*(İkisi birlikte çıkar.**

Makineli tüfeğin sesi iki misli artar ve dışarıda patırtı kopar)

PATRON Kapının eşiğinde vurdular onları.

(Yeni çıkan Kadın ve Adam'ın çığlıkları duyulur)

GARSON KIZ *(Daha gürültülü bir patlama duyulduktan sonra)* Cankurtaran param parça oldu. Ekip arabası da, memurlarla birlikte.

PATRON Onlara kalmalarını söylemiştim oysa**.

(Pencereleri delip geçen mermilerin sesi. Camlar kırılır. Bir şişe düşer ve kırılır)

PATRON Bu gidişle, son şişelerimi de kıracaklar galiba...

GARSON KIZ Sanki dışarıda gibiyiz artık. Bakın, aynı tempoda yürüyor ve şarkı söylüyorlar.

(Gerçekten de, protestocuların şarkıları duyulur)

GARSON KIZ Alın, iştel! *(Başkişi'ye seslenerek)* Bir mermi portmantoda duran şapkanızı delip geçti.

PATRON Demir panjuru indirin. Hadi daha çabuk, kahrolası!

(Patron'la Garson kız, demir panjuru indirirler. Başkişi onlara yardım ediyormuş gibi yapar)

GARSON KIZ *(Başkişi'ye)* Rahatsız olmayın. Konyağınızı için siz.

(Başkişi, içkisini içmek için yeniden oturur. O sırada, Patron'la Garson Kız, demir panjuru indirmeyi sürdürürler)

GARSON KIZ Oh! Nihayet.

PATRON Artık evimizdeyiz. Dağıtsınlar birbirlerinin çenelerini pislik herifler! Şişelerimi kırdılar benim!

BAŞKİŞİ Konyak kaldı mı?

PATRON Gidip getireyim. Mahzende vardır. Geçen dev-

* 12. Sahnenin tümü, başından buraya kadar kaldırılabilir, korunabilir ya da sahneye koyanın isteğine göre kısaltılabilir.

** Bu iki replik, bir önceki sahnenin kaldırılması ya da korunması durumuna göre, ya kaldırılır ya da korunur.

rimden bu yana ayırdıklarım duruyor.

BAŞKİŞİ Hangisi? 40'lardaki mi?

PATRON 32'deki. Daha da iyi, daha eski. Gideyim. (*Garson Kız'a*) Barın arkasında ekmek ve jambon var.

(*Patron yok olur*)

GARSON KIZ (*Başkişi'ye*) Hâlâ canınız acıyor mu? Önemli bir şey yok. Yaraya bir bakalım. Müthiş bir yumruk. Göze bir şey olmamış. Yalnızca, çevresi yara almış. Pansumanınızı düzeltelim. Beni korumak istediniz. Çok iyisiniz.

BAŞKİŞİ Bilmem ki.

GARSON KIZ Biraz da delisiniz galiba? Öyle değil mi? Sizde hoşuma giden de bu. Çok mutsuz olmalısınız.

(*Başkişi omuz silker*) Ama mutlu olduğunuz da söylenemez. (*Başkişi homurdanır ve yine omuz silker*)

Ne mutlu, ne mutsuz. Mutsuz olmaktan daha da kötü. Saçmaladığımı düşünüyorsunuz öyle değil mi? Çok cana yakınsınız. (*Başkişi omuz silker*) Nasıl olur da sizi cana yakın bulabilirler diye düşünüyorsunuz. Yanıyorsunuz.

(*Bir an sessizlik*)

Neden diye sorulmaz, anlatılamaz. Şaşırılmış görünüyorsunuz. Size bir dilim ekmek ve bir dilim jambon getireyim. İster misiniz? Yine mi konyak? Fazla oldu. Hadi bir tane daha, ama son olsun.

(*Ona bir bardak konyak getirmek için gider. getirir, o da içer. Mahzenden dönmekte olan Patron'un şarkı söylediği işitilir*)

GARSON KIZ Ah! Bu adam. O da içmeyi sever. (*Başkişi'ye*) Sizin için bir şeyler yapmayı o kadar çok istiyorum ki. Size benzeyen birini tanımuştım. Hasta değildi, hiçbir şeyi yoktu. Fazlası vardı, eksigi yoktu. Düşünün ki, canına kıydı. Ya siz, intihar etmeyi düşünüyor musunuz? (*Başkişi omuz silker*) Sizi seven oldu mu hiç?

BAŞKİŞİ Annem.

GARSON KIZ Ya ondan sonra? Nasıl olduğunu bilmiyorum musunuz? Bu aralar ben boşum, müsaidim. Siz de isterseniz... Ama istemek gerek, arzulamak gerek. Her anı yaşamayı öğretirim size, mutluluğu öğretirim. Gözlerinizi öyle iri iri açmayın. Saçmalık değil söylediklerim. Erkeksiz yaşayamam. Erkeksiz yaşanmaz. Sizi elinizden tutarım, birlikte yolumuza gideriz. Kendinizi bana bırakın, beni izleyin. (*Hâlâ, Patron'un mahzenden gelen boşuk sesi ve ara sıra dışarıdaki makineli tüfek sesleri işitilir*) Neden bilmiyorum ama, sizin için üzülüyorum. Bu yönünüzü seviyorum. Öbürleri gibi değilsiniz. Hiç konuşmuyorsunuz? Böyle söylememe alınmıyorsunuz değil mi? Yine söyleyeyim, ben müsaidim. Kimseniz olmadığı belli. Yolumuzda, dikenler bizden uzak olacaktır, toprak yumuşak. Ellerim biraz yıpranmış, derisi çatlamış, doğaldır, ne de olsa çalışıyor, sürekli bu laşık yıkıyorum, ama bedenimin teni yumuşacaktır. Güzel gözlerim var, bakın hâlâ gencim, siz de gençsiniz. Öğretirim, size her şeyi öğretirim. Başlan-gıçta yanlış yapmışsınız, yanlış yola girmişsiniz. Benimle birlikte doğru yola gireceksiniz. (*Elini okşar, o da hemen çeker elini*) Ne kadar da ürkeksiniz. Beni korumaya çalıştınız, bunu hiç unutmam. Bana neler oluyor bilmiyorum, ama sizinleyken bambaşka biri oluyorum. Sizinleyken kendimi çok farklı hissediyorum. Anneniz dışında birini sevdiniz mi hiç? Hayır, kimseyi. Çünkü hastasınız, değil mi, çünkü sizi anlamıyorlar, çünkü onlara güvenmiyorsunuz? Güven duymanızı sağlayacağım. Birbirlerini öldürüyorlar, parçalıyorlar, kısıkanıyorlar ve sömürüyorlar. Hepsine örnek olabiliriz. Aşk ve mutluluk konusunda birileri küçük bir başlangıç yapmalı, aşk ve güven konusunda da küçük bir başlangıç olmalı. Bizi izler, şaşırırlar ve bizim gibi yaparlar böylece. Ağaçlı uzun geçitlerde, uçsuz bucaksız geçitlerde, dikensiz güller arasında.

(Hâlâ, Patron'un boğuk sesi ve dışarıdan küfürler işitilir: pislik herif, hayvan, geber, idamlık, fena yaparız, öldürelim onları! Pisliklere acumak yok! vs.)

Patron çakır keyif gelir)

PATRON (*Garson Kız'a*) Müşterin hâlâ burada mı?

GARSON KIZ Panjuru kapattık biliyorsunuz, gidemezdi.

PATRON (*Garson Kız'a*) Demir panjuru sakın kaldırma.

Bırak öyle kalsın. Dışarıda neler oluyor?

(Patron, yarı yarıya indirilmiş panjura doğru yönelir, dört ayak üstüne çöker, alttan sokağa bakar)

PATRON Bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi, sekiz. Yalnızca sekiz kişi öldürüldü.

GARSON KIZ Belki de yalnızca yaralandılar ya da can çekişiyorlardır.

PATRON Aralarında iki polis memuru var. Oh olsun! Karışmasalardı.

GARSON KIZ İşleri bu.

PATRON Başka bir meslek seçselerdi. İnsanlar birbirlerini yıkmak istediklerinde onlara engel olmak bir cinayettir. Bu arada, bütün her şeyimi kırdılar, bu da bir cinayet.

GARSON KIZ (*Başkişi'ye*) Hadi gel, geçebiliriz, yaralı ve can çekişenler tehlikeli değildir. Kaldırımda kan birikintileri var, endişelenme, ayakkabıların batmaz, seni yönlendiririm. Kan olduğu yerde çiçek açacaktır.

PATRON Müşteriler birbirini öldürürse, ben depoda birikmiş malı ne yaparım?

GARSON KIZ (*Başkişi'ye*) Gel hadi!

(Garson Kız ona yaklaşır ve öper)

GARSON KIZ (*Başkişi'ye*) Hadi, beni evine götür. Yolu biliyorum. Hadi, tamam gel! (*Onu elinden tutar*) Gel aşkım, gel sevgilim.

PATRON (*Garson Kız'a*) Size defolmanızı kim söyledi? Bütün bunları temizlemeniz gerek.

GARSON KIZ (*Başkişi'ye*) Demir panjurun altından geçmek için eğilmelisin.

(Başkişi söyleneni yapar. Garson Kız ve Başkişi dört ayak üstüne çöker ve demir panjura kadar emeklerler, Başkişi ayağı kalkar)

BAŞKİŞİ *(Patron'a)* Size hesabı ödemedim.

GARSON KIZ Hadi eğil ve gel. Çabuk ol.

(Başkişi yeniden çöker)

GARSON KIZ *(Çıkmadan önce)* Dağınıklığı kafanıza takmayın Patron. Sonra gelir temizlerim. *(Başkişi'ye)* Hadi!

(Başkişi ve Garson Kız çıkarlar)

PATRON Müşterilerim vardı, onları katlettiler. Bağırsakları çıkarılmış, karınları deşilmiş ne de güzel duruyorlar kaldırım üstünde. Düzenli gelen bir müşterim vardı, onu benden aldı. Ama onun aklını başından alan neydi ki? *(Demir panjuru indirir)* Tuhaf, elektrikleri kesmemişler. *(Çevresine bakınır, kırık bardaklar, devrilmiş iskemleler)* Neyse ki sigortam var. Hepsini kapsıyor, yangın, sel, savaş ve devrimleri. *(Biraz temizlik yapmaya başlar, örneğin, iskemleleri kaldırır, vs. Yine, dışarıdan korkunç gürültüler duyulur)* A! İşte, yine başladı. Belki başarabilirler. Kim bilir.

13. SAHNE

KİŞİLER: *Kapıcı Kadın, Garson Kız, Başkişi, omzuna çapraz asılı karabina tüfeğiyle genç bir adam, Küçük Köpekli Kadın.*

GENÇ ADAM Kapıcı bayan, işte anahtarım.

KAPICI KADIN Peki, alayım. Bu tüfekte nereye gidiyorsunuz? Devrime mi? Dindi sanıyordum.

GENÇ ADAM Endişe duymayın, yine başlayacak, hem de burada, pencerenizin altında.

(Küçük Köpekli Kadın girer)

KADIN Kapıcı bayan, işte anahtarım. Devrime

katılıyorum ben de.

KAPICI KADIN Kocanız öldürüldü zaten.

KADIN İyi ya işte, onun yerine geçeceğim.

KAPICI KADIN Tamam, ama izin verin de evinizi temizleyeyim. Yeni kiracı gelecek.

KADIN Bulduğunuz hizmetçi nerede, hani şu dilsiz olanı?

KAPICI KADIN Öldürüldü.

GENÇ ADAM Görüyorsunuz ya işte, herkes devrime katılıyor.

KAPICI KADIN Devrime katıldığı falan yoktu. Alışverişe çıkmıştı. Kimliğini sormak için önüne geçmişler, ama isyancılar mı yoksa polisler mi bilinmiyor. Uyarıya aldırılmamış. Bu nedenle ateş etmişler.

KADIN Yine de devrime katılmalıyız.

KAPICI KADIN Çok işim var. Evle ilgilenmeliyim.

GENÇ ADAM Her şeyi altüst edelim, sonra döneriz.

KAPICI KADIN Artık metafizik olmadığı için devrim yapıyorsunuz. Farkında değilsiniz, varoluş olanakları kötü, toplumsal ve ekonomik olanaklar dayanılmayacak durumda değil ama. Kötü, tersini söylemiyorum. Ama, şimdiye kadar gördüğümüz toplumların tümü kötüydü. İyi toplum yoktur. Zorbalık, diktatörlük, liberalizm, kapitalizm, hepsi kötü. Hiçbir ekonomi, toplumsal ya da liberal olsun, insanlığın ekonomik ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde değil. Gördük ve görüyoruz. Gazeteleri okuyun. Gerçeği gizlemeye çalışıyorlar, ama gerçek, her şeye karşın, yine de su yüzüne çıkıyor. Dünyanın bir ucundan öbür ucuna baktığınızda, soykırım ve katliamlardan başka bir şey göremezsiniz.

GENÇ ADAM Siz bu işlerle uğraşmayın, anlamazsınız.

KAPICI KADIN *(Süprüreerek)* Kapıcı olduğum için böyle konuşuyorsunuz! O halde, hiç de demokratik değilsiniz.

GENÇ ADAM Ben, demokrasiden yana değil, halktan

yanayım.

KAPICI KADIN Halk benim.

KADIN Özgür halk değilsiniz, kölesiniz.

GENÇ ADAM Patronlar para veriyor size.

KAPICI KADIN Burada patron yok, hepsi emekli.

KADIN Küçük patron zihniyeti var onlarda.

GENÇ ADAM (*Kadın'a*) Benimle gel, güzelim. Birlikte devrim yaparız ve sonra sevişiriz.

KADIN Ah! Evet! Devrimden sonra mı, önce mi?

GENÇ ADAM Devrim yaparken. Her zaman. Devrim, arzuların patlamasıdır.

KADIN Yaşasın!

GENÇ ADAM Bütün arzuların.

KADIN (*Genç Adam'a*) Seni arzuluyorum.

GENÇ ADAM Hadi, canım. Güzel değilsin, ama devrim seni güzelleştiriyor. Yaşasın ölüm! (*Kapıcı Kadın'a*) İyi günler kapıcı bayan. Sizden nefret ediyorum.

KADIN Size acıyorum. Kölesiniz.

KAPICI KADIN Sefa âlemlerinize ne olacak? Çay ve kokteyl partileriniz? Ne oldu onlara? Artık bırakıyor musunuz?

KADIN Her gün uğramayı düşünüyorum, beşle yedi arası, iki baskın arasında.

GENÇ ADAM Olanaklar elverdiği ölçüde. (*Kadın'a*) Seninle, beşle yedi arası, barikatlardan uzak, çimenler ya da kaldırım üstünde sevişmeyi yeğlerim.

KAPICI KADIN (*Yine süpürerek*) Ne istediğinizi bilmiyorsunuz. Yaşama ve ölme arzusu arasında gidip geliyorsunuz. Eros ve Thanatos. İki ara bir deredesiniz.

GENÇ ADAM (*Kadın'a*) Hadi gidelim, güzelim. Acele edelim. O ne dediğini bilmiyor.

KAPICI KADIN Siz de ne yaptığınızı bilmiyorsunuz. Kıyamet gününü hazırlıyorsunuz.

GENÇ ADAM Saçmıyor.

KAPICI KADIN İnsanlığı tehdit eden iki gerçek vardır: Aşırı nüfus artışı ve çevre kirliliği.

KADIN Çok sıradan konuşuyorsunuz.

KAPICI KADIN Siz de öyle. Ama en azından, benim sözlerim doğru. sizinkiler değil.

GENÇ ADAM Kahrolası!

KAPICI KADIN Hem öldürüyor hem de çocuk yapıyorsunuz. Ne saçma sapan bir karşıtlık bu!

KADIN Kahrolası!

KAPICI KADIN İkiniz de hiç kibar değilsiniz.

GENÇ ADAM Kibarlık burjuvalıktır.

KADIN Kibarlık burjuvalıktır.

KAPICI KADIN Burjuva olan sizsiniz. Devrimi burjuvalar yapıyor.

KADIN Artık burjuva değilim. Her şeyden önce bir dum. Kocam barikatta öldü. Ve proleter bir sevgilim var.

GENÇ ADAM (*Kadın'a*) Duyuyor musun? Makineli tüfek sesleri azaldı. Olayların dinmesine izin vermemeliyiz. Gidelim, canlandıralım biraz.

(*Kadın ve Genç Adam öpüşerek giderler*)

KAPICI KADIN Teknolojiye güvenin biraz da. Umurunuzda bile değil. teknoloji. Her şeyin düzelmesinden rahatsızlık duyuyorsunuz. Evet, düzelmesini istemiyorsunuz.

GENÇ ADAMIN SESİ (*Kapıyı çarparak*) Çok sıkıcı olur. Ayaklanmalar da olmasa ne yapardık?

KAPICI KADIN (*Tek başına süpürürken*) Teknoloji istemiyorlar, mantık istemiyorlar.

(*Dışarıdan gelen ateş sesleri*)

KAPICI KADIN Yeni kiracı içeri girebilecek mi acaba? Yine başladı. Artık bizim sokağa geldiler. Eskiden büyük caddedeydi yalnızca. Her yeri iyice tıkayalım. Döşekler, döşekler nerede? Gelirse, en azından içi rahat etmeli. (*Kapıcı Kadın döşekleri pencerelelere dayar. Seyirciye seslenir, yani sokağa yönelir*) Devrimler dönemi geçti artık. Yönetimlerin hepsi kötü, ama hepsi de artık düzen içine yerleşmiş. Devrim yapıyor hâlâ,

ama hiçbir işe yaramıyor. Artık konuşma sırası teknoloji ve sanayileşmede. Ama öyleyse, tutku kalmayacak demektir. Tutku olmadan ne yapılabilir ki? Sıkılırlar, dediği gibi. Zorbalık ve diktatörlükle sonuçlanan iki yüzyıllık devrim. Devrimler başka ne doğurabildi ki? Teknoloji de iyi sayılmaz. Gezegenimizi artıklarla kapladı. Gezegenimizi bir çöplüğe dönüştürdü. Elli yıl sonra, otuz milyar insan olacak. İşte, gerçek sorun bu! Geri gidebilme olanağı var mı? Yok. Uçuruma doğru kayıyoruz, artık istesek de duramayız. Yaradan'ın hatası. (*Süpürgesini alır yine, elinde süpürgeyle hareketler yaparak konuşur*) Kötü toplumu, kötü ekonomiyi ve kötü siyaseti doğuran varoluş olanaklarıdır. Neyse ki, gerektiğinde güvenlik örgütü var, önlem alıyorlar. Güvenlik olmasa ve önlem alınmasaydı, birbirimizi daha iğrenç bir biçimde yerdik. Bizim ülkelerde artık önlem alınmıyor, güvenlik güçleri de ayaklanıyorlar. Onlar da arzular içinde havaya uçuyorlar. Özgürlüğe varım. Ama bireysel özgürlükten yana mıyım bilmiyorum. İnsanlar delirdi. Onları sıkı tutmak gerek. Totaliter yönetimli ülkelerde, en azından düzen var. Çok renksiz, ama düzen var. Hiç kimse kıpırdamıyor. (*Sinirli hareketlerle süpürür*) Aman, bana ne! Havaya uçsunlar! Ezsinler birbirlerini! Karıştırsınlar ortalığı! Paramparça olsunlar! Alevler içinde yansınlar! İnsanlık serüveni yeterince sürdü. Bitsin artık, konu kapansın. Yaradan yanılmış işte. (*Süpürmeye devam eder.*)

14. SAHNE

*Kapıcı Kadın, Başkişi, Garson Kız.
Başkişi ve Garson Kız girer.*

KAPICI KADIN Ah! Geldiniz nihayet! (*Garson Kız'ı fark eder*) İyi günler, bayan.

GARSON KIZ Kiracınızın arkadaşım. Belki de nişanlısı. Onun evinde kalacağım.

KAPICI KADIN Kutlarım beyefendi. İyi olmuş. Yalnız yaşamak kötü. Bir ya da daha fazla kişiyle birlikte yaşamaktan daha da beter. Dönebileceğinizi sanmıyordum artık. Nasıl da dövüşüyorlar sokağımızda!

GARSON KIZ Dövüşenler kim?

KAPICI KADIN Hep aynı kişiler. Yani aynı partiden demek istiyorum. Sokağın sonundaki barikatta, ortası kırmızı kareli yeşil bir bayrak var. Sokağın öbür ucunda, aynı bayrak. İkiniz de rahat edeceksiniz. Her yeri tıkadım. Dışarıdaki sesler bile zar zor duyuluyor. Minder, döşek, kum torbaları doldurdum her yere. Bodrumda erzak da var. Sakinleşene kadar yeter. İyi günler beyefendi, iyi günler genç bayan.

GARSON KIZ Eviniz ne güzel. Evin demek istemiştım. Senli benli konuşabiliriz artık, öyle değil mi? Tatildeyiz sanki. Kumsal yok ama yine de güzel. Adımı biliyor musun? Hayır, bilmiyorsun. Adım Agnès. Gelmek ne kadar da zor oldu! Elinde salladığın beyaz mendile bile ateş ettiler. Delindi. Ama sana isabet etmedi. Şapkanda da bir delik var, böylece iki tane oldu. Öp beni. Adımı ezberledin mi? Agnès. Şu koltuğa otur. Yanına geliyorum, ayak ucuna. *(Başkişi oturur ve kalkar)* Nereye gidiyorsun? Niye pencereye doğru gidiyorsun? Açma. Sakın açma diyorum sana. Neden açmak istiyorsun? Yine nereye gidiyorsun? *(Başkişi, karabina tüfeğinin bulunduğu köşeye gider, bir önceki sahnede Genç Adam'ın unuttuğu tüfeğe doğru)* Dokunma o tüfeğe, kullanmasını bile bilmiyorsun. *(Başkişi tüfeği dikkatlice gözden geçirir. Dalgınlıkla tetiğe basar. Bir el ateş eder)*

GARSON KIZ Dikkat et, beni öldürebilirdin. *(Başkişi ateş sesinden ürkmüş görünür)* İyi ki döşeğe denk geldi. Döşeğin yerine kafama gelseydin ne yapardın? *(Başkişi, odanın içinde, omzuna çapraz taktığı tüfekle*

dolaşır)

GARSON KIZ Savaşmak mı istiyorsun? Kiminle? (*Başkişi omuz silker*) Bilmiyorsun. Kime karşı? (*Başkişi omuz silker*) Bilmiyorsun. Korkmuyor musun? (*Başkişi kafa sallayarak hayır der*) Cesur musun? (*Başkişi kafa sallayarak hayır der*) Ne korku, ne de cesaret. (*Başkişi kafa sallayarak hayır der*) Burada kal, hadi. (*Başkişi duraklar*) Tüfeği yerine koy. (*Başkişi, sahnenin ortasına dikilmiş, hareketsiz bir biçimde öylece durur. Dışarıdan gelen silah sesleri belli belirsiz işitilir*) Duyuyor musun? Çağrına yanıt veriyorlar. Hayır, yankı yapmıyor. Silah atışı köpek havlaması gibidir. Köpek havladığında, yüzlercesi yanıt verir. Sen en iyisi bana bir limonata ver. Mermiler arasında yaptığımız o yolculuk beni susuz bıraktı. Terledim. Burada rahatımız iyi.

(Kanepenin üstüne uzanır, gerinir)

BAŞKİŞİ Şey.

GARSON KIZ Ne şeyi?

BAŞKİŞİ Bir şey yapmam gerektiğini düşünüyorum.

GARSON KIZ Neden? Kim için?

BAŞKİŞİ (*Omuzlarını silkerek*) Ee!... yani... söylemek zor.

GARSON KIZ Gel şu koltuğa otur. Hadi artık, beni dinle.

(Başkişi koltuğa oturur. Ara)

BAŞKİŞİ Oysa, biliyorsunuz... hayır, biliyorsunuz...

GARSON KIZ Bir şey yapmak gerek. Anladım. O masalı biliyorum. Neden? Sorarım sana, neden? (*Başkişi omuz silker*) Hedeflerin var mı? Hak davaların var mı? Öbürleri gibi, tatmin olmamış ihtiyaçların var mı? Özellikle bir şeyden ya da genel olarak belirsiz bir biçimde nefret duyuyor mısınız? Seviyor musun? Kimseyi sevmiyorsun, öyle değil mi? Bir tek beni seviyorsun. (*Başkişi kafasıyla onaylar*) Doğru mu bu? Yine söyle aşkım. (*Başkişi kafasıyla onaylar*) Çok mutluyum. Gördün mü bak, ne istediğini biliyorsun.

(Başkişi kafasıyla onaylar)

GARSON KIZ Ne tuhaf, insanlar nasıl da değişiverdi.

Aynı müşterilerdi ama farklıydılar.

AGNÉS * Duyuyor musun? Hâlâ ateş ediyorlar. Hep ateş ediyorlar. Üç aydır sürüyor. Denizle gökyüzü arasında, güzel beyaz bir gemide yolculuk yaparız. Gemide, geminin güvertesinde, güneşte uzun günler. Tenimiz bronzlaşır. Beyaz gemi, masmavi gökyüzü, mavi deniz ve güney denizlerinde, beyaz uniformalar içinde yakışıklı kaptan ve subaylar. Sahile yaklaştığımızda, martılar ve içlerinde siyah adamların ve balıkçıların bulunduğu sandallar görürüz; karayı, yeni dünyayı görürüz. (*Makineli tüfek sesleri duyulur*) Kucak dolusu çiçekler sunacaklar bize, öyle ki kollarımız yetmeyecek ve başımıza çiçekten taçlar takacaklar. (*Başkışı kayıtsız gibi görünür*) Kırmızı, sarı ve mavi çiçekler. Orada, insanlar büyük evlerde yaşıyorlar, saray gibi evlerde. Eğleniyor, gülüyor, dans ediyor, şarkı söylüyorlar. (*Bağırıp çağırılmalar işitilir*) Bütün gün sevişirler. Bütün gece sevişirler. Geceleri, çok büyük yıldızlar olur, onları elle yakalayabilir, dokunabilirsin sanki. Her köşe başında, her meydanda gökyüzünden sarkan ve tırmanabileceğimiz gümüş merdivenler var. Hiç kullanan olmaz, çünkü o ülkede, o dünyada insanlar hoşnuttur. Orası bizim dünyamızdan farklı. Kalın bir halı gibi yumuşak bir dünya. Sizi karşılıyor, hemen çevrenize doluşuyorlar. Çünkü o ülkelerde yabancıları seviyorlar ve kenti baştan başa gezdikten sonra öbür kapıdan çıkıla-biliyor, büyük bir kıta orası. Yüzlerce, binlerce başka kentler, çiçek açmış siteler, huzur dolu siteler var, her biri öbüründen daha güzel, daha şen. O kıtada çok sayıda göl de var, suyu berrak ve saydam ve çevrelerinde yer alan dağlara henüz balta girmemiş. Ve bu kıtada ilerledikçe, daha derinlere gittikçe, daha da güzel, daha şaşırtıcı, daha aydınlık, daha yumuşak, daha çiçeklidir her yer. Yollarda aslanlar var, ancak onlar ço-

* Garson Kız, bundan böyle bu şekilde adlandırılacaktır.

banlık ettikleri kuzular kadar zararsızlar, onları solmayan papatyalarla dolu çayırlara götürmektedirler. Evet, tabii doğru, aklımdan geçirdiğime göre. Bana inanmalısın. İstedığın zaman barış, ışık, sessizlik ve müzik. İnsanlar orada mutlu, neden biliyor musun, çünkü yürekleri aşkla dolu. Hepsi birbirlerini seviyorlar; sevdikleri için de yaşlanmıyorlar. Bu ülkelere ulaşabilmek zor. Rastlantısal olarak, şans eseri, yolculuk rotasında bir yanlışlık sonucu varılabiliyor. Rotadaki bu yanlışlık nasıl mı yapılır? Gemi kaptanları mesleklerini çok iyi biliyorlar, neyse ki daha az bilen ve kaybolma şansına erişen genç kaptanlar da var. Yaşlı kaptanlar da oluyor kimi zaman, biraz bunamış, biraz ayyaş, unutkanlıkları olanlar. Ne mutlu. Bu limanlara demir atan gemiler bir daha dönmüyorlar. Ya da, geri dönüyorlarsa bile, öbürlerine, yani bizim ülkelerde yaşayan ve mucize yolu bilmeyenlere acıdıkları için. Onlara söylemek, onlara anlatmak, onları götürmek için dönüyorlar. Çoğu zaman, böyle bir durumda, onları götürmek istediklerinde yolu bulamıyorlar bir daha. Ve sonra, çok geç kalınmış oluyor, gücü tükeniyor insanın, çünkü orada genç kalınsa da, dönüşte yaşlanıyor insan. Oraya gittikten sonra her şeyi unutmalı, pişmanlık duymamalı. Dönüldüğündeyse, güç kalmıyor ya da unutuluyor, ya da doğru mu değil mi yoksa bir düşün mü, bilinmiyor artık.

BAŞKİŞİ Oradaki insanların gözleri hangi renkte?

AGNÈS Işığın renginde.

AGNÈS Duyuyor musun? Dışardakiler, tüfekleriyle gü-rültü yapıyorlar hâlâ. Kulak verince duyabiliyoruz ancak.

(Kapıcı Kadın girer)

KAPICI KADIN Yemek saati. Yiyeceklerinizi getirdim, sıcaıcık. *(Yemekleri masanın üstüne bırakır ve gider)*

AGNÈS Zaman nasıl da geçiyor. Buraya geleli bir ay oldu. Benimle olmaktan hoşnut musun?

(Başkişi sessiz)

BAŞKİŞİ Tüfek sesleri duymuyorum artık. Sence bitmiş midir?

AGNÈS Sana ne? Üstelik, şu anda yaşadıklarımız sıra dışı sayılmaz. İlerde, daha güçlü olduğunda çıkarsın. Birlikte gideriz. Herkes gibi yaşarsın, herkes gibi yaşarız, sıradan bir hayat.

BAŞKİŞİ Sıradan?

AGNÈS Evet, tabii, sıradan bir hayat. Sıradan hayatın ne olduğunu öğreneceksin.

BAŞKİŞİ Sıradan bir hayat?

AGNÈS Sıktın ama. Görürsün işte.

BAŞKİŞİ Dışarıda neler oluyor, bilmek istiyorum.

AGNÈS Kıpırdama. Biraz daha bekle. Kıpırdama dedim sana.

(Başkişi söz dinlemez, tüfeği alır)

BAŞKİŞİ (Agnès'e) Hayır, ateş etmek için değil. Beyaz bir bayrak takacağım.

AGNÈS Onları tehdit ettiğini düşünecekler. Süpürge sapını al, daha iyi. Of! Sana da her şeyi anlatmak, her şeyi hazır getirmek gerekiyor. Neden seninleyim bilmiyorum? Seni niye sevdiğimi de. Belki de sevmiyorum? Belki de sana acıyorum? Belki de beni şaşırtıyorsun?

(Bu sırada, süpürge sapına beyaz bir bez parçası bağlar. Başkişi'ye verir. O da süpürge sapını alır, döşeği biraz aralar ve elindekini dışarıya uzatmaya yeltenir. Başkişi sapı delikten uzatır, tek el ateş sesi işitilir. Sapı geri çeker. Bez parçasına kan lekesi buluşmuştur)

AGNÈS Dikkat et! Görüyorsun işte, sana söylemiştim. Beni dinlemek istemiyorsun! Sabırlı ol! Dışarı çıkmak neden bu kadar ilgini çekiyor anlamadım? Gereklelerini anlamak ne kadar zor.

BAŞKİŞİ Nasıl oluyor da bez parçasına kan lekesi buluşuyor?

AGNÈS Çünkü bezi delen mermi, öncesinde başkalarının ölümüne neden olmuş. Birkaç kez kullanılmış. Başkalarının kanı bu. *(Bez parçası bağlı süpürge sapını alır, bezi çözer, süpürgeyi eski yerine, tüfeğin bulunduğu köşeye bırakır, bez parçasına bakar)* Ne biçim bir delik! Kanla çevrilmiş kocaman bir delik. Ateş rengi. Temizleyip onarayım şunu.

(Kapıcı Kadın, elinde başka yiyeceklerle girer)

KAPICI KADIN Olmaz, hanımefendi. Ne bu delik onarılır ne de bu kan temizlenir. Anı olarak saklayın. Ah! Getirdiğim yemeği yemediniz mi? İştahınız yok. Yeterince hareket etmediğiniz için. Ben merdivenleri inip çıkıyorum, bodruma inip erzak alıyorum. Hareket ediyorum. Gerçekten de çok az hareket ediyorsunuz siz.

(Kapıcı Kadın daha önce getirdiği tepsiyi alır ve yeni-sini bırakır)

KAPICI KADIN Afiyet olsun!

(Gider)

AGNÈS Hadi, yürü biraz, iyi gelir! Hadi, dolaş biraz! Kanepene uzandın yine. Kalk! *(Elinden tutar, zorla kaldırır)* Yürü! *(Zar zor yürür)* Daha çabuk! *(Daha hızlı yürür)* Yeterince hızlı değil. Hadi! Koştur! Elini ver bana. *(Odanın bir ucundan öbür ucuna koşar, sonra da dururlar, soluk soluğa kalmışlardır)* Gezelim. Bak, güllerle dolu bir geçitteyiz. Kafamızın üstünden sarkan güller. Ayağımızın altında çimen. Ne güzel bir çimen! Bak, oradaki beyaz evi görüyor musun? Biraz daha yürü. Hava ne temiz! Suyun sesini duyuyor musun? Kuşları duyuyor musun? Ve şimdi sessizlik. Ve şimdi yıldızlar var, ay var. Ne kadar güzel bir gece! Kır havasını iyice içine çek. *(Başkişi bir an duraksar. Dinler)* Hayır, makineli tüfek sesi değil, bomba sesleri değil artık. Uzaktan gelen gök gürültüsü. Havayı iyice içine çektin mi? Şimdi acıktın değil mi? Oturup yiyelim hadi. *(Her ikisi de oturur)*

BAŞKİŞİ Konyak!

AGNÈS Konyak içemezsin.

BAŞKİŞİ Konyak!

AGNÈS Sana dokunuyor. İyileşemezsin sonra. Düşmanlar tedavi edilmesin diye bütün doktorları öldürdüler.

BAŞKİŞİ Konyak istiyorum! Yakında kafeleri açarlar mı sence?

AGNÈS Of! Getiriyorum konyağını. Sana yetmiyorum demek.

(Bir şişe konyak getirir, bir bardak doldurur. Başkişi tek dikişte içer. Yerinde oturur ve susar)

AGNÈS Hadi, bana bir şeyler anlat.

(Susar. Agnès ayağı kalkar, masayı toplar, tabakları alır ve o sırada içeri giren Kapıcı Kadın'a elindekileri uzatır)

KAPICI KADIN Bay ve bayan, iyi akşamlar.

(Çıkar)

AGNÈS Bana söyleyecek hiçbir şeyin yok mu? *(Sessizlik)* Eskiden, daha çok konuşurdun. Arada bir, bir sözcük söyledin.

(Başkişi, hiç konuşmadan, kanepeye oturur, bu sırada Agnès onu izler)

AGNÈS Beni öpmek ister misin? Beni kollarının arasına al sevgilim.

(Başkişi ayağı kalkar, Agnès'e doğru gider, alınına bir öpücük kondurur. Agnès onu kollarının arasında tutmaya çalışır. Başkişi geri çekilir ve gider koltuğa gömülür)

BAŞKİŞİ Uzun zamandır gazetelerimiz gelmiyor.

AGNÈS Yarın Kapıcı Kadın'a getirmesini söylerim. Yenileri çıkmıştır şimdi. Yeni başlıklarla, yeni sansasyonel olaylarla. Dünya farklılaşıyor, kıpırdıyor, değişiyor. Kuşkusuz, artık aynı değildir. Eskisi gibi olamaz hiçbir zaman.

BAŞKİŞİ *(Bir süre sessiz kaldıktan sonra)* Sence, kuzey çevre kentte ve merkez şehirde sivil savaş var mıdır?

Orası sakindir eminim.

AGNÈS Belki de. Bilmiyorum.

(Onu kollarının arasına almaya çalıştıktan sonra o da oturur. Başkışı yine geri çekilir ve gider bir şişe alır. şişesiyle koltuğa yeniden oturur)

BAŞKİŞİ Eskiden, güzeldi.

AGNÈS Eskiden, o kadar güzel olan neydi?

BAŞKİŞİ İş, Jean Dupont'la, yok Jacques Dupont'la çalışırdım. Evet, evet, Jacques Dupont'du. Yorucu olurdu.

AGNÈS Yorucu olunca daha mı iyi? *(Baskışı, kafasıyla evet der)* Şimdi bir şey yapmıyorsun ama yine yorgunsun.

BAŞKİŞİ Evet ama, o zamanlar Pazar günlerimiz vardı.

AGNÈS Ne yapardın, Pazar günleri?

BAŞKİŞİ Kafelerin terasında oturur, bira içerdim ve geçen çiftleri izlerdim. Ve kaldırımlar, sokak lambalarının ışığıyla parıldardı. Su birikintileri vardı. Kafenin yanında, bir sinema vardı. Film izlemeye giderdim.

AGNÈS Hangi filmi?

BAŞKİŞİ Birbirlerini bıçaklayan âşıkların filmi. Çok iyi anımsayamıyorum. Yer gösteren kadın uyandırırdı beni. Evime, otele dönerdim. Yatağım dağınık olurdu. Bundan başka, bir çok olağanüstü şey vardı daha.

AGNÈS Bütün bunlar ne zamandı?

BAŞKİŞİ Bundan... ne bileyim.

AGNÈS Dün müydü?

BAŞKİŞİ Evet, dündü.

AGNÈS Dün, benimle buradaydın.

BAŞKİŞİ Ah! Evet. O zaman dün değildi.

AGNÈS Geçen ay mıydı?

BAŞKİŞİ Ah! Evet, geçen aydı.

AGNÈS Geçen ay da burada benimleydin. Geçen ay, pencereden uzattığın beyaz bez parçası delinmiş ve kana bulanmıştı. Bak, hâlâ orada köşede duruyor.

BAŞKİŞİ O zaman, geçen ay değildi.

AGNÈS Üç ay önce de değildi, üç ay önce ben seninle

birlikte buraya gelmiştim. Kavgadan sonra kafeden ayrılmıştık. Buraya kadar gelebilmek için mermilerin arasından geçmiştik. Şapkan delinmişti, biliyorsun.

BAŞKİŞİ O zaman, bir başka gün, bir başka gece, bir başka yağmurdaydı. Sokaklar vardı. Ve bir defasında, yemin ederim, bir defasında çanlar duydum, sesin geldiği yöne gittim ve büyük bir katedral ve bir sürü insan vardı, bir sürü insan. Ve bir gün, bir başka gün, uzun beyaz bir yol vardı.

AGNÈS Her yerde kilise, her yerde kalabalık var. Her yerde kavga, her yerde cenazeler var. Her yerde beyaz haçlar, her yerde aşk var. Burada aşk var. Aşk senin yanında. İşte seni sevmiyor muyum? Seni seviyorum ya da çok seviyorum, tam olarak bilmiyorum ama ben aşkım.

BAŞKİŞİ Lucienne vardı.

AGNÈS Lucienne? O da kim?

BAŞKİŞİ Lucienne işte.

AGNÈS Sevgilin mi?

BAŞKİŞİ Evet.

AGNÈS Lucienne bendim. Bu suratla başka bir sevgilin olamazdı zaten. Bu nevrasteniyle, çevrene yaydığın bu sıkıntıyla. Benden başka biri olamazdı! Kimse bu kadar de aptal olamaz.

BAŞKİŞİ Evet, vardı. Uzun boyluydu.

AGNÈS Ve daha başka?

BAŞKİŞİ Gözleri... gözleri mavi ya da yeşildi, ya da her ikisinin karışımı. Seninkiler gibi değil. Bir başka türlü kadındı. Sarışındı, yok, esmerdi. Ya da kızıl saçlıydı.

AGNÈS O kadın hiçbir zaman var olmadı.

BAŞKİŞİ Tabii ki vardı, geceleri bende kalırdı.

AGNÈS Sende ne buldu acaba? Deli olmalı.

BAŞKİŞİ Deliydi.

AGNÈS Deli olan benim.

BAŞKİŞİ Delisin.

AGNÈS Ben ha, deliyim demek? Sensin deli. Delisin, de-

lisin, delisin!

BAŞKİŞİ Ben, bekliyorum.

AGNÈS Neyi? Neyi bekliyorsun? Her şey elinin altında. Ben buradayım ve bana dokunmuyorsun ve korkuyorsun: Sanki benden korkuyorsun. Ah! Bir isteseydin, ah, bir cesaret edebilseydin! Ne bekliyorsun?

BAŞKİŞİ Bir açılış bekliyorum. Belki de bu kargaşa her şeyi yıkmayı başarır. Duvarlar ortadan kalkar. Belki de, belki de.

AGNÈS Ama bu sırada, sen kendini hapsediyor ve kendinle birlikte beni de hapsediyorsun. Ve her şeyden uzağız ve pencereleri döşeklerle kamufle ediyorsun, ve kepenklere kepenk ekliyorsun, ve duvarlara, var olmasına karşın duvar ekliyorsun. Ne dediğini sen anlıyor musun? Ah! Beni çok üzüyorsun. Neden hala seninleyim bilmiyorum. Hadi, geç oldu, hadi yine de gel, benim küçük adamım, yatalım.

BAŞKİŞİ Evet, uyuyalım. *(Işığı söndürmeye giden Agnès'e)*
Hayır, söndürme!

AGNÈS Kaç aydır sizinleyim, bu ışığın sürekli yanmasından usandım. Gündüz yoksa gece mi, güneş yoksa yıldızlar mı var anlayamıyoruz hiç. Ah! Ne cennetler var, yemin ederim, ne cennetler var. *(Bir battaniye aldıktan sonra, kanepeye, onun yanına uzanır)*
Yine de öpeyim seni.

(Başkişi susar. Agnès onu öptüğünde, sevgi gösterisine yanıt vermez. Onu yeniden öper. Başkişi aynı kayıtsızlık içindedir)

AGNÈS *(Oflayarak)* Şu Lucienne nasıldı?

(Uyuya kalır. Bir süre sessizlik ve hareketsizlik yaşanır. Çok hafif bir biçimde, dışarıdan hâlâ çatırtı sesleri gelir, ama artık o gürültüler başka gürültülerle birleşir: Pnömatik çekiç, ama çok gürültülü değil, şarkılar, vs. Başkişi yavaşça ayağı kalkar, odanın içinde dolaşır. Sanki ilk kez görüyormuş gibi çevresine, duvarlara, mobilyalara bakar, pencereyi kapatan örtülerden birini

hafifçe aralar ve hemen hızla kapatır. Bir kez daha odayı turlar, sonra uyuyan Agnès'e yaklaşır. Örtüsünü hafifçe açar, sonra tamamen kaldırır, yarı çıplak haline uzun uzun bakar, bacaklarına, kalçalarına bakar, uyandırmamak için hafifçe dokunur, baştan şaşkın bakarken birden bire ürkmüş görünür)

BAŞKİŞİ Bu ne biçim bir yara, ne derin bir yaran var böyle. Zavallı yaratık. *(Paniğe kapılır, sahnenin bir ucundan öbür ucuna hızlı bir biçimde dolaşmaya başlar. Yüzünde, aynı anda, hem şaşkın hem korkulu hem de telaşlı bir ifade vardır. Konyak şişesini diker)* Kapanmalıyız, her şeyi iplerle sımsıkı bağlamalıyız, tıkmalıyız delikleri, delikleri, delikleri. *(Bir kez daha diker şişeyi, ve bir kez daha. Sahnenin ortasına yıkılır, beraberinde bir iskemleyi de devirerek. Uykuya dalar. Uzun bir süre hiçbir şey olmaz, Başkışı ve Agnès öylece uyurlar)*

15. SAHNE

Kapıcı Kadın gelir. Kapıcı Kadın'ın gelişiyle birlikte, o uyandırmamış olmasına karşın, Başkışı ve Agnès yavaşça ayaklanırlar.

KAPICI KADIN İşte kahvaltınız.

AGNÈS Gerçekten yaşad mı şu senin Lucienne? Niye suratıma öyle dikkatli bakıyorsun? Bana niye öyle bakıyorsun? Seni korkutuyor muyum? Evet, tabii, seni korkutuyorum. Korku dolu maymun gözlerine artık dayanamıyorum.

KAPICI KADIN Biliyor musunuz? Sabah oldu. Dışarıda hava çok güzel. Savaş bizden uzak artık. Çok uzaklarda, çok uzak. Büyük katliamların ve soykırımların yaşandığı yerler öylesine uzak ki, bizi ilgilendirmiyor

artık. Yalnızca başka şeyler, başkaların başına gelen şeyler.

KAPICI KADIN Zaman zaman, bir yolcu uçakla geliyor ve bizlere olan biteni aktarıyor. Ya da gazetede, kısa bir yazıda bildiriliyor. Ya da radyo veya televizyonda bir sözcükle. Yayınevleri çalışıyor ve işte sizlere Épinal'den görüntüler, olan biten her şeyi resimlerle görebiliyorsunuz. (*Resimleri açıp gösterir*) İşte, bari-katlar üzerinde ölen Gavroche, kahraman çocuk Bara ve semtin izcileri mermiler arasında vurulurken, Assas atlısı. Hepsi tarih oldu. Doğruyu söylemem gerekirse, ben karşıydım. Şimdi baktığımda, güzeldi diyorum. Tarihti, efsaneydi daha çok. İlerde çocuklarınız olduğunda, onlar bütün bunları kitaplarda okuyacaklar. Eee! Evleniyor musunuz, çocuk istiyor musunuz? Ne zaman evleniyorsunuz? İki yıldır berabersiniz. Artık döşekleri çıkartayım mı? Gün ışığı girsin.

BAŞKİŞİ Hayır.

AGNÈS Ben dayanamıyorum artık. Herkes hak verecektir.

KAPICI KADIN Küçük Köpekli Kadın çatışmada öldü, köpeği de. Genç Adam kocayı öldürdü. Aynı siyasal görüşteki gruptaydılar, ama aralarında anlaşmazlıklar vardı. Bastonla dolaşan Rus, o da öldü. Yaralının annesi, tanıyor sunuz, o da hâlâ burada. Oğlu hastanede öldü, çok zaman önce. Dairenizin eski sahibine gelince, bilirsiniz, sizden önce burada kalan yaşlı kadın, bana yazdı ve sonra postane uzun süre çalışmadı ve sonra bir daha yazmadı; işte böyle. Ve kocam da öldü. Ama insan neşeyle karşılamalı, güler yüzle karşılamalı. Hayat böyledir işte!

(*Çıkar*)

BAŞKİŞİ Devrim sona erdiğinden bu yana, bankalar eskisinden daha iyi işliyor. Hayat boyu, her ikimize de yetecek kadar param var.

AGNÈS Çalışmayı yeğlerim. Seni terk edeceğim.

BAŞKIŞİ Ah!

AGNÈS Yine de seni özleyeceğim. Gençliğimin üç yılını verdim sana. Beni özleyecek misin? Üzülecek misin? (*Başkişi kafasıyla evet der*) Seni üzeceğimi bilmek beni üzüyor.

BAŞKIŞİ Düşümde, dünya kaçıyor ben de yakalayabilmek için ardından koşuyordum. (*Koltuğuna yerleşir. Agnès gitmek için hazırlıklarına başlar. Dışarı çıkar, bir bavulla geri gelir, bavulu hazırlar, kapatır*) Dışarıda şarkılar söyleniyor, ışık var. (*Yeniden bavulunu hazırlamak için, iki ya da üç kez çıkar ve gelir*) Bavullarımı kapatmak için bana yardım edebilirsin. (*İki devinim arası*) Sanki sırtında bütün dünyayı taşıyorsun. Kımıldamaktan korkuyorsun, alikonulmaktan korkuyorsun, gözlerini kapatman yersiz, hiçbir işe yaramaz. Daha da başının dönmesine neden olur. Bak işte, ya çok hareketlisin ya da koltuğuna gömülüp kalıyorsun.

BAŞKIŞİ Çünkü denge bozuluyor.

(*Agnès çıkar ve yeni giysiler ve bir bavulla döner*)

AGNÈS Karar vermekte zorlandım, biliyor musun? Seninle kalırdım yine de ama sen çok... sen çok olduğun gibisin. Ve sonra, çalışmak istiyorum, çıkmak istiyorum, evlenmek istiyorum, çocuklarım olsun istiyorum. Bavullarımı hazırlamama yardım etsene hadi, dikilip durma öyle.

(*Agnès hararetle bavullarını yapmaya çalışır. Başkişi, bir çamaşır, bir kâğıt parçası, bir mendil taşıyarak, gülünç bir biçimde ona yardım etmeye çalışır. Arka kapıdan. Kapıcı Kadın girer. Biraz yaşlanmış ve bir sonraki sahnede de; her sahneye çıkışında, gözle görülür bir biçimde, daha da yaşlanır*)

KAPICI KADIN Taksi çağırdım. Aşağıda.

AGNÈS (*Kapıcı Kadın'a*) Benimle birlikte olursa, hastalığının iyileşeceğini düşünmüştüm.

KAPICI KADIN (*Başkişi'ye*) Yaptığınızla övünebilirsiniz.

AGNÈS (Başkişi'ye) Sana söylüyorum, bavullarımı taşımama yardım et en azından.

KAPICI KADIN Üç bavulunuz var, birini ben alırım.

(En iri olanı alır ve yok olur. Başkişi, ikincisini alır ve çıkar)

AGNÈS (Sahnenin ortasında tek başına, bavulunun yanında, çevresine bakar) Ne de olsa dört yıl geçti. İlginçti, ilginç bir adamdı. Unutamam.

(Başkişi girer . Son bavulu almış gibi yapar.

AGNÈS Zahmet etme sen! Tek başıma indiririm. Öp beni yine de. Hadi, öp beni. (Onu, dudak ucuyla alından öper) Beni unutmazsın, değil mi? Demek istiyorum ki, beni hemen unutmazsın. Fotoğrafımı bırakıyorum sana. Çok üzülme. Hayat bu. Sana yazarım. Sana kartpostallar, güzel resimler gönderirim.

(Bavulunu alır ve çıkar. Başkişi, sahnenin ortasında ayakta durmaktadır. Biraz çaresiz görünmektedir, kollarını sallayıp omuzlarını silker. Ve yüz ifadesi yeniden tatsızlaşır, kayıtsızlaşır. Gider koltuğuna yerleşir.

Kapıcı Kadın girer)

KAPICI KADIN Size bu gazeteleri ve iki şişe konyak getirmemi istedi. Sizi hep anımsayacağını söyledi. Daha şimdiden bir kartpostal gönderdi, işte, kendisi yazmış: Onu sık sık anımsayacağımı söyleyin kendisine. Güneyde, uzak bir ülkede şimdi. Nişanlısıyla birlikte. (Kapıcı Kadın konyak şişelerini Başkişi'nin koltuğunun yanına koyar. Ona bir de gazete uzatır) Savaş bittiğinden bu yana artık gazeteler eskisi gibi ilginç olmaya başladı. Bakın ne yazıyor: Bir aile babası, karısı ve oğlunu uyudukları sırada baltayla doğramış. Bir kadın, kocasını ve kızını tabancayla vurmuş. Bir Alman için kendisini terk eden Japon kadının Fransız kocası harakiri yapmış. Oksijen kalmadığı için dünya yok olacaktı. Astronotlar aya çıkmış. Oradan mesaj gönderiyorlar, canları sıkılıyor. Şehvet felsefesi karnaval sayısında artışa neden oluyor. Vatikan, insanlar

arasında yardımseverliği salık veriyor. Artık sivil savaşlar yasaklandı. Bu nedenle de, insanlar kendi aralarında sivil savaşçılık oynuyorlar, birbirlerini öldürerek. Hayvanları Koruma Derneği, bundan böyle küçük fokların katledilmesini istemiyor. (*Kapıcı Kadın gazeteleri Başkışı'ye uzatıyor.*) Okunacak çok şey var. Sizi epey oylar. İşte. Artık bir damla kanın bile değeri var. Deniz dolusu olmasına gerek yok.

(*Kadın gider.*)

Bu sahne boyunca, dekor yavaş yavaş yok olacaktır. Olanaklar el verdiği ölçüde, mobilyalar da yok edilmeli. Yalnızca bomboş sahnenin o. tasında Başkışı'nin oturduğu koltuk kalmalıdır. Nesnelere değişik yollardan yok edilebilir: Kapıcı Kadın her gelişinde bir iskemle götürebilir, eğer olanak varsa büfe yavaşça kulise doğru çekilebilir. Üst kısımdan yukarı doğru çekilebilir ya da yalnızca ışık oyunları ile yok edilebilir veya değiştirilebilir. Sahnenin arka duvarı geriye doğru açılabilir ve böylece mavi bir ışıkla aydınlatılmış yeni bir fon oluşturulur. Büfe gibi kimi mobilyalar açılabilir ya da yerde katlanabilir.

Şüphesiz bu değişiklik, yavaş yavaş oluşturulan bu boşluk seyircilere fazla hissettirilmeden yapılmalı. Zamanın geçtiğini vurgulamak için, Kapıcı Kadın'ın her sahneye girişinde daha yaşlı gösterilmesinin yanı sıra, alaca karanlık, gece, sabahın ilk ışıkları sürekli değişmeli. Ancak bu gece ve gündüzler çok hızlı bir biçimde birbirini izlemeli, hatta bu değişiklik her dakika ya da birkaç saniyede bir yapılmalı. Sonunda, yeni bir Kapıcı Kadın gelecektir, başlangıçtaki gençlik haliyle eski Kapıcı Kadın'ın Kızı olacaktır. Dışardan, şarkılar, uyumlu adımlar, inşaat sesleri işitilir. Oyun, dekorda yapılan değişikliklerle sürdürüldüğüne göre, Başkışı koltuğunda oturup, dekor ve ışık oyunlarının, yapılan bütün değişikliklerin ayrımına varmadan gazetesini okuyabilir, konyak içmeyi sürdürebilir.

BAŞKIŞİ Acaba...?

KAPICI KADIN *(İçeri girerken)* İşte yemeğiniz beyefendi.
(Elindeki tepsiyi Başkişi'nin yanına bırakır ve eskisini alır. Her giriş çıkışında aynı hareketi yineler)

KAPICI KADIN İşte, işte, hâlâ burada kendisi! Unutmuş olduğu terliklerden biri hâlâ ayağınızda duruyor. Ondan geriye kalan bir iz. Portmantonun üzerinde de şemsiyesini bırakmış.

(Kapıcı Kadın çıkar. O gazetesini okur. Dışardan gü-rültüler gelir, dekor değişir. Kapıcı Kadın yeniden girer)

KAPICI KADIN Çok yorgun görünüyorsunuz. Yaşlılıktan olsa gerek. Emekliliğe çok erken ayrıldınız beyefendi. Ben de artık merdivenleri çıkarken zorlanıyorum, asansör çalışmıyor. Romatizmalarım var. Yenisini yapmayı düşünüyorlar. Dışarıdakiler durmadan şarkı söylüyor, uygun adım yürüyorlar. Çok ilginç alışkanlıklar edindiler, onları meşgul etmek gerekiyor. Sabah oldu, spor hareketleri yapma zamanı. Aynı saatte ve aynı saniye içinde, caddenin ortasına dikiliyor ve egzersiz yapıyorlar. Yeni hükümetin kararı bu. İşte yeni gazeteleriniz, eskilerini alıyorum.

(Kapıcı Kadın çıkar. Yeniden girer)

İşte öğle yemeğiniz. Yeni asansörün yapımı için katkıda bulunmak ister misiniz?

(Başkişi kafâ sallayarak evet der. Ve yemeye başlar, çarçabuk ve biraz atıştırır. Kapıcı Kadın çıkar. Kapıcı Kadın yeniden girer, çok daha yaşlı görünmektedir)

İşte akşam yemeğiniz. Ne hoş bir gün batımı! Yeni asansörü yapma izni alamadık. Onun yerine yeni bir ev inşa etmek istiyorlar. Duvarlar arasından duvarlar yükseliyor. Her şeyi değiştirmek, her şeyi yıkmak istiyorlar. Her şeyi yeniden inşa etmek istiyorlar. Yeniden yıkabilmek için yeni yapılar gerekir. Ve böyle sürüp gidiyor! Her şey yeniden oluşturulduğu için bu

böyle sürüp gidiyor. Böyle yaşanıyor. İyi uykular beyefendi. (*Kapıcı Kadın çıkar. Yeniden ışık. Sahne biraz daha boşalmış durumda. Kapıcı Kadın girer*) İşte kahvaltınız. Ve işte gazeteler. Radyo ya da televizyon almayı düşünmüyor musunuz hâlâ? (*Öbür tepsiyi alıp gider. Çıkarken*) Ah! Bacaklarım! Her gün şu merdivenleri tırmanmak.

KAPICI KADIN (*Bir bastonla girer. Boş eliyle de tepsiyi tutmaktadır*) Bir zaman sonra sanırım artık gelemeyeceğim. İşte kahvaltınız. İşte gazeteleriniz. (*Çıkar. Restorandaki Garson Kız girer. O da yaşlı bir kadına dönüşmüştür*)

GARSON KIZ (*Yırtık bir sesle*) Merhaba sevgilim! Kente uğramıştım. Sokağı yeniden bulabildim. Hâlâ burada oturduğunu söylediler. Beni tanımadınız mı? Beni tanımıyor musun artık? Birlikte dört yıl geçirdik. Ben seni unutmadım, seni sık sık düşündüm. Şana mektuplar gönderdim. Onları aldın mı? Gittim, çünkü sen benden korkuyordun. Hatırlar mısın bilmem, yine böyle bir sabahı. Mutlu olmuştum seninle. Şimdi dul kaldım. Ama güzel anılarım var. Kim olduğumu biliyor musun? (*Başkışı sessiz*) Kim olduğumu biliyor musun? Altı çocuğum oldu, beşi yaşadı, hepsi evli şimdi. Onların da çocukları oldu, onbeş tane. Toplam on beş. Onbeş kez büyük anne oldum. Adım neydi, söylesene?

BAŞKİŞİ Lucienne.

AGNÈS Hayır, hayır.

BAŞKİŞİ Jacqueline.

AGNÈS O kadar çok mu değişmişim? Evet çok değiştim.

BAŞKİŞİ Yvonne.

AGNÈS Hayır, ben Agnès'im! Suratına yediğin o yumruk. Her tarafın kan içindeydi. Yüzünü yıkadım ve sonra evine geldim. Demir perdeden geçmiştik. Salladığın beyaz mendil. Bir mermi delmişti onu. Deliğin çevresi ateş rengindeydi.

BAŞKİŞİ Ah evet, yumruk, yumruk. O zamanlar ne güzeldi. Ya bavullar!

AGNÈS *(Güler)* Ne sakardın. Bir bavulu bile kapatamıyordun. Sonra trene bindim. Güneş parlıyordu, üzülmüştüm, çok üzülmüştüm. Ama mutlu da oldum, bunu söylemeliyim, doğrudur. İyimserdim hep. *(Çan sesi)* Öğle olmuş bile. Seninle güzel zaman geçirdim. Tıpkı eski günlerde olduğu gibi. Gideyim, torunlarım beni bekliyorlar. Aşağıda arabadalar. Kalkmama yardım eder misin? Bu iskemleden kalkamıyorum, bana yardım et. *(Başkişi yerinden kalkmaz. Agnès yine de kalkmayı başarır)* Seni öpeyim.

(Öpmez, ve zorlana zorlana gider. Kapıcı Kadın içeri girer, ama bu kez genç görünümündedir, tıpkı sahnenin başında olduğu gibi)

KAPICI KADIN İşte yemeğiniz.

BAŞKİŞİ Siz kimsiniz?

KAPICI KADIN Annem artık merdivenleri çıkamıyor, felç geçirdi, onun işlerini ben yapacağım bundan sonra.

(Gece olur. Genç Kapıcı Kadın yeniden girer)

GENÇ KAPICI KADIN İşte akşam yemeğiniz. O kadın...

BAŞKİŞİ Hangi kadın?

GENÇ KAPICI KADIN Geçen hafta, bir ay önce, sizi görmeye gelen kadın, hani şu metresiniz, o ölmüş.

BAŞKİŞİ Işığsı söndürün.

(Sahne kararır. Yeniden sabah aydınlığı belirir)

GENÇ KAPICI KADIN *(İçeri girer, yastadır)* İşte kahvaltınız. Ve gazeteleriniz. Annem öldü. Artık size hizmet verebileceğimi sanmıyorum. Hâlâ asansör takılmadı; ayrıca, bu meslek ilgimi çekmiyor. *(Eski tepsiyi alır ve çıkar. Eski kadına göre çok daha serttir. Çok kısa bir zaman sonra geri gelir)* İşte konservele riniz. Ve ayrıca söyleyeyim, evi yıkacaklar. Çevresinde ne varsa yıkıldı zaten. Büyük bir meydan olacak, büyük bir park. *(Gider. Kısa bir süre sonra yeniden*

gelir) İşte akşam yemeğiniz.

BAŞKIŞİ Teşekkürler. Işığı söndürün.

(Sahne kararır. Sürekli söylenen Genç Kapıcı Kadın'ın gidiş gelişleri. Hareketler sürekli tekrarlarla hızlanır. Tepsiyi getirir. Tepsiyi götürür, tepsiyi yeniden getirir; ve şöyle der)

"İşte kahvaltınız ve gazeteleriniz, işte öğle yemeğiniz, işte akşam yemeğiniz".

(Başkişi'nin akşam yemeğinden sonra söylediği sözcük)
"Işığı söndürün".

(Seyircilerin, karanlığı sahnenin bitimi olarak algılamaları için, yarı karanlık oluşturulabilir, böylece mobilyaların ve hatta onları sahneden dışarı taşıyan kişilerin silüetleri seçilebilmeli. Hatta, yavaş yavaş duvarların da yok oluşuyla birlikte dışarıdaki elektrik lambalarından gelen bir çeşit ışık ya da yarım ışık sürekli olarak korunmalı. Yarı karanlık olduğu süreler içinde, dışardan gürültüler işitilmeli: şarkılar, kahkahalar, fisiltılar gibi. Ve hatta, zaman zaman, dışarıda yeni yapılmakta ya da yıkılmakta olan inşaatlar için kullanılan kaynak aletinin ya da başka aletlerin hızla çakan ışıkları sızabilir. Kapıcı Kadın'ın gidiş gelişleri sırasında, başka kişiler de hızlı hareketlerle sahnede görülecektir. Yarı karanlık olduğu sırada, yani gece olduğu sırada, hayalet kılığına sokulmaksızın, ölü kişiler sahnelenmeli. Örneğin Başkişi'nin annesi)

"Sana söylemiştim, çocuğum, sana söylemiştim, çalış diye! Daha küçücükken söylemiştim. Senin için farklı bir yaşam dilerdim. Ah!, benim dediğim gibi okusaydın, şimdi güzel üniformalı ve madalyalı bir Fransız mareşali olurdun, çok sayıda madalyası olan. Senin için ne acılar çektim, seni ne çok sevdim. Zavallı çocuğum, zavallı çocuğum!"

(Kaybolur. Bir başka kişi, Lucienne)

"Sevgilim, ben öleli çok zaman oldu ama seni unutmadım. Pierre Ramboul için seni terk ettiğimden do-

layı hep pişmanlık duydum. Onu sevmedim. Seni seviyordum. Senin için ne acılar çektim. Seni çok sevdim, seni ne çok sevdim."

(Kaybolur. Bir başka kişi)

"Senin ilkokul öğretmenindim. İşe yaramaz biriydin. Kötü bir öğrenciydin. Oysa senden iyi biri yapmayı, seninle gurur duymayı ne çok isterdim. Beni çok üzdün çünkü seni çok severdim, hem de çok."

(Kaybolur. Işıktaki bir başka kişi)

"Ben Agnès'in kızılım, annemle aynı adı taşıyorum. Bundan iki yıl önce öldü, ölmeden önce sizi görmeye gelmişti. Ölüm döşeğinde, sizi görmeye geleceğime söz vermiştim kendisine. Annem sizi çok sevmiştii, size tapıyordu."

(Çıkar. Bu geliş gidişler sırasında. Başkisi, yine tabii ki kimultusuz ve ifadesiz durmaktadır. Bir başka kişi)

"Ben Jacques Dupont'nun oğluyum. Beni tanıdınız mı, ona benziyor muyum? Biliyor musunuz, babam sizi çok severdi. Siz gittikten sonra ne kadar sıkılmıştı. Onu görmeye geleceğinizi umdu hep. İş çıkışında, bir gün, onunla birlikte bir şeyler içmeye gideceğinize söz vermiştiniz. Sizi çok severdi."

(Çıkar. Bir başka kişi)

"Bundan kırk yıl önce, Küçük Köpekli Kadın'la birlikte giden adamın oğluyum. Babam sizi çok severdi. Kadın da sizi çok severdi. Onun evine çay içmeye hiç gitmediniz. O buna çok içermişti çünkü sizi çok severdi. Siz bilemezsiniz."

(Çıkar. Bir başka kişi)

"Size yumruk vuran mültecinin oğluyum. Babam, pişmanlık duyduğunu söylemek üzere beni size gönderdi. Sizi severdi, biliyor musunuz, sizi çok severdi."

(Çıkar. Bu süre içinde Başkisi hâlâ tepki vermez, yalnızca konyak üzerine konyak içer. İki başka kişi, iki adam)

"Sizi çok severdik."

(Çıkarlar. Bir başka kişi, bir kadın)

"Ah! Size âşıktım. Ama hiçbir zaman size söylemeye cesaret edemedim. Birlikte mutlu olabilirdik. Size, uzaktan ne kadar çok hayran olduğumu söylemeye cesaret edemedim bir türlü."

(Çıkar. Bu süre içinde konuşan bütün kişiler aynı anda, sahnenin değişik köşelerinde yeniden görünürler. Hepsi kollarını uzatır)

"Sizi severdik!"

BAŞKİŞİ Pislikler! Defolun, beni rahat bırakın!

(Ayağı kalkar ve kafalarına konserve kutusu ve şişe fırlatır. Kişiler kaybolur) Beni rahat bırakın, defolun! Işık! Işık! (Sahneye sabah aydınlığı verilir. Dışardan hiçbir gürültü gelmemektedir. Duvarlar yok olmuştur, yalnızca parlak bir ışık vardır. Sahnede yalnızca koltuk kalmıştır) Kapıcı! Kahvaltım nerede! Kapıcı! Kapıcı! Kahvaltım nerede! (Sahnenin her bir yanına koşuşturmaktadır) Kahvaltım hani! Kahvaltımı istiyorum! (Sahnenin sağ tarafına, sol tarafına ve orta kısmına koşar ve bağırmayı sürdürür) Kahvaltımı istiyorum! (Hiçbir yanıt gelmez tabii ki. Başkişi şaşkın bir şekilde çevresine bakınır) Neler oluyor? Kimse kalmadı! Hey! Hey! (Telaşla koşmaya başlar, bir konyak şişesi alır ve fırlatır) Açlıktan öleceğim. Susuzluktan öleceğim. (Yine çevresine bakınır, sahne bomboştur, yalnızca her bir yandan gelen ışık vardır) Bu da ne demek! Boşuna, çünkü kimse kalmadı. Hiçbir şey anlamadım, hiçbir şey anlamıyorum. Kimse anlayamaz zaten. Buna rağmen, şaşırmadım. Hatta hiç şaşırmamam çok şaşırtıcı. Çok şaşırtıcı. (Bomboş olan arka planda, ışıkta, büyük bir ağaç görülmektedir. Üst kısımdan, ağaç yaprakları ve çiçekleri düşmektedir. Başkişi eğilip onları toplar, sonra izler, yeniden ayağı kalkar, yaprakları ve çiçekleri elinden düşürür, yukarı, arkaya, sağa ve sola bakar. Gidip koltuğuna oturur ve bir süre için

sessiz kalır, daha sonra yavaşça gülmeye başlar; gülüşü gitgide artar. Sonra ayağı kalkar.

Karnını tutarak sahnenin bir ucundan öbür ucuna doluşır, kahkahalarla gülmekten iki büklüm olmuştur. Hâlâ gülümseyerek, bir kez daha yukarı bakar, eliyle ve baş parmağıyla yukarıya doğru bir işaret yapar) Ah! Seni gidi seni! (Kahkahalarla gülmeyi sürdürür) Vay! Be! Nasıl oldu da bunca zaman fark edemedim. Ne şaka ama! Hayret uyandırıcı! Ne şaka! Ne büyük bir şaka! Ne büyük bir şaka! Oysa ben ne kadar da üzül-müştüm. (Arkaya doğru dönerek) Ne biçim bir şaka! (Sağa doğru dönerek) Vay! Be! Ne şaka ama! (Sola doğru, gülerek ve bağırarak) Ne biçim bir şaka! Ne büyük bir şaka! (Ve hâlâ gülerek seyircilere döner) Ne biçim bir şaka, çocuklar! Ne biçim bir şaka bayanlar. Hiç böyle bir şaka düşünebilir miydiniz? Böylesi bir şaka! Ne kahpelik! Ah! Ne kahpe dünya!

SON

TİYATRO / KÜLTÜR DİZİSİ

01. Bir Avuç Alkiş (Anılar) / Mücap Ofluoğlu
02. Tiyatro Kavramları Sözlüğü / Aziz Çalışlar
03. Tiyatro Adamları Sözlüğü / Aziz Çalışlar
04. Tiyatro İçin Küçük Organon / Bertolt Brecht (Çev.: Ahmet Cemal)
05. 20. Yüzyılda Tiyatro / Haz.: Aziz Çalışlar
06. Tiyatro Oyunları Sözlüğü- Cilt 1 (Dünya Tiyatrosu) / Aziz Çalışlar
07. Shakespeare Sözlüğü / Aziz Çalışlar
08. Oyunculuk Elkitabı / Gerhard Ebert
09. Tiyatro Çalışması / Bertolt Brecht (Çev.: Yılmaz Onay)
10. Tiyatro Oyunları Sözlüğü- Cilt 2 (Türk Tiyatrosu)/ Aziz Çalışlar
11. Reji Defteri/ Stanislavski (Çev.: Aziz Çalışlar)
12. İnsanca Bir Tiyatro/ Giorgio Strehler
13. Gecenin Maskesi / Prof. Özdemir Nutku
14. Çehov ve Moskova Sanat Tiyatrosu/ Stanislavski
15. Tiyatroda Düşünsellik/ Zehra İpşiroğlu
16. Dünya Bir Sahnedir/ mücap Ofluoğlu
17. Bale Sözlüğü/ G. Grant (Çev.: İnci Kurşunlu)
18. Halk Tiyatrosu ve Dario Fo/ A. Metin Balay
19. Uyumsuz Tiyatroda Gerçekçilik/ Zehra İpşiroğlu
20. Yönetmen Peter Stein/ Aziz Çalışlar
21. Çağdaş Tiyatro ve Dramaturgi/ Esen Çamurdan
22. Oyunculuk Sanatı /Toby Cole (Ç.:Metin Balay)
23. Tiyatro-Devrim ve Meyerhold /Haz. ve Çev. Ali Berktaş
24. Kutsal Ateş / Juri Liubimov (Çev.: Ali Berktaş)
25. Çağdaş Türk Tiyatrosundan On Yazar / Prof. Ayşegül Yüksel
26. 2000'li Yıllara Doğru Tiyatro / Zehra İpşiroğlu
27. Brecht'i Anımsamak / Hans Mayer (Çev.: Ahmet Cemal)

28. Aradığımız Tiyatro / Ahmet Cemal
29. Eleştirinin Eleştirisi / Zehra İpşiroğlu
30. Oyun Yazmak/ Steve Gooch (Çev. Filiz Ofloğu)
31. Cumhuriyetin 75. Yılında Türk Tiyatrosu / Sevda Şener-
Özdemir Nutku- Ayşegöl Yüksel -Yücel Erten
32. Çağdaşımız Shakespeare / Jan Kott
33. Oyun Yazarlığı/ Hülya Nutku
34. Çocuk Tiyatrosu / Nihal Kuyumcu
35. Hizmetçiler-Balkon-Paravanlar Nasıl Oynanmalı / Jean
Genet (Ç. Ece Korkut)

Absürd tiyatro akımının kurucularından öncü yazar **Ionesco** (1912-1994), gerçekçi ve psikolojik tiyatroya karşı olan oyunlarında, insanın yaşam karşısındaki çaresizliğini, komik olanda trajik olanı, trajik olanda komik olanı grotesk ve simgesel anlatımla göstermiştir. Kitaptaki üç oyun da bu özellikleri taşıyor. *Gergedanlar* yeniden çevrilmiştir; diğer iki oyun oyun ise ülkemizde ilk kez yayınlanıyor.